

Vlaams
Parlement

stuk **13** (2013-2014) – Nr. 2-L
ingediend op 28 oktober 2013 (2013-2014)

Toelichtingen

bij de middelenbegroting
en de algemene uitgavenbegroting
van de Vlaamse Gemeenschap
voor het begrotingsjaar 2014

Toelichting per programma

Beleidsdomein L:
Leefmilieu, Natuur en Energie

Inhoudstafel

BELEIDSDOMEIN LNE - LEEFMILIEU, NATUUR EN ENERGIE	Pagina
DEEL 1: GECONSOLIDEERDE BELEIDS- EN BETAALKREDIETEN	4
DEEL 2: TOELICHTING BIJ DE TOTALEN VAN DE PROGRAMMA'S	6
PROGRAMMA LA DEPARTEMENT LEEFMILIEU, NATUUR EN ENERGIE	6
PROGRAMMA LA INSTITUUT VOOR NATUUR- EN BOSONDERZOEK	6
PROGRAMMA LA AGENTSCHAP VOOR NATUUR EN BOS	6
PROGRAMMA LA VLAAMS ENERGIEAGENTSCHAP	7
PROGRAMMA LC STREVEN NAAR EEN HOOG BESCHERMINGSNIVEAU VOOR HUIDIGE EN TOEKOMSTIGE GENERATIES VIA BESCHERMING MENS EN MILIEU, DUURZAME AANWENDING VAN GRONDSTOFFEN EN NATUUR, BEHOUD EN BEVORDERING VAN BIOLOGISCHE EN LANDSCHAPPELIJKE DIVERSITEIT EN ZORG VOOR HET KLIMAAT	7
PROGRAMMA LE VOEREN VAN EEN DUURZAAM ENERGIEBELEID WAARBIJ DE ECONOMISCHE, SOCIALE EN ECOLOGISCHE BELANGEN VAN ENERGIE OPTIMAAL SAMENSPOREN	8
DEEL 3: INHOUDELIJKE TOELICHTING BIJ ELK VAN DE ENTITEITEN	9
A. DEPARTEMENT LEEFMILIEU, NATUUR en ENERGIE	9
B. IVA'S ZONDER RECHTSPERSOONLIJKHEID	33
B.1. INSTITUUT VOOR NATUUR EN BOSONDERZOEK (INBO)	33
B.2. AGENTSCHAP VOOR NATUUR EN BOS (ANB)	35
B.3. VLAAMS ENERGIEAGENTSCHAP (VEA)	53
C. IVA'S MET RECHTSPERSOONLIJKHEID	59
C.1. OPENBARE VLAAMSE AFVALSTOFFENMAATSCHAPPIJ (OVAM)	59
C.2. VLAAMSE MILIEUMAATSCHAPPIJ (VMM)	66
D. VLAAMSE INSTELLINGEN VAN OPENBAAR NUT, CATEGORIE A	75
D.1. GRINDFONDS	75
E. EVA's	76
E.1. VLAAMSE LANDMAATSCHAPPIJ (VLM)	76
E.2. VLAAMSE REGULATOR VAN DE ELECTRICITEITS - EN GASMARKT (VREG)	88
F. VLAAMSE INSTELLINGEN VAN OPENBAAR NUT, CATEGORIE B	90
F.1. DE WATERGROEP	90

G. STRATEGISCHE ADVIESRADEN	92
G.1. SAR MINARAAD	92
H. EIGEN VERMOGENS	92
H.1. EIGEN VERMOGEN VAN HET INSTITUUR VOOR NATUUR EN BOSONDERZOEK (EV INBO)	92
H.2. ONDERSTEUNEND CENTRUM VAN HET AGENTSCHAP VOOR NATUUR EN BOS (OC ANB)	94
DEEL 4: MILIEUJAARPROGRAMMA 2014	97

**BELEIDSDOMEIN LNE
LEEFMILIEU, NATUUR EN ENERGIE**

DEEL 1: GECONSOLIDEERDE BELEIDS- EN BETAALKREDIETEN

Saldi-berekening – Totaal beleids- en betaalkredieten (in duizend euro)

Leefmilieu, Natuur en Energie		BO 2014
Beleidskredieten	=	876.462
Betaalkredieten	=	868.323

Saldi-berekening – Beleidskredieten ministeries (in duizend euro)

Leefmilieu, Natuur en Energie		BO 2014
Vastleggingskredieten (VAK)	+	640.218
Voorziene ontvangsten uit begrotingsfondsen (TO)	+	10.772
<i>Correcties voor:</i>		
Deelnemingen en kredietverleningen (esr code 8)	-	2.123
Aflossingen overheidsschuld (esr code 9)	-	0
Dotaties aan instellingen behorende tot de consolidatiekring	-	448.440
Vastleggingsmachtigingen - vereffeningskrediet van instellingen niet behorende tot de consolidatiekring (excl. VWF en VMSW)	-	0
TOTAAL	=	200.427

Saldi-berekening – Betaalkredieten ministeries (in duizend euro)

Leefmilieu, Natuur en Energie		BO 2014
Vereffeningskredieten (VEK)	+	655.299
Variabele kredieten (VRK)	+	15.409
<i>Correcties voor:</i>		
Deelnemingen en kredietverleningen (esr code 8)	-	2.103
Aflossingen overheidsschuld (esr code 9)	-	0
Dotaties aan instellingen behorende tot de consolidatiekring	-	453.035
TOTAAL	=	215.570

Saldi-berekening – Beleidskredieten te consolideren instellingen (in duizend euro)

Leefmilieu, Natuur en Energie		BO 2014
Instellingen met beleid en betaal-uitgavenzijde		
Gesplitste vastleggingskredieten	+	779.537
<i>Correcties voor:</i>		
Deelnemingen en kredietverleningen (esr code 8)	-	2.856
Aflossingen overheidsschuld (esr code 9)	-	0
Toelagen aan Vlaamse ministeries en andere te consolideren instellingen	-	80.522
Interne verrichtingen	-	29.765
SUBTOTAAL		666.394
Instellingen met enkel betaal-uitgavenzijde		
Vereffeningskredieten	+	31.233
<i>Correcties voor:</i>		
Deelnemingen en kredietverleningen (esr code 8)	-	0
Aflossingen overheidsschuld (esr code 9)	-	0
Toelagen aan Vlaamse ministeries en andere te consolideren instellingen	-	0
Interne verrichtingen	-	21.592
Vastleggingsmachtigingen + Vastleggingskredieten - Correlatieve kredieten - Vereffeningskredieten	+	0
SUBTOTAAL	=	9.641
TOTAAL	=	676.035

Saldi-berekening – Betaalkredieten te consolideren instellingen (in duizend euro)

Leefmilieu, Natuur en Energie		BO 2014
Vereffeningskredieten	+	1.166.929
<i>Correcties voor:</i>		
Deelnemingen en kredietverleningen (esr code 8)	-	2.856
Aflossingen overheidsschuld (esr code 9)	-	0
Toelagen aan Vlaamse ministeries en andere te consolideren instellingen	-	73.793
Interne verrichtingen	-	437.527
TOTAAL	=	652.753

DEEL 2: TOELICHTING BIJ DE TOTALEN VAN DE PROGRAMMA'S
--

**PROGRAMMA LA
DEPARTEMENT LEEFMILIEU, NATUUR EN ENERGIE**

1.1. EVOLUTIE VAN DE TOTALEN VOOR DE ONTVANGSTEN

(in duizend euro)

	ALGEMENE ONTVANGST	TOEGEWEEZEN ONTVANGST	LENINGS- OPBRENGST
BA 2013	34	200	0
BO 2014	34	200	0

1.2. EVOLUTIE VAN DE TOTALEN VOOR DE UITGAVEN

(in duizend euro)

	VAK	VEK	VRK	MAC
BA 2013	44.580	44.844	200	0
BO 2014	47.188	47.456	200	0

**PROGRAMMA LA
INSTITUUT VOOR NATUUR- EN BOSONDERZOEK**

1.1. EVOLUTIE VAN DE TOTALEN VOOR DE ONTVANGSTEN

(in duizend euro)

	ALGEMENE ONTVANGST	TOEGEWEEZEN ONTVANGST	LENINGS- OPBRENGST
BA 2013	0	0	0
BO 2014	0	0	0

1.2. EVOLUTIE VAN DE TOTALEN VOOR DE UITGAVEN

(in duizend euro)

	VAK	VEK	VRK	MAC
BA 2013	11.449	11.449	0	0
BO 2014	11.332	11.332	0	0

**PROGRAMMA LA
AGENTSCHAP VOOR NATUUR EN BOS**

1.1. EVOLUTIE VAN DE TOTALEN VOOR DE ONTVANGSTEN

(in duizend euro)

	ALGEMENE ONTVANGST	TOEGEWEEZEN ONTVANGST	LENINGS- OPBRENGST
BA 2013	0	0	0
BO 2014	0	0	0

1.2. EVOLUTIE VAN DE TOTALEN VOOR DE UITGAVEN

(in duizend euro)

	VAK	VEK	VRK	MAC
BA 2013	40.643	41.281	0	0
BO 2014	40.746	40.746	0	0

PROGRAMMA LA - VLAAMS ENERGIEAGENTSCHAP**1.1. EVOLUTIE VAN DE TOTALEN VOOR DE ONTVANGSTEN****(in duizend euro)**

	ALGEMENE ONTVANGST	TOEGEWEEZEN ONTVANGST	LENINGS- OPBRENGST
BA 2013	0	0	0
BO 2014	0	0	0

1.2. EVOLUTIE VAN DE TOTALEN VOOR DE UITGAVEN**(in duizend euro)**

	VAK	VEK	VRK	MAC
BA 2013	5.408	5.408	0	0
BO 2014	5.804	5.804	0	0

PROGRAMMA LC

**STREVEN NAAR EEN HOOG BESCHERMINGSNIVEAU VOOR HUIDIGE
EN TOEKOMSTIGE GENERATIES VIA BESCHERMING MENS EN
MILIEU, DUURZAME AANWENDING VAN GRONDSTOFFEN EN
NATUUR, BEHOUD EN BEVORDERING VAN BIOLOGISCHE EN
LANDSCHAPPELIJKE DIVERSITEIT EN ZORG VOOR HET KLIMAAT**

1.1. EVOLUTIE VAN DE TOTALEN VOOR DE ONTVANGSTEN**(in duizend euro)**

	ALGEMENE ONTVANGST	TOEGEWEEZEN ONTVANGST	LENINGS- OPBRENGST
BA 2013	19.176	46.164	0
BO 2014	28.088	9.072	0

1.2. EVOLUTIE VAN DE TOTALEN VOOR DE UITGAVEN**(in duizend euro)**

	VAK	VEK	VRK	MAC
BA 2013	385.815	397.057	46.130	22.904
BO 2014	472.648	480.507	8.709	23.010

**PROGRAMMA LE
VOEREN VAN EEN DUURZAAM ENERGIEBELEID WAARBIJ DE
ECONOMISCHE, SOCIALE EN ECOLOGISCHE BELANGEN
VAN ENERGIE OPTIMAAL SAMENSPOREN**

1.1. EVOLUTIE VAN DE TOTALEN VOOR DE ONTVANGSTEN

(in duizend euro)

	ALGEMENE ONTVANGST	TOEGEWENZEN ONTVANGST	LENINGS- OPBRENGST
BA 2013	0	1.800	0
BO 2014	0	1.500	0

1.2. EVOLUTIE VAN DE TOTALEN VOOR DE UITGAVEN

(in duizend euro)

	VAK	VEK	VRK	MAC
BA 2013	62.862	68.871	6.050	0
BO 2014	62.500	69.454	6.500	0

DEEL 3: INHOUDELIJKE TOELICHTING BIJ ELK VAN DE ENTITEITEN**A. DEPARTEMENT LEEFMILIEU, NATUUR en ENERGIE****1. TOELICHTING PER ARTIKEL****1.1. ONTVANGSTENARTIKELEN**

LB0/9LA-H-A-Z/OW - ontvangsten werking en toelagen

(in duizend euro)

	ALGEMENE ONTVANGST	TOEGEWEEZEN ONTVANGST
BA 2013	34	0
BO 2014	34	0

Er worden in 2014 kleine diverse ontvangsten verwacht op dit artikel. Concreet zal het bijvoorbeeld gaan over ontvangsten uit ad hoc verkopen van materiaal, terugbetalingen vanwege de Europese Commissie voor zendingskosten en terugbetalingen door personeel wegens privé gebruik of ook nog terugbetalingen van verkeerdelijk gestorte lonen. Het budget blijft onveranderd ten opzichte van BA 2013.

LB0/9LA-H-T-Z/OW - ontvangsten werking en toelagen

(in duizend euro)

	ALGEMENE ONTVANGST	TOEGEWEEZEN ONTVANGST
BA 2013	0	200
BO 2014	0	200

Dit bedrag zal ontvangen worden via de terugvorderingen bij de huidige werkgevers van personeelsleden van het ministerie LNE met verlof voor opdracht. Het bedrag blijft ongewijzigd ten opzichte van BA 2013.

LB0/9LC-H-A-A/OW - ontvangsten werking en toelagen - slagkrachtige overheid: beleidsvoorbereiding, beleidsevaluatie, beleidsonderbouwing en beleidsuitvoering beleidsveld Leefmilieu en Natuur

(in duizend euro)

	ALGEMENE ONTVANGST	TOEGEWEEZEN ONTVANGST
BA 2013	45	0
BO 2014	45	0

Er worden in 2014 kleine diverse verkoopsonvangsten verwacht op dit artikel. Het bedrag blijft ongewijzigd ten opzichte van BA 2013.

LB0/9LC-H-T-A/OW - ontvangsten werking en toelagen - slagkrachtige overheid: uitgaven in het kader van beleidsvoorbereiding, beleidsevaluatie, beleidsonderbouwing en beleidsuitvoering beleidsveld Leefmilieu en Natuur

(in duizend euro)

	ALGEMENE ONTVANGST	TOEGEWEEZEN ONTVANGST
BC 2013	0	363
BO 2014	0	1063

Op het nieuwe VLAREL fonds worden sinds 3 mei 2013 inkomsten geboekt via de betaling van retributies voor erkenningsaanvragen en toezicht op erkenningen binnen de leefmilieusector. De inkomsten aan retributies in 2014 worden geraamd op 1.063 k.euro. In 2014 zal er een piek zijn in retributie-inkomsten omdat de erkende personen tegen uiterlijk 31 december 2014 een eerste keer een vijfjaarlijkse retributie moeten betalen voor de uitvoering van het toezicht. Dit zal dus ook in 2019, 2024, enzovoort telkens een piek in retributie-inkomsten opleveren.

LB0/9LC-H-T-H/OW - ontvangsten werking en toelagen - beleid open ruimte

(in duizend euro)

	ALGEMENE ONTVANGST	TOEGEWEEZEN ONTVANGST
BC 2013	0	303
BO 2014	0	424

Het betreft hoofdzakelijk de toegewezen ontvangsten m.b.t. pachtopbrengsten van de gronden aangekocht met terugvorderbare voorschotten in ruilverkavelingsprojecten en de toegewezen ontvangsten m.b.t. intresten op het kostenaandeel ten laste van de grondeigenaars in ruilverkavelingsprojecten. Voorts zijn er nog andere toegewezen ontvangsten, onder meer ingevolge positieve eindsaldo's van rekeningen van ontbonden ruilverkavelingscomités. In totaal worden de toegewezen ontvangsten in 2014 121 k.euro hoger geraamd dan in 2013. De vermeerdering ten opzichte van 2013 wordt verklaard door het feit dat de VLM in 2013 diverse kosten verbonden aan gronden die deels betrekking hadden op 2013 en deels op de vorige jaren, o.m. onroerende voorheffing en polderbelastingen, verrekende met de pachtopbrengsten, en bijgevolg in 2013 minder pachtopbrengsten aan het Vlaamse Gewest betaalde.

LB0/9LC-H-T-H/OP - ontvangsten participaties - beleid open ruimte

(in duizend euro)

	ALGEMENE ONTVANGST	TOEGEWEEZEN ONTVANGST
BC 2013	0	3.218
BO 2014	0	1.400

Deze toegewezen ontvangsten omvatten de terugvorderbare voorschotten die terugbetaald worden na de beëindiging van ruilverkavelingsprojecten. In totaal worden de toegewezen ontvangsten in 2014 1.818 k.euro lager geraamd dan in 2013. De vermindering wordt verklaard door het feit dat in 2014 geen enkel ruilverkavelingsproject zal worden beëindigd (geen enkele tweede ruilverkavelingsakte zal worden verleden). De toegewezen ontvangsten in 2014 worden volledig verklaard door het doorverkopen van gronden, die niet strikt nodig zijn voor de herverkaveling in de betrokken ruilverkavelingsprojecten.

LB0/9LC-H-A-G/OW - ontvangsten werking en toelagen - beleid lokale leefkwaliteit
(in duizend euro)

	ALGEMENE ONTVANGST	TOEGEWEEZEN ONTVANGST
BC 2013	615	0
BO 2014	615	0

Op dit ontvangstenartikel worden de inkomsten geïnd van de retributies die moeten betaald worden door de aanvragers van conformiteitsattesten voor zendantennes. Ten gevolge een arrest van het Grondwettelijk hof is de normering van zendantennes een regionale bevoegdheid gebleken. Het is de bedoeling van de Vlaamse overheid om vanuit deze inkomsten de kosten van de diverse taken binnen het departement LNE m.b.t. de normering van zendantennes (o.a. de beoordeling van technische dossiers bij de aanvraag van een conformiteitsattest, ICT-aanpassingen om de dossierbeoordeling verder te automatiseren het opstellen en actualiseren van een kadaster van vast opgestelde zendantennes, het regelen van het online betalingsverkeer voor het innen van de retributies en het uitvoeren van smalbandmetingen) te financieren.

LB0/9LC-H-T-I/OI - ontvangsten interne stromen - klimaatbeleid
(in duizend euro)

	ALGEMENE ONTVANGST	TOEGEWEEZEN ONTVANGST
BC 2013	36.415	36.415
BO 2014	0	0

Voorlopig kunnen geen nieuwe inkomsten worden begroot voor 2014. Het is wachten op de afloop van de politieke discussie omtrent de verdeling van de veilinginkomsten op Belgisch niveau.

LB0/9LC-H-A-S/OI - ontvangsten interne stromen - Grindfonds
(in duizend euro)

	ALGEMENE ONTVANGST	TOEGEWEEZEN ONTVANGST
BC 2013	179	0
BO 2014	0	0

Voor de bespreking van interne stromen wordt generiek verwezen naar de bespreking van de begrotingen van de betrokken Vlaamse rechtspersonen.

1.2. UITGAVENARTIKELEN

PROGRAMMA LA

LB0/1LA-H-2-R/IS – interne stromen - SAR Minaraad
(in duizend euro)

	VAK	VEK	VRK	MAC
BA 2013	1.280	1.280	0	0
BO 2013	1.291	1.291	0	0

Voor de bespreking van interne stromen wordt generiek verwezen naar de bespreking van de begrotingen van de betrokken Vlaamse rechtspersonen.

LB0/1LA-X-2-Z/LO – lonen

(in duizend euro)

	VAK	VEK	VRK	MAC
BA 2013	37.811	37.811	0	0
BO 2014	39.933	39.933	0	0

Vanuit dit budget worden de personeelsuitgaven van enerzijds het departement LNE (39.047 k.euro) en anderzijds het Milieuhandavingscollege (886 k.euro) gefinancierd.

Ten opzichte van BA2013 werd dit budget verhoogd met 1.548 k.euro omwille van de uitvoering van de 2e fase van de BVR van 21/12/2012 omtrent de uitvoering van de Richtlijn Industriële Emissies (RIE). Daarnaast wordt er een krediet van 323 k.euro teruggezet in het kader van de gedeeltelijke terugdraai van de 100 miljoen aan personeelsbesparingen zoals doorgevoerd bij BA2013. Het budget wordt verhoogd met een bedrag van 63 k.euro ter uitvoering van het sectoraal akkoord 2010-2012 en met 189 k.euro in het kader van de uitvoering van de BVR van 19/7/2013 met betrekking tot de normering van zendantennes (compensatie op LB0/1LC-H-2-G/WT). Dit krediet wordt verder ook nog verminderd met 1 k.euro naar aanleiding van de beslissing van de Vlaamse Regering omtrent het VAC Brugge.

LB0/1LA-X-4-Z/LO – lonen

(in duizend euro)

	VAK	VEK	VRK	MAC
BA 2013	0	0	200	0
BO 2014	0	0	200	0

Vanuit dit begrotingsfonds worden er in het kader van door de EU gefinancierde projecten 3 VTE betaald. Dit komt overeen met een loonkost van ongeveer 200 k.euro en blijft ongewijzigd ten opzichte van BA2013.

LB0/1LA-X-2-Z/WT – werking en toelagen

(in duizend euro)

	VAK	VEK	VRK	MAC
BA 2013	5.489	5.753	0	0
BO 2014	5.964	6.232	0	0

Vanuit dit artikel worden de algemene apparaatskosten van hoofdzakelijk het departement LNE (en in veel mindere mate het Milieuhandavingscollege en de Vlaamse Raad voor Milieuhandhaving) gefinancierd.

Ten opzichte van BA2013 wordt dit krediet voor het departement LNE verhoogd met 475 k.euro VAK.

Ten eerste gaat het om de toegekende indexering (+57 k.euro). Daarnaast worden de werkingskredieten verhoogd door middel van interne compensatie ter uitvoering van de BVR van 21/12/2012 omtrent RIE (+250 k.euro). Verder wordt het ICT-budget eenmalig versterkt met interne compensatie vanuit de verschillende afdelingen van het departement (+300 k.euro). Ten slotte wordt het krediet verminderd (-132 k.euro) in het kader van de uitvoering van de derde fase van de CAG-besparing (-6% koppen).

Meer in detail worden volgende (recurrente) uitgaven voorzien op dit begrotingsartikel.

Vanuit dit budget worden in eerste instantie de algemene afdelingsoverschrijdende werkingsuitgaven van het departement LNE gefinancierd (2.531 k.euro).

In het kader van het beschikbaar houden van de bestaande ICT-eindgebruiker-infrastructuur en onderhoud van de toepassingen wordt een budget van 2.184 k.euro VAK voorzien. Ten opzichte van de begrotingscontrole 2013 wordt het ICT-budget in 2014 versterkt met 300 k.euro VAK en VEK, door middel van interne compensaties binnen het departement.

Een klein budget van 50 k.euro dient voor de aanrekening van alle schadevergoedingen te betalen aan derden op grond van de art. 1382, 1383 en 1384 lid 3 van het Burgerlijk Wetboek, vastgesteld door een vonnis, arrest, minnelijke regeling of dading. Dit bedrag wordt geraamd op basis van de uitgaven van voorgaande jaren op dit artikel.

Ter aankoop van investeringsgoederen zoals meubilair en voertuigen wordt een budget van 251 k.euro voorzien. Dit krediet wordt verminderd met 132 k.euro in het kader van de uitvoering van de 3e fase van de CAG-besparing (-6% koppen).

In het kader van investeringen in de ICT-eindgebruiker-infrastructuur en ontwikkeling van toepassingen wordt 948 k.euro voorzien. ICT wordt als strategisch instrument, reeds jaren ingezet om de dienstverlening op een redelijk niveau te handhaven en te verbeteren.

PROGRAMMA LC

De volgende begrotingsartikels maken deel uit van het programma ILC, en geven invulling aan de beleidsopdracht uit de beleidsdocumenten van het beleidsveld Leefmilieu en Natuur: “streven naar een hoog beschermingsniveau voor huidige en toekomstige generaties via bescherming mens en milieu, duurzame aanwending van grondstoffen en natuur, behoud en bevordering van biologische en landschappelijke diversiteit en zorg voor klimaat”.

Deze beleidsopdracht wordt in de beleidsbrieven systematisch opgevolgd via een reeks operationele doelstellingen, waarbij deze doelstellingen gebaseerd zijn op een aantal beleidsthema's. Binnen het beleidsdomein LNE werd er voor geopteerd om de begrotingsartikels onder de ESR-groepering WT (Werking en Toelagen) inhoudelijk op te delen naar deze beleidsthema's uit de beleidsdocumenten.

Voor het beleidsveld Leefmilieu en Natuur gaat het binnen dit programma ILC concreet om volgende beleidsthema's:

- A/ Slagkrachtige overheid: uitgaven in het kader van beleidsvoorbereiding, beleidsevaluatie, beleidsonderbouwing en beleidsuitvoering
- B/ Slagkrachtige overheid: uitgaven internationaal milieu- en natuurbeleid
- C/ Slagkrachtige overheid: uitgaven partnerschappen leefmilieu- en natuurbeleid
- D/ Integraal waterbeleid
- E/ Beleid bodem en natuurlijke rijkdommen
- F/ Biodiversiteitsbeleid
- G/ Beleid lokale leefkwaliteit
- H/ Beleid open ruimte
- I/ Klimaatbeleid

Aan de hand van de benaming van de begrotingsartikels (..A/WT, ..B/WT, ...C/WT) kan u zien tot welk beleidsthema (en bijgevolg welke operationele doelstelling) de betrokken kredieten bijdragen. Deze koppeling beperkt zich wel tot de artikels met code WT, generiek is er nog geen inhoudelijke koppeling voorzien voor loonartikels en interne stromen. De stand van uitvoering van de aan de doelstellingen gekoppelde indicatoren wordt jaarlijks gerapporteerd in het Milieujaarprogramma (in bijlage) en in de jaarlijkse ondernemingsplannen van de betrokken entiteiten.

LB0/ILC-H-2-Z/LO – lonen**(in duizend euro)**

	VAK	VEK	VRK	MAC
BA 2013	2.891	2.891	0	0
BO 2014	2.891	2.891	0	0

Op dit artikel worden de salarissen begroot van personeelsleden werkzaam binnen het departement LNE op volgende specifieke projecten: Milieuzorg op School, Natuur en Milieueducatie (voorzien in het goedgekeurde Programma Natuur- en Milieueducatie - BVR van 18 juli 2003), Ecocampus, het secretariaat van de Nationale Klimaatcommissie en de milieuvergunningspiek. Er geldt constant beleid. Een beperkt budget van 15 k.euro wordt voorzien om de regeringscommissaris bij de VMH uit te betalen.

LB0/ILC-H-2-A/WT – werking en toelagen - slagkrachtige overheid: beleidsvoorbereiding, beleidsevaluatie, beleidsonderbouwing en beleidsuitvoering beleidsveld Leefmilieu en Natuur**(in duizend euro)**

	VAK	VEK	VRK	MAC
BA 2013	7.544	8.575	0	0
BO 2014	7.459	7.459	0	0

Vanuit dit begrotingsartikel financiert het departement LNE een groot aantal diverse beleidsgerelateerde uitgaven. Hiertoe wordt een budget voorzien van 7.459 k.euro VAK.

Meer in detail worden volgende uitgaven voorzien op dit begrotingsartikel.

Er wordt 50 k.euro VAK voorzien ter dekking van de financiële behoeften op het vlak van het thema geluid binnen de afdeling Lucht, Hinder, Risicobeheer, Milieu & Gezondheid voor de volgende projecten: geluidmeetnet ANNE (25 k.euro), werking nieuwe stiltegebieden (5 k.euro) en inspraakprocedure definitieve geluidactieplannen (20 k.euro).

Voor de afdeling Afdeling Milieu-, Natuur- en Energiebeleid wordt er 700 k.euro VAK voorzien voor de werking en studies van de diensten Veiligheidsrapportage en Milieueffectrapportage. Dit budget wordt wat betreft veiligheidsrapportage (400 k.euro) voornamelijk aangewend voor het uitvoeren van onderzoeksprojecten over externe veiligheid rond optimalisatiebeleid en innovatiebeleid (340 k.euro). Wat betreft milieueffectenrapportage (300 k.euro) wordt het budget voornamelijk ingezet voor onderzoeksprojecten (225 k.euro). Gezien de nieuwe ontwikkelingen in de wetgeving, namelijk integratie van MER/VR in de omgevingsvergunning en de project-mer-screening, is het immers van belang om te zorgen voor een geschikte methodologische ondersteuning in 2014.

Een budget van 329 k.euro VAK wordt voorzien voor de Afdeling Milieuvergunningen. Voor de dossiers om het gebruik van GGO's te evalueren wordt een beroep gedaan op de Sectie Bioveiligheid en Biotechnologie van het WIV (hoofdstuk 5.51 van Vlare II). Het gevraagde bedrag stemt overeen met het contractueel overeengekomen bedrag met het WIV (229 k.euro) cfr. het bijhorende meerjarenplan. Hiernaast wordt voor de onderzoeksopdracht "Ontwikkelen online instrument voor verwarmingsaudit" 100 k.euro voorzien.

Voor de afdelingsspecifieke werkingsuitgaven (zoals specifiek onderhoud van verschillende technische toestellen, lidmaatschappen, ...) wordt in totaal 670 k.euro voorzien. Dit krediet wordt verminderd met 264 k.euro in het kader van de uitvoering van de 3e fase van de CAG-besparing (-6% koppen).

Een budget van 973 k.euro wordt voorzien voor het ESR-matig correct aanrekenen van de lonen van de gedetacheerden ter beschikking gesteld vanuit het beleidsdomein Onderwijs.

Een krediet van 624 k.euro wordt gehanteerd ten behoeve van werkingskosten van projecten die overkoepelende ICT-doelstellingen en/of toepassingen hebben binnen het beleidsdomein LNE. Het MMIS-werkingskrediet wordt gehanteerd ten behoeve van projecten die overkoepelende doelstellingen en/of toepassingen hebben binnen het beleidsdomein.

Ter ondersteuning van interne milieuzorg binnen de entiteiten van de Vlaamse overheid en lokale overheden wordt 223k.euro voorzien. Dit budget wordt onder meer aangewend voor het voeren van onderzoek en ontwikkelen van instrumenten ter ondersteuning van acties in het kader van het Sleutelproject “Duurzaam optreden van de Vlaamse overheid” (MJP Slagkrachtige overheid), het Vlaams Actieplan Duurzame Overheidsopdrachten en het realiseren van de voorbeeldrol van de Vlaamse overheid inzake milieuzorg.

Het communicatiebudget van het departement blijft onder constant beleid beperkt tot 136 k.euro.

Een bedrag van 2.058 k.euro aan VAK kredieten worden voorzien voor de afdeling Milieu-inspectie van het departement LNE. In dit verband worden analysekosten en monsternametekosten (69% van het VAK-krediet) en inspectie en onderzoekskosten (31% van het VAK-krediet) aangerekend. Deze post betreft kosten voor afvalstoffen, bodem en grondwater, geluid, GPBV, lucht, ozonafbrekende stoffen en gefluoreerde broeikasgassen, water en REACH. Verder worden ook kosten voor externe juridische ondersteuning en voor ondersteuning door deskundigen aangerekend. De gedetailleerde uitwerking van het aangevraagde vastleggingskrediet is terug te vinden in het MIP 2014.

De Prijs Rudi Verheyen (8 k.euro) wordt jaarlijks ingesteld door de Vlaamse minister bevoegd voor het Leefmilieu en het departement LNE, in samenwerking met het Instituut voor Milieukunde van de Universiteit Antwerpen. Dit betreft constant beleid.

Het budget voor de aankoop van voertuigen, de aankoop van specifieke machines (zoals trillings- en geluidsmeters; meteostation), de aankoop van fotomateriaal, de uitbouw van het meetnet Anne en de aankoop van niet-standaard meubilair bedraagt 398 k.euro.

Een krediet van 1.282 k.euro wordt gehanteerd ten behoeve van investeringen in projecten die overkoepelende ICT-doelstellingen en/of toepassingen hebben binnen het beleidsdomein LNE.

LB0/ILC-H-4-A/WT – werking en toelagen - slagkrachtige overheid: beleidsvoorbereiding, beleidsevaluatie, beleidsonderbouwing en beleidsuitvoering beleidsveld Leefmilieu en Natuur
(in duizend euro)

	VAK	VEK	VRK	MAC
BA 2013	0	0	700	0
BO 2014	0	0	700	0

Met de financiële middelen beschikbaar binnen het VLAREL fonds wordt beroep gedaan (na marktraadpleging) op een geaccrediteerde keuringsinstelling om de afdeling Milieuvergunningen bij te staan bij de controle op de taken van de brandertechici. In 2014 worden uitgaven voorzien van 100 k.euro voor het aanbesteden van een opdracht tot het uitvoeren van steekproefsgewijze controles op brander- en stookolietechici. Tevens zal de ontwikkeling van een ICT-systeem ter ondersteuning van de erkenningsaanvragen en het toezicht op erkenningen leefmilieu worden aanbesteed voor een bedrag van 400 k.euro. De resterende 200 k.euro zal aangewend worden voor onvoorziene meerkosten mbt de ontwikkeling van de databank ter ondersteuning van het toezicht en handhaving van de erkenningenregelgeving.

LB0/1LC-H-2-B/WT – werking en toelagen - slagkrachtige overheid: internationaal milieu- en natuurbeleid

(in duizend euro)

	VAK	VEK	VRK	MAC
BA 2013	785	785	0	0
BO 2014	826	826	0	0

Ter uitvoering van haar internationale beleid beschikt het departement LNE op de algemene uitgavenbegroting in 2014 over een budget van 826 k.euro.

Meer in detail worden volgende uitgaven voorzien op dit begrotingsartikel.

Er wordt een budget van 89 k.euro voorzien voor het uitvoeren van beleidsondersteunend studiewerk met betrekking tot impactanalyses, lancering van eigen initiatieven op bovengewestelijke fora, analyse van specifieke uitvoeringsknelpunten, de behandeling van inbreukprocedures en de toepassing van compliance mechanismen.

Verder worden de kredieten op dit artikel aangewend in het kader van de correcte toepassing van multilaterale verdragen inzake leefmilieu. Vlaanderen kan naast of samen met andere gewesten of de federale overheid ook op vrijwillige basis meewerken aan de ondersteuning van een leefmilieuverdrag en het verdragssecretariaat rechtstreeks steunen. In de praktijk zijn deze bijdragen dikwijls verplicht, gezien de goedkeuring ervan op de Interministeriële Conferentie Leefmilieu of door de Minister. In 2014 betreft dit budget 122 k.euro.

In het kader van de correcte toepassing van multilaterale verdragen en intern-Belgische samenwerkingsakkoorden inzake leefmilieu en in het kader van de uitvoering van het samenwerkingsakkoord 'klimaat' wordt 615 k.euro voorzien. Een budget van 514 k.euro betreft verplichte bijdragen in multilaterale leefmilieuverdragen, die België/Vlaanderen als Partij bij een multilateraal leefmilieuverdrag als een soort 'lidgeld' dient te betalen. Hiernaast wordt 101 k.euro voorzien voor de Vlaamse bijdrage in de uitvoering van het samenwerkingsakkoord "Klimaat" en de bijhorende werking van de Nationale Klimaatcommissie.

LB0/1LC-H-2-C/WT – werking en toelagen - slagkrachtige overheid: partnerschappen leefmilieu- en natuurbeleid

(in duizend euro)

	VAK	VEK	VRK	MAC
BA 2013	4.044	4.051	0	0
BO 2014	4.528	4.535	0	0

Een totaalbudget van 4.528 k.euro wordt voorzien voor partnerschappen in het kader van leefmilieu- en natuurbeleid. Behalve indexering van de loongedeelten en een overheveling van 475 k.euro ter uitvoering van het VIA akkoord 2011-2015 blijft dit krediet constant.

Concreet wordt het budget voor de volgende zaken gebruikt.

Een budget van 111 k.euro wordt voorzien voor de werkingskosten van het MOS-project (VR/2010/18.06/DOC.0525) en de verlenging vanaf 1/09/2013. Dit budget wordt ondermeer gebruikt voor het uitgeven van nieuwsbrieven, de organisatie van de logo-uitreiking, de uitbouw van een internationale netwerking, het ontwikkelen van educatieve pakketten en handleidingen, ...

Met de subsidie ten bedrage van 376 k.euro verzorgt de vzw Milieuboot 120 vaardagen per jaar waarbij scholen, verenigingen en individuele burgers op een unieke wijze gesensibiliseerd worden en educatieve activiteiten volgen over het thema water en milieu in hun eigen streek.

Als tegemoetkoming in de verplichte loonkosten voor de geregulariseerde DAC-werknemers ontvangen de betrokken vzw's rechtstreeks subsidies van LNE en dit op basis van het besluit van de Vlaamse Regering van 14 mei 2004. Het betreft concreet subsidies aan 14 vzw's voor 56 VTE. De loonkost voor het werkingsjaar 2014 wordt geraamd op 2.104 k.euro.

Het Vlaams Interprofessioneel Akkoord (VIA) 2006-2010 maakt ondertussen recurrent deel uit van de Vlaamse begroting. Voor de eindejaarspremie 2014 is er voor wat betreft de sector Leefmilieu een bedrag voorzien van 423 k.euro. Voor uitbreidingstewerkstelling in 2014 is er voor wat betreft de sector Leefmilieu een bedrag voorzien van 448 k.euro.

Het Vlaams Interprofessioneel Akkoord 2011-2015 heeft voor wat Leefmilieu betreft betrekking op het thema verhoging van de koopkracht door een opbouw van de eindejaar toelage naar een volwaardige 13de maand. Het geraamde bedrag hiervoor is 475 k.euro. Dit budget wordt overgeheveld vanuit artikel GB0/1GB-D-2-E/PR.

Een krediet van 591 k.euro wordt ten slotte voorzien voor de terugbetaling van de loonkosten voor de provinciale begeleiders van het eenheidsproject Milieuzorg op School (basis en secundair onderwijs) aangerekend, zijnde: 10 VTE provinciale begeleiders en 1 VTE begeleider voor de Vlaamse scholen in Brussel (totaal 11 VTE). Het krediet is noodzakelijk om het project Milieuzorg op School te realiseren.

LB0/1LC-H-2-E/WT – werking en toelagen - beleid bodem en natuurlijke rijkdommen

(in duizend euro)

	VAK	VEK	VRK	MAC
BC 2013	2.395	3.153		
BO 2014	2.477	3.243		

De afdeling Land en Bodembescherming, Ondergrond, Natuurlijke Rijkdommen binnen het departement LNE heeft ter subsidiëring van erosiebestrijdingsmaatregelen en voor haar specifieke werking in 2014 op de algemene uitgavenbegroting een totaalbudget van 2.477 k.euro ter beschikking. Het gros hiervan betreft de subsidies voor erosiebestrijding (1.677 k.euro VAK). Er werd t.o.v. de begrotingsaanpassing 2013 een bedrag van 50 k.euro VAK en VEK terug overgedragen die in 2013 eenmalig was vrijgemaakt voor de IT uitgaven van het departement LNE (artikel LB0/1LA-X-2-Z/WT).

Meer in detail worden volgende uitgaven voorzien op dit begrotingsartikel.

Voor de subsidiëring van gemeentelijke erosiebestrijdingsinstrumenten en -maatregelen wordt er 1.677 k.euro VAK voorzien. Vanaf de begroting 2013 wordt de overdracht van het onbelast kredietsaldo op het einde van het vorige begrotingsjaar beperkt tot de VAK. De VEK liggen in 2013 en 2014 op een hoger peil dan de VAK, enerzijds ten gevolge de afschaffing van de VEK-begrotingsruiter en anderzijds omdat een inhaalbeweging op het vlak van de betalingen ten laste van de vastleggingen van vorige jaren noodzakelijk is.

Er wordt voor de financiering van studies, projecten en acties in het kader van het duurzaam oppervlakedelfstoffenbeleid, de geologische kartering van Vlaanderen, toegepast geologisch onderzoek en de uitbouw van het geologisch luik van de Databank Ondergrond Vlaanderen 315 k.euro voorzien. Deze kredieten zijn noodzakelijk voor het up-to-date houden van de geologische kartering en voor geologisch onderzoek, voor studies, projecten en acties die kaderen in een duurzaam grondstoffen- en materialenbeheer en die gegevens opleveren voor het Monitoringsysteem Duurzaam Oppervlakedelfstoffenbeleid en voor de oppervlakedelfstoffenplanning.

Voor de financiering van studies, projecten en acties die het bodembeschermingsbeleid en het bodemluik van de Databank Ondergrond Vlaanderen onderbouwen wordt er 329 k.euro

voorzien. Hiermee zullen grensoverschrijdende samenwerkingsprojecten m.b.t. bodembescherming en studies in het kader van het internationaal SNOWMAN-onderzoeksnetwerk worden gefinancierd. Ongeveer twee derden van dit bedrag dient voor Vlaams toegepast wetenschappelijk onderzoek en verwerving en beheer van gegevens m.b.t. bodemerrosie, bodemverdichting, verlies van organische stof en andere vormen van bodemaantasting.

Zoals ook de vorige jaren is een bedrag van 70 k.euro nodig voor het technisch beheer van onroerende goederen die door het Vlaamse Gewest (dienst Land en Bodembescherming) in het verleden werden verworven in ruilverkavelingsprojecten, naast een budget van 48 k.euro voor specifieke werkingsmiddelen voor ALBON.

Jaarlijks heeft de afdeling ALBON eveneens nood aan specifieke investeringsmiddelen voor de eigen werking. Bijvoorbeeld, landmeetkundige apparatuur; toebehoren en verwerkingsinstallaties om van landmeetkundige opnames kaarten te maken, materieel en materiaal voor monitoring van bodemverdichting en voor het technisch beheer van onroerende goederen verworven via ruilverkaveling. Ter financiering van dergelijke investeringskosten wordt 38 k.euro voorzien.

LB0/ILC-H-4-E/WT – werking en toelagen - beleid bodem en natuurlijke rijkdommen

(in duizend euro)

	VAK	VEK	VRK	MAC
Realisatie 2012			0	
BC 2013			0	
BO 2014			0	

Dit artikel is gekoppeld aan het Fonds voor Landinrichting en Natuurlijke Rijkdommen. De houders van een vergunning voor het ontginnen van oppervlaktedelfstoffen moeten een financiële zekerheid stellen om de eindafwerking van een ontginningsgebied te garanderen. De houders van een vergunning voor het opsporen en winnen van koolwaterstoffen of voor de geologische opslag van koolstofdioxide moeten een financiële zekerheid stellen, en in sommige gevallen ook een financiële bijdrage betalen, om de kosten te garanderen die het Vlaamse Gewest kan hebben bij nalatigheid van de exploitant. Er wordt aangenomen dat er in 2014 geen toegewezen ontvangsten m.b.t. de financiële zekerheden zullen zijn.

LB0/ILC-H-2-G/WT – werking en toelagen - beleid lokale leefkwaliteit

(in duizend euro)

	VAK	VEK	VRK	MAC
BA 2013	1.534	1.636	0	0
BO 2014	1.244	1.244	0	0

Vanuit dit begrotingsartikel financiert het departement LNE vanuit de algemene uitgavenbegroting haar uitgaven gericht op het beleid inzake lokale leefkwaliteit. Er is een budget voorzien van 1.244 k.euro, dat in hoofdzaak ingezet wordt voor het thema Milieu & Gezondheid (circa 700 k.euro) en voor de uitvoering van de overeenkomst met het BIPT inzake normering zendantennes (494 k.euro).

Meer in detail worden volgende uitgaven voorzien op dit begrotingsartikel.

Dit artikel voorziet de middelen voor het versterken van wetenschappelijke onderbouwing en optimaliseren van meetinspanningen in functie van de volksgezondheid en de bijhorende beleidsvertaling van de onderzoeksresultaten naar concreet beleid inzake milieu en gezondheid. Deze processen worden in 2014 onder meer ingevuld door projecten die

invulling geven aan de Vlaamse strategie hormoonverstoring zoals humane blootstelling aan PAK's en maatregelen ter beperking ervan (205 k.euro), het uitwerken van een preventiestrategie rond sociale ongelijkheid inzake milieu en gezondheid (75 k.euro). Het resterende budget wordt gereserveerd voor het vulgariseren en de verspreiding van adviezen en maatregelen in het kader van het opstellen van een code van goede praktijk voor het zelf telen van voeding en in het kader van de metingen van POP's in lokaal geteelde voeding.

Op dit artikel bevindt zich ook het budget voor 2014 (208 k.euro) dat voorziet in de middelen voor het begeleiden en sturen van het derde generatie Steunpunt Milieu en Gezondheid. In het kader van het derde generatie Steunpunt Milieu en Gezondheid wordt het vervolg van het humaan biomonitoringsprogramma uitgevoerd. Hierbij wordt zowel op een brede basis de gemiddelde blootstelling aan en effecten van polluenten in Vlaanderen bepaald, als de blootstelling aan en effecten van bepaalde polluenten in zogenaamde 'hot spots'. Naast het biomonitoringsluik wordt tevens prioritair wetenschappelijk onderzoek uitgevoerd.

Op 10 december 2003 werd het samenwerkingsakkoord Milieu en Gezondheid tussen de Federale staat, de Vlaamse, de Franse en de Duitse Gemeenschap, de Gemeenschapscommissie, het Vlaams Gewest, het Waals Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ondertekend. Voor 2014 worden in het kader van de tweede fase van het NEHAP projecten voorzien onder meer i.v.m. het meten van POP's in moedermelk. De bijdrage van het Vlaams Gewest in de kosten daarvan wordt geschat op 25 k.euro.

Daarnaast wordt er op dit artikel nog 27 k.euro voorzien voor de subsidie voor de aankoop van sonometers. Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 20/07/2012), waardoor enerzijds ook politiezones kunnen gebruik maken van de subsidies (geluidmeters handhaving) en anderzijds ook de subsidiëring van geluidmeters voor meting en registratie mogelijk wordt gemaakt, werd hiervoor in 2012 en 2013 een groter bedrag voorzien. Aangezien een belangrijk deel van de gemeenten zich intussen heeft uitgerust met deze geluidmeters voor meting en registratie wordt voor 2014 een lager bedrag voorzien, dat evenwel moet toelaten de bijkomende aanvragen voor geluidmeters voor handhaving door politiezones op te vangen.

In het kader van de regionalisering van het beleid ter normering van zendantennes wordt naar aanleiding van de BVR van 19/7/2013 een budget van 189 k.euro overgeheveld naar artikel LB0/1LA-X-2-Z/LO. In het kader van de normering voor vast en tijdelijk opgestelde zendantennes zullen volgende taken worden uitgevoerd: beoordelen van technische dossiers in het kader van de aanvraag van een conformiteitsattest, ICT-aanpassingen voor de verwerking van aanvragen voor conformiteitsattesten, omzetting en automatisering van de documentflow voor beoordeling van conformiteitsattesten (functionele analyse + uitvoeren van de ICT-aanpassingen), het opstellen en actualiseren van een kadaster van zendantennes, het uitvoeren van smalbandmetingen, overheidsopdracht voor expertadvies bij complexe aanvragen van conformiteitsattesten (bv. radars) en uitgaven in het kader van de online betaling van retributies voor aanvragen voor conformiteitsattesten. Daarnaast wordt tevens de eindafrekening van de samenwerkingsovereenkomst met BIPT i.h.k.v. de normering zendantennes in 2014 van deze begrotingspost betaald. Hiervoor wordt in 2014 in totaal 494 k.euro voorzien.

LB0/1LC-H-2-H/WT – werking en toelagen - beleid open ruimte

(in duizend euro)

	VAK	VEK	VRK	MAC
Realisatie 2012	0	126		
BC 2013	0	358		
BO 2014	0	217		

De basisallocaties van dit artikel zijn uitdovend. Ze voorzien in totaal 217 k.euro VEK voor het betalen van overeenkomsten en subsidies, die werden gesloten of toegekend vóór 2008, voor de voorbereiding en de uitvoering van ruilverkavelings- en landinrichtingsprojecten. Er wordt t.o.v. de begrotingsaanpassing 2013 vanuit dit begrotingsartikel 143 k.euro VEK vrijgemaakt ter compensatie van de vermeerdering van de VEK-kredieten voor subsidies voor ruilverkavelings- en landinrichtingswerken. De index bedraagt 2 k.euro.

LB0/ILC-H-4-I/WT – werking en toelagen - klimaatbeleid

(in duizend euro)

	VAK	VEK	VRK	MAC
BA 2013	0	0	36.415	0
BO 2014	0	0	0	0

Het bedrag van de inkomsten uit de verkoop van de nieuwkomersreserve werd bij BA 2013 integraal ingeschreven als uit te geven in 2013. Omdat de nieuwe inkomsten voor 2014 nog niet vastliggen in afwachting van politieke afspraken omtrent de intra-Belgische verdeling, worden voorlopig ook geen nieuwe uitgaven begroot.

LB0/ILC-H-4-P/IS - interne stromen - Fonds Flankerend Economisch Beleid (Hermesfonds)

(in duizend euro)

	VAK	VEK	VRK	MAC
BA 2013	0	0	0	0
BO 2014	0	0	0	0

Dit nieuwe begrotingsartikel maakt deel uit van het Klimaatfonds en wordt ingeschreven in het kader van de toekomstige uitgaven in het kader van het Vlaams Klimaatbeleidsplan. Voorlopig worden er geen uitgaven voorzien. Zie supra.

LB0/ILC-H-2-T/IS – interne stromen - Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek (ILVO)

(in duizend euro)

	VAK	VEK	VRK	MAC
BA 2013	71	71	0	0
BO 2014	72	72	0	0

De referentietaken van ILVO ten behoeve van het beleidsdomein LNE worden geregeld via een beheersreglement dat als bijlage bij de lopende beheersovereenkomst 2011-2015 van ILVO gevoegd wordt. De referentietaken hebben tot doel om technisch-wetenschappelijke kennis maximaal te valoriseren ten behoeve van het beleidsdomein LNE, specifieke kennisiaten bij het beleidsdomein LNE in te vullen en alle relevante onderzoeksresultaten en kennis in binnen- en buitenland te rapporteren naar het beleidsdomein LNE. Algemeen worden er twee referentietaken onderscheiden: de technisch-wetenschappelijke ondersteuning inzake luchtmissies bij landbouwactiviteiten en de technisch-wetenschappelijke ondersteuning inzake duurzame productietechnieken in de landbouw.

Het beheersreglement werd afgesloten met ingang van 1 januari 2012 tot en met 31 december 2015 (m.a.w. voor de resterende duur van de beheersovereenkomst 2011-2015). De concrete invulling van de referentietaken wordt bepaald door de stuurgroep. Hierbij wordt jaarlijks een takenpakket voorzien dat kan uitgevoerd worden door een universitair personeelslid met de nodige ervaring. De totale kostprijs hiervan (inclusief werking en overhead maar exclusief indexatie) bedroeg 100 000 euro per jaar waarvan circa 70.000 euro wordt gedragen door het beleidsdomein LNE en 30.000 euro door het ILVO.

LB0/1LC-H-2-U/IS – interne stromen - Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO)

(in duizend euro)

	VAK	VEK	VRK	MAC
BA 2013	2611	2611	0	0
BO 2014	2633	2633	0	0

De referentietaken, opgenomen in de oorspronkelijke beheersovereenkomst met VITO, werden in het nieuwe beheersreglement vanaf 2009 uitgebreid en aangevuld. De noodzakelijke middelen daarvoor werden gebundeld op dit artikel. Zij worden via een dotatie jaarlijks ter beschikking gesteld aan VITO. Het Beheersreglement 2009 – 2012 werd met één jaar verlengd en loopt af eind 2013. Het wordt vervangen door een nieuw Beheersreglement voor de periode 2014 – 2018. Het is de intentie om vanaf 2014 op een gelijkaardige wijze verder te gaan. De bestaande referentietaken worden verder gezet (budget 1.990 k.euro). Tevens werden enkele referentietaken uitgebreid en werd een aantal nieuwe referentietaken aan het Beheersreglement toegevoegd (budget 621 k.euro). Voor de referentietaken VITO wordt bijgevolg 2.611 k.euro gevraagd. Inclusief 22 k.euro indexering geeft dit 2.633 k.euro.

LB0/1LC-H-2-V/IS – interne stromen - Openbare Afvalmaatschappij voor het Vlaamse Gewest (OVAM)

(in duizend euro)

	VAK	VEK	VRK	MAC
BA 2013	19.958	19.958	0	0
BO 2014	20.109	20.109	0	0

Voor de bespreking van interne stromen wordt generiek verwezen naar de bespreking van de begrotingen van de betrokken Vlaamse rechtspersonen.

LB0/1LC-H-2-W/IS – interne stromen - Vlaamse Milieumaatschappij (VMM)

(in duizend euro)

	VAK	VEK	VRK	MAC
BA 2013	98.984	102.862	0	0
BO 2014	99.467	103.238	0	0

Voor de bespreking van interne stromen wordt generiek verwezen naar de bespreking van de begrotingen van de betrokken Vlaamse rechtspersonen.

LB0/1LC-H-2-X/IS – interne stromen - DAB Mina-fonds

(in duizend euro)

	VAK	VEK	VRK	MAC
BA 2013	152.231	152.231	0	0
BO 2014	240.917	240.917	0	0

Voor de bespreking van interne stromen wordt generiek verwezen naar de bespreking van de begrotingen van de betrokken Vlaamse rechtspersonen of DAB (zie LBC/2LC-H-A-X/OI).

LB0/1LC-H-2-Y/IS – interne stromen - Vlaamse Landmaatschappij (VLM)

(in duizend euro)

	VAK	VEK	VRK	MAC
BA 2013	51.323	51.902	0	0
BO 2014	52.690	52.644	0	0

Voor de bespreking van interne stromen wordt generiek verwezen naar de bespreking van de begrotingen van de betrokken Vlaamse rechtspersonen.

LB0/ILC-H-4-Y/IS – interne stromen – Vlaamse Landmaatschappij (VLM)

(in duizend euro)

	VAK	VEK	VRK	MAC
BA 2013	0	0	20	0
BO 2014	0	0	20	0

Dit artikel maakt deel uit van het Fonds voor Landinrichting en Natuurlijke Rijkdommen en betreft het luik aan fondsuitgaven dat wordt aangewend voor de subsidiëring van ruilverkavelingswerken. De raming van deze kredietbehoefte bedraagt 20 k.euro. Voor het globale Fonds zijn de geraamde uitgaven gelijk aan de raming van de toegewezen ontvangsten.

LB0/ILC-H-5-V/IS – interne stromen - Openbare Afvalmaatschappij voor het Vlaamse Gewest (OVAM)

(in duizend euro)

	VAK	VEK	VRK	MAC
BA 2013	324	324	0	233
BO 2014	236	236	0	236

Voor de bespreking van het correlatief krediet en de vastleggingsmachtigingen die opgenomen worden in de begrotingen wordt generiek verwezen naar de bespreking van de begrotingen van de betrokken Vlaamse rechtspersonen.

LB0/ILC-H-5-W/IS – interne stromen - Vlaamse Milieumaatschappij (VMM)

(in duizend euro)

	VAK	VEK	VRK	MAC
BA 2013	26.365	26.365	0	17.656
BO 2014	22.769	22.769	0	17.909

Voor de bespreking van het correlatief krediet en de vastleggingsmachtigingen die opgenomen worden in de begrotingen wordt generiek verwezen naar de bespreking van de begrotingen van de betrokken Vlaamse rechtspersonen.

LB0/ILC-H-5-Y/IS – interne stromen - Vlaamse Landmaatschappij (VLM)

(in duizend euro)

	VAK	VEK	VRK	MAC
BA 2013	1.433	1.433	0	1.433
BO 2014	1.233	1.233	0	1.233

Voor de bespreking van het correlatief krediet en de vastleggingsmachtigingen die opgenomen worden in de begrotingen wordt generiek verwezen naar de bespreking van de begrotingen van de betrokken Vlaamse rechtspersonen.

LB0/1LC-H-2-H/PA - kredietverleningen binnen een institutionele groep aan Administratieve Openbare Instellingen (AOI) - terugvorderbare voorschotten aan E.V.A. VLM met het oog op aankoop en afstand van landeigendommen ikv de ruilverkaveling en de landinrichting

(in duizend euro)

	VAK	VEK	VRK	MAC
BA 2013	299	299		
BO 2014	299	299		

Voor een vlotte afwerking van de ruilverkavelingsprojecten moet de VLM ongeveer 3% van de totale oppervlakte van de ruilverkavelingsprojecten verwerven. De jaarlijks te verwerven oppervlakte wordt geraamd op ongeveer 100 ha. Door de prijsstijging van de landbouwgronden en de lange duur van de ruilverkavelingsprojecten volstaat het variabel krediet op het artikel LB0/1LC-H-4-H/PA niet meer om de VLM in staat te stellen in 2012, 2013 en 2014 haar recht van voorkoop in de ruilverkavelingsprojecten op voldoende grote schaal uit te oefenen. Om het structureel probleem van het onevenwicht tussen de kredietbehoefte voor grondaankopen in de ruilverkavelingsprojecten en de beschikbare middelen in het fonds voor landinrichting en natuurlijke rijkdommen stap voor stap op te lossen, werd dit nieuw artikel opgenomen in de begroting 2012, met een VAK en VEK ten bedrage van 299 k.euro. Als gedurende 5 jaar jaarlijks dit bedrag wordt ingeschreven op dit artikel, kan op een periode van 5 jaar een verhoging van het totaal bedrag terugvorderbaar voorschot voor grondaankopen in ruilverkavelingsprojecten ten bedrage van ongeveer 1,5 miljoen euro worden gerealiseerd.

LB0/1LC-H-4-H/PA - kredietverleningen binnen een institutionele groep aan Administratieve Openbare Instellingen (AOI) - terugvorderbare voorschotten aan E.V.A. VLM, met oog op aankoop en afstand van landeigendommen ihkv de ruilverkaveling en de landinrichting. bedrijfskapitaal te verlenen aan de VLM om de financiering van de ruilverkaveling (Fonds)

(in duizend euro)

	VAK	VEK	VRK	MAC
BA 2013	3.501	3.501		
BO 2014	1.804	1.804		

Dit artikel betreft een variabel krediet dat in de praktijk wordt aangewend voor het verlenen van terugvorderbare voorschotten aan de VLM, om de VLM in staat te stellen haar recht van voorkoop in de ruilverkavelingsprojecten effectief uit te oefenen. Voor een vlotte afwerking van de ruilverkavelingsprojecten moet de VLM ongeveer 3% van de totale oppervlakte van de ruilverkavelingsprojecten verwerven. De jaarlijks te verwerven oppervlakte wordt geraamd op ongeveer 100 ha. De raming van de kredietbehoefte 2014 wordt verminderd tot 1.804 k.euro VRVAK, omdat de raming van de kredietbehoefte wordt gelijk gesteld aan de raming van de toegewezen ontvangsten (Fonds voor Landinrichting en Natuurlijke Rijkdommen). Daarnaast zal op het bovenstaande artikel LB0/1LC-H-2-H/PA eveneens 299 k.euro VAK worden voorzien. Bijgevolg zal in 2014 aan de VLM een totaalbedrag van 2.103 k.euro terugvorderbaar voorschot kunnen worden verleend, waarmee de VLM ongeveer 95 ha gronden in de ruilverkavelingsprojecten zal kunnen verwerven.

PROGRAMMA LE:

- De volgende begrotingsartikels maken deel uit van het programma (1)LE, en geven invulling aan de beleidsopdracht uit de beleidsdocumenten van het beleidsveld Energie: “voeren van een duurzaam energiebeleid waarbij de economische, sociale en ecologische belangen van energie optimaal samenspreken”.

- Deze beleidsopdracht wordt in de beleidsbrieven systematisch uitgewerkt via een reeks operationele doelstellingen, waarbij deze doelstellingen gebaseerd zijn op een aantal beleidsthema's. Binnen het beleidsdomein LNE werd er voor geopteerd om de begrotingsartikels onder de ESR-groepering WT (Werking en Toelagen) inhoudelijk op te delen naar deze beleidsthema's uit de beleidsdocumenten.
- Voor het beleidsveld Energie gaat het concreet om volgende beleidsthema's:
 - A/ Milieuvriendelijke energieproductie
 - B/ Energie-efficiëntie.
 - C/ Impulsprojecten energiebeleid*
- * Gegeven de bepalingen van het Rekendecreet zijn de impulsprojecten van het Energiefonds (begrotingsfonds) afgezonderd in een specifiek begrotingsartikel en werd er een afzonderlijk inhoudelijk label gekoppeld aan de betrokken begrotingsartikels. De betrokken uitgaven betreffen eerder het ondersteunen van de beide voorgaande energithema's dan een afzonderlijk energithema.
- Aan de hand van de benaming van de begrotingsartikels (..A/WT, ..B/WT, ...C/WT) kan u zien tot welk beleidsthema (en bijgevolg welke operationele doelstelling) de betrokken (WT) kredieten bijdragen. . Generiek is er op het niveau van de Vlaamse overheid wel nog geen inhoudelijke koppeling voorzien voor loonartikels (./LO) en interne stromen (.../IS). De stand van uitvoering van de aan deze doelstellingen gekoppelde indicatoren wordt jaarlijks gerapporteerd in de jaarrapporten van de betrokken entiteiten.

LB0/ILE-F-2-A/WT - werking en toelagen - milieuvriendelijke energieproductie

(in duizend euro)

	VAK	VEK	VRK	MAC
BA 2013	75	75	0	0
BO 2014	76	76	0	0

Het budget op dit begrotingsartikel dient ter financiering van de Vlaamse bijdrage voor IRENA (International Renewable Energy Agency). Het instemmingsdecreet met het Statuut van IRENA werd op 08/02/2012 aangenomen door het Vlaams Parlement en op 17/02/2012 bekrachtigd door de Vlaamse Regering. Intussen werd ook het Samenwerkingsakkoord goedgekeurd tussen de Federale Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten over de vertegenwoordiging van het Koninkrijk België in het Internationaal Agentschap voor hernieuwbare energie (IRENA) en over de financiële bijdragen aan deze organisatie en dit op 26/04/2013. Voor 2014 wordt het Vlaamse aandeel van de Belgische lidmaatschapsbijdrage geschat op 76 k.euro.

LB0/ILE-F-2-S/IS - interne stromen - Vlaamse Regulator van de Electriciteits- en Gasmarkt (VREG)

(in duizend euro)

	VAK	VEK	VRK	MAC
BA 2013	4.667	4.667	0	0
BO 2014	4.289	4.289	0	0

Voor de bespreking van interne stromen wordt generiek verwezen naar de bespreking van de begrotingen van de betrokken Vlaamse rechtspersonen.

2. DAB MINAFONDS (PARTIM DEPARTEMENT LNE)

2.1. ONTVANGSTENARTIKELEN

LBC/2LC-H-A-A/OW – ontvangsten werking en toelagen - slagkrachtige overheid:
 beleidsvoorbereiding, beleidsevaluatie, beleidsonderbouwing en beleidsuitvoering
 beleidsveld Leefmilieu en Natuur

(in duizend euro)

	ALGEMENE ONTVANGST	TOEGEWEEZEN ONTVANGST
BA 2013	22.532	
BO 2014	10.071	

Er wordt geraamd dat de NV Vlaamse Milieuholding in 2014 voor een totaalbedrag van 8.086 k.euro aan dividend gaat uitbetalen aan het Vlaams Gewest. Dit bedrag ligt 12.461 k.euro lager dan in 2013. Dit komt doordat een aantal eenmalige transacties voor een totaal van 12.945 k.euro uit 2013 wegvallen, het recurrente deel van de dividenden stijgt wel met 484 k.euro.

Daarnaast worden er in uitvoering van het milieuschadedecreet en het milieuhandhavingsdecreet milieuboetes ingevorderd. Wat het Milieuhandhavingsdecreet betreft, komen de vorderingen voort uit beslissingen tot oplegging van bestuurlijke geldboetes van de afdeling Milieuhandhaving, Milieuschade en Crisisbeheer (AMMC) van het departement LNE. De vorderingen aan boete-inkomsten voor 2014 worden geraamd op 1.130 euro, onveranderd ten opzichte van BA2013.

De overig ontvangsten (855 k.euro) betreffen contante rechten en zijn zeer moeilijk in te schatten, vandaar dat de basisraming constant gehouden werd t.o.v. raming bij BA 2013. Het betreft Vlaamse dossierkosten (circa 500 k.euro) maar ook diverse ontvangsten m.b.t. het MINA-fonds, die niet op de andere MINA-artikels aangerekend kunnen worden. Veel voorkomende ontvangsten op dit artikel worden gegenereerd door de natuureducatieve bezoekerscentra.

LBC/2LC-H-A-Z/OG – overgedragen saldo

	ALGEMENE ONTVANGST	TOEGEWEEZEN ONTVANGST
BA 2013	281.422	
BO 2014	281.422	

Het overschot dat eind 2013 zal worden overgedragen naar 2014 wordt geraamd op 281.422 k.euro.

LBC/2LC-H-A-Z/OI – ontvangsten interne stromen – DAB MINA-fonds

	ALGEMENE ONTVANGST	TOEGEWEEZEN ONTVANGST
BA 2013	152.287	
BO 2014	240.917	

Het MINAfonds wordt deels gefinancierd via de eigen ontvangsten uit milieuheffingen, milieuretributies, verkoopopbrengsten en milieuboetes. Anderzijds ontvangt het MINAfonds

een aanvullende dotatie vanuit artikel LB0/ILC-H-2-X/IS van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap. Deze dotatie aan het MINAfonds wordt berekend als de sluitpost van de inkomstzijde van het MINAfonds en bestaat (uitgaande van het constant houden van het over te dragen saldo van het MINAfonds) uit het verschil tussen het totaal aan betalingskredieten voorzien op het MINAfonds en de totale eigen ontvangsten van het MINAfonds. Voor 2014 wordt de dotatie zodoende vastgelegd op een bedrag van 240.917 k.euro.

2.2. UITGAVENARTIKELEN

PROGRAMMA L(B)C – MINAFONDS

De volgende begrotingsartikels maken deel uit van het programma L(B)C, en geven invulling aan de beleidsopdracht uit de beleidsdocumenten van het beleidsveld Leefmilieu en Natuur: “streven naar een hoog beschermingsniveau voor huidige en toekomstige generaties via bescherming mens en milieu, duurzame aanwending van grondstoffen en natuur, behoud en bevordering van biologische en landschappelijke diversiteit en zorg voor klimaat”.

Deze beleidsopdracht wordt in de beleidsbrieven systematisch opgevolgd via een reeks operationele doelstellingen, waarbij deze doelstellingen gebaseerd zijn op een aantal beleidsthema's. Binnen het beleidsdomein LNE werd er voor geopteerd om de begrotingsartikels onder de ESR-groepering WT (Werking en Toelagen) inhoudelijk op te delen naar deze beleidsthema's uit de beleidsdocumenten.

Voor het beleidsveld Leefmilieu en Natuur gaat het concreet om volgende beleidsthema's:

- A/ Slagkrachtige overheid: uitgaven in het kader van beleidsvoorbereiding, beleidsevaluatie, beleidsonderbouwing en beleidsuitvoering
- B/ Slagkrachtige overheid: uitgaven internationaal milieu- en natuurbeleid
- C/ Slagkrachtige overheid: uitgaven partnerschappen leefmilieu- en natuurbeleid
- D/ Integraal waterbeleid
- E/ Beleid bodem en natuurlijke rijkdommen
- F/ Biodiversiteitsbeleid
- G/ Beleid lokale leefkwaliteit
- H/ Beleid open ruimte
- I/ Klimaatbeleid
- J/ Mestbeleid
- K/ Plattelandsbeleid
- L/ Partnerschappen via beheersovereenkomsten
- M/Luchtbeleid
- N/ Integraal waterbeleid – overdracht aan de openbare waterdistributienetwerken
- O/ Afvalstoffen- en materialenbeleid

Aan de hand van de benaming van de begrotingsartikels (..A/WT, ..B/WT, ...C/WT) kan u zien tot welk beleidsthema (en bijgevolg welke operationele doelstelling) de betrokken kredieten bijdragen. Deze koppeling beperkt zich wel tot de artikels met code WT, generiek is er nog geen inhoudelijke koppeling voorzien voor loonartikels en interne stromen. De stand van uitvoering van de aan de doelstellingen gekoppelde indicatoren wordt jaarlijks gerapporteerd in het Milieujaarprogramma (in bijlage) en in de jaarlijkse ondernemingsplannen van de betrokken entiteiten.

LBC/3LC-H-2-A/WT – werking en toelagen - slagkrachtige overheid: beleidsvoorbereiding, beleidsevaluatie, beleidsonderbouwing en beleidsuitvoering beleidsveld leefmilieu en natuur
(in duizend euro)

	VAK	VEK	VRK	MAC
BA 2013	6.730	3.774		
BO 2014	3.147	3.147		

Het departement LNE financiert een groot deel van haar beleidsuitgaven via dit begrotingsartikel van het MINAfonds. Behalve het terugdraaien van de eenmalige compensatie voor de milieuvergunningendatabank (zie infra) gaat het hier grotendeels om constant beleid.

Meer in detail worden volgende (beleids)uitgaven voorzien op dit begrotingsartikel.

In 2012 is de uitvoering van een nieuw Milieubeleidsplan voor een periode van 5 jaar van start gegaan. In de loop van de planperiode dient gecommuniceerd over de uitvoering van het plan, meer bepaald over de doelstellingen en de 38 projecten. Hiervoor wordt er in totaal 97 k.euro voorzien in 2014.

Met 772 k.euro aan middelen wordt een bijdrage geleverd aan een effectiever, efficiënter en/of zuiniger milieubeleid. Ze zijn grotendeels te situeren op het niveau van beleidsvoorbereiding, -evaluatie en -opvolging of beleidsonderbouwing. Net als voorgaande jaren zal het merendeel van de middelen worden gebruikt voor beleidsverkenning en beleidsvoorbereidend onderzoek. Het blijft ook de bedoeling om het toekomstgericht en innovatief werken verder te zetten. In 2013 werden de middelen benut om een groot aantal overkoepelende initiatieven en beleidsvoorbereidende studies te financieren. De volgende prioriteiten werden ondersteund: (1) Duurzaam wonen en bouwen in de praktijk, (2) Groene economie in de praktijk, (3) perceptie van milieubeleid en gedrag, (4) Duurzame consumptie, (5) Adaptatie aan klimaatveranderingen, (6) Milieuschadelijke subsidies, (7) Omgevingskwaliteit, (8) Toekomstverkenningen en (9) Onderbouwing nieuwe beleidscyclus. In 2014 zullen het MINA-plan 4, de sleutelprojecten uit het Regeerakkoord en Via en de beleidsbrief opnieuw het kader vormen. In bijkomende orde zal steun worden verleend (onder de vorm van cofinanciering) aan meer specifieke onderwerpen van andere afdelingen van het departement en/of van de andere LNE-agentschappen, die invulling geven aan dezelfde grote overkoepelende uitdagingen, zoals beleidsevaluatie, langetermijndenken, innovatie, ...

Een budget van 500 k.euro is in hoofdzaak bedoeld ter financiering van de erelonen van de advocaten werkzaam voor het departement LNE en aangesteld door de Juridische Dienst van het departement LNE in het kader van juridische procedures. Deze erelonen variëren van jaar tot jaar in functie van het aantal rechtszaken etc. Het bedrag werd bepaald op basis van de uitgaven van voorgaande jaren op dit artikel. Op dit artikel worden eveneens de erelonen betaald van de advocaten aangesteld door de Juridische Dienst van het departement LNE om de beslissingen van de afdeling Milieuhandhaving, Milieuschade en Crisisbeheer te verdedigen voor het Milieuhandavingscollege.

Ten slotte wordt een bedrag van 1.053 k.euro VAK voorzien voor natuurtechnische milieubouwprojecten, zoals de ontsnippering van het Zoniënwoud, de ontsnippering van het Nationaal Park Hoge Kempen – Kempenbroek – Bosland, de heraanleg van de parking en de tuin van de Helix en de aanleg van de achtertuin van de Vroente.

LBC/3LC-H-2-B/WT – werking en toelagen - slagkrachtige overheid : internationaal milieu- en natuurbeleid

(in duizend euro)

	VAK	VEK	VRK	MAC
BA 2013	1.038	1.480		
BO 2014	1.038	1.379		

Het departement LNE financiert een groot deel van haar internationaal gerichte uitgaven (1.038 k.euro) via bovenstaand begrotingsartikel van het MINAfonds.

Meer in detail worden volgende (beleids)uitgaven voorzien op dit begrotingsartikel.

Dit krediet wordt onder meer gebruikt voor de financiering van allerlei uitgaven gerelateerd aan het internationale milieubeleid, zoals tussenkomst in werkingskosten en/of algemene opvolging, tussenkomst in specifieke projecten, betaling van lidgelden of variabele bijdragen die van de leden van de samenwerkingsverbanden worden verwacht of gevraagd. Deze uitgaven worden begroot op 345 k.euro.

Daarnaast voorziet dit artikel in krediet voor tussenkomsten, bijdragen of subsidies voor specifieke initiatieven of projecten in het kader van het internationaal milieubeleid. Deze kunnen toegekend worden aan Vlaamse actoren, buitenlandse actoren of internationale organisaties. Vlaanderen draagt zo bij tot de realisatie van de op internationale, Europese, Belgische of bilaterale overheidsfora onderschreven milieudoelstellingen en doelstellingen op vlak van duurzame ontwikkeling. De projecten die ingediend worden in het kader van de jaarlijkse projectoproep van de Vlaamse Minister van Leefmilieu voor het Vlaams Partnerschap Water voor Ontwikkeling en die de beoordeling doorstaan, worden via dit krediet gefinancierd. Dit vormt een tastbare bijdrage van het Vlaams Gewest aan o.a. MDG-7, het implementatieplan van Johannesburg en Pact 2020, alsook een concrete en bewezen impuls voor samenwerking tussen Vlaamse experts terzake en daardoor valorisatie van deze expertise in Vlaanderen en internationaal. Daarnaast zal het Departement LNE - met het oog op de continuïteit en de ondersteuning van de nieuw toegetreden of kandidaat EU-lidstaten - blijven inzetten op het ondersteunen van Vlaamse bedrijven/projecten die leiden tot het versterken van de knowhow en kennis van milieu en milieutechnologie in Centraal en Oost-Europa om het Europese acquis te bereiken. Via dit artikel kunnen eveneens in het kader van Vlaamse samenwerking met partnerregio's of partnerlanden projectsubsidies worden toegekend. Zeer concreet hangt de besteding van de middelen steeds af van een eigen evaluatie en goedkeuring door Vlaanderen van de ingediende dossiervoorstellen en de inpasbaarheid binnen het vigerende en door Vlaanderen onderschreven prioriteitencluster. Voor alle deze uitgaven wordt een totaalbudget van 693 k.euro voorzien.

LBC/3LC-H-2-C/WT – werking en toelagen - slagkrachtige overheid: partnerschappen leefmilieu- en natuurbeleid

(in duizend euro)

	VAK	VEK	VRK	MAC
BA 2013	31.108	34.398		
BO 2014	9.464	19.464		

Het departement LNE financiert het gros van haar subsidies richting haar partners via bovenstaand begrotingsartikel van het MINAfonds.

De belangrijkste beleidswijziging richting 2014 inzake subsidiebeleid is de verdere versterking van de ondersteuning van de gemeenten in hun leefmilieu- en natuurbeleid. Deze ondersteuning zal niet langer verlopen via de klassieke samenwerkingsovereenkomsten (vandaar de budgetverlaging binnen dit artikel met 21,6 miljoen euro), maar via het verhogen van de rechtstreekse subsidiebudgetten die voorzien worden voor de aanleg van

gemeentelijke rioleringen (+ 20 miljoen euro op LBC/3LC-H-2-D/WT) of gemeentelijke investeringen in afvalpreventie, -beheer- en -verwerking (+ 2 miljoen euro op LBC/3LC-H-2-O/WT).

Meer in detail worden volgende (beleids)uitgaven voorzien op dit begrotingsartikel.

Een kleiner deel van dit krediet wordt voorzien voor NTMB- en NME-uitgaven (624 k.euro). Dit gaat eerst en vooral om de monitoring van het ecoduct Kempengrens en de evaluatie van de bermbeheerplannen. Daarnaast betreft dit uitgaven in het kader van ontwikkeling en toepassing van Natuur- en milieueducatie (NME - VR/2003/18.07/DOC.0748) en educatie voor duurzame ontwikkeling (EDO) als sociaal beleidsinstrument. Daarbij zal men zich toelagen op het uitbouwen van het instrumentarium naar andere doelgroepen dan naar de klassieke 'jongerengroep, al dan niet in een onderwijscontext'. Ook de werkingmiddelen voor het Ecocampus-project (VR/2011/15.07/DOC.0740) vallen hieronder, evenals de onderhoudskosten en werkingmiddelen voor de uitbating van de Vlaamse Kennis- en Vormingscentra voor Natuur en Milieu 'De Helix' te Grimminge, 'De Vroente' te Kalmthout en de werkingmiddelen voor de educatieve werking in het VBNC 'De Nachtegaal' in De Panne en tenslotte de werking rond educatie in verband met duurzame ontwikkeling naar economische actoren.

Ter ondersteuning van de Vlaamse vakbondsorganisaties wordt er 170 k.euro voorzien. Door de steeds bijkomende wetgeving inzake milieuaangelegenheden die van belang zijn op ondernemingsniveau en wijzigende vakbondsafgevaardigden is de nood aan ondersteuning i.v.m. informatie, vorming, advies en begeleiding nog steeds wenselijk. De werkingssubsidie maakt de uitbouw van een interne werking rond het milieuthema mogelijk die tegemoet kan komen aan deze noden.

Voor de subsidiëring van het project milieukoopwijzer wordt er een bedrag voorzien van 32 k.euro. Met de site www.milieukoopwijzer.be reikt de Bond Beter Leefmilieu (BBL) een laagdrempelig en vlot hanteerbaar instrument aan waarmee grootverbruikers milieuvriendelijke producten kunnen vinden. Hierbij biedt de site ondersteuning bij de concrete uitvoering van milieuzorgprogramma's en draagt zo bij tot de effectieve vermindering van de afvalberg, de vermindering van de verontreiniging door afvalstoffen en tot de effectieve afname van energie- en waterverbruik.

Voor het uitvoeren van lokale projecten in verband met de draagvlakverbreding landbouw en milieu wordt een subsidie voorzien ten bedrage van 15 k.euro. Een samenwerkingsverband tussen het Departement Leefmilieu, Natuur en Energie (Afdeling Milieu-integratie en -subsiëringen), het Departement Landbouw en Visserij (Afdeling Duurzame Landbouwontwikkeling), de Vlaamse Landmaatschappij en sinds 2009 ook het Agentschap voor Natuur en Bos lanceert een projectoproep 'Draagvlakverbreding Landbouw & Milieu'. Doel van de projectoproep is kansen te geven aan lokale initiatieven die bijdragen tot de vermindering van de polarisering tussen de milieu-/natuur- en landbouwsector en die de samenwerking tussen de sectoren bevorderen.

De afdeling milieu-integratie en -subsiëringen wil in 2014 werk maken van het ondersteunen, aanmoedigen en promoten van meer biodiversiteit op bedrijven(terreinen). De doelstelling is het creëren van een groter draagvlak voor biodiversiteit op bedrijven(terreinen). Dit kan onder meer gebeuren door verschillende partners samen te brengen in een stakeholderoverleg om ideeën uit te wisselen en door concrete pilootprojecten op terrein te ondersteunen die dit draagvlak bekrachtigen. Aan de hand van een projectoproep 'Bedrijven en biodiversiteit' kunnen lokale initiatieven die een bijdrage willen leveren aan het realiseren van deze doelstelling, financieel ondersteund worden (15 k.euro).

Jaarlijks komen er bij de Afdeling Milieu-integratie en -subsiëringen een aantal spontane subsidievragen rond informatie, sensibilisering, natuur- en milieueducatie, doelgroepenbeleid

en Natuurtechnische milieubouw binnen voor vaak interessante kortlopende projecten van een vereniging, een school, etc. Hiervoor wordt een budget voorzien ten bedrage van 34 k.euro.

Ook voor de consulent waterbewust bouwen wordt er krediet voorzien op dit artikel. De consulent ‘waterbewust bouwen’ is een intermediair tussen overheid en architect/ontwerpers. Hij heeft tot doel kennis te versterken bij de ontwerpers in de domeinen ‘water robuust bouwen’ – ‘beheer van de waterhuishouding’ – en ‘multifunctioneel ontwerpen van de buitenruimte’. Deze domeinen zijn maatschappelijk erg relevant. Via een consulent kan een directe input gegeven worden te midden van de bestaande communicatie – en opleidingskanalen. Het project is vergelijkbaar met het energieconsulentenproject van de Vlaamse overheid (143 k.euro).

Een krediet van 364 k.euro wordt voorzien voor het verlenen van subsidies in het kader van het besluit van de Vlaamse Regering van 10 oktober 2003 tot vaststelling van de bijzondere regelen inzake subsidiëring van projecten inzake duurzaam milieu- en natuurbeleid. Dit besluit regelt de subsidiëring van erkende en niet-erkende milieu- en natuurverenigingen voor de uitvoering van zogenaamde DuLoMi-projecten (zijnde projecten inzake duurzaam lokaal milieubeleid), MiNa-projecten (zijnde initiatieven voor het behoud of de verbetering van de natuur- en milieukwaliteit), NME-projecten (zijnde natuur- en milieueducatieve projecten) en projecten inzake intergemeentelijke en/of provinciale samenwerkingsstructuren.

Een bedrag van 5 k.euro is voorzien voor het Zorgsysteem NTMB. Het is de bedoeling om de kwaliteit van natuurtechnische oevermaterialen te waarborgen via dit Zorgsysteem.

Een bedrag van 3.224 k.euro wordt ten slotte voorzien voor de toekenning van de subsidies voor de MINA-werkers. Het resterende VEK-budget maakt het mogelijk verder uitvoering te geven aan de engagementen aangegaan in het kader van de samenwerkingsovereenkomsten 2002- 2004, 2005-2007 en 2008-2013.

LBC/3LC-H-2-G/WT - werking en toelagen - beleid lokale leefkwaliteit

(in duizend euro)

	VAK	VEK	VRK	MAC
BA 2013	669	1.193		
BO 2014	519	600		

Deze kredieten worden besteed aan werking, beleidsvoorbereidend onderzoek en aankoop van data in verband met de klimaatproblematiek, luchtverontreiniging en hinderthema's. Ten opzichte van BC 2013 werd eenmalig 150k eenmalig VAK en VEK overgeheveld naar de departementale uitgaven voor ICT. Bijkomend werd er extra VEK verminderd in functie van de betaalkalenders.

In 2014 wordt zodoende in totaal 519 k.euro VAK voorzien voor volgende prioriteiten inzake onderzoek en verdere implementatie van maatregelen en beleidsinstrumenten: thema Hinder (268 k.euro), thema luchtverontreiniging (131 k.euro) en thema klimaat (120 k.euro).

LBC/3LC-H-2-H/WT - werking en toelagen - beleid open ruimte

(in duizend euro)

	VAK	VEK	VRK	MAC
BA 2013	1.422	1.126		
BO 2014	922	1.299		

Voor de subsidiëring van landinrichtingswerken die door privaatrechtelijke rechtspersonen en natuurlijke personen worden uitgevoerd wordt er 214 k.euro VAK voorzien. Via

landinrichting wordt de kwaliteit van de open ruimte versterkt. Het gaat in 2014 om de uitvoering van landinrichtingswerken in 3 lopende landinrichtingsprojecten (Leie en Schelde, Brugse Veldzone en de Merode prinsheerlijk platteland).

Voor de subsidiëring van landinrichtingswerken die door de provincies, gemeenten, polders, wateringen... worden uitgevoerd wordt er 708 k.euro VAK voorzien. Via landinrichting wordt de kwaliteit van de open ruimte versterkt. Het gaat in 2014 om de uitvoering van landinrichtingswerken in 4 lopende landinrichtingsprojecten (De Westhoek, Leie en Schelde, Brugse Veldzone en de Merode prinsheerlijk platteland). Er werd t.o.v. de begrotingsaanpassing 2013 vanuit deze middelen 500 k.euro VAK vrijgemaakt voor de subsidiëring van landinrichtingswerken die door de VLM worden uitgevoerd (artikel LB0/1LC-H-2-Y/IS).

LBC/3LC-H-2-I/WT - werking en toelagen - klimaatbeleid

(in duizend euro)

	VAK	VEK	VRK	MAC
BA 2013	0	0	0	0
BO 2014	0	0	0	0

Dit artikel wordt pro memorie behouden met het oog op de uitvoering van het toekomstige Vlaamse klimaatbeleid.

LBC/3LC-H-2-M/WT - werking en toelagen – luchtbeleid

(in duizend euro)

	VAK	VEK	VRK	MAC
BA 2013	0	60		
BO 2014	0	60		

Sinds het Besluit van de Vlaamse Regering van 6 februari 2009 tot toekenning van premies voor de aankoop en installatie van emissieverminderende voorzieningen in voertuigen met een dieselmotor kunnen particulieren een premie aanvragen voor de installatie van een roetfilter. Deze subsidie wordt in 2014 verder gezet. Hiervoor wordt 50 k.euro VEK voorzien.

Door de aanpassing van het Besluit van de Vlaamse Regering van 6 februari 2009 tot toekenning van premies voor de aankoop en installatie van emissieverminderende voorzieningen in voertuigen met een dieselmotor, werd een tegemoetkoming voorzien voor de garagisten van 50 euro per installatie. Deze steun wordt verder gezet in 2014. Hiervoor wordt 10 k.euro VEK voorzien.

LBC/3LC-H-2-N/WT - werking en toelagen - integraal waterbeleid - overdracht van de openbare waterdistributienetwerken

(in duizend euro)

	VAK	VEK	VRK	MAC
BA 2013	28.037	28.037		
BO 2014	113.507	113.507		

Om hun saneringsverplichting uit te voeren, hebben de drinkwatermaatschappijen een overeenkomst met de NV Aquafin. De Vlaamse Regering kent een werkingstoelage omwille van het algemeen belang toe aan de drinkwatermaatschappijen. De rest van de vergoeding die aan Aquafin NV dient betaald te worden, moeten de drinkwatermaatschappijen doorrekenen aan hun klanten.

Het voorziene budget voor de werkingstoelage verhoogt met 85.470 k.euro tot 113.507 k.euro. Via het MINA fonds zullen de drinkwatermaatschappijen 85,47 miljoen euro meer subsidie ontvangen. Dit is enerzijds te wijten aan het terugdraaien van de aanwending reserves ten belope van 80 miljoen euro zoals voorzien in 2013 en anderzijds aan de onderliggende toename van de Aquafinfactuur zelf ten belope van 5.470 k.euro.

LBC/3LC-H-2-Q/IS – interne stromen - AGIV

(in duizend euro)

	VAK	VEK	VRK	MAC
BA 2013	253	253		
BO 2014	253	253		

Deze aanvullende dotatie richting AGIV is bedoeld ter financiering van het Aquafin-aandeel in de kosten m.b.t. de opmeting van de grootschalige basiskaart voor Vlaanderen voor het jaar 2014.

LBC/3LC-H-2-P/IS – interne stromen - Hermes

(in duizend euro)

	VAK	VEK	VRK	MAC
BA 2013	62	62		
BO 2014	62	62		

De Vlaamse Regering besliste in 2006 een ecologiepremie toe te kennen aan bedrijven die hun oudere vrachtwagens met Euro I, II of III motor uitrusten met een roetfilter of die een vrachtwagen aankopen die reeds aan de Euro V norm voldoet. Hiervoor wordt in 2014 na overleg met het HERMESfonds 62 k.euro vrijgemaakt binnen het MINAfonds, het krediet blijft ongewijzigd ten opzichte van BA2013.

LBC/3LC-H-2-Z/OV – over te dragen saldo

(in duizend euro)

	VAK	VEK	VRK	MAC
BA 2013	0	281.376		
BO 2014	0	281.422		

Het eind 2014 over te dragen saldo wordt ingeschat op 281.422 k.euro. Dit is hetzelfde bedrag als ingeschreven in de BA 2013 met een bijkomende wijziging in het kader van het inbrengen van het correcte overgedragen saldo eind 2012.

B. IVA'S ZONDER RECHTSPERSOONLIJKHEID**B.1. INSTITUUT VOOR NATUUR EN BOSONDERZOEK (INBO)****1. TOELICHTING PER ARTIKEL****1.1. ONTVANGSTENARTIKELEN**

LC0/9LC-H-T-F/OW - ontvangsten werking en toelagen - biodiversiteitsbeleid

(in duizend euro)

	ALGEMENE ONTVANGST	TOEGEWEEZEN ONTVANGST	LENINGS- OPBRENGST
BA 2013	0	35	0
BO 2014	0	35	0

Via dit artikel kan het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek de kosten die het maakt voor de ondersteuning van het Eigen Vermogen van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek terugvorderen. De ontvangsten vanuit het EV INBO worden geraamd op 35 k.euro. Deze ontvangsten zullen ook gebruikt worden aan de uitgavenkant van dit begrotingsfonds.

1.2. UITGAVENARTIKELEN**PROGRAMMA LA**

LC0/1LA-H-2-Z/LO - lonen

(in duizend euro)

	VAK	VEK	VRK	MAC
BA 2013	11.437	11.437	0	0
BO 2014	11.320	11.320	0	0

Met de kredieten op dit begrotingsartikel worden de salarissen, het woon-werkverkeer en de sociale lasten betaald van de personeelsleden in dienst bij het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek. Deze personeelsleden voeren wetenschappelijk onderzoek uit of geven er technische ondersteuning aan. Op dit begrotingsartikel worden ook de personeelsleden betaald die instaan voor de horizontale ondersteuning (stafdienst, HRM, facility, ICT, enz.)

Dit krediet wordt verminderd met 138 k.euro in het kader van de uitvoering van de 3^e fase van de CAG-besparing (-6% koppen). Het budget wordt verhoogd met een bedrag van 21 k.euro ter uitvoering van het sectoraal akkoord 2010-2012.

LC0/1LA-H-2-Z/WT - werking en toelagen

(in duizend euro)

	VAK	VEK	VRK	MAC
BA 2013	12	12	0	0
BO 2014	12	12	0	0

Het budget op dit begrotingsartikel wordt gebruikt voor de uitbetaling van schadevergoedingen aan derden en blijft ongewijzigd.

PROGRAMMA LC

De volgende begrotingsartikels maken deel uit van het programma (1)LC, en geven invulling aan de beleidsopdracht uit de beleidsdocumenten van het beleidsveld Leefmilieu en Natuur: “streven naar een hoog beschermingsniveau voor huidige en toekomstige generaties via bescherming mens en milieu, duurzame aanwending van grondstoffen en natuur, behoud en bevordering van biologische en landschappelijke diversiteit en zorg voor klimaat”.

Deze beleidsopdracht wordt in de beleidsbrieven systematisch opgevolgd via een reeks operationele doelstellingen, waarbij deze doelstellingen gebaseerd zijn op een aantal beleidsthema's. Binnen het beleidsdomein LNE werd er voor geopteerd om de begrotingsartikels onder de ESR-groepering WT (Werking en Toelagen) inhoudelijk op te delen naar deze beleidsthema's uit de beleidsdocumenten.

Voor het beleidsveld Leefmilieu en Natuur gaat het concreet om volgende beleidsthema's:

- A/ Slagkrachtige overheid: uitgaven in het kader van beleidsvoorbereiding, beleidsevaluatie, beleidsonderbouwing en beleidsuitvoering
- B/ Slagkrachtige overheid: uitgaven internationaal milieu- en natuurbeleid
- C/ Slagkrachtige overheid: uitgaven partnerschappen leefmilieu- en natuurbeleid
- D/ Integraal waterbeleid
- E/ Beleid bodem en natuurlijke rijkdommen
- F/ Biodiversiteitsbeleid
- G/ Beleid lokale leefkwaliteit
- H/ Beleid open ruimte
- I/ Klimaatbeleid

Aan de hand van de benaming van de begrotingsartikels (..A/WT, ..B/WT, ...C/WT) kan u zien tot welk beleidsthema (en bijgevolg welke operationele doelstelling) de betrokken kredieten bijdragen. Deze koppeling beperkt zich wel tot de artikels met code WT, generiek is er nog geen inhoudelijke koppeling voorzien voor loonartikels en interne stromen. De stand van uitvoering van de aan de doelstellingen gekoppelde indicatoren wordt jaarlijks gerapporteerd in het Milieujaarprogramma (in bijlage) en in de jaarlijkse ondernemingsplannen van de betrokken entiteiten.

LC0/ILC-H-2-F/WT – werking en toelagen - slagkrachtige overheid: beleidsvoorbereiding, beleidsevaluatie, beleidsonderbouwing en beleidsuitvoering beleidsveld leefmilieu en natuur

(in duizend euro)

	VAK	VEK	VRK	MAC
BA 2013	3.392	3.798	0	0
BO 2014	3.429	3.473	0	0

Vanuit dit begrotingsartikel financiert het INBO haar interne werking, zowel inzake werkingskosten en investeringskosten als inzake de inhuring van externe (studie)expertise. Hier wordt een index van 37 k.euro op het VAK toegekend en 39 k.euro op het VEK. Verder werd het VEK verminderd voor een bedrag van 364 k.euro in functie van de betaalkalender voor dit artikel.

Meer in detail worden volgende uitgaven voorzien op dit begrotingsartikel.

Het grootste deel van de werkingsuitgaven betreffen ICT en databeheer gerelateerde facturen waarin ook de vernieuwing zit van gebruikte software licenties (773 k.euro), labo-kosten (321 k.euro) en diverse personeels- en gebouwgebonden (vaste) kosten (947 k.euro), vertaalkosten en de aanschaf van wetenschappelijke publicaties/werk samen met het organiseren van evenementen als deelname aan beurzen (216 k.euro) en de aanschaf van klein veldmateriaal en onderhoud en herstellingen aan het bestaande materiaal (incl wagens) (336 k.euro). In

2014 is er een NARA-B jaar wat geschat wordt op een extra kost van 50 k.euro (layout-druk, copywrite en voor de voorstelling van het rapport).

De kredieten op dit begrotingsartikel worden eveneens gebruikt voor het extern uitbesteden van beleidsvoorbereidend onderzoek (87 k.euro) dat omwille van het ontbreken van de nodige kennis binnenhuis of om andere redenen niet kan worden opgenomen in het wetenschappelijk werkprogramma van het INBO. Dit krediet laat ten eerste toe om aan diverse instanties een degelijk wetenschappelijk onderbouwd beleidsadvies te verstrekken, met inbegrip van disciplines die niet bij het eigen personeel van het instituut aanwezig zijn. Daarenboven laat het toe om in te spelen op onverwachte en niet te voorziene beleidsvragen en om aanvullende onderzoeksnoten buiten programmatie te realiseren.

Verder wordt dit budget aangewend voor verbeteringswerken aan de gebouwen en terreinen van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (193 k.euro). Het INBO beschikt over een meerjarenbegroting waarin de noodzakelijke aanpassingen voor terreinen en gebouwen zijn opgenomen voor de dagelijkse werking te garanderen. Afhankelijk van de meest dringende herstellingen zal dit budget aangewend worden voor de herstellingen en de verbeteringen aan en rond de vestigingen in Geraardsbergen, Linkebeek, Groenendaal en Brussel en voor de verdere centralisatie van de labo's naar aanleiding van het einde van het huurcontract van het gebouw in de Kliniekstraat te Anderlecht.

Ten slotte doet INBO op deze kredieten een beroep voor de aankoop van vermogensgoederen en het doen van verbeteringsinvesteringen. Hieronder vallen voornamelijk de jaarlijkse bijdrage voor de vernieuwing van het pc park, het serverpark, de netwerkinfrastructuur en de printeromgeving (170 k.euro), de aankoop van specifiek ICT-materiaal op basis van wetenschappelijke aanvragen (40 k.euro) en laboratoriumapparatuur (114 k.euro), en de vervanging van de dienstwagens (89 k.euro), de aankoop van duurzaam veldmateriaal en de verbeteringen die aangebracht worden aan bestaande apparatuur (93 k.euro).

LC0/ILC-H-4-F/WT - werking en toelagen - biodiversiteitsbeleid

(in duizend euro)

	VAK	VEK	VRK	MAC
BA 2013	0	0	35	0
BO 2014	0	0	35	0

Via dit variabel uitgavenkrediet worden de vaste werkings- en investeringskosten die het INBO gemaakt heeft voor het EV INBO doorgerekend (oa energiekosten, hardwarekosten, kosten aan gebouwen en terreinen, mobiele telefoon,...). Aangezien er geen drastische wijziging in het personeelsaantal verwacht wordt, blijft dit budget hetzelfde als in 2013.

B.2. AGENTSCHAP VOOR NATUUR EN BOS (ANB)

1. TOELICHTING PER ARTIKEL

1.1. ONTVANGSTENARTIKELEN

LD0/9LC-H-A-F/OW - ontvangsten werking en toelagen - biodiversiteitsbeleid

(in duizend euro)

	ALGEMENE ONTVANGST	TOEGEWEEZEN ONTVANGST	LENINGS-OPBRENGST
BA 2013	155	0	0
BO 2014	155	0	0

Er zijn diverse ontvangsten, zoals terugbetalingen, schade voor ongevallen, alsook inkomsten uit de verkoop van investeringsgoederen, zoals van de verkoop van wagens die buiten gebruik genomen worden. De ontvangsten in 2014 worden geraamd op hetzelfde niveau te zijn als in 2013.

LD0/9LC-H-T-F/OW - ontvangsten werking en toelagen - biodiversiteitsbeleid

(in duizend euro)

	ALGEMENE ONTVANGST	TOEGEWENZEN ONTVANGST	LENINGS- OPBRENGST
BA 2013	0	5.830	0
BO 2014	0	6.150	0

Dit begrotingsartikel vormt de inkomstenzijde van een begrotingsfonds en omvat alle ontvangsten inzake compensatie voor ontbossing, verkoop van visverloven, en de bijdragen van de EU cofinanciering van LIFE- en andere EU-projecten. Het ontvangstenartikel is gekoppeld aan de uitgavenartikels LD0/1LC-H-4-F/WT en LD0/1LC-H-4-Y/IS.

Art.90bis van het Bosdecreet en het Besluit van de Vlaamse regering van 16 februari 2001 tot vaststellen van nadere regels inzake compensatie van ontbossing en ontheffing van het verbod op ontbossing, omvatten de nadere regels inzake compensatie van ontbossing en ontheffing van het verbod op ontbossing. De ontvangsten zijn afhankelijk van het aantal afgeleverde stedenbouwkundige vergunningen tot ontbossing en de wijze waarop compensatie wordt gerealiseerd. Deze ontvangsten zijn dus conjunctuurgebonden voor wat betreft de omzetting van bos naar hardere bestemmingen, beleidsgebonden naarmate de bevoegde overheden ontheffingen tot verbod op ontbossen, stedenbouwkundige vergunningen en verkavelingsvergunningen ook effectief toestaan en initiatief gebonden welke de mogelijkheden bepaald tot al dan realiseren van de boscompensatie door middel van compenserende bebossing in natura. Het basisbedrag van de compensatie bedraagt €1,98/m². De bosbehoudsbijdrage wordt berekend door: de ontboste oppervlakte te vermenigvuldigen met de compensatiefactor X en met het basisbedrag van 1.98 €/m². De compensatiefactor hangt af van de ecologische waarde van het bos, waarbij de samenstelling van de boomsoorten als criterium geldt. De ontvangsten uit de boscompensatiebijdragen worden rechtstreeks aangewend voor de aankoop van bossen en te bebossen terreinen met als doel het bosareaal in stand te houden. De raming van de ontvangsten wordt bijgesteld van 4.600 k.euro naar 4.000 k.euro. De beperkte terugval in de ontvangsten verklaart zich enerzijds door de conjunctuurgevoeligheid van deze ontvangsten en anderzijds doordat een inhaalbeweging met intensieve opvolging van openstaande vorderingen aan de basis lag van de relatief hoge inkomsten in de voorgaande jaren.

De ontvangsten van de verkoop van visverloven zijn in uitvoering van de Wet van 1 juli 1954 op de riviervisserij en het Decreet van 21 december 1990 houdende begrotingstechnische bepalingen alsmede bepalingen tot begeleiding van de begroting 1991 Art. 17 en 18 betreffende het visserijfonds en het decreet van 21 december 1994 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1995. Er zijn twee soorten visverloven, nl. van 11,16 euro voor een gewoon visverlof en van 45,86 euro voor een visverlof waarbij nachtvisserij is toegestaan op bepaalde waterlopen. De inkomsten van de visverloven komen integraal ten goede aan het Visserijfonds. De verkoop van visverloven vertoont een stijgende trend. De raming van ontvangsten voor 2014 wordt dan ook verhoogd van 930 k.euro naar 950 k.euro.

Bij decreet van 22 december 2006 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor begrotingsjaar 2007 werd een fonds ingesteld voor de ontvangst van inkomsten van de EU-cofinanciering van LIFE- en andere EU-projecten. Deze inkomsten mogen aangewend worden voor uitgaven voor diensten, werking, exploitatie en uitrusting van de door de EU mede gefinancierde projecten. De inkomsten worden in schijven toegekend afhankelijk van de voortgang van de werken.

In de optiek om maximaal alternatieve financieringsbronnen aan te spreken voor de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen, wordt door het Agentschap voor Natuur en Bos zeer intensief ingezet op de cofinancieringsmogelijkheden door de EU in het kader van LIFE, INTERREG, PDPO en andere programma's. Door het opzetten van goede partnerschappen werden in 2013 vier projecten van EU-LIFE-cofinanciering goedgekeurd die gezamenlijk instaan voor een cofinanciering van 7 miljoen euro, middelen die uiteraard ook de partners in deze projecten ten goede komen. Op basis hiervan worden de geraamde ontvangsten voor 2014 verhoogd met 900 k.euro tot 1.200 k.euro.

LD0/9LC-H-T-F/OI - ontvangsten interne stromen - biodiversiteitsbeleid

(in duizend euro)

	ALGEMENE ONTVANGST	TOEGEWEEZEN ONTVANGST	LENINGS- OPBRENGST
BA 2013	0	0	0
BO 2014	0	0	0

Dit begrotingsartikel maakt deel uit van het bossencompensatiefonds en omvat de ontvangsten van bosbehoudbijdragen van andere entiteiten van de Vlaamse overheid. Het ontvangstenartikel is gekoppeld aan het uitgavenartikel LD0/1LC-H-4-F/WT.

Er zijn voor 2014 geen concrete ontvangsten gekend.

1.2. UITGAVENARTIKELEN

PROGRAMMA LA

LD0/1LA-H-2-Z/LO - lonen

(in duizend euro)

	VAK	VEK	VRK	MAC
BA 2013	36.810	36.810	0	0
BO 2014	36.872	36.872	0	0

Op dit begrotingsartikel worden de lonen van de personeelsleden van het Agentschap voor Natuur en Bos aangerekend. Het begrotingsartikel is gelieerd aan de operationele doelstelling OOD 5.1 van de Beheersovereenkomst, "het agentschap zal binnen zijn mogelijkheden en middelen alle inspanningen leveren om de maturiteit van de eigen organisatie minstens op peil te houden en waar nodig en mogelijk te verhogen met het oog op een verdere verbetering van een efficiënte, effectieve, klantgerichte en integere werking" en OOD 5.2 "Het agentschap focust zijn personeelsbeleid en procesmanagement op stroomlijning en efficiëntiewinst ...".

Er wordt in totaal 36.872 k.euro voorzien voor het betalen van de lonen, een aantal toelagen en vergoedingen en het woon-werkverkeer van de personeelsleden van het Agentschap voor Natuur en Bos.

Dit krediet wordt ten opzichte van BA 2013 verminderd met 193 k.euro in het kader van de uitvoering van de 3e fase van de CAG-besparing (-6% koppen). Er wordt een krediet van 190 k.euro teruggezet in het kader van de gedeeltelijke terugdraai van de 100 miljoen aan personeelsbesparingen zoals doorgevoerd bij BA2013. Het budget wordt verhoogd met een bedrag van 68 k.euro ter uitvoering van het sectoraal akkoord 2010-2012. Naar aanleiding van de beslissing van de Vlaamse Regering omtrent het VAC Brugge wordt het krediet verminderd met 3 k.euro. Ten opzichte van BA 2013 werden de kredieten aldus verhoogd met 62 k.euro.

LD0/1LA-H-2-Z/WT - werking en toelagen**(in duizend euro)**

	VAK	VEK	VRK	MAC
BA 2013	3.833	4.471	0	0
BO 2014	3.874	3.874	0	0

Dit begrotingsartikel wordt aangewend voor de financiering van de algemene werkings- en investeringskosten van het Agentschap voor Natuur en Bos. Hierin zitten vevat: de werkingskosten die personeel- of werkplek gebonden zijn (1.956 k.euro), de uitgaven voor schadevergoedingen aan derden (70 k.euro), de aankoop van investeringsgoederen zoals de uitrusting en het meubilair voor administratieve gebouwen en de voertuigen voor natuurinspecteurs, boswachters en beleidsadviseurs (290 k.euro), het beheer van de IT-infrastructuur (899 k.euro) en de aankopen en investeringen in hard- en software van het ANB (659 k.euro).

Ten opzichte van BA 2013 worden de vastleggingskredieten geïndexeerd. Naar aanleiding van de beslissing van de Vlaamse Regering omtrent het VAC Brugge wordt het krediet verminderd met 1 k.euro. De vastleggingskredieten worden hierdoor in totaal verhoogd met 41 k.euro. De vereffeningskredieten worden verminderd met 597 k.euro en hiermee gelijkgesteld aan de vastleggingskredieten.

Het begrotingsartikel is gelieerd aan de operationele doelstellingen OOD 5.1 en OOD 5.2 van de Beheersovereenkomst, waarmee het ANB invulling geeft aan SD 120 van de Beleidsnota "We maken werk van slagkrachtige, efficiënte en effectieve processen en procedures." De middelen worden ingezet voor de actieve participatie van het ANB aan de uitwerking van de doorbraak Slagkrachtige Overheid van het programma Vlaanderen in Actie, door de doelstellingen die opgenomen zijn in het meerjarenprogramma slagkrachtige overheid te integreren in haar eigen interne werking. Hiertoe streeft het ANB ernaar om een continue vooruitgang te boeken op het vlak van haar maturiteitsinschatting en de dienstverlening te bieden die van de Vlaamse overheid verwacht wordt.

De focus op efficiëntie en effectiviteit en het accent op dienstverlening, komen bijvoorbeeld naar voor uit de aanwending van de middelen voor IT. Inzake IT richt het ANB zich enerzijds op het verbeteren van de efficiëntie van de werking van het ANB en anderzijds op het uitbouwen van de nodige applicaties voor een kwaliteitsvolle dienstverlening naar de burger, lokale besturen en partners toe opdat het ANB haar doelstellingen inzake toegankelijkheid en samenwerking met partners kan waarmaken. Het ANB maakt dan ook een speerpunt van gebruiksvriendelijke en up-to-date IT-infrastructuur en toepassingen zowel voor de interne werking (bv. het budgetopvolgingssysteem, de personeelsdatabank, het informatiesysteem voor logistiek, de toepassing voor het beheer van patrimoniumovereenkomsten, het plannen en beheren van beheerwerken, de organisatie van de houtverkoop, het intranet) als de webapplicaties voor onder meer wildbeheer, beheerplanning, het uitvoeren van de voortoets passende beoordeling en het indienen van aanvragen voor subsidies.

Er wordt 1.956 k.euro voorbehouden voor de algemene werkingskosten van het ANB. De werkingskosten zijn in hoofdzaak kosten die ofwel personeels- ofwel werkplek gebonden zijn. Het zijn kosten voor vorming, geneeskundig toezicht en arbeidsgeneeskundige dienst, organisatie van wervingen ter vervanging van personeelsuitstroom, personeelswelzijn, reizen en verblijfkosten in binnen- en buitenland, energie, telefoon, bureelbenodigdheden, verzekeringen, erelonen, gerechtskosten, druk-, kopieer- en verzendkosten.

Voor het beheer van de IT-infrastructuur van het Agentschap voor Natuur en Bos, wordt 899 k.euro voorzien. De kosten omvatten onder meer het beschikbaar houden van infrastructuur zoals computers, printers, breedbandverbinding en GPRS, de reguliere licenties voor software en de contracten voor ondersteuning van de servers en het beheer van netwerkopslagruimte.

Er wordt 659 k.euro ingeschreven voor aankopen en investeringen in hard- en software van het ANB. In hoofdzaak wordt dit krediet gebruikt voor het verder uitbouwen van het informatiesysteem van het ANB, het vervangen van laptops, eenvoudige werkaanvragen en het uitbouwen en optimaliseren van applicaties en databanken. De uitgaven inzake informatica kaderen binnen de globale IT-strategie van het Agentschap voor Natuur en Bos. Het ANB maakt een speerpunt van gebruiksvriendelijke en up-to-date IT-infrastructuur en toepassingen gericht op een meer efficiënte en effectieve interne werking en gericht op (web)applicaties ter ondersteuning van de dienstverlening naar de burger, lokale besturen en partners toe.

Er wordt 70 k.euro vrijgehouden voor de uitgaven voor schadevergoedingen aan derden op grond van de Art. 1382, 1383 en 1384 van het burgerlijk wetboek krachtens een vonnis of arrest of krachtens een minnelijke schikking. Kosten voor schadevergoedingen zijn moeilijk bij voorbaat in te schatten. Er wordt hiervoor eenzelfde bedrag als in de begroting 2013 ingeschreven.

In lijn met de begroting 2013, wordt 290 k.euro ingeschreven voor de aankoop van investeringsgoederen zoals meubilair, voertuigen, uitrusting van administratieve gebouwen en uitrustingsstukken voor natuurinspecteurs, boswachters en beleidsadviseurs. De hoofdsom is nodig voor de dringende en selectieve vervanging van oude dienstvoertuigen die afgeschreven zijn. Door de verspreiding en diversiteit van het werkerrein, is het voor het ANB noodzakelijk het wagenpark degelijk te beheren (selectieve vervangingen, inzet van nieuwe aangepaste voertuigen). Oude, minder milieuvriendelijke voertuigen worden prioritair vervangen door milieuvriendelijker voertuigen.

PROGRAMMA LC

De volgende begrotingsartikels maken deel uit van het programma (1)LC, en geven invulling aan de beleidsopdracht uit de beleidsdocumenten van het beleidsveld Leefmilieu en Natuur: “streven naar een hoog beschermingsniveau voor huidige en toekomstige generaties via bescherming mens en milieu, duurzame aanwending van grondstoffen en natuur, behoud en bevordering van biologische en landschappelijke diversiteit en zorg voor klimaat”.

Deze beleidsopdracht wordt in de beleidsbrieven systematisch opgevolgd via een reeks operationele doelstellingen, waarbij deze doelstellingen gebaseerd zijn op een aantal beleidsthema's. Binnen het beleidsdomein LNE werd er voor geselecteerd om de begrotingsartikels onder de ESR-groepering WT (Werking en Toelagen) inhoudelijk op te delen naar deze beleidsthema's uit de beleidsdocumenten.

Voor het beleidsveld Leefmilieu en Natuur gaat het concreet om volgende beleidsthema's:

- A/ Slagkrachtige overheid: uitgaven in het kader van beleidsvoorbereiding, beleidsevaluatie, beleidsonderbouwing en beleidsuitvoering
- B/ Slagkrachtige overheid: uitgaven internationaal milieu- en natuurbeleid
- C/ Slagkrachtige overheid: uitgaven partnerschappen leefmilieu- en natuurbeleid
- D/ Integraal waterbeleid
- E/ Beleid bodem en natuurlijke rijkdommen
- F/ Biodiversiteitsbeleid
- G/ Beleid lokale leefkwaliteit
- H/ Beleid open ruimte
- I/ Klimaatbeleid

Aan de hand van de benaming van de begrotingsartikels (..A/WT, ..B/WT, ...C/WT) kan u zien tot welk beleidsthema (en bijgevolg welke operationele doelstelling) de betrokken kredieten bijdragen. Deze koppeling beperkt zich wel tot de artikels met code WT, generiek is er nog geen inhoudelijke koppeling voorzien voor loonartikels en interne stromen. De stand

van uitvoering van de aan de doelstellingen gekoppelde indicatoren wordt jaarlijks gerapporteerd in het Milieujaarprogramma (in bijlage) en in de jaarlijkse ondernemingsplannen van de betrokken entiteiten.

LD0/1LC-H-2-F/WT - werking en toelagen - biodiversiteitsbeleid

(in duizend euro)

	VAK	VEK	VRK	MAC
BA 2013	6.337	6.818	0	0
BO 2014	6.017	6.301	0	0

Onder dit begrotingsartikel ressorteren een brede waaier van subsidies ter ondersteuning van de burger, lokale besturen en verenigingen, naast een aantal specifieke werkingskosten van het ANB. Deze middelen worden allemaal ingezet onder de grote noemer van biodiversiteitsbeleid. Als dusdanig geeft het ANB met deze middelen uitvoering aan de strategische en operationele doelstellingen van de Vlaamse Regering inzake natuurbeleid. Deze doelstellingen zijn gericht op het verhogen van de biodiversiteit, de implementatie van de instandhoudingsdoelstellingen, het soortenbeleid en zijn tevens vervat in de Via-Projecten Groen Stedengewest, Opmaak instandhoudingsdoelstellingen en Gebiedsgerichte projecten.

De kredieten op het begrotingsartikel worden ten opzichte van BA 2013 met 320 k.euro verminderd in vastleggingskredieten en met 517 k.euro in vereffeningskredieten. Hierin begrepen is het terugdraaien van een éénmalige bijstelling bij BA 2013 van 179 k.euro voor de ondersteuning van het project Rivierpark Maasvallei. De indexatie van de kredieten resulteert in een verhoging van het vastleggingskrediet met 52 k.euro en van het vereffeningskrediet met 55 k.euro. Het krediet wordt ten opzichte van BA 2013 verminderd met 193 k.euro in het kader van de uitvoering van de 3e fase van de CAG-besparing (-6% koppen). Deze besparing wordt volledig verrekend op de werkingsuitgaven van het ANB. Tenslotte worden de vereffeningskredieten verminderd met 200 k.euro op basis van een analyse van de betaalkalender.

Voor de uitgaven op dit begrotingsartikel wordt constant beleid gevoerd met dien verstande dat het percentage van de werkings- en investeringskredieten van het ANB dat gaat naar werken in uitvoering van de instandhoudingsdoelstellingen systematisch wordt opgetrokken en dat eenzelfde heroriëntering van de bestaande kredieten, resulterend in een verhoging van de middelen die ingezet worden voor de concrete realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen, ook van de partners gevraagd wordt.

De grote pijlers waarvoor deze middelen ingezet worden zijn de volgende:

- Toekenning van een subsidie aan verenigingen die actief zijn op het gebied van natuurbeheer, bosbouw, wildbeheer en faunabeheer en die met hun werking een wezenlijke bijdrage leveren aan het verhogen van de biodiversiteit. De focus van deze bijdrage wordt voor een groot deel ge(her)oriënteerd naar de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen.
- Het bevorderen van de toestand van kritische soorten en soortengroepen door via een bepaalde ondersteuning partners zoals de Vlaamse Vogelopvangcentra en de Hubertusvereniging te faciliteren een bijdrage te leveren aan het soortenbeleid;
- De ondersteuning van de talrijke initiatieven van privé eigenaars en openbare besturen gericht op het verhogen van de biodiversiteit, de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen en de toegankelijkheid van natuur-, bos- en groengebieden.
- Ondersteuning van innoverende, voorbeeldstellende projecten van openbare besturen inzake de uitbouw van groen in de stad. Een deel van de middelen wordt gereserveerd voor de flankerende maatregelen voor het Vlaams Strategisch Gebied rond Brussel.

- Specifieke (meerjarige) onderzoeksopdrachten ten behoeve van kennisopbouw binnen het thema ‘Groen in de Stad’, de beleidsevaluatie en beleidsuitvoering, alsook de monitoring van het beheer.
- Een waaier aan specifieke werkingskosten van het Agentschap voor Natuur en Bos, waaronder communicatie, kledij, beheer van het wagenpark en ICT.

Meer in detail worden volgende uitgaven voorzien op dit begrotingsartikel.

Voor een brede waaier van specifieke werkingskosten van het Agentschap voor Natuur en Bos wordt 1.658 k.euro voorzien. De uitgaven betreffen brandstof en onderhoud voor voertuigen en machines, frisdrank voor de arbeiders, catering van vergaderingen, beschermingskledij en uniformen, uitrusting van de natuurinspecteurs en expertisekosten voor de natuurinspectie. Het grootste deel van het budget gaat noodzakelijkerwijs naar het onderhoud en de brandstoffen voor de voertuigen en tractoren. Ook wordt er 294 k.euro voorzien voor de binnenlandse en buitenlandse communicatie en de sensibiliseringsacties.

Er wordt 161 k.euro voorzien voor specifieke (meerjarige) onderzoeksopdrachten ten behoeve van kennisopbouw binnen het thema ‘Groen in de Stad’, de beleidsevaluatie en beleidsuitvoering, alsook de monitoring van het beheer. Inzake monitoring wordt een bijzondere focus gelegd op de monitoring van de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen.

In 2012 werd door het ANB een vernieuwd kledijpakket aangekocht. Dit pakket voorziet in functiespecifieke kledij en uitrusting en komt hiermee tegemoet aan de vereisten voor zichtbaarheid op het terrein en de noodzaak tot herkenbaarheid en bescherming van de verschillende functies (natuurinspecteurs, boswachters, beleidsadviseurs, celverantwoordelijken en regiobeheerders) binnen het ANB. De kledij is getoetst aan de behoeften op terrein en voldoet aan de laatste kwaliteits- en veiligheidseisen. In 2014 wordt er op de raamcontracten voor kledij enkel voorzien in vervanging bij slijtage. Er wordt hiervoor 111 k.euro gereserveerd.

Voor de subsidies die toegekend worden aan beleidsondersteunende verenigingen met als doel de samenwerking te stimuleren staat, net zoals in 2012, 925 k.euro ter beschikking. De middelen worden aangewend voor de toekenning van een subsidie aan verenigingen die actief zijn op het gebied van natuurbeheer, bosbouw, wildbeheer en faunabeheer en die met hun werking een wezenlijke bijdrage leveren aan het verhogen van de biodiversiteit. Met de subsidies wordt ondersteuning geboden voor een werking die inzet op natuurbehoud, soortenbescherming, realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen, natuureducatie en verhogen van de toegankelijkheid van de natuurdomeinen. Een deel van deze middelen wordt gereserveerd voor de ondersteuning van het Nationaal Park Hoge Kempen (NPHK). In 2014 zal prioritair verder gewerkt worden aan de opvolging van het dossier Unesco-werelderfgoed en wordt het Nationaal Park PLUS-plan voor de uitbreiding van het NPHK opgemaakt. In het PLUS-plan worden onder meer de uitbreiding van de perimeter vastgelegd, actieplannen voor de verdere ontwikkeling van de poorten en nieuwe routestructuren opgenomen en de integratie voorzien van ontsnipperingsmaatregelen en natuurontwikkelingsprojecten uit de periferie van het NPHK. De middelen omvatten tevens een bijdrage voor de uitvoering van het beleids- en inrichtingsplan (BIP) van het grensoverschrijdend park “De Zoom-Kalmthoutse Heide”.

Ingevolge het Lambertmontakkoord en de bijzondere wet van 13 juni 2003 tot herfinanciering van de gemeenschappen en uitbreiding van de fiscale bevoegdheden van de gewesten worden jaarlijks nieuwe financiële middelen aan de gemeenschappen toegekend, waaronder een vast percentage van de te verdelen winst van de Nationale Loterij. De voorwaarden voor de toekenning van subsidies uit de aan de Vlaamse Gemeenschap toekomende winst van de Nationale Loterij voor bepaalde doeleinden van openbaar nut, zijn geregeld in het besluit van de Vlaamse regering van 8 november 2002. Door het opvangen,

verzorgen en terug loslaten van beschermde soorten en rode lijst soorten, leveren de vogelopvangcentra een wezenlijke bijdrage aan de soortenbescherming. Er wordt voorzien dat zij hiervoor een subsidie ontvangen van 69 k.euro. Om de wildvang op termijn overbodig te maken, wordt voorzien in een subsidie van 23 k.euro ter ondersteuning van de technische en organisatorische uitbouw van de vinkenweek. Voor de ondersteuning van aankopen in het kader van de reservaatwerking van de terreinbeherende verenigingen wordt 312 k.euro vrijgemaakt.

Er wordt 367 k.euro voorzien voor subsidies voor *beheerders van privé-bossen* ingesteld op basis van het Bosdecreet door middel van het Besluit van de Vlaamse Regering van 27 juni 2003 betreffende de subsidiëring van beheerders van openbare en privé-bossen. De subsidies zijn bedoeld als stimulans voor de bosbeheerders om de principes van duurzaam bosbeheer concreet in de praktijk toe te passen. De subsidies voor bebossing, herbebossing en voor het instellen van de ecologische bosfunctie zijn opgenomen in het programma PDPO II 2007-2013 en worden medegefinancierd vanuit dit programma. De subsidies voor openstelling en voor de opmaak van een uitgebreid beheerplan worden volledig Vlaams gefinancierd. De subsidies bieden een stimulans voor bebossing en herbebossing en kunnen aldus een bijdrage leveren aan de doelstelling om de ontbossing in Vlaanderen tegen te gaan. Ze omvatten tevens een verbreding naar functies, zowel inzake de ecologische functie (i.e. het afstemmen op de instandhoudingsdoelstellingen) als op de verhoging van de toegankelijkheid van de privé-bossen. Er wordt tevens een beperkt budget van 10 k.euro voorzien voor de beheersubsidies van de erkende bosreservaten (private bossen).

Met dezelfde doelstelling en binnen eenzelfde kader wordt 604 k.euro voorzien voor subsidies toegekend aan *openbare* boscijzenaars op basis van het Bosdecreet door middel van het Besluit van de Vlaamse regering van 27 juni 2003 betreffende de subsidiëring van beheerders van openbare en privé-bossen. Voor de subsidiëring van erkende bosreservaten in eigendom van gemeenten en OCMW's wordt er 45 k.euro voorzien. Ook staat er 650 k.euro ter beschikking voor de subsidies voor de ondersteuning van innoverende, voorbeeldstellende projecten van openbare besturen inzake de uitbouw van groen in de stad. Deze ondersteuning spoot volledig in lijn met de doelstelling van PACT 2020 inzake Groen Stedengewest en wordt binnen ANB met het project 'Groen in de Stad' in goede banen geleid.

Er wordt 628 k.euro ingeschreven voor enerzijds de vervanging van dienstvoertuigen en anderzijds de aankoop van machines voor terreinbeheer. Dit is een vermindering met 110 k.euro ten opzichte van BA 2013. De middelen worden ingezet voor de dringende en selectieve vervanging van oude dienstvoertuigen die afgeschreven zijn volgens de afschrijvingsplannen of die ingevolge zware schade of ongeval niet hersteld kunnen worden. Door de verspreiding en diversiteit van het werkterrein, is het voor het ANB noodzakelijk het wagenpark degelijk te beheren (selectieve vervangingen, inzet van nieuwe aangepaste voertuigen). In navolging van de omzendbrief 2009/11 worden oude, minder milieuvriendelijke voertuigen bij prioriteit vervangen door milieuvriendelijker voertuigen. Verder wordt dit budget ook aangewend om machines en voertuigen aan te kopen die absoluut noodzakelijk zijn om het terreinbeheer in eigen regie uit te voeren. Het betreft vooral tractoren, kleine machines, mogelijks vrachtwagens die ingezet worden door de diverse arbeidersploegen van het Agentschap voor Natuur en Bos.

Ten slotte wordt er voor de aankopen en investeringen in hard- en software 160 k.euro ter beschikking gesteld. In hoofdzaak zal dit worden aangewend voor het verder uitbouwen van het informatiesysteem van het ANB, het vervangen van de computers en schermen, eenvoudige werkaanvragen en het optimaliseren van bestaande databanken, uitgaven inzake informatica die kaderen binnen de globale IT-strategie van het Agentschap voor Natuur en Bos.

LD0/1LC-H-4-F/WT - werking en toelagen - biodiversiteitsbeleid**(in duizend euro)**

	VAK	VEK	VRK	MAC
BA 2013	0	0	6.108	0
BO 2014	0	0	5.300	0

Dit uitgavenartikel is deel van een variabel krediet en is gekoppeld aan de ontvangstenartikelen LD0/9LC-H-T-F/OW en LD0/9LC-H-T-F/OI. De uitgaven op dit artikel zijn samen te beschouwen met het nieuwe uitgavenartikel LD0/1LC-H-4-Y/IS, dat eveneens deel uitmaakt van hetzelfde begrotingsfonds.

De middelen op dit begrotingsartikel (dat bestaat uit de uitgavenartikelen van 3 begrotingsfondsen) worden ingezet voor drie pijlers: de investeringen in bebossingsprojecten met de ontvangsten van het Bossencompensatiefonds (2.828 k.euro), de werkingskosten en kapitaaluitgaven ter ondersteuning van de activiteiten van de visserijcommissies door visserijdeskundigen met de ontvangsten binnen het Visserijfonds (1.300 k.euro) en tenslotte de uitgaven binnen het fonds voor door de EU gefinancierde projecten (1.172 k.euro).

Meer in detail worden volgende uitgaven voorzien op dit begrotingsartikel.

Eén van de doelstellingen van het Bosdecreet is het behoud en de bescherming van het Vlaamse bos. Volgens Art.90 bis van dit Bosdecreet (van 13 juni 1990, art.90 bis, ingevoegd bij het decreet van 21 oktober 1997 en gewijzigd bij decreet van 18 mei 1999 en 17 juli 2000) kan slechts in welbepaalde gevallen een stedenbouwkundige vergunning tot ontbossing worden verleend. Met het oog op het behoud van een gelijkwaardig bosareaal wordt door de houder van de stedenbouwkundige vergunning tot ontbossing compensatie gegeven voor de ontbossing en wordt door de houder van de verkavelingsvergunning compensatie gegeven voor de beboste delen van de verkaveling waarvoor de verkavelingsvergunning wordt aangevraagd. De compensatie wordt gegeven op één van de volgende wijzen: in natura (door een compenserende bebossing), door storting van een bosbehoudsbijdrage of door een combinatie van beide. In het Besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van nadere regels inzake compensatie van ontbossing en ontheffing van het verbod op ontbossing wordt het bedrag van de bosbehoudsbijdrage bepaald (Besluit van 26/11/1999). Het is noodzakelijk dat de financiële middelen die gegenereerd worden door deze bosbehoudsbijdrage ook daadwerkelijk worden aangewend om nieuwe bebossingsprojecten te financieren.

De totale ontvangst van de bosbehoudsbijdrage op de ontvangstenartikelen LD0/9LC-H-T-F/OW en LD0/9LC-H-T-F/OI wordt voor 2014 geraamd op 4.000 k.euro. Met het Bossencompensatiefonds wordt in 2014 opnieuw ingezet op de projectoproep voor integrale bebossingsprojecten door lokale overheden met focus op het ondersteunen van de realisatie van stadsrandbossen en het versterken van lokale bosuitbreidingsinitiatieven. In 2014 wordt voor de projectoproep constant beleid gevoerd en wordt 1000 k.euro gereserveerd. Voor het reguliere aankoopbeleid voor bebossing door het ANB wordt 1.828 k.euro gereserveerd. Via het nieuwe uitgavenartikel LD0/1LC-H-4-Y/IS wordt een saldo van 850 k.euro aan fondsuitgaven voorzien.

Het Visserijfonds is bij wet ingesteld om de riviervisserij te verbeteren, de verontreiniging te bestrijden, het toezicht te verscherpen en het beleid inzake de riviervisserij te ondersteunen. Met de middelen van het Visserijfonds worden verdere initiatieven genomen om rekening houdend met de ecologische draagkracht, de beleefbaarheid en de toegankelijkheid van de natuurgebieden verder te verbeteren. De responsabilisering van de riviervisserij draagt ertoe bij dat de toestand van kritische soorten en soortengroepen en de biodiversiteit in Vlaanderen algemeen sterk verbetert. Samenhangend met het gegeven van relatief constante inkomsten van de verkoop van visverloven, wordt hier een continu beleid gevoerd. Het ANB is belast met het opmaken en opvolgen van begroting en boekhouding van het Visserijfonds en het ondersteunen van het Centraal Comité. Voor de werkingskosten ter ondersteuning van de

activiteiten van de visserijcommissies door visserijdeskundigen wordt 800 k.euro voorzien, voor de kapitaaluitgaven wordt 500 k.euro voorzien. De uitgaven zijn het gevolg van de wet van 1 juli 1954 op de riviervisserij en het decreet van 21/12/1990, art. 18 en 19 m.b.t. het Visserijfonds. De kredietbehoefte is functie van de inkomsten uit de visverloven en wordt berekend door het opstellen van de begroting van het Visserijfonds op grond van de voorstellen van de provinciale visserijcommissies. Meting gebeurt via evaluatie van de activiteiten van het Fonds in de provinciale visserijcommissies waarin vissersverenigingen zijn vertegenwoordigd. Het Visserijfonds wordt voor het grootste deel gestijfd door de inkomsten uit de verkoop van de visverloven op de middelenbegroting LD0/9LC-H-T-F/OW. De totale inkomsten worden geraamd op 950 k.euro. Het verschil wordt verrekend in het saldo van het begrotingsfonds.

Bij art. 45 van het decreet van 22 december 2006 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor begrotingsjaar 2007 werd een fonds opgericht dat gekoppeld is aan het artikel LD0/9LD-H-T-F/OW van de middelenbegroting en waarvan de inkomsten worden gespijsd met de EU co-financiering van LIFE-projecten. De inkomsten mogen aangewend worden voor uitgaven voor diensten, werking, exploitatie en uitrusting van de door de EU mede gefinancierde projecten. De EU-gecofinancierde LIFE-projecten werken in hoofdzaak op drie pijlers:

- de realisatie van het ViA-sleutelproject ADAGIO;
- de realisatie van kwaliteitsvolle natuur, inbegrepen de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen, door de uitbreiding van gebieden onder effectief natuurbeheer;
- de uitvoering van projecten waarbij natuurlijkheid, beveiliging tegen overstromingen en bevaarbaarheid van waterlopen samenspannen (onder meer Sigmaphan en Zwinproject).

De bestedingen hangen samen met de voortgang van deze projecten.

In 2014 worden de kredieten ingezet voor de projecten ZTAR, Keiheuvel-De Most, Scalluvia, 3Waters, OZON, Together, Flandre. Voor de uitgaven binnen deze projecten wordt 1.172 k.euro aan EU-cofinanciering ingeschreven.

LD0/1LC-H-4-Y/IS - interne stromen - Vlaamse Landmaatschappij (VLM)

(in duizend euro)

	VAK	VEK	VRK	MAC
BA 2013	0	0	0	0
BO 2014	0	0	850	0

Dit begrotingsartikel is nieuw vanaf de begroting 2014. Het uitgavenartikel staat binnen het Bossencompensatiefonds in relatie tot het bestaande ontvangstenartikel LD0/9LC-H-T-F/OW, waarop de bosbehoudbijdragen ontvangen worden.

Er wordt voorzien in een dotatie van 850 k.euro aan de Vlaamse Landmaatschappij met middelen van het Bossencompensatiefonds. Met deze kredieten treedt de VLM op voor de aankopen ten behoeve van compenserende bebossing. In 2014 zullen de kredieten ingezet worden voor de realisatie van de Vinderhoutse Bossen.

LD0/1LC-H-5-Y/IS - interne stromen - Vlaamse Landmaatschappij (VLM)

(in duizend euro)

	VAK	VEK	VRK	MAC
BA 2013	2.734	2.734	0	3.582
BO 2014	2.734	2.734	0	3.632

Voor de bespreking van het correlatief krediet en de vastleggingsmachtigingen die opgenomen worden in de begrotingen wordt generiek verwezen naar de bespreking van de begrotingen van de betrokken Vlaamse rechtspersonen.

2. DAB MINAFONDS (PARTIM ANB)

2.1. ONTVANGSTENARTIKELEN

LBC/2LC-H-A-F/OW - ontvangsten werking en toelagen - biodiversiteitsbeleid

(in duizend euro)

	ALGEMENE ONTVANGST	TOEGEWEEZEN ONTVANGST	LENINGS- OPBRENGST
BA 2013	2.038	0	0
BO 2014	2.038	0	0

De inkomsten op dit begrotingsartikel zijn overwegend afkomstig uit de verkoop van jachtverloven en de inschrijvingsgelden voor deelname van kandidaat-jagers aan het jachtexamen. De reglementaire basis voor deze ontvangst is artikel 17 van het jachtdecreet en artikel 3 van het Besluit van de Vlaamse Regering van 18 januari 1995 betreffende de organisatie van het jachtexamen, gewijzigd bij Besluit van de Vlaamse Regering van 23 maart 2012. De ontvangsten voor 2014 worden geraamd constant te blijven en er wordt hiervoor 1.988 k.euro ingeschreven in de begroting.

Daarnaast zijn er diverse ontvangsten, die niet vooraf geprogrammeerd zijn en waarvan vooraf ook geen bedragen gekend zijn. Deze ontvangsten betreffen de occasionele vervreemding van onroerende goederen en de verkoop na afschrijving van investeringsgoederen die aangekocht zijn met middelen van het MINA fonds. In totaal wordt hiervoor 50 k.euro ingeschreven.

2.2. UITGAVENARTIKELEN

PROGRAMMA L(B)C – MINAFONDS

De volgende begrotingsartikelen maken deel uit van het programma L(B)C, en geven invulling aan de beleidsopdracht uit de beleidsdocumenten van het beleidsveld Leefmilieu en Natuur: “streven naar een hoog beschermingsniveau voor huidige en toekomstige generaties via bescherming mens en milieu, duurzame aanwending van grondstoffen en natuur, behoud en bevordering van biologische en landschappelijke diversiteit en zorg voor klimaat”.

Deze beleidsopdracht wordt in de beleidsbrieven systematisch opgevolgd via een reeks operationele doelstellingen, waarbij deze doelstellingen gebaseerd zijn op een aantal beleidsthema's. Binnen het beleidsdomein LNE werd er voor geopteerd om de begrotingsartikelen onder de ESR-groepering WT (Werking en Toelagen) inhoudelijk op te delen naar deze beleidsthema's uit de beleidsdocumenten.

Voor het beleidsveld Leefmilieu en Natuur gaat het concreet om volgende beleidsthema's:

- A/ Slagkrachtige overheid: uitgaven in het kader van beleidsvoorbereiding, beleidsevaluatie, beleidsonderbouwing en beleidsuitvoering
- B/ Slagkrachtige overheid: uitgaven internationaal milieu- en natuurbeleid
- C/ Slagkrachtige overheid: uitgaven partnerschappen leefmilieu- en natuurbeleid
- D/ Integraal waterbeleid
- E/ Beleid bodem en natuurlijke rijkdommen
- F/ Biodiversiteitsbeleid
- G/ Beleid lokale leefkwaliteit

- H/ Beleid open ruimte
- I/ Klimaatbeleid
- J/ Mestbeleid
- K/ Plattelandsbeleid
- L/ Partnerschappen via beheersovereenkomsten
- M/Luchtbeleid
- N/ Integraal waterbeleid – overdracht aan de openbare waterdistributienetwerken
- O/ Afvalstoffen- en materialenbeleid

Aan de hand van de benaming van de begrotingsartikels (..A/WT, ..B/WT, ...C/WT) kan u zien tot welk beleidsthema (en bijgevolg welke operationele doelstelling) de betrokken kredieten bijdragen. Deze koppeling beperkt zich wel tot de artikels met code WT, generiek is er nog geen inhoudelijke koppeling voorzien voor loonartikels en interne stromen. De stand van uitvoering van de aan de doelstellingen gekoppelde indicatoren wordt jaarlijks gerapporteerd in het Milieujaarprogramma (in bijlage) en in de jaarlijkse ondernemingsplannen van de betrokken entiteiten.

LBC/3LC-H-2-F/WT - werking en toelagen - biodiversiteitsbeleid

(in duizend euro)

	VAK	VEK	VRK	MAC
BA 2013	52.373	57.143	0	0
BO 2014	55.406	54.771	0	0

Onder dit begrotingsartikel ressorteren het leeuwendeel van de middelen van het Agentschap voor Natuur en Bos op het MINAfonds. De middelen worden in hoofdzaak aangewend voor de ondersteuning van de burger, lokale besturen en verenigingen voor initiatieven op het vlak van biodiversiteitsbeleid, voor beleidsvoorbereiding en voor de aankoop, inrichting en het beheer van het patrimonium van het ANB.

Op basis van de Biodiversiteitsstrategie mikt Vlaanderen op een goede of verbeterde regionale staat van instandhouding voor 16 habitats tegen 2020. Zoals afgesproken in ViA moet daarenboven 70% van alle vereiste instandhoudingsmaatregelen genomen zijn in 2020. Om dit doel te kunnen realiseren werden 16 prioritaire habitats voor de Biodiversiteitsstrategie geselecteerd en werd de taakoppervlakte tegen 2020 voor alle overige habitats bepaald. Rekening houdende met wat het ANB zelf zal uitvoeren overeenkomstig het principe van de sterkste schouders en de praktische haalbaarheid van de planning, werd een gedetailleerde raming gemaakt van de kosten om dit doel te realiseren.

De interne verdeling van het beschikbare budget van het ANB volgt de strategische doelstellingen. Het percentage van de werkings- en investeringskredieten van het ANB dat gaat naar werken in uitvoering van de instandhoudingsdoelstellingen (IHD) wordt hierbij systematisch opgetrokken. Deze focus houdt onder meer in dat het merendeel van de beheer- en inrichtingswerken specifiek gericht worden op de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen.

Eenzelfde heroriëntering van de bestaande kredieten, resulterend in een verhoging van de middelen die ingezet worden voor de concrete realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen, zal ook van de partners gevraagd worden.

In de begroting 2014 wordt op dit artikel 55.406 k.euro aan vastleggingskredieten en 54.771 k.euro aan vereffeningskredieten voorzien. De totale verhoging met 3.033 k.euro aan vastleggingskredieten is voornamelijk het gevolg van een budgetverhoging in het kader van het invullen van de instandhoudingsdoelstellingen (+1.250 k.euro). Samenvattend liggen volgende kredietbewegingen aan de basis van de resterende verhoging:

- Terugzetten en gedeeltelijke compensatie van de herschikking die in de begrotingsaanpassing 2013 werd uitgevoerd voor een bedrag van 2.770 k.euro naar het artikel LBC/3LC-H-2-A/WT voor de ontwikkeling van de milieuvergunningen-databank (totaal reschzetting in 2014 + 4.155 k.euro).
- Bijstelling in min van 3.085 k.euro van de kredieten gereserveerd voor Regionale Landschappen en Bosgroepen in uitvoering van doorbraak 64 van het Witboek Interne Staatshervorming.
- Terugzetten van de herschikking die in 2013 werd doorgevoerd naar LBC/3LC-H-2-Y/IS voor het uitvoeren van recht van voorkoop (+ 500 k.euro).
- Verhoging met 130 k.euro voor de inhaalbeweging van de wettelijk bepaalde geïndexeerde subsidiëring van de vogelopvangcentra.
- De verhoging met 83 k.euro voor de indexering is beperkt tot twee uitgavenposten voor subsidiëring waar deze indexering wettelijk is bepaald.

Op 19 april 2013 besliste de Vlaamse Regering, in uitvoering van Doorbraak 64 van het Witboek Interne Staatshervorming, over de ontwerpen van bestuursakkoorden tussen de Vlaamse overheid en de provincies en de financiële verevening tussen het Vlaamse en het provinciaal bestuursniveau. Doorbraak 64 heeft specifiek betrekking op de erkenning, subsidiëring en opvolging van de bosgroepen en regionale landschappen die deels onder de bevoegdheid van de provincies gebracht worden. Voor deze gedeeltelijke overdracht wordt in de begroting 2014 1.349 k.euro en 1.736 k.euro euro in mindering gebracht bij de kredieten die gereserveerd waren voor respectievelijk de regionale landschappen en de bosgroepen, in totaal 3.085 k.euro op onderhavig begrotingsartikel.

Voor de meeste uitgaven op dit begrotingsartikel wordt constant beleid gevoerd met dien verstande dat het percentage van de werkings- en investeringskredieten van het ANB dat gaat naar werken in uitvoering van de instandhoudingsdoelstellingen, systematisch wordt opgetrokken. Eenzelfde heroriëntering van de bestaande kredieten, resulterend in een verhoging van de middelen die ingezet worden voor de concrete realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen, wordt ook van de partners gevraagd en ingebed in de instrumenten voor projectmatige ondersteuning.

In 2014 wordt in de begroting 3.199 k.euro aan vastleggingskredieten ter beschikking gesteld, enerzijds voor studies en onderzoeksprojecten die noodzakelijk zijn voor de wetenschappelijke onderbouwing van de beleidsvoorbereiding en de beleidsuitvoering door het ANB, en anderzijds voor de monitoring van de meest prioritaire infecties bij in het wild levende dieren.

De focus van de bestedingen voor studieopdrachten ligt in 2014 op de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen (IHD), met name:

- Het verder uitbouwen van het implementatietraject van de S-IHD (o.m. IHD-financieringsmodel, alternatieve financiering, voorbereiding prioritaire acties andere overheden, e.a.);
- Gebiedsgericht onderzoek t.b.v. de inrichting van de SBZ (o.m. realisatie van IHD doelen in overstromingsgebieden, ecohydrologisch onderzoek, inrichting Sigma-gebieden);
- Opmaak van soortenbeschermingsplannen;
- Monitoring binnen SBZ (o.m. haven van Antwerpen, dataverwerving);
- Afstemming met de IHD van de beheerplannen van eigen domeinen en van domeinen van derden door screening en het opstellen van aangepaste beheerrichtlijnen;

Beperkte kredieten zijn gereserveerd voor de vereenvoudiging en integratie van de wetgeving en voor bestrijding van exoten en schadelijke soorten.

Het onderzoek dat vereist is voor de realisatie van de IHD op het terrein, teneinde effectief tegen 2020 de Europese verplichtingen m.b.t. de beschermde soorten en habitats na te komen wordt ingepast in de beschikbare kredieten.

Binnen dit krediet van 3.199 k.euro worden tevens middelen vrijgemaakt voor de meest prioritaire acties inzake het operationaliseren van een bewakingssysteem voor het verzamelen, analyseren en bekendmaken van gegevens inzake het vóórkomen van ziekten bij in het wild levende dieren, het operationaliseren van een efficiënt preventie- en controlebeheer met betrekking tot ziekten bij in het wild levende dieren en het operationaliseren van een efficiënt crisisbeheer met betrekking tot ziekten bij in het wild levende dieren. Het betreft kosten voor onder meer de koerierdienst voor het transport terrein-labo van stalen en kadavers, sectie en staalname, serologische, virologische, bacteriologische en parasitologische laboratoriumanalyse, vernietiging van karkassen, de oprichting van het meldpunt 'wildziekten' met permanentie, ...

De reservering van kredieten voor de operationalisering van de bevoegdheden inzake ziekten bij in het wild levende dieren is het gevolg van een arrest van het Grondwettelijk Hof dat bepaalt dat de bevoegdheden omtrent de preventie, bewaking en bestrijding van ziekten bij in het wild levende dieren een gewestelijke bevoegdheid is, en dat de wetgever die de natuurbescherming en het natuurbehoud onder zijn bevoegdheid heeft moet instaan voor dit beleid.

De noodzaak en urgentie om de bevoegdheden inzake preventie, bewaking en bestrijding van ziekten bij in het wild levende dieren in de Vlaamse regelgeving te implementeren en te operationaliseren is tweeledig. Enerzijds is er de maatschappelijke noodzaak, namelijk het gegeven dat ziekten of infecties die voorkomen bij in het wild levende dieren een aanzienlijk risico kunnen vormen voor de economische welvaart van beroepsmatige dierenhouders (bijvoorbeeld klassieke varkenspest), voor de volksgezondheid (bijvoorbeeld aviariaire influenza of vogelgriep) alsook voor het natuurbehoud (bijvoorbeeld Chytridiomycosis – een schimmelinfectie van de huid bij amfibieën). Anderzijds is er de Europese regelgeving die de lidstaten verplicht om de veterinaire situatie bij in het wild levende dieren op hun grondgebied te monitoren, te vrijwaren of te verbeteren.

Op dit begrotingsartikel worden verder de kosten voor de inrichting en het beheer van het patrimonium van het ANB aangerekend. Bij constant beleid kan er hiervoor 7.679 k.euro vrijgemaakt worden. De uitgaven voor het duurzaam onderhoud en beheer van de terreinen in eigendom en in beheer bij het Agentschap voor Natuur en Bos omvatten allerhande inrichtings- en onderhoudswerken die uitbesteed worden aan de particuliere aannemerij (onderhoudswerken aan de vernoemde domeinen, wegen, gebouwen, recreatieve infrastructures, sanering van aangekochte terreinen,...). Alle voorstellen van werken worden begroot op basis van normen die beschikbaar zijn door gelijkaardige werken in een recent verleden. De meeste grote inrichtings- en onderhoudswerken (zoals maaien van grote grasvlakten, plaggen i.f.v. heideherstel, exotenbestrijding, vellen en snoeien van bomen, klepelen van bospercelen, enz.....), die veelal efficiënter kunnen uitgevoerd worden door de private sector, worden uitbesteed op basis van openbare aanbestedingen. Het meer specifiek en natuurgericht biotoopbeheer, dat een grote expertise en terreinkennis vereist, wordt uitgevoerd in eigen regie door gespecialiseerde arbeiders van het Agentschap voor Natuur en Bos.

Het agentschap voert een gepland beheer van de eigen terreinen en zet daarbij prioritair in op het realiseren van instandhoudingsdoelstellingen. Het ANB beheert vandaag reeds 24.000 ha habitats van Europees belang. Op dit moment worden 60% van de reguliere kredieten ingezet op de uitvoering van werken in functie van IHD. Deze focus wordt systematisch verscherpt. Daarnaast worden, in overeenstemming met het regeerakkoord, werken uitgevoerd om de beleving en de toegankelijkheid van groene domeinen te verbeteren en worden multifunctionele stadsbossen gerealiseerd. De uitbreiding van de te beheren oppervlakte en ook de taakstelling inzake realisatie van een duurzame instandhouding leggen

extra druk op de budgetten voor het uitvoeren van werken, waardoor derhalve door het ANB continu ingezet wordt op efficiëntiewinsten.

Er wordt in 2014 130 k.euro vrijgemaakt voor de organisatie van het jachtexamen. Het jachtexamen is verplicht conform het Koninklijk besluit betreffende de afgifte van jachtverloven en jachtvergunningen van 28 februari 1977 voor al diegene die een jachtverlof en/of jachtvergunning willen bekomen. Met de organisatie van het jachtexamen beoogt het ANB de kwaliteit van het wildbeheer in Vlaanderen te verbeteren. De uitgaven hebben betrekking op de organisatie van het jachtexamen, zowel het theoretische gedeelte als het praktijk gedeelte. De uitgaven worden volledig gecompenseerd door de ontvangsten via het inschrijvingsgeld.

Er wordt 304 k.euro voorzien voor de ondersteuning via het Vlaams Fonds Tropisch Bos, van bebossings- en herbebossingsprojecten in de context van het klimaatbeleid, maar die tevens een bijdrage leveren voor biodiversiteitsbehoud en sociale ontwikkeling van de betrokken bevolkingsgroepen.

Er wordt bij constant beleid 1.409 k.euro voorzien voor groenjobs op het terrein. Het beleid inzake groenjobs is decretaal en bij Besluit van de Vlaamse Regering en Ministerieel Besluit geregeld. Vanuit de natuursector (natuurverenigingen, terreinbeherende verenigingen, bosgroepen, regionale landschappen, maar ook lokale besturen die natuurgebied bezitten) bestaat een belangrijke behoefte aan kwaliteitsvol natuur- en bosbeheer en -onderhoud. Omdat dergelijke ecologisch waardevolle werken vaak arbeidsintensief en vanuit louter (micro)economisch perspectief verlieslatend zijn, én de beheerders onvoldoende over eigen middelen beschikken om zelf de werken te laten uitvoeren, heeft het beleid er voor gekozen om deze actoren geldelijk te ondersteunen door subsidies in het leven te roepen die ertoe strekken dergelijke werken financieel mogelijk te maken.

De realisatie van de IHD veronderstelt een forse investering in inrichtingswerken: afgraven, ontbossen, bosvorming, hermeanderen, baggeren, exoten bestrijden.... Een aantal van deze werken zal via grootschalige natuurinrichtingsprojecten moeten verlopen. Maar er zijn ook tal van kleine inrichtingen noodzakelijk die snel en op maat afgesproken kunnen worden. Er wordt hiervoor door het ANB maximaal ingezet op samenwerking met partners. Naast de interne integratie in het beleid van andere entiteiten, zijn deze samenwerking en partnerschappen met lokale actoren essentieel om de planvorming op Vlaams niveau inzake instandhoudingsdoelstellingen en soortenbescherming te laten resulteren in effectieve realisaties op terrein.. Voor deze beheer- en inrichtingswerken wordt gewerkt via verschillende sporen, waarvoor binnen constant beleid 1.801 k.euro wordt vrijgemaakt. Hiernaast wordt er nog eens bijkomend 1.250 k.euro VAK vrijgemaakt ten behoeve van de uitvoering van deze IHD. In de eerste plaats wordt sterk ingezet op de projectmatige ondersteuning van vzw's, bosgroepen, regionale landschappen en private personen voor beheer- en inrichtingswerken met het oog op de realisatie van de IHD. Een ander spoor betreft de subsidie die op basis van het Besluit van de Vlaamse Regering van 27 juni 2003 kan worden toegekend voor uitzonderlijke éénmalige inrichtingswerken die natuurherstel, natuurontwikkeling of verbeterde openstelling tot doel hebben binnen natuureservaten, in beheer bij private personen of rechtspersonen andere dan het Gewest of de Staat. Deze inrichtingswerken dragen bij de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen.

Voor de erkende natuureservaten worden subsidies toegekend voor de huur, het beheer, het toezicht, de eerste inrichting, de monitoring, de openstelling en het onthaal in de bezoekerscentra. Het Besluit van de Vlaamse Regering van 3 juli 2009 voorziet in een indexering van de beheersubsidies. In uitvoering van het Vlaamse regeerakkoord wordt elk jaar een uitbreiding doorgevoerd van de oppervlakte onder effectief natuurbeheer. Momenteel wachten 2700 ha die in eigendom is van terreinbeherende verenigingen op erkenning als natuureservaat. Hierdoor kunnen nog geen subsidies verstrekt worden voor het beheer van deze terreinen. Dat is onder meer problematisch voor de realisatie van de IHD. Op

vraag van alle sectoren dienen deze IHD immers maximaal te worden gerealiseerd op terreinen die eigendom zijn van de zogenaamde sterkste schouders (overheden en terreinbeherende verenigingen). Volgens een modelmatige inschatting zou 56% van de 94.000 ha IHD zo kunnen worden opgevangen. Dit betekent binnen Habitatrictlijngebieden dat 65% van de terreinen van sterkste schouders worden benut voor habitat. Daarnaast dienen nog leefgebieden voor Europese soorten te worden gecreëerd. Het is, voor de rechtszekerheid van de economische activiteiten essentieel dat deze oppervlaktes zo snel mogelijk onder correct beheer worden gebracht. Daarom wordt een inhaaloperatie uitgevoerd. Naast de 1200 ha die in 2013 worden erkend, worden de middelen vrijgemaakt voor de erkenning van 1500 ha in 2014. De kredieten voor deze ondersteuning worden daarom verhoogd met 743 k.euro die vrijgemaakt worden binnen het begrotingsartikel zelf op de uitgavenpost voor verwerving van terreinen door het ANB. Daarnaast wordt er 80 k.euro toegekend als de wettelijk voorziene indexering van deze subsidies. Hierdoor wordt er in totaal 7.707 k.euro ingeschreven voor deze beheersubsidies en ondersteuning van de bezoekerscentra van de erkende natuurreservaten.

Aan de vogelopvangcentra in Vlaanderen wordt jaarlijks een subsidie toegekend, berekend volgens de bepalingen van het soortenbesluit. Deze subsidie bestaat uit een geïndexeerde werkingssubsidie en een loonsubsidie, die berekend wordt op de effectieve tewerkstelling en die gekoppeld is aan het (geïndexeerd) loonbarema bij de Vlaamse overheid. De werking van de VOC's neemt immers toe omdat zij meer en meer bevestigd en ingezet worden voor het opvangen, verzorgen en terug loslaten van beschermde dieren. In de begroting 2014 worden deze kredieten bijgesteld met 130 k.euro en wordt voor de ondersteuning van de VOC's 480 k.euro gereserveerd.

Er wordt 22,5 k.euro voorzien voor de ondersteuning van doelgroepen sport en recreatie. Het betreft initiatieven die kaderen binnen een actieplan van het ANB dat uitvoering geeft aan het Charter voor Jeugd, Natuur en Bos dat door de bevoegde ministers op 29 augustus 2008, werd ondertekend. De initiatieven hebben betrekking op het creëren van kansen voor spel, ontspanning en educatie voor de jeugd in bos en natuurgebied.

Voor een bijdrage in een projectoproep draagvlakverbreding voor natuur bij landbouwers wordt 7,5 k.euro gereserveerd.

Er wordt 30 k.euro voorzien voor het afsluiten van beheerovereenkomsten met landbouwers voor de instandhouding van de broedpopulatie van weidevogels in de Kalkense Meersen en de ontwikkeling van draagvlak voor het natuurluik van het Sigmaplan bij het brede publiek en de doelgroepen.

Aan de erkende wildbeheereenheden wordt een subsidie toegekend bestaande uit een basissubsidie en een subsidie die in relatie staat tot het werkingsgebied, waarvoor volgens het besluit van de Vlaamse Regering van 3 juli 2009 een indexering voorzien is. Hier bovenop kunnen subsidies verleend worden voor projecten inzake natuur- en wildbeheer. Met toepassing van deze indexering wordt 223 k.euro ingeschreven voor de ondersteuning van de erkende wildbeheereenheden.

In haar streven naar sociaal warme steden maakt Vlaanderen verder werk van de beschikbaarheid van nabije natuur-, bos- en groenwaarden, onder meer via de realisatie van de VIA-doorbraak 'Groen Stedengewest'. In dit kader wordt er 219 k.euro voorzien voor de ondersteuning van innoverende, voorbeeldstellende projecten en initiatieven van particulieren en verenigingen inzake de uitbouw van groen in de stad.

Reeds enkele jaren werkt de beheerregio Turnhoutse Kempen van het ANB samen met de natuurvereniging Den Bunt voor het organiseren van bosklassen in het boshuis te Ravels. Voor deze educatieve ontsluiting van het boshuis te Ravels wordt 26 k.euro voorzien als nominatim subsidie voor deze natuurvereniging.

Er wordt 192 k.euro ingeschreven voor het betalen van schade door jachtwild en door beschermde soorten in uitvoering van gerechtelijke beslissingen en in het kader van administratieve dossiers in uitvoering van het zogenaamde wildschadebesluit (besluit van de Vlaamse regering van 3 juli 2009, in uitvoering van art. 25 Jachtdecreet van 24/07/1991 en art. 52 van het Decreet Natuurbehoud van 21/10/1997).

Voor de uitbetaling van schadeclaims van eigenaars die getroffen werden door het krachtens de duinendecreten opgelegd bouwverbod, wordt 362 k.euro voorzien. Op deze wijze worden de eigenaars van de met het decretaal opgelegd bouwverbod belaste percelen op billijke wijze vergoed. Met de bescherming van de overblijvende open ruimte in de Maritieme Duinstreek komt het Vlaamse Gewest tegemoet aan zijn internationale verplichtingen inzake natuurbehoud, onder meer de Europese “Vogelrichtlijn” en “Habitatrichtlijn”.

Er wordt 33 k.euro voorbehouden voor de participatie van het Agentschap voor Natuur en Bos in intergewestelijke, nationale en internationale processen en projecten. Jaarlijks wordt hiermee bijgedragen aan cofinanciering van één of twee internationale samenwerkingsprojecten onder de internationale overeenkomsten inzake biodiversiteit. Deze ondersteuning wordt toegespitst op projecten die ook aan het ANB een bijdrage kunnen leveren inzake de kennis over de betreffende natuurwaarden in Vlaanderen, inzicht in de knelpunten voor instandhouding, beheer- of herstelmogelijkheden, initiëren van specifieke samenwerking,.... Deelname in dergelijke internationale projecten wordt toegespitst op actuele aandachtspunten in de internationale processen en levert tevens een bijdrage aan het imago van Vlaanderen op internationale fora inzake het natuur- en bosbeleid.

Het Vlaams Regeerakkoord voorziet de uitbreiding van de gebieden onder effectief natuurbeheer (erkende, Vlaamse of bosreservaten, andere natuurgebieden onder vergelijkbaar beheersplan), waarbij, wat aankopen betreft, het huidige ritme minstens wordt aangehouden en er een opwaartse trend wordt beoogd. De aandacht gaat hierbij prioritair naar de Habitatrichtlijngebieden. Deze hectare worden naar gelang de situatie toegewezen voor de verwerving van bos en te bebossen terreinen (richtinggevende streefoppervlakte: 1000ha), natuurgebied (richtinggevende streefoppervlakte: 2000ha), deels door de Vlaamse overheid (streefoppervlakte: 1000 ha), deels door de terreinbeherende verenigingen (streefoppervlakte: 1000ha). De subsidies die aan de erkende terreinbeherende verenigingen worden verstrekt, kaderen binnen deze doelstellingen. Het decreet betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu vormt de rechtsgrond voor het aankoopbeleid van natuurgebieden. Art. 44 bepaalt dat de erkende terreinbeherende natuurverenigingen subsidies voor de aankoop kunnen krijgen. Voor deze subsidies voor aankopen door erkende terreinbeherende verenigingen wordt in lijn met de vorige begrotingsjaren bij constant beleid 6.445 k.euro voorzien.

Er wordt 487 k.euro ter beschikking gesteld voor de ondersteuning van de bebossing van landbouwgronden voorzien in het Plattelandsontwikkelingsplan. Deze ondersteuning kadert binnen het Besluit van de Vlaamse Regering van 14/11/2008 betreffende de subsidiëring van de bebossing van landbouwgronden ter uitvoering van verordening (EG)nr. 1698/2005 van de Raad van 20 september 2005 inzake steun voor plattelandsontwikkeling uit het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO). Het EU-cofinancieringspercentage bedraagt 50 %.

Er wordt in 2014 22.788 k.euro ingeschreven voor de algemene investeringsuitgaven in ANB-domeinen, de realisatie van het Sigma-project, de optimalisatie van de onthaalfunctie in ANB-domeinen en voor de verwerving van terreinen in functie van de realisatie de instandhoudingsdoelstellingen en de aanleg van stadsbossen. De investeringen door het Agentschap voor Natuur en Bos verlopen in overeenstemming met de prioriteiten en doelstellingen opgenomen in het regeerakkoord en de Beleidsnota Leefmilieu en Natuur.

Bij constant beleid worden deze kredieten ingezet om maximaal invulling te geven aan de Biodiversiteitsstrategie om Vlaanderen op een goede of verbeterde regionale staat van instandhouding te brengen voor 16 habitats tegen 2020 en een wezenlijke bijdrage te leveren aan de afspraak binnen ViA dat 70% van alle vereiste instandhoudingsmaatregelen genomen zijn in 2020. De beschikbare kredieten van het ANB worden herverdeeld over de strategische doelstellingen. Door interne herschikking worden de investeringskredieten die gaan naar werken in uitvoering van de instandhoudingsdoelstellingen, systematisch opgetrokken. Het ANB beheert vandaag reeds 24.000 ha habitats van Europees belang. De te beheren oppervlakte stijgt jaarlijks doordat ook gericht grondaankopen gedaan worden ten behoeve van de realisatie van de IHD. Op dit moment worden 60% van de reguliere kredieten ingezet op de uitvoering van werken in functie van IHD. Deze focus wordt systematisch verscherpt. Binnen de budgettaire beperkingen van constant beleid dienen de inrichtingswerken ten behoeve van de IHD en aldus ook de realisatie van de IHD noodzakelijkerwijs gespreid in de tijd te verlopen.

Naast deze focus op de realisatie van de IHD worden, in overeenstemming met het regeerakkoord, met deze kredieten werken uitgevoerd om de beleving en de toegankelijkheid van groene domeinen te verbeteren en worden multifunctionele stadsbossen gerealiseerd. Het geactualiseerde Sigmaplan is een onderdeel van de Ontwikkelingsschets 2010 (Langetermijnvisie voor het Schelde-estuarium). Vanuit de vaststelling dat op de Zee- en Westerschelde inrichtingswerken met impact op Speciale Beschermingszones nodig zijn voor toegankelijkheid en veiligheid werd duidelijk dat ook een stevig natuurspakket als mitigatie nodig was. De langetermijnvisie voorziet daarom in een piste naar een gunstige staat van zowel de toegankelijkheid, de veiligheid als van de natuurlijkheid tegen 2030. De realisaties binnen het project geven invulling aan de realisatie van instandhoudingsdoelstellingen zoals voorzien in het regeerakkoord en ook hoger aangehaald. De degelijkheid van deze aanpak werd door Europa al erkend. Deze werkwijze bood ook de mogelijkheid om over langere termijn voor sectoren als landbouw en plattelandsrecreatie duidelijkheid te brengen i.v.m. de verwachte evoluties qua grondinname en om daarbij een passend flankerend beleid op te maken. De budgettaire impact die in de Besluiten van de Vlaamse Regering van 22 juli 2005 en 28 april 2006 is opgenomen werd binnen de Multifunctionele Beleidsdomein-overschrijdende Werkgroep van het Sigmaplan verder verfijnd tot een meerjarenbegroting die vervolgens ter kennisgeving werd meegedeeld aan het Vlaams Parlement.

Er wordt tenslotte 305 k.euro voorzien voor het aankopen van machines en ander materiaal in functie van het beheer van de ANB-domeinen. Deze middelen maken deel uit van het geheel van middelen die het ANB inzet om via gericht beheer invulling te geven aan de biodiversiteitsdoelstellingen en door de toegankelijkheid van de openbare “groendomeinen”, een maatschappelijke meerwaarde te leveren voor de verwerving door de overheid.

LDC/3LC-H-2-F/WT - werking en toelagen - biodiversiteitsbeleid

(in duizend euro)

	VAK	VEK	VRK	MAC
BA 2013	3.882	3.882	0	0
BO 2014	3.882	3.882	0	0

De middelen op dit begrotingsartikel worden aangewend voor uitgaven voor de inrichting en het beheer van het patrimonium van het Agentschap voor Natuur en Bos. Deze middelen maken deel uit van het geheel van middelen die het ANB inzet om via gericht beheer invulling te geven aan de biodiversiteitsdoelstellingen en door de toegankelijkheid van de openbare “groendomeinen”, een maatschappelijke meerwaarde te leveren voor de verwerving door de overheid.

In lijn met de aanwending op het artikel LBC/3LC-H-2-F/WT, is er ook hier in 2014 een verdere heroriëntering van de bestedingen naar de concrete realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen.

Voor de onroerende voorheffing op het patrimonium van het ANB en voor de belastingen voor polders en wateringen, wordt 365 k.euro gereserveerd.

Er wordt 3.200 k.euro vrijgemaakt voor uitgaven voor het duurzaam onderhoud en beheer van de bossen, bosreservaten, natuurdomeinen, natuurreservaten, parken en viswaters in eigendom en in beheer bij het Agentschap voor Natuur en Bos. Dit betekent dat hierop enkel worden aangerekend: allerhande onderhoudswerken die uitbesteed worden aan de particuliere aannemerij (onderhoudswerken aan de vernoemde domeinen, wegen, gebouwen, recreatieve infrastructures, sanering van aangekochte terreinen,...), en werkingskosten voor de eigen arbeidersploegen, zoals uitrusting en specifieke kledij van arbeiders en aankoop van klein materieel.

Een budget van 125 k.euro wordt voorzien voor de investeringsuitgaven voor de inrichting van de ANB-domeinen.

Er wordt 192 k.euro voorzien voor de aankopen van materieel en machines voor het beheer binnen de ANB-domeinen.

B.3. VLAAMS ENERGIEAGENTSCHAP (VEA)

1. TOELICHTING PER ARTIKEL

1.1. ONTVANGSTENARTIKELEN

LE0/9LE-F-T-C/OW - ontvangsten werking en toelagen - impulsprojecten energiebeleid

(in duizend euro)

	ALGEMENE ONTVANGST	TOEGEWEEZEN ONTVANGST	LENINGS- OPBRENGST
BA 2013	0	1.800	0
BO 2014	0	1.500	0

Het Energiedecreet van 8 mei 2009 voorziet in de oprichting van het Energiefonds (begrotingsfonds in de zin van artikel 12 van het Rekendecreet). Aan dit fonds zijn vooral mogelijke administratieve geldboetes toegewezen in het kader van het handhavingsbeleid van het energiebeleid.

Voor 2014 worden de nieuwe vorderingen, waarvan de ontvangsten worden toegewezen aan het Energiefonds, geraamd op 1.500 k.euro. Deze zijn vooral afkomstig uit de lopende handhaving van de energieprestaties en energiecertificatie van gebouwen. Hiervan is 1.300 k.euro afkomstig van de EPB-handhaving (handhaving van de energieprestaties van (ver)nieuwbouw). Een beperkt aandeel van 150 k.euro is afkomstig van de handhaving van de EPC-regelgeving (energiecertificatie van bestaande gebouwen) en een nog een beperkter saldo van 50 k.euro komt van de retributies voor het inrichten van het centraal examen voor energiedeskundigen.

Hoofddoelstelling van de EPB-regelgeving is het bevorderen van energiezuinig en gezond bouwen en verbouwen.

De energieprestatieregelgeving heeft een grote impact op het bouwgebeuren. De handhaving moet als sluitstuk van het beleid ervoor zorgen dat de naleving van de regelgeving geen dode letter blijft en dat concurrentievervalsing tussen bouwbedrijven wordt vermeden. Het

handhavingsbeleid, de voorloperpremies, de communicatie-inspanningen en overige flankerende maatregelen (bijvb. inzet van energieconsulenten) evenals de inspanningen van de bouwsector en bouwheren zelf, dragen duidelijk bij tot energiezuinigere nieuwbouw in Vlaanderen. Het gemiddelde E-peil blijkt nu systematisch te dalen.

De energieprestatieregelgeving trad in Vlaanderen in werking voor bouwvergunningen aangevraagd vanaf 1 januari 2006. Het VEA startte in 2008 met het opleggen van administratieve boetes voor gebouwen die niet voldoen aan de EPB-eisen. Dit gebeurt op basis van de ingediende EPB-aangifte na ingebruikname van het gebouw. Er zit dus meestal een doorlooptijd van een aantal jaren tussen de initiële bouwaanvraag en de EPB-aangifte, die de as-built toestand van het gebouw weergeeft. De stock van achterstallige hoorzittingsdossiers uit de EPB-handhaving werd in 2012-2013 afgebouwd. Het aantal gevestigde boetes kende daardoor een tijdelijke opstoot in 2012-2013.

Er wordt echter vastgesteld dat het aantal overtredingen zelf jaar na jaar afneemt, ondanks de doorgevoerde verstrengingen van E-peil en K-peil. Dit betekent dat onder constant beleid, de globale boete-inkomsten vanuit de EPB-handhaving zouden moeten dalen.

Voor de EPC-handhaving wordt onder constant beleid geraamd dat er evenveel inkomsten zullen zijn, namelijk 150 k.euro. Voor de inkomsten uit retributies wordt onder constant beleid gerekend met 50 k.euro in 2013 en 2014.

Voor de corresponderende uitgavenkant van het Energiefonds, zie begrotingsartikel LE0/1LE-F-4-C/WT - werking en toelagen - impulsprojecten energiebeleid.

1.2. UITGAVENARTIKELEN

PROGRAMMA LA

LE0/1LA-F-2-Z/LO - lonen

(in duizend euro)

	VAK	VEK	VRK	MAC
BA 2013	3.978	3.978	0	0
BO 2014	4.453	4.453	0	0

Het VEA neemt vanaf 2014 een aantal taken over van de VREG. Het Vlinderakkoord voorziet dat de VREG bevoegd wordt voor de distributienettarieven. In dat kader moet de VREG zich kunnen focussen op zijn kerntaken als energieregulator. De Vlaamse Regering hervormt daarom de VREG en draagt de behandeling van dossiers ter voorbereiding van de toekenning van groenestroomcertificaten, warmte-krachtcertificaten en garanties van oorsprong over aan andere instanties. De standaarddossiers rond groenestroomcertificaten en garanties van oorsprong voor de eigenaars van zonnepanelen gaan naar de distributienetbeheerders, de expertisedossiers rond andere groenestroom- en warmtekrachtinstallaties worden overgenomen door het VEA. Dit moet leiden tot efficiëntiewinsten, door clustering van deze taken met bestaande processen van het VEA en de netbeheerders. De herverdeling van taken werd door de Vlaamse Regering al principieel goedgekeurd (via voorziene wijzigingen aan het Energiedecreet van 8 mei 2009, respectievelijk het Energiebesluit van 19 november 2010 en de goedkeuring van een afzonderlijk uitvoeringsbesluit tot overdracht van sommige personeelsleden van de VREG naar het VEA). Het Sectorcomité keurde de bijhorende personeelsoverdracht van de VREG naar het VEA goed op 14 oktober 2013. De taakoverdracht vanuit VREG naar VEA is budgetneutraal en bedraagt 488 k.euro waarvan:

- +451 k.euro loonkrediet voor zeven medewerkers dat aan de lonen van het VEA wordt toegevoegd (de hier besproken post LE0/1LA-F-2-Z/LO);

- +37 k.euro werkingskosten (standaardrugzakjes voor zeven personeelsleden) die worden overgedragen naar het betreffende begrotingsartikel met de werkingskosten van het VEA (LE0/1LA-F-2-Z/WT, zie volgend begrotingsartikel).

Het krediet wordt verhoogd met 6 k.euro ter uitvoering van het sectoraal akkoord 2010-2012. Er wordt een krediet van 18 k.euro teruggezet in het kader van de gedeeltelijke terugdraai van de 100 miljoen euro aan personeelsbesparingen zoals doorgevoerd bij de begrotingsopmaak 2013.

LE0/1LA-F-2-Z/WT - werking en toelagen

(in duizend euro)

	VAK	VEK	VRK	MAC
BA 2013	1.430	1.430	0	0
BO 2014	1.351	1.351	0	0

Het werkingsbudget van het VEA daalt. Dit begrotingsartikel (behoudens de lonen, alle overige apparaatkredieten van het VEA), bestaat vooral uit de ICT-investerings- en ICT-werkingskosten die worden ingezet voor de uitvoering van de handhavingsprocessen betreffende de energieprestatieregelgeving en de energieprestatiecertificatensystemen en het organiseren van centrale examens.

Zie ook de inkomstenfiche van het Energiefonds voor de hieruit afgeleide inkomsten van 1.500 k.euro in 2014.

Dit krediet wordt verminderd met 132 k.euro in het kader van de uitvoering van de 3de fase van de CAG-besparing.

Een budget van 37 k.euro wordt overgedragen vanuit de VREG als gevolg van de rugzakjes met werkingskosten die meekomen met de overdracht van taken/personeel van de VREG naar het VEA (zie voorgaande loonpost van het VEA - LE0/1LA-F-2-Z/LO).

Dit begrotingsartikel (en zeker ook het ICT-budget) is essentieel voor het uitvoeren van de kernopdrachten van het VEA.

Inzake ICT ligt het zwaartepunt bij:

- Software (200 k.euro)
- Energieprestatiedatabank FrontOffices EPB en EPC (150 k.euro)
- Energieprestatiedatabank BackOffices EPB en EPC (150 k.euro)
- Webservices (150 k.euro)
- Ontwikkeling tot authentieke gegevensbron (150 k.euro)
- In gebruik houden van infrastructuur en toepassingen (100 k.euro)

PROGRAMMA LE:

De volgende begrotingsartikels maken deel uit van het programma (1)LE, en geven invulling aan de beleidsopdracht uit de beleidsdocumenten van het beleidsveld Energie: “voeren van een duurzaam energiebeleid waarbij de economische, sociale en ecologische belangen van energie optimaal samensporen”.

Deze beleidsopdracht wordt in de beleidsbrieven systematisch uitgewerkt via een reeks operationele doelstellingen, waarbij deze doelstellingen gebaseerd zijn op een aantal beleidsthema's. Binnen het beleidsdomein LNE werd er voor geopteerd om de

begrotingsartikels onder de ESR-groepering WT (Werking en Toelagen) inhoudelijk op te delen naar deze beleidsthema's uit de beleidsdocumenten.

Voor het beleidsveld Energie gaat het concreet om volgende beleidsthema's:

A/ Milieuvriendelijke energieproductie

B/ Energie-efficiëntie.

C/ Impulsprojecten energiebeleid*

* *Gegeven de bepalingen van het Rekendecreet zijn de impulsprojecten van het Energiefonds (begrotingsfonds) afgezonderd in een specifiek begrotingsartikel en werd er een afzonderlijk inhoudelijk label gekoppeld aan de betrokken begrotingsartikels. De betrokken uitgaven betreffen eerder het ondersteunen van de beide voorgaande energithema's dan een afzonderlijk energithema.*

Aan de hand van de benaming van de begrotingsartikels (..A/WT, ..B/WT, ...C/WT) kan u zien tot welk beleidsthema (en bijgevolg welke operationele doelstelling) de betrokken (WT) kredieten bijdragen. . Generiek is er op het niveau van de Vlaamse overheid wel nog geen inhoudelijke koppeling voorzien voor loonartikels (../LO) en interne stromen (../IS). De stand van uitvoering van de aan deze doelstellingen gekoppelde indicatoren wordt jaarlijks gerapporteerd in de jaarrapporten van de betrokken entiteiten.

LE0/1LE-F-2-A/WT - werking en toelagen - milieuvriendelijke energieproductie

(in duizend euro)

	VAK	VEK	VRK	MAC
BA 2013	7.496	5.496	0	0
BO 2014	7.496	6.435	0	0

Het vastleggingsbudget van 2013 is recurrent doorgetrokken naar 2014.

Op de kredieten van 2014 wordt indicatief 4472 k.euro uitgetrokken voor de uitvoering van het Actieplan Groene Warmte. In het kader van dat actieplan, heeft de Vlaamse Regering een nieuw ondersteuningsmechanisme voor groene warmte definitief goedgekeurd op 13 september 2013. Daartoe werd het Energiebesluit gewijzigd via drie wijzigingsbesluiten van de Vlaamse Regering. De regeling voorziet investeringssteun voor middelgrote en grote installaties. Via een call-systeem worden de meest kostenefficiënte projecten geselecteerd. Naast groenewarmteproductie, is ook voorzien steun te geven voor de recuperatie van restwarmte, de aanleg van warmtenetten en de injectie van biomethaan in het aardgasnet. Het systeem is eind 2013 operationeel. De eerste betalingen worden verwacht in 2014 zodat hiervoor bijkomend betaalkrediet nodig is.

2800 k.euro is voorzien voor de vergoedingen die worden uitbetaald aan de netbeheerders voor de uitvoering van hun openbaredienstverplichting waarbij zij verplicht worden een overschot van het aantal groenestroomcertificaten en warmte-kraachtcertificaten tegen een billijke vergoeding tijdelijk te "banken" i.p.v. terug op de markt te brengen. De certificaten worden vervolgens weer geleidelijk op de markt gebracht. Deze openbaredienstverplichting beoogt het garanderen van een stabiel investeringsklimaat voor de bouw van installaties voor de productie van groene stroom en warmte-kraachtkoppeling, door een deel van het certificatenoverschot dat door deze netbeheerders in het kader van hun decretale opkoopverplichting werden aangekocht tijdelijk van de markt te halen. Zo draagt deze openbaredienstverplichting bij tot het herstel van de optimale marktwerking voor groenestroom- en warmte-kraachtcertificaten en de investeringszekerheid. Deze openbaredienstverplichting dient te worden opgelegd via wijzigingen aan het Energiedecreet van 8 mei 2009, respectievelijk het Energiebesluit van 19 november 2010. Hierover nam de Vlaamse Regering reeds eerder de principiële beslissingen.

Een beperkt saldo van 224 k.euro op dit begrotingsartikel wordt gereserveerd voor (twee) nominatieve werkingssubsidies aan vzw's.

Wat betreft de overdracht van een aantal vastleggingskredieten, met als doel het opstarten van de nieuwe steunregeling inzake groene warmte in goede banen te leiden en de impact op de distributienettarieven van de kosten voor banking maximaal te temperen, wordt verwezen naar de gedetailleerde verantwoording bij de betreffende subtitel van het uitgavendecreet.

LE0/1LE-F-2-B/WT - werking en toelagen - energie-efficiëntie

(in duizend euro)

	VAK	VEK	VRK	MAC
BA 2013	50.624	58.633	0	0
BO 2014	50.639	58.654	0	0

Het vastleggingsbudget van 2013 is grotendeels recurrent doorgetrokken naar 2014.

49.550 k.euro of 98% van dit budget wordt uitgetrokken om bepaalde kosten van de REG-openbare dienstverplichtingen van de netbeheerders (verenigd in de koepels Infrax en Eandis) en de impact ervan op de distributienettarieven te temperen. Deze REG-openbare dienstverplichtingen worden opgelegd met het Energiedecreet van 8 mei 2009 (en onderliggende Energiebesluit van 19 november 2010) en hebben betrekking op de bevordering van REG-investeringen en energiebesparing bij de gezinnen, bedrijven, lokale overheden en organisaties door het toekennen van REG-premies en het laten uitvoeren van sociale dakisolatieprojecten en energiescans. Vanaf 1 januari 2012 gelden overal in Vlaanderen voor welbepaalde maatregelen dezelfde uniforme netbeheerderpremies.

200 k.euro is indicatief gereserveerd voor de ondersteuning van de Lokale Entiteiten via de (indien nodig uitwinning van) waarborgverleningen alsook de rentesubsidies op leningen van het FRGE (Fonds ter Reductie van de Globale Energiekost).

Een beperkt budget (indicatief 44 k.euro) is voorzien om enkele subsidieaanvragen te kunnen honoreren indien de doelstellingen ervan zich prioritair richten naar en invulling geven aan de Vlaamse energiedoelstellingen.

Het saldo is beschikbaar voor de gewone werkingsmiddelen van het REG-beleid (communicatie en studies).

Wat betreft de overdracht van een aantal vastleggingskredieten met als doel de impact op de distributienettarieven maximaal te temperen, wordt verwezen naar de gedetailleerde verantwoording bij de betreffende subtitel van het uitgavendecreet.

LE0/1LE-F-4-C/WT - werking en toelagen - impulsprojecten energiebeleid

(in duizend euro)

	VAK	VEK	VRK	MAC
BA 2013	0	0	6.050	0
BO 2014	0	0	6.500	0

Het betreft hier de uitgavenkant van het Energiefonds (Energiedecreet van 8 mei 2009), een begrotingsfonds in de zin van artikel 12 van het Rekendecreet. Dit artikel is de opvolger van het uitdovende uitgavenartikel LE0/1LE-F-4-Z/PR – PROVISIES (zie hoger).

Voor de ontvangsten van het Energiefonds wordt verwezen naar LE0/9LE-F-T-C/OW - ontvangsten werking en toelagen - impulsprojecten energiebeleid (zie hoger).

De betalingen worden met 6.500 k.euro iets hoger ingeschat dan in 2013 (6.050 k.euro). Hierbij wordt ook rekening gehouden met openstaande vastleggingen uit de vorige legislaturen.

Indicatief worden de vastleggingen op het Energiefonds in 2014 geraamd op 2.800 k.euro.

(in k.euro)

Implementatie richtlijn EE	200	Beleidsondersteunende studies implementatie richtlijn EE
Actieplan BEN	400	Uitvoering acties BEN-actieplan, o.a. handboek bijna-energie neutraal bouwen, opleiding, BEN-architect; ...
EPB	200	EPB. Wetenschappelijke ondersteuning EPB-platform (2013 : aanbesteding consortium ; 2016 : in bestek is mogelijke verlening met 2,5 jaar voorzien).
EPC	400	EPC. Ontwikkeling nieuwe software en wetenschappelijke ondersteuning berekeningsmethodiek
ERP 2020 ⁵	100	Uitvoering acties in kader van realisatie doelstellingen Energierenovatieprogramma 2020
Actieplan HE ⁶	200	Uitvoering acties actieplan hernieuwbare energie 2020
Energieconsulentenprojecten ⁷	-	Nieuwe call energieconsulentenprojecten doelgroepen gezinnen en bouwsector
Communicatiecampagnes ⁸	300	Grootschalige communicatiecampagne (2013 : energiepremies 2013-2014)
Piloot-, demo- en Europese projecten ⁹	300	Co-financiering Europese projecten (IEE, EFRO, ...) en calls demonstratieprogramma's
Actieplan micro-WKK ¹⁰	200	Demonstratieprogramma sociale huisvestingssector
Monitoring certificaten systemen ¹¹	400	Uitbouw certificaten databank en beleidsondersteunende studies monitoring en evaluatie certificaten systemen
Diversen	100	

LE0/1LE-F-4-Z/PR – provisies

(in duizend euro)

	VAK	VEK	VRK	MAC
BA 2013	0	0	0	0
BO 2014	0	0	0	0

Met de invoering van het Rekendecreet (en nieuwe definitie begrotingsfondsen) werd dit artikel vervangen door het begrotingsartikel LE0/1LE-F-4-C/WT - werking en toelagen - impulsprojecten energiebeleid. Om technische redenen dient dit artikel te worden behouden zolang er inkomsten uit oude vorderingen (tot 2011) mogelijk zijn ten gunste van het Energiefonds.

C. IVA'S MET RECHTSPERSOONLIJKHEID**C.1. OPENBARE VLAAMSE AFVALSTOFFENMAATSCHAPPIJ (OVAM)****1. TOELICHTING PER ARTIKEL**

Onder dit punt worden de ontvangsten en uitgaven van de OVAM-begroting 2014 op het niveau van de ESR-code besproken.

1.1. ONTVANGSTENARTIKELENESR 08.211 Overgedragen werkingssaldo

Aanpassing van het saldo aan de begrotingsaanpassing 2013.

ESR 16 Verkoop van goederen en diensten

Belangrijkste inkomsten op dit artikel zijn de ontvangsten bodemattesten. Er wordt uitgegaan van hetzelfde aantal bodemattesten in vergelijking met BA2013.

Het besluit van de Vlaamse Regering van 15 maart 2013 tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 14 december 2007 houdende vaststelling van het Vlaams reglement betreffende de bodemsanering en de bodembescherming (VLAREBO) verhoogt de retributie voor het afleveren van bodemattesten van 34 euro naar 50 euro vanaf 1 juni 2013. De voorgestelde wijziging beoogt de prijs van een bodemattest volledig kostendekkend te maken. De extra inkomsten die voortvloeien uit de verhoging van de retributie op bodemattesten zal worden doorgestort aan het Bodembeschermingsfonds. Voor 2014 wordt dit bedrag ingeschat op 3.630 k.euro.

ESR 38 Inkomensoverdrachten

In het kader van de convenant met UMICORE is voorzien dat UMICORE voor 50% tussenkomt in de gedane uitgaven. Het bedrag daalt met 228 k.euro rekening houdend met de verwachte uitgaven in het kader van de convenant (zie uitgaven artikel 1211.90 en 73.4 die gedeeltelijk zijn bestemd voor UMICORE).

ESR 39.10 Financiering – EU / 3920 Financiering - andere Lidstaten

De inkomsten uit Europese projecten dalen met 151 k.euro als gevolg van het Interreg project CityChlor dat eindigt in 2013. De OVAM ontvangt wel nog inkomsten afkomstig van Interreg R4R.

Het voornaamste doel van Interreg R4R is het bestuderen van middelen en instrumenten die lokale besturen (d.w.z. regio's en gemeenten) toelaten om de recyclage van huishoudelijke afvalstoffen te optimaliseren. Op die manier kunnen we ervoor zorgen dat we (nog beter) voldoen aan de Europese wetgeving en doelstellingen inzake huishoudelijke afvalstoffen. De externe financiering in 2014 bedraagt 98 k.euro voor personeelskosten en expertises.

ESR 46.1 Inkomensoverdrachten

Het betreft hier de werkingsdotatie voor de OVAM bestemd voor de financiering van de personeelskosten en de overheadkosten. (LB0/1LC-H-2-V/IS). In vergelijking met de BA2013 stijgt de werkingsdotatie met 151 k.euro, als volgt uitgesplitst: het krediet stijgt met 220 k.euro index voor lonen en 41 k.euro index voor de werkingskosten. Het krediet wordt verder verminderd met 222 k.euro in het kader van de uitvoering van de 3^e fase van de CAG-besparing (-6% koppen). Er wordt een krediet van 128 k.euro teruggezet in het kader van de gedeeltelijke terugdraai van de 100 miljoen aan personeelsbesparingen zoals doorgevoerd bij BA2013. Het budget wordt verminderd met een bedrag van 16 k.euro ter uitvoering van het sectoraal akkoord 2010-2012.

ESR 46.3 Overdrachten uit het MINA-fonds (niet-investeringen)

Ontvangsten vanuit het MINA-fonds (LBC/3LC-H-2-V/IS) voor verschillende uitgaven OVAM-begroting : communicatie, onderzoeken, expertise,..... Door daling van de verwachte uitgaven in het kader van de convenant Umicore en overheveling van werkingsbijdragen Plan C naar het Mina-fonds LBC/3LC-H-2-O/WT daalt dit krediet.

ESR 66.11 Kapitaal overdrachten

Aanpassing van de machtiging met het bedrag van de indexverhoging +3 k.euro en daling met 91 k.euro als gevolg van de verrekening in BA2013 van het encours van vorige jaren op het correlatief krediet. (LB0/1LC-H-5-V/IS)

ESR 66.31 Overdrachten MINA-fonds

Betreft overdrachten uit het MINA-fonds voor saneringen, verwijderingen afvalstoffen en in het kader van de overeenkomst met UMICORE (investeringen). (LBC/3LC-H-2-V/IS) De bijstelling van het budget verwijderingen en saneringen met +4.994 k.euro is nodig om een inhaalbeweging te maken op dit bij BA2013 grondig gereduceerde VEK-budget door gewijzigde betaalkalenders van engagementen uit het verleden. Het budget verwijderingen en saneringen Umicore daalt licht met 135 k.euro (zie ook ESR 73.412).

ESR 08.10 Opname uit het reservefonds (BBF)

Ter financiering van ambtshalve sanering, saneringen in het kader van het dossier UMICORE en annulatie vorderingen (zie ESR 03.10).

1.2. UITGAVENARTIKELEN

ESR 03.22 Over te dragen werkingsaldo:

Het over te dragen werkingsaldo wordt afgeleid van het overgedragen saldo van de begrotingsaanpassing 2013 na vermindering met een gedeelte van de huur (967 k.euro).

ESR 11 Lonen en sociale lasten

De personeelskosten worden gefinancierd met de werkingsdotatie en de inzet van eigen middelen. De ingeschreven kredieten gaan uit van constant beleid. De kredieten stijgen in vergelijking met BA2013 met het bedrag van de indexverhoging 220 k.euro, 128 k.euro teruggezet in het kader van de gedeeltelijke terugdraai van de 100 miljoen aan personeelsbesparingen zoals doorgevoerd bij BA2013 en -16 k.euro ter uitvoering van het sectoraal akkoord 2010-2012.

ESR 1211.10 Huisvestingskosten, 1211.20 Kantoorkosten, 1211.30 Reis- en representatiekosten, 1211.40 Exploitatiekosten wagenpark, 1211.50 Overige algemene werkingskosten.

Deze uitgaven worden gefinancierd via de werkingsdotatie en de eigen inkomsten. Enkele onderliggende budgetten worden geactualiseerd en een deel van de middelen wordt doorgeschoven naar de huur van het gebouw.

ESR 12.20 Huur gebouwen

Krediet voor de huur van OVAM-gebouw. Het bedrag voor 2014 wordt geactualiseerd aan de contractueel bepaalde indexering. Deze stijging wordt deels gefinancierd door de bijstelling van de indexering werkingskosten met 41 k.euro en door verschuiving vanuit de eigen middelen.

ESR 1211.6 Specifieke aankopen – werking

Het betreft uitgaven voor voornamelijk geschillen, uitbesteding verwerking meldingsgegevens, specifieke (juridische) expertise. Deze uitgaven worden gefinancierd via het Mina-fonds in het kader van bodemsanering en voorkoming en beheer van afvalstoffen. (LBC/3LC-H-2-V/IS). Voor het Interreg project R4R wordt 41 k.euro voorzien (zie inkomsten co-financiering EU 39.10).

ESR 1211.7 Sensibilisering en informatievoorziening.

Het betreft diverse uitgaven voor communicatie en informatievoorziening: algemeen, sectorspecifiek, in het kader van UMICORE,... Deze uitgaven worden gefinancierd via het Mina-fonds in het kader van bodemsanering, de convenant UMICORE en voorkoming en beheer van afvalstoffen. (LBC/3LC-H-2-V/IS).

In 2008/2009 heeft de OVAM haar corporate communicatiebeleid geheroriënteerd. Dit resulteerde in een nieuw strategisch communicatiebeleid en een nieuw merkbeleid waarbij de OVAM zich als een samenwerkingsgerichte, integere, deskundige, geëngageerde en innoverende organisatie wenst te profileren. Voor 2014 geldt dat een deel van deze middelen zullen ingezet worden op datzelfde corporate communicatiebeleid (OVAM.link, OVAM-nieuwsbrief en OVAM Activiteitenoverzicht, beperkte advertentiecampagne, ...) Een deel van de middelen zal echter ook ingezet worden om de corporate communicatiestrategie aan te passen in functie van de evaluatie uitgevoerd in 2013 door TNS Dimarso en de uitkomst van het merkenbeleid Vlaanderen.

Er zijn diverse communicatie-acties voorzien die het afval- en materialenbeleid moeten ondersteunen; communicatie gericht op het maximaal recycleren van afvalstoffen; maximaal stimuleren van eco-efficiënte productie; stimuleren van eco-innovatie; communicatie ter ondersteuning van de strategische projecten: ketenbeheerprojecten, ELFM, Vlaams Materialenprogramma, e.a. Om bodemverontreiniging maximaal te voorkomen en te beperken en het bodembeleid maximaal af te stemmen op de maatschappelijke behoeften, plant de OVAM communicatie-acties ter ondersteuning van de verfijning van het sanerings- en onderzoeksbeleid en rond strategische projecten (Bodemsaneringsprojecten met sociaal maatschappelijke meerwaarde, gemeentelijke gasfabrieken, drinkwaterwinnings, onschuldige eigenaars,...).

ESR 1211.8 Studies en onderzoeken

Uitgaven voor onderzoeken sector afval, sector bodem en materialenbeleid. Deze uitgaven worden gefinancierd via het Mina-fonds in het kader van bodemsanering en voorkoming en beheer van afvalstoffen. (LBC/3LC-H-2-V/IS).

Voor 2014 wordt een budget van 500 k.euro geraamd voor de onderzoeksprogrammatie bodembeheer. Hiermee worden verschillende onderzoeken gefinancierd rond o.a. ondersteuning bij oefening bodemverbreding; bodemsanering in 2036; pilootprojecten rond innovatieve onderzoeks- en saneringstechnieken, uitvoering en uitbreiding van het bodembeheer- en preventie-instrumentarium e.d.

In het kader van het afval- en materialenbeleid wordt een budget van 948 k.euro voorzien voor onderzoeken gericht op het maximaal recycleren van afvalstoffen, maximaal stimuleren van eco-efficiënte productie, stimuleren van eco-innovatie, strategische project Ketenbeheer e.a.

ESR 1211.9 Werkingskosten saneringen en attesteringen.

Betreft uitgaven voor onder andere OBO's, BBO's in het kader van het bodemsaneringsdecreet. Ook de niet-investeringsuitgaven UMICORE vallen onder dit krediet. Deze uitgaven worden gefinancierd via het MINA-fonds (LBC/3LC-H-2-V/IS) en UMICORE.

Er wordt 1.471 k.euro VAK voorzien voor de jaarlijks terugkerende raamcontracten per provincie waar controle onderzoeken, second opinions, boringen en staalnames in kunnen uitgevoerd worden; contracten voor ondersteuning fondsen (Vlabotex en gasolietanks) en kwaliteitsborging bodemsaneringsprojecten. Ook worden de strategische belangrijke programma's voor scholen, rusthuizen en ziekenhuizen, gasfabrieken, onschuldige eigenaars, drinkwaterwinningen in de verschillende provincies verdergezet. Voor ambtshalve bodemonderzoeken wordt een budget van 1.800 k.euro VAK voorzien. Dit budget moet vooral dienen voor de realisatie van het strategisch project onschuldige eigenaars, een van de doelstellingen uit het ondernemingsplan van de OVAM en het regeerakkoord van de Vlaamse Regering. Verder wordt 70 k.euro VAK voorzien voor de uitvoering van ondersteuning, onderzoek en studies in kader van de convenant afgesloten met Umicore met betrekking tot de wijdere omgeving.

De VEK-bedragen werden geactualiseerd aan de dossierplanning: -181 k.euro.

ESR 31.322 Werkingsbijdragen inzameling en afzet.

De OVAM ondersteunt een aantal organisaties en platformen die haar beleid mee helpen organiseren, in hun werking door het toekennen van een werkingsbijdrage: Interregionale Verpakingscommissie (IVC) 623 k.euro; VZW VLACO 561 k.euro; UNEP 40 k.euro. (LBC/3LC-H-2-V/IS) De bijdrage van OVAM voor het transitieplatform PLAN C vzw 150 k.euro wordt vanaf BO2014 overgedragen naar het Mina-fonds (LBC/3LC-H-2-O/WT).

ESR 31.324 Cofinanciering bodemsaneringswerken.

Het besluit van de Vlaamse Regering van 15 maart 2013 tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 14 december 2007 houdende vaststelling van het Vlaams reglement betreffende de bodemsanering en de bodembescherming (VLAREBO) geeft uitvoering aan artikel 15 van het Bodemdecreet en voert een cofinancieringsregeling in voor bodemsaneringswerken. Er wordt verwacht dat jaarlijks een 40-tal subsidieaanvragen ingediend zullen worden. Hiervoor wordt in BO2014 een VAK van 3.630 k.euro voorzien. De aanvragen voor cofinanciering zullen ingediend kunnen worden vanaf 1 september 2013. In BA2013 worden nog geen effectieve uitgaven verwacht met betrekking tot ingediende subsidie-dossiers, voor BO2014 wordt dit VEK bedrag ingeschat op 2.200 k.euro.

ESR 32.00 Annulatie terugvorderingen ambtshalve tussenkomsten

Er zal een voorstel tot decreetsbepaling m.b.t. de annulatie van ambtshalve terugvorderingen ingediend worden bij BA2014.

ESR 33.00 vzw Sociale Dienst

Bijdrage voor de personeelsleden van de OVAM aan de VZW sociale dienst.

ESR 41.50 Inkomstenoverdrachten aan onderwijsinstellingen van de institutionele overheid

De OVAM voorziet een financiële bijdrage van 192 k.euro aan het steunpunt voor Duurzaam Materialenbeheer. Dit steunpunt heeft als doel om de bestaande capaciteit in Vlaanderen inzake wetenschappelijk onderzoek, relevant voor het nieuwe en geïntegreerde beleidsdomein "duurzaam materialenbeheer" (DMB) te verzamelen, verbinden en verder te versterken; het wetenschappelijk onderzoek rond DMB te verankeren, verdiepen en verruimen en aan te sluiten bij relevante nationale en internationale onderzoeksnetwerken.

ESR 71 Aanschaffingen terreinen

In het protocolakkoord met de curatoren is voorzien dat de OVAM vervuilde gronden kan overnemen. Deze uitgaven worden gefinancierd met eigen inkomsten.

ESR 7340. Verwijderingen en saneringen (BBF):

Middelen voor (ambtshalve) saneringen, inclusief saneringen in het kader van de overeenkomst met UMICORE. Deze uitgaven worden gefinancierd via het Mina-fonds. (LBC/3LC-H-2-V/IS).

Meer bepaald wil de OVAM inzetten op de realisatie van brownfieldconvenanten en een aantal saneringsprogramma's die focussen op het creëren van maatschappelijke meerwaarde (scholen, ...) en de sanering van gemeentelijke gasfabrieken.

De budgetten in VAK worden op het niveau van BO2013 gebracht behalve voor het budget verwijderingen afvalstoffen waar 260 k.euro minder wordt voorzien om de verhoging van het budget voor ambtshalve bodemonderzoeken te compenseren.

De bijstelling van het VEK-budget met +4.694 k.euro is nodig om een inhaalbeweging te maken op dit bij BA2013 grondig gereduceerde VEK-budget door gewijzigde betaalkalenders van engagementen uit het verleden.

ESR 74 Verwerving overige investeringsgoederen.

Middelen (vereffeningen) voor verschillende investeringen o.a. installaties, machines en uitrusting, hardware en software. Deze uitgaven worden gefinancierd via de investeringsdotatie en via de eigen middelen.

ESR 0310 Spijzing BBF

De spijziging BBF bedraagt voor BO2014 in totaal 28.880 k.euro. Dit betreft 23.825 k.euro vanuit het MINAFonds, 500 k.euro via terugvorderingen inzake ambtshalve bodemsaneringen, 925 k.euro rechtstreeks vanuit UMICORE en 3.630 k.euro van de verhoging bodemattesten. In 2014 wordt er anderzijds voor 27.050 k.euro aan middelen opgenomen uit het BBF: 1.850 k.euro in het kader van de uitvoering van de UMICORE-convenant, 23.000 k.euro voor saneringen, gefinancierd via het MINA-fonds en teruggevorderde bedragen en 2.200 voor cofinanciering bodemsaneringswerken.

2. DAB MINAFONDS (PARTIM OVAM)**2.1. ONTVANGSTENARTIKELEN**

LBC/2LC-H-A-O/OW - ontvangsten werking en toelagen - afvalstoffen- en materialenbeleid
(in duizend euro)

	ALGEMENE ONTVANGST	TOEGEWEEZEN ONTVANGST	LENINGS- OPBRENGST
BA 2013	35.929	0	0
BO 2014	32.679	0	0

In het kader van de milieuheffingen wordt er een budget van 29.250 k.euro aan ontvangsten ingeschreven. Ten opzichte van 2013 worden er minderinkomsten verwacht van 3.250 k.euro. Deze daling is het gevolg van het sturend effect van de afbouw van het verlaagd tarief shredderafval en een structurele daling van de inkomsten voor het storten van shredder, brandbaar afval en gesolidificeerd afval.

Op grond van artikel 13, §1, 12° van het samenwerkingsakkoord betreffende de preventie en het beheer van verpakkingsafval van 4 november 2008 moet FOST Plus vanaf 2013 jaarlijks, na indexering 54 eurocent per inwoner aan het Vlaamse Gewest ter beschikking stellen voor het beleid rond verpakkingsafval. Voor 2014 wordt het totale bedrag geraamd op 3.429.413 euro (0,54 euro x 6.350.765 inwoners). Op grond van het decreet van 19 december 2008 houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 4 november 2008 tussen het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest betreffende de preventie en het beheer van verpakkingsafvalstoffen, zoals gewijzigd door het

programmadecreet van december 2009, wordt op basis van een werkprogramma het deelbedrag bepaald dat gestort wordt in het MINA-fonds.

Pas wanneer dit bedrag gestort wordt door Fost Plus, kunnen de middelen hiervoor aangewend worden door de OVAM voor investeringsubsidies aan lokale overheden.

2.2. UITGAVENARTIKELEN

PROGRAMMA L(B)C – MINAFONDS

De volgende begrotingsartikels maken deel uit van het programma L(B)C, en geven invulling aan de beleidsopdracht uit de beleidsdocumenten van het beleidsveld Leefmilieu en Natuur: “streven naar een hoog beschermingsniveau voor huidige en toekomstige generaties via bescherming mens en milieu, duurzame aanwending van grondstoffen en natuur, behoud en bevordering van biologische en landschappelijke diversiteit en zorg voor klimaat”.

Deze beleidsopdracht wordt in de beleidsbrieven systematisch opgevolgd via een reeks operationele doelstellingen, waarbij deze doelstellingen gebaseerd zijn op een aantal beleidsthema's. Binnen het beleidsdomein LNE werd er voor geselecteerd om de begrotingsartikels onder de ESR-groepering WT (Werking en Toelagen) inhoudelijk op te delen naar deze beleidsthema's uit de beleidsdocumenten.

Voor het beleidsveld Leefmilieu en Natuur gaat het concreet om volgende beleidsthema's:

- A/ Slagkrachtige overheid: uitgaven in het kader van beleidsvoorbereiding, beleidsevaluatie, beleidsonderbouwing en beleidsuitvoering
- B/ Slagkrachtige overheid: uitgaven internationaal milieu- en natuurbeleid
- C/ Slagkrachtige overheid: uitgaven partnerschappen leefmilieu- en natuurbeleid
- D/ Integraal waterbeleid
- E/ Beleid bodem en natuurlijke rijkdommen
- F/ Biodiversiteitsbeleid
- G/ Beleid lokale leefkwaliteit
- H/ Beleid open ruimte
- I/ Klimaatbeleid
- J/ Mestbeleid
- K/ Plattelandsbeleid
- L/ Partnerschappen via beheersovereenkomsten
- M/Luchtbeleid
- N/ Integraal waterbeleid – overdracht aan de openbare waterdistributienetwerken
- O/ Afvalstoffen- en materialenbeleid

Aan de hand van de benaming van de begrotingsartikels (..A/WT, ..B/WT, ...C/WT) kan u zien tot welk beleidsthema (en bijgevolg welke operationele doelstelling) de betrokken kredieten bijdragen. Deze koppeling beperkt zich wel tot de artikels met code WT, generiek is er nog geen inhoudelijke koppeling voorzien voor loonartikels en interne stromen. De stand van uitvoering van de aan de doelstellingen gekoppelde indicatoren wordt jaarlijks gerapporteerd in het Milieujaarprogramma (in bijlage) en in de jaarlijkse ondernemingsplannen van de betrokken entiteiten.

LBC/3LC-H-2-O/WT - werking en toelagen - afvalstoffen- en materialenbeleid

(in duizend euro)

	VAK	VEK	VRK	MAC
BA 2013	16.639	19.581	0	0
BO 2014	18.789	20.731	0	0

Vanuit dit begrotingsartikel van de DAB MINAfonds financiert OVAM uitgaven gericht op de uitvoering van het afvalstoffen- en materialenbeleid.

Meer in detail worden volgende uitgaven voorzien op dit begrotingsartikel.

De benodigde kredieten inzake de verwerking van dierlijk afval, dierenmeel en slachtafval hangen af van de hoeveelheid opgehaalde krenge en de verwerkingskost. Uitgangspunt voor het gebudgetteerde bedrag is een tussenkomst van 50% door de overheid voor de bijdrageplichtigen en 100 % voor de niet-bijdrageplichtigen. Het vastleggingskrediet 2014 wordt samengesteld door de toelage voor de niet-bijdrageplichtigen voor 2013 en de toelage voor de bijdrageplichtigen voor 2014. Het vereffeningskrediet bedraagt $\frac{1}{4}$ van het vastleggingskrediet van de bijdrageplichtigen van 2013, vermeerderd met $\frac{3}{4}$ van het vastleggingskrediet van de bijdrageplichtigen van 2014 en de uitbetaling van de niet-bijdrageplichtigen voor 2013. Het budget wordt op hetzelfde niveau gehouden als bij BA 2013: 8.150 k.euro voor het vastleggingskrediet en 8.176 k.euro voor het vereffeningskrediet.

Subsidies aan de 31 erkende kringloopcentra worden toegekend op basis van het subsidiebesluit van 20 mei 2005. De subsidie per kringloopcentrum wordt berekend op basis van het aantal kilo hergebruikte goederen (theoretisch hergebruik) en rekening houdend met de grootte en het aantal inwoners dat in het verzorgingsgebied van elk kringloopcentrum ligt. Het budget wordt op hetzelfde niveau gehouden als bij BA 2013: 898 k.euro VAK en VEK.

Aan lokale overheden wordt financiële steun gegeven voor de uitvoering van het lokale huishoudelijk afvalstoffenbeleid. Dit kadert in de doelstelling de effectiviteit van het afvalstoffenbeleid te verhogen en het SUP Huishoudelijke afvalstoffen. De procedures voorzien in dit besluit (ontwerp-, toewijzings- en betalingsfase) en het feit dat de betalingsaanvragen ingediend moeten worden door de lokale overheden via de OVAM geven aanleiding tot een gespreide uitbetaling van de subsidies. Deze middelen dienen voor de subsidies voor investeringen in diftar huis aan huis, diftar containerparken, projecten openbare reinheid, ondergrondse containers en sorteerstraatjes. In vergelijking met BA 2013 wordt hiervoor 2 miljoen euro VAK en 1 miljoen euro VEK extra voorzien voor de lokale besturen. In totaal wordt hiervoor 9.441 k.euro voorzien, waarvan 3.429 k.euro aan uitgaven geblokkeerd worden tot het moment van inning van de gerelateerde Fost plus middelen.

Er wordt ten slotte voorzien in de uitbetaling van de subsidies aan Plan C vzw. Op 28 maart 2012 werd vzw Plan C opgericht. Plan C is een open, laagdrempelig en sectoroverschrijdend netwerk dat grensverleggende doorbraken in duurzaam materialenbeheer versnelt. Plan C positioneert zich daarbij op het snijpunt van technologie, economie en brede maatschappelijke ontwikkelingen en wil zo bijdragen tot een transitie naar een duurzame maatschappij. In vergelijking met BA 2013 wordt nu ook het aandeel van OVAM toegevoegd aan dit begrotingsartikel wat het totaal krediet BO 2014 op 300 k.euro in VAK en VEK brengt.

LBC/3LC-H-2-E/WT - werking en toelagen - beleid bodem en natuurlijke rijkdommen

(in duizend euro)

	VAK	VEK	VRK	MAC
BA 2013	400	400	0	0
BO 2014	803	803	0	0

De uitgaven hebben betrekking op de werking van een saneringsfonds voor de droogkuissector. Dit fonds heeft als doel om bodemverontreiniging te voorkomen, evenals het begeleiden en stimuleren van de sanering van bodemverontreiniging binnen de droogkuissector.

Deze subsidie is noodzakelijk om de door de OVAM goedgekeurde saneringsprogramma's volgens de vooropgestelde planning uit te voeren en kadert in het subsidiëringsprogramma voor de periode van 2013 tot en met 2017 van VLABOTEX vzw, waarin dit bedrag werd goedgekeurd.

Voor 2014 wordt een bedrag van 1.416 k.euro aan bijdragen verwacht waarvan het te veel ontvangen bedrag van 2013 zal worden verrekend zodat er een krediet van 803 k.euro in VAK en VEK wordt voorzien.

LBC/3LC-H-2-VIS - interne stromen - Openbare Afvalmaatschappij voor het Vlaamse Gewest (OVAM)

(in duizend euro)

	VAK	VEK	VRK	MAC
BA 2013	36.671	29.427	0	0
BO 2014	36.521	34.000	0	0

Voor de bespreking van interne stromen wordt verwezen naar de bespreking van de begroting van de betrokken Vlaamse rechtspersoon.

C.2. VLAAMSE MILIEUMAATSCHAPPIJ (VMM)

1. TOELICHTING PER ARTIKEL

Onder dit punt worden de ontvangsten en uitgaven van de VMM-begroting 2014 op het niveau van de ESR-code besproken.

1.1. ONTVANGSTENARTIKELEN

ESR 08.1 Opnemingen uit reservefondsen

Het betreft de fondsen "Fonds voor het grondwaterbeheer" en "Fonds voor de waterhuishouding" die in 2006 naar de VMM-begroting zijn overgekomen in het kader van de overdracht van de afdeling Water naar het IVA VMM. Budget is op niveau van BA 2013 behouden.

ESR 08.21 Overgedragen overschot vorige boekjaren

Betreft het saldo dat volgens de BA 2013 wordt overgedragen naar 2014.

ESR 16.11 Verkopen niet-duurzame goederen en diensten aan bedrijven

Bij BO 2014 wordt dit bedrag verhoogd met 15 k.euro, zijnde de voorziene ontvangst van groenestroomcertificaten.

ESR 39.10 Inkomenoverdrachten van EU-instellingen

Bij BO 2014 zijn de projecten Aeropa, Atmosys, Cartora, WAVE, WEISS en FRC geschrapt. Deze projecten lopen tot 31 december 2013 en kennen geen vervolg in 2014. Langs de uitgavenkant worden de betreffende uitgaven (personeel en werking) aangepast.

ESR 46.10 Bijzondere dotatie aan de VMM

De bijzondere dotatie aan de VMM vanuit het Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid (artikel GE0/1GD-D-2-W/IS) werd bij BC 2011 geïntegreerd in de algemene werkingsdotatie aan de VMM (artikel LB0/1LC-H-2-W/IS). Gelet op het wetgevend kader is het aangewezen om het budget verbonden aan de taken die decretaal aan de VMM zijn toegewezen ook rechtstreeks in de algemene werkingsdotatie van de VMM op te nemen. Het betreft het bedrag voor de analysekosten, loonkosten, diverse kosten en de helft van de informatiekosten. Bij BC2 2012 werd in de VMM-begroting het bedrag van 52 k.euro ingeschreven voor de

financiering van onderling afgesproken projecten m.b.t. water en gezondheid die de VMM voor dit agentschap uitvoert (bv. Waterspeeltuinen in Vlaanderen in 2012), en voor gemeenschappelijke communicatieprojecten.

Bij BO 2014 wordt dit bedrag van 52 k.euro met 1 k.euro geïndexeerd.

ESR 46.10 Werkingsdotatie aan de VMM (LB0/1LC-H-2-W/IS)

De algemene werkingsdotatie aan de VMM wordt verhoogd met 332 k.euro VAK/VEK als gevolg van volgende budgetbewegingen: stijgingen met 1.051 k.euro indexatie en 90 k.euro ter uitvoering van het sectoraal akkoord 2010-2012, dalingen met 22 k.euro als compensatie voor het aan Aquafin ter beschikking gesteld personeel dat op pensioen gaat en daar wordt vervangen, 739 k.euro in het kader van de uitvoering van de derde fase van CAG-besparing (-6% koppen) en 48 k.euro interne compensatie voor LB0/1LC-H-D/WT.

Bij BA2013 werd het VAK/VEK van artikel LB0/1LC-H-D/WT met 161 k.euro verminderd voor de financiering van DAC werknemers bij de polders en wateringen. De uitvoeringcijfers voor 2011, 2012 alsook voor de eerste vijf maanden van 2013 tonen aan dat een VAK 2014 van 12 k.euro onvoldoende zal zijn. Daarom wordt er compensatie van 48 k.euro voorzien vanuit deze LB0/1LC-H-2-W/IS.

ESR 46.10 Werkingsdotatie aan de VMM voor het operationeel beheer van watersystemen (LB0/1LC-H-2-W/IS)

De werkingsdotatie aan de VMM voor het operationeel beheer van watersystemen wordt verhoogd met 151/44 k.euro VAK/VEK als gevolg van volgende budgetbewegingen: stijgingen met 151/190 k.euro VAK/VEK indexatie, 36 k.euro VEK compensatie vanuit LB0/1LC-H-2-D/WT, 166 k.euro VEK compensatie vanuit LBC/3LC-H-2-D/WT en een negatieve VEK-bijstelling met 348 k.euro in functie van de betaalkalender.

ESR 46.30 Dotatie terugbetalingen sociale vrijstellingen en moratoriumintresten heffingen en rechtsplegingsvergoeding i.k.v. wet van 21/04/2007

Deze dotatie vanuit het Minafonds (artikel LBC/3LC-H-2-W/IS) blijft constant.

ESR 49.43 Toelagen intresten gewestleningen (federale overheid)

De gewestleningen zullen op 31/12/2013 volledig afgelost zijn. Tegenpost is uitgavenartikel 21.10 "Rente op overheidsschuld in euro".

ESR 66.11 Investeringsdotatie aan de VMM (LB0/1LC-H-5-W/IS)

Ingevolge het nieuwe rekendecreet werd deze voorwaardelijke toelage vanaf 2012 opgesplitst in een vastleggingsmachtiging en een bijbehorend correlatief krediet. Bij BO 2014 wordt enkel het MAC krediet geïndexeerd (+ 66 k.euro).

ESR 66.11 Investeringsdotatie aan de VMM voor het operationeel beheer van watersystemen (LB0/1LC-H-5-W/IS)

Ingevolge het nieuwe rekendecreet werd deze voorwaardelijke toelage vanaf 2012 opgesplitst in een vastleggingsmachtiging en een bijbehorend correlatief krediet. Bij BO 2014 wordt enkel het MAC krediet geïndexeerd (+ 169 k.euro).

Bij BO 2014 wordt het VEK verlaagd met 3.596 k.euro. Deze vermindering is een gevolg van volgende budgetbewegingen: stijging met 120 k.euro VEK compensatie vanuit LBC/3LC-H-2-D/WT, dalingen met 1.000 k.euro VEK bijstelling in functie van de betaalkalender en 2.716 k.euro VEK terugdraai van de eenmalige verhoging doorgevoerd bij BA 2013. Het krediet werd toen immers verhoogd met 2.716 k.euro zodat de laatste schijf van 2011 van de vroegere investeringsdotatie zou kunnen vereffend worden. Deze verhoging kwam in het saldo van de VMM-begroting terecht (tegenpost 03.22 Over te dragen overschot van het boekjaar).

ESR 66.11 Investeringsdotatie aan de VMM voor subsidies aan polders en wateringen voor de verbetering van de onbevaarbare waterlopen en van de waterhuishouding, en voor de aankoop van en infrastructuurwerken aan administratieve gebouwen (LB0/ILC-H-5-W/IS) Ingevolge het nieuwe rekendecreet werd deze voorwaardelijke toelage vanaf 2012 opgesplitst in een vastleggingsmachtiging en een bijbehorend correlatief krediet. Bij BO 2014 wordt enkel het MAC krediet geïndexeerd (+ 18 k.euro).

ESR 69.43 Toelagen aflossing gewestleningen (federale overheid)

De gewestleningen zullen op 31/12/2013 volledig afgelost zijn. Tegenpost is uitgavenartikel 91.10 "Aflossingen van de schuld in euro".

ESR 76.12 Verkoop van gronden aan andere sectoren dan de overheidssector

De verkopen in 2014 zijn nog niet gekend en worden desgevallend bij BA 2014 ingeschreven.

ESR 76.22 Verkoop van bestaande wegen- en waterbouwkundige werken aan andere sectoren dan de overheidssector

Fase 4 van de verkoop van onroerende goederen in het kader van de waterzuivering aan de nv Aquafin zal pas in 2014 afgerond worden.

ESR 77.10 Verkoop van vervoermaterieel

De verkoopopbrengst van rollend materieel wordt behouden op 30 k.euro.

1.2. UITGAVENARTIKELEN

ESR 03.1 Dotaties aan reservefondsen

Het betreft de fondsen "Fonds voor het grondwaterbeheer" en "Fonds voor de waterhuishouding" die in 2006 naar de VMM-begroting zijn overgekomen in het kader van de overdracht van de afdeling Water naar het IVA VMM.

ESR 03.22 Over te dragen overschot van het boekjaar

Het betreft het saldo dat naar raming eind 2013 overgedragen zal worden naar de begroting van 2014. Tegenpost is ontvangstenartikel 08.21 "Overgedragen overschot vorige boekjaren". Bedrag wordt verminderd met 2.716 k.euro. Het krediet werd bij BA 2013 verhoogd met dit bedrag zodat de laatste schijf van 2011 van de vroegere investeringsdotatie LB0 LC152 6141 zou kunnen vereffend worden. Deze verhoging kwam in het saldo van de VMM-begroting terecht.

ESR 11 Lonen en sociale lasten

Het verschil van 520 k.euro VAK/VEK ten opzichte van het aangepaste krediet 2013 is als volgt te verklaren: stijgingen met 681 k.euro indexatie en 90 k.euro ter uitvoering van het sectoraal akkoord 2010-2012, dalingen met 181 k.euro in het kader van Europese projecten, 22 k.euro als compensatie voor het aan Aquafin ter beschikking gesteld personeel dat op pensioen gaat en daar wordt vervangen en 48 k.euro interne compensatie voor LB0/ILC-H-D/WT.

ESR 12.11/12.12/12.21/12.22 Aankoop van niet-duurzame goederen en diensten

Het verschil ten opzichte van het aangepaste krediet 2013 is hoofdzakelijk te verklaren door de uitvoering van de derde fase van de CAG -6% besparing (- 739 k.euro). Daarnaast is het verschil onder meer te verklaren door de indexering (+370 k.euro) en de wijzigingen (schrapping en bijstelling) in de ingeschreven Europese projecten (tegenpost artikel 39.10). Tevens wordt 15 k.euro VAK/VEK opbrengst van groenestroomcertificaten (LAK Gent en Erembodegem) voor hetzelfde bedrag ingeschreven langs de uitgavenkant en 15 k.euro VAK/VEK gecompenseerd op artikel 12.50 Belastingen (gelet op de uitvoering 2011 en 2012).

ESR 12.11 Specifieke werkingsuitgaven voor het operationeel beheer van watersystemen
Dit is de tegenpost van het VMM-ontvangstartikel 46.10 en verwijst naar artikel LB0/1LC-H-2-W/IS van het programma LC.

De werkingsdotatie aan de VMM voor het operationeel beheer van watersystemen wordt verhoogd met 151/44 k.euro VAK/VEK als gevolg van volgende budgetbewegingen: stijgingen met 151/190 k.euro VAK/VEK indexatie, 36 k.euro VEK compensatie vanuit LB0/1LC-H-2-D/WT, 166 k.euro VEK compensatie vanuit LBC/3LC-H-2-D/WT en een negatieve VEK-bijstelling met 348 k.euro in functie van de betaalkalender.

ESR 12.50 Belastingen

Dit krediet wordt met 15 k.euro VAK/VEK verlaagd ingevolge de compensatie naar 12.11 Algemene werkingskosten (gelet op de uitvoering 2011 en 2012).

ESR 21.10 Rente op overheidsschuld in euro

De gewestleningen zullen op 31/12/2013 volledig afgelost zijn. Tegenpost is ontvangstartikel 49.43 "Toelagen intresten gewestleningen (federale overheid)".

ESR 32.00 Inkomensoverdrachten aan bedrijven

en ESR 34.41 Geldelijke uitkeringen aan gezinnen als verbruikers

Betreft de tegenposten van artikel 46.30 "Dotatie Minafonds (artikel LBC/3LC-H-2-W/IS)" voor terugbetalingen van sociale vrijstellingen en moratoriumintresten in het kader van de afvalwaterheffing en de grondwaterheffing, en de rechtsplegingsvergoeding in toepassing van de wet van 21 april 2007 betreffende de verhaalbaarheid van de erelonen en de kosten verbonden aan de bijstand van een advocaat. Deze dotatie blijft constant.

ESR 33.00 Bijdrage aan vzw Sociale Dienst

Bedrag is verhoogd als gevolg van indexering +1/1 k.euro VAK/VEK.

ESR 41.10 Doorstorting van opbrengst vervreemding onroerende goederen aan Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap (LB0 LC105 4640)

Fase 4 van de verkoop van onroerende goederen in het kader van de waterzuivering aan de nv Aquafin wordt afgerond in 2014. Zie ook artikel 76.22.

ESR 43.52 Tegemoetkomingen aan polders en wateringeng in het kader van de regularisatie van de DAC-statuten

Bedrag is verhoogd als gevolg van indexering +24/24 k.euro VAK/VEK.

ESR 61.41 Investeringsbijdrage aan VLM voor grondenbank

Betreft de aankoop van gronden via de grondenbank van de VLM. Budget is op niveau van BO 2013 teruggezet.

ESR 63.51 Subsidies aan polders en wateringeng voor de verbetering van de onbevaarbare waterlopen en van de waterhuishouding, en voor de aankoop van en infrastructuurwerken aan administratieve gebouwen

Tegenpost is ontvangstartikel 66.11 (artikel LB0/1LC-H-5-W/IS). De verhoging betreft de indexering van het krediet (+18 k.euro MAC).

ESR 61.41/71.12/73.20/74.40 Investeringsuitgaven in het kader van het operationeel beheer van watersystemen

Dit zijn de tegenposten van het VMM-ontvangstartikel 66.11 en verwijzen naar begrotingsartikel LB0/1LC-H-5-W/IS van het programma LC.

De indexering bedraagt 169 k.euro MAC en daarnaast wordt het VEK verminderd met 880 k.euro (+ 120 k.euro VEK compensatie vanuit LBC/3LC-H-2-D/WT en – 1.000 k.euro VEK bijstelling in functie van de betaalkalender).

ESR 74.10 Aankoop van vervoermaterieel
en ESR 74.22 Verwerving van overig materieel

Dit zijn de tegenposten van het VMM-ontvangstenartikel 66.11 en verwijzen naar begrotingsartikel LB0/1LC-H-5-W/IS van het programma LC.

De indexeringsbedrag bedraagt 66 k.euro MAC en daarnaast werd als gevolg van de aangepaste projectbegroting van het Europees project Joaquin 11 k.euro MAC en VEK herschikt naar 12.11 Algemene werkingskosten (tegenpost artikel 39.10).

ESR 91.10 Aflossingen van de schuld in euro

De gewestleningen zullen op 31/12/2013 volledig afgelost zijn. Tegenpost is ontvangstenartikel 69.43 "Toelagen aflossing gewestleningen (federale overheid)".

2. ALGEMENE UITGAVENBEGROTING (PARTIM VMM)

2.1. ONTVANGSTENARTIKELEN

LB0/9LC-H-A-D/OI - ontvangsten interne stromen - integraal waterbeleid

(in duizend euro)

	ALGEMENE ONTVANGST	TOEGEWEEZEN ONTVANGST	LENINGS- OPBRENGST
BA 2013	18.182	0	0
BO 2014	27.273	0	0

Op dit artikel kwam in 2010 (eerste fase), 2011 (tweede fase) en 2012 (derde fase) de doorstorting binnen vanuit de VMM van de inkomsten uit de verkoop van rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI's) die nu in eigendom zijn van de VMM, aan de NV Aquafin die ze nu reeds beheert. Voor de vierde fase in 2014 wordt een bedrag (exclusief registratierechten) van 27.273 k.euro ingeschreven.

2.2. UITGAVENARTIKELEN

PROGRAMMA LC

De volgende begrotingsartikelen maken deel uit van het programma (1)LC, en geven invulling aan de beleidsopdracht uit de beleidsdocumenten van het beleidsveld Leefmilieu en Natuur: "streven naar een hoog beschermingsniveau voor huidige en toekomstige generaties via bescherming mens en milieu, duurzame aanwending van grondstoffen en natuur, behoud en bevordering van biologische en landschappelijke diversiteit en zorg voor klimaat".

Deze beleidsopdracht wordt in de beleidsbrieven systematisch opgevolgd via een reeks operationele doelstellingen, waarbij deze doelstellingen gebaseerd zijn op een aantal beleidsthema's. Binnen het beleidsdomein LNE werd er voor geselecteerd om de begrotingsartikelen onder de ESR-groepering WT (Werking en Toelagen) inhoudelijk op te delen naar deze beleidsthema's uit de beleidsdocumenten.

Voor het beleidsveld Leefmilieu en Natuur gaat het concreet om volgende beleidsthema's:

- A/ Slagkrachtige overheid: uitgaven in het kader van beleidsvoorbereiding, beleidsevaluatie, beleidsonderbouwing en beleidsuitvoering
- B/ Slagkrachtige overheid: uitgaven internationaal milieu- en natuurbeleid
- C/ Slagkrachtige overheid: uitgaven partnerschappen leefmilieu- en natuurbeleid
- D/ Integraal waterbeleid
- E/ Beleid bodem en natuurlijke rijkdommen
- F/ Biodiversiteitsbeleid
- G/ Beleid lokale leefkwaliteit

H/ Beleid open ruimte
I/ Klimaatbeleid

Aan de hand van de benaming van de begrotingsartikels (..A/WT, ..B/WT, ...C/WT) kan u zien tot welk beleidsthema (en bijgevolg welke operationele doelstelling) de betrokken kredieten bijdragen. Deze koppeling beperkt zich wel tot de artikels met code WT, generiek is er nog geen inhoudelijke koppeling voorzien voor loonartikels en interne stromen. De stand van uitvoering van de aan de doelstellingen gekoppelde indicatoren wordt jaarlijks gerapporteerd in het Milieujaarprogramma (in bijlage) en in de jaarlijkse ondernemingsplannen van de betrokken entiteiten.

LB0/ILC-H-2-D/WT - werking en toelagen - integraal waterbeleid

(in duizend euro)

	VAK	VEK	VRK	MAC
BA 2013	560	4.202	0	0
BO 2014	618	3.434	0	0

In het kader van pact 2020 (een nieuw toekomstpact voor Vlaanderen) werden er 20 doelstellingen vooropgesteld. Eén van deze doelstellingen was de werkzaamheid. Het doel is dat de globale werkzaamheidsgraad stijgt tot minstens 70% in 2020, dankzij een gemiddelde jaarlijkse groei van minstens 0,5%. Voor kansengroepen, zoals o.a. allochtonen, verdubbelt de gemiddelde jaarlijkse groei tot minstens 1%. Een ander doelstelling was het verhogen en valoriseren van het aanbod op de Vlaamse arbeidsmarkt. Dit wil zeggen dat het aanwezige potentieel van de Vlaamse arbeidsmarkt maximaal wordt benut en verhoogd door o.a. kortgeschoolden en allochtonen maximaal aan te spreken. Bovendien zorgt Vlaanderen voor een diversiteitsbeleid dat een essentieel onderdeel moet zijn van het personeelsbeleid in elke Vlaamse onderneming en organisatie. Daartoe behoort het ondersteunen, responsabilisering en stimuleren met o.a. aandacht voor kortgeschoolden en allochtonen. Hiertoe wordt vanuit het departement voor de Watergroep een subsidiekrediet voorzien van 337 k.euro.

Voor de rest valt dit budget volledig onder het beheer van de VMM. Naast de dotaties aan de Internationale Schelde- en Maascommissie en de investeringsbijdragen aan de gemeenten voor rioleringen heeft dit artikel betrekking op de taken van de vroegere afdeling Water, die nu onderdeel is van de VMM. Hiervoor wordt een beperkt bedrag aan VAK behouden om eventuele verrekeningen en contractueel voorziene prijsherzelingen bij voorheen op dit artikel vastgelegde lopende dossiers te kunnen vastleggen. De acties betreffen dus vooral uitbetalingen van dossiers inzake integraal waterbeheer uit het verleden. Vandaar dus het veel hogere VEK dan VAK.

Meer in detail worden volgende VMM-uitgaven voorzien op dit begrotingsartikel.

Er wordt 26 k.euro VAK en 26 k.euro VEK voorzien voor eventuele verrekeningen en contractueel voorziene prijsherzelingen bij reeds vastgelegde dossiers in het kader van de wettelijke bevoegdheid van de VMM voor het beheer van de onbevaarbare waterlopen van eerste categorie ingevolge de wet van 28 december 1967 betreffende de onbevaarbare waterlopen en de doelstellingen en beginselen van het decreet integraal waterbeleid. Deze uitgaven worden aangewend voor onder meer onderhoudswerken aan waterlopen zodat de gewenste afvoer wordt verzekerd, de gewenste kwaliteit van de oevers wordt bereikt enz. T.o.v. de begrotingsaanpassing 2013 werd het VEK verminderd met 34 k.euro. De indexering bedraagt +2 k.euro en daarnaast wordt 36 k.euro gecompenseerd naar LB0/ILC-H-2-W/IS voor het operationeel beheer van watersystemen. Een VEK 2014 van 26 k.euro volstaat voor vereffening van in 2014 aan te gane verbintenissen.

Er wordt ter ondersteuning van de Internationale Scheldecommissie en de Internationale Maascommissie 176 k.euro voorzien. Bedrag is verhoogd als gevolg van indexering met 2 k.euro.

In 2004 werd bij uitzonderingsmaatregel eenmalig op de algemene uitgavenbegroting 50.000 k.euro vastgelegd voor subsidiedossiers ressorterend onder het subsidiebesluit van de Vlaamse Regering van 1 februari 2002. Omwille van het feit dat het een uitzonderingsmaatregel betrof, noodzakelijk voor het wegwerken van de achterstand in vastlegging van de subsidies voor de goedgekeurde dossiers, worden geen nieuwe vastleggingskredieten op de algemene uitgavenbegroting meer voorzien. De vastleggingen van subsidies, investeringsbijdragen aan de gemeenten voor de aanleg van gemeentelijke rioleringen, betreffen langlopende dossiers waarvoor de uitvoering over een aanzienlijk aantal jaren is gespreid, rekening houdend met de uitvoeringsproblemen van rioleringsdossiers (vergunning, onteigeningen, machtigingen,...). Na de schrappingsronde van het beschikbare encours in 2013 volstaat 1.577 k.euro VEK 2014 waardoor het budget met 809 k.euro wordt verminderd.

Er wordt 19 k.euro VAK en 199 k.euro VEK voorzien voor eventuele verrekeningen en contractueel voorziene prijsherzieningen bij reeds vastgelegde dossiers in het kader van de wettelijke bevoegdheid van de VMM voor het beheer van de onbevaarbare waterlopen van eerste categorie ingevolge de wet van 28 december 1967 betreffende de onbevaarbare waterlopen en de doelstellingen en beginselen van het decreet integraal waterbeleid. Deze uitgaven worden aangewend voor waterbouwkundige werken en andere investeringen aan de onbevaarbare waterlopen van eerste categorie. T.o.v. de begrotingsaanpassing 2013 is het VEK geïndexeerd met 3 k.euro.

Er wordt 60 k.euro VAK en 1.119 k.euro VEK voorzien voor eventuele verrekeningen en contractueel voorziene prijsherzieningen bij reeds vastgelegde dossiers in het kader van de wettelijke bevoegdheid van de VMM voor het beheer van de onbevaarbare waterlopen van eerste categorie en het beheer van grondwater en drinkwater. Deze uitgaven worden aangewend voor waterbouwkundige werken en andere investeringen aan de onbevaarbare waterlopen van eerste categorie. Naast de indexering met 3 k.euro VAK en 17 k.euro VEK wordt er 48 k.euro VAK/VEK herschikt van artikel LB0/1LC-H-2-W/IS voor de gedeeltelijke terugdraai van de herschikking bij BA 2013 (- 161 k.euro).

3. DAB MINAFONDS (PARTIM VMM)

3.1. ONTVANGSTENARTIKELEN

LBC/2LC-H-A-D/OW - ontvangsten werking en toelagen - integraal waterbeleid

(in duizend euro)

	ALGEMENE ONTVANGST	TOEGEWENZEN ONTVANGST	LENINGS- OPBRENGST
BA 2013	76.727	0	0
BO 2014	77.601	0	0

De raming bij BO 2014 bedraagt voor de heffing op de waterverontreiniging 54.601 k.euro (+1.455 k.euro) en voor de heffing op de winning van grondwater 23.000 k.euro (-581 k.euro).

De aanpassing van de geraamde ontvangsten ten opzichte van BA 2013 is o.a. te wijten aan het gebruik van meer recente cijfers, o.a. de voor 97% afgehandelde heffing 2012. De raming houdt verder rekening met een dalend grondwaterverbruik.

3.2. UITGAVENARTIKELEN

PROGRAMMA L(B)C – MINAFONDS

De volgende begrotingsartikels maken deel uit van het programma L(B)C, en geven invulling aan de beleidsopdracht uit de beleidsdocumenten van het beleidsveld Leefmilieu en Natuur: “streven naar een hoog beschermingsniveau voor huidige en toekomstige generaties via bescherming mens en milieu, duurzame aanwending van grondstoffen en natuur, behoud en bevordering van biologische en landschappelijke diversiteit en zorg voor klimaat”.

Deze beleidsopdracht wordt in de beleidsbrieven systematisch opgevolgd via een reeks operationele doelstellingen, waarbij deze doelstellingen gebaseerd zijn op een aantal beleidsthema's. Binnen het beleidsdomein LNE werd er voor geopteerd om de begrotingsartikels onder de ESR-groepering WT (Werking en Toelagen) inhoudelijk op te delen naar deze beleidsthema's uit de beleidsdocumenten.

Voor het beleidsveld Leefmilieu en Natuur gaat het concreet om volgende beleidsthema's:

- A/ Slagkrachtige overheid: uitgaven in het kader van beleidsvoorbereiding, beleidsevaluatie, beleidsonderbouwing en beleidsuitvoering
- B/ Slagkrachtige overheid: uitgaven internationaal milieu- en natuurbeleid
- C/ Slagkrachtige overheid: uitgaven partnerschappen leefmilieu- en natuurbeleid
- D/ Integraal waterbeleid
- E/ Beleid bodem en natuurlijke rijkdommen
- F/ Biodiversiteitsbeleid
- G/ Beleid lokale leefkwaliteit
- H/ Beleid open ruimte
- I/ Klimaatbeleid
- J/ Mestbeleid
- K/ Plattelandsbeleid
- L/ Partnerschappen via beheersovereenkomsten
- M/Luchtbeleid
- N/ Integraal waterbeleid – overdracht aan de openbare waterdistributienetwerken
- O/ Afvalstoffen- en materialenbeleid

Aan de hand van de benaming van de begrotingsartikels (..A/WT, ..B/WT, ...C/WT) kan u zien tot welk beleidsthema (en bijgevolg welke operationele doelstelling) de betrokken kredieten bijdragen. Deze koppeling beperkt zich wel tot de artikels met code WT, generiek is er nog geen inhoudelijke koppeling voorzien voor loonartikels en interne stromen. De stand van uitvoering van de aan de doelstellingen gekoppelde indicatoren wordt jaarlijks gerapporteerd in het Milieujaarprogramma (in bijlage) en in de jaarlijkse ondernemingsplannen van de betrokken entiteiten.

LBC/3LC-H-2-D/WT - werking en toelagen - integraal waterbeleid

(in duizend euro)

	VAK	VEK	VRK	MAC
BA 2013	109.662	84.859	0	0
BO 2014	129.662	85.836	0	0

Vanuit dit begrotingsartikel financiert de VMM rechtstreeks beleidsuitgaven (VAK) gericht op het uitvoeren van het integraal waterbeleid. Er wordt een constant beleid gevoerd, waarbij net als vorig jaar dit omvangrijke budget nagenoeg volledig ingezet wordt op de subsidiëring van de aanleg van gemeentelijke rioleringen en de bouw van kleinschalige (individuele en private) waterzuiveringsinstallaties. Ook in 2014 blijft Vlaanderen via de Optimalisatie- en Subsidiëringsprogramma's investeren in de optimalisatie en renovatie van de bovengemeentelijke en gemeentelijke saneringsinfrastructuur. In 2014 wordt een VAK van

129.587 k.euro voorzien voor subsidiedossiers ressorterend onder het subsidiebesluit van de Vlaamse Regering van 1 februari 2002, d.i. voor de aanleg van gemeentelijke rioleringen en de bouw van kleinschalige (individuele en private) waterzuiveringsinstallaties. Door het beëindigen van de klassieke samenwerkings-overeenkomsten tussen het gewest en de gemeenten wordt het budget van de RIO-kredieten structureel verhoogd met 20 miljoen euro.

Wat het VEK betreft, wordt in 2013 binnen dit artikel in totaal 85.836 k.euro voorzien. Meer in detail worden volgende VEK-uitgaven voorzien op dit begrotingsartikel.

Het VEK voor betalingen inzake de subsidiëring van de aanleg van gemeentelijke rioleringen en de bouw van kleinschalige (individuele en private) waterzuiveringsinstallaties bedraagt 83.975 k.euro. Rekening houdend met het feit dat de betalingen afhankelijk zijn van de door de gemeenten en rioolbeheerders in te dienen dossiers en het feit dat de gemeenten en rioolbeheerders op basis van een gemotiveerde aanvraag een verlenging kunnen bekomen van de termijn voor indiening van de betalingsdocumenten, is een inschatting van het benodigde VEK zeer moeilijk. Ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2013 wordt het VEK dan ook met 2.455 k.euro verhoogd tot 83.975 k.euro ingevolge twee budgetverschuivingen (1.192 k.euro afkomstig van het eenmalige RIO-subsidiëringbudget binnen dit artikel en 1.263 k.euro afkomstig van artikel LBC/3LC-H-2-C/WT).

In 2003 werd bij uitzonderingsmaatregel eenmalig op de Minafondsbeegroting 30.000 k.euro vastgelegd voor subsidiedossiers ressorterend onder het subsidiebesluit van de Vlaamse Regering van 1 februari 2002. Omwille van het feit dat het een uitzonderingsmaatregel betrof, noodzakelijk voor het wegwerken van de achterstand in vastlegging van de subsidies voor de goedgekeurde dossiers, worden enkel vastleggingskredieten voorzien op het reguliere budget op het Minafonds. In 2014 wordt 1.192 k.euro VEK herschikt naar het reguliere subsidiëringbudget, waar normaliter deze dossiers worden vastgelegd, ter compensatie van de noodzakelijke VEK-verhoging daar. Het VEK bedraagt zodoende nog 602 k.euro.

Ter vereffening van verrekeningen en het encours op de artikels van de vroegere afdeling Water wordt in totaal op dit artikel in 2014 nog 75 k.euro VAK en 1.259 k.euro VEK voorzien. Hierbij wordt vanuit dit artikel 166 k.euro VEK herschikt naar artikel LB0/ILC-H-2-W/IS voor de vereffeningen van slibruiming en 120 k.euro VEK herschikt naar artikel LB0/ILC-H-5-W/IS voor de vereffeningen van waterbouwkundige werken op de onbevaarbare waterlopen.

LBC/3LC-H-2-W/IS - interne stromen - Vlaamse Milieumaatschappij (VMM)

(in duizend euro)

	VAK	VEK	VRK	MAC
BA 2013	411	411	0	0
BO 2014	411	411	0	0

In 2014 wordt 411 k.euro voorzien voor terugbetalingen in het kader van artikel 35ter van de wet van 26 maart 1971 op de bescherming van de oppervlaktewateren tegen verontreiniging, voor de betaling van moratoriumintresten in het kader van artikel 418 van het Wetboek Inkomstenbelastingen en voor de betaling van rechtsplegingsvergoedingen in het kader van de wet van 21 april 2007 betreffende de verhaalbaarheid van de erelonen en de kosten verbonden aan de bijstand van een advocaat. Het budget is ongewijzigd ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2013 en als volgt geraamd: 11 k.euro voor sociale vrijstellingen van gezinnen en 400 k.euro voor moratoriumintresten en rechtsplegingsvergoedingen.

D. VLAAMSE INSTELLINGEN VAN OPENBAAR NUT, CATEGORIE A**D.1. GRINDFONDS****1. TOELICHTING PER ARTIKEL**

Onder dit punt worden de ontvangsten en uitgaven van de begroting 2014 van het Grindfonds op het niveau van de ESR-code besproken.

1.1. ONTVANGSTENARTIKELEN

De heffingsinkomsten 2014 omvatten de heffingen op de grindwinning van het 2de semester van 2013 en het 1ste semester van 2014. De te verwachten inkomsten in 2014 worden verder uitsluitend gebaseerd op de verwachte afgevoerde grindfractie productie van de berggrindsector, vermits er actueel geen concrete ontginningsperspectieven meer zijn voor de valleigrindsector.

De te verwachten inkomsten voor het Grindfonds worden in grote mate mede bepaald door de productiecontinuïteit en het gehaalde niveau binnen de vrij complexe situatie van werkomstandigheden, de economische situatie, de verwerking van aangevoerde tout-venant en de nakende beëindiging van de ontginningsmogelijkheden.

Er wordt uitgegaan van volgende geraamde inkomsten die langs de uitgavenzijde worden verdeeld volgens de nieuwe ESR-codes:

ESR 3690 Inkomsten uit heffingen:	170 k.euro
ESR 2610 Inkomsten uit intrestopbrengsten:	300 k.euro
ESR 0821 Inkomsten uit overdracht 12/2013:	23.865 k.euro
TOTAAL:	24.335 k.euro

Het Grindfonds is met ingang van 1 januari 2011 uit het CFO getreden en staat ook in 2014 zelf in voor de beleggingen van zijn middelen. Zij zal dit voor 2014 doen volgens een voorstel van aanpak goedgekeurd door de functioneel bevoegde minister. Dit voorstel bestaat uit de belegging op 12 maanden en waakt erover dat steeds voldoende middelen ter beschikking blijven om de uitgaven te kunnen doen.

1.2. UITGAVENARTIKELEN

De volgende uitgaven 2014 worden vooropgesteld:

	<i>in k.euro</i>
ESR 1211-0: Algemene werkingskosten van de verschillende comités niet vergoed binnen de sector overheid, inclusief presentiegelden en werkingskosten verbonden aan studies en herinrichtingsprojecten	350
ESR 1211-1: Onderzoeksopdrachten uitgevoerd door niet-overheid en organisatie van symposia in opdracht van het onderzoekscomité	0
ESR 1211-2: Financiering van de administratieve en technische ondersteuning van het projectgrindwinningscomité	60
ESR 1221: Algemene werkingskosten van de verschillende comités vergoed binnen de sector overheid o.a. ingevolge overeenkomsten	40
ESR 1250: Indirecte belastingen betaald aan subsectoren van de overheidssector	75
ESR 3200-0: Subsidies voor wetenschappelijk onderzoek in het kader van de ontwikkeling van grindsubstituten	0
ESR 3200-1: Financiering van het Applicatiecentrum Beton van de Universiteit Hasselt	556

ESR 3431: Uitvoering van het sociaal begeleidingsplan van het Sociaal Comité	316
ESR 4110-1: Dotatie naar de algemene middelen van het Vlaamse Gewest	0
ESR 4312: Werkingskosten POM Limburg	300
ESR 5112-0: Herstructureringskosten van de grindwinningszones	1.770
ESR 5112-1: Financiering van het project Rivierpark Maasvallei	482
ESR 5112-2: Financiering van het Reconversieproject in de landbouw	112
ESR 03.22: Over te dragen overschot van het boekjaar	20.274

T.o.v. de begrotingsaanpassing 2013 worden wijzigingen voorgesteld voor ESR-code 12.50, ESR-code 32.00-1, ESR-code 41.10-1, ESR-code 51.12-0, ESR-code 51.12-1 en ESR-code 51.12-2.

De uitgaven voor ESR-code 12.50 worden voor 2014 t.o.v. de tweede begrotingsaanpassing 2013 bijgesteld van 57.000 euro naar 75.000 euro, omwille van de stijging van de roerende voorheffing tot 25%.

De uitgaven voor ESR-code 32.00-1 worden voor 2014 t.o.v. de tweede begrotingsaanpassing 2013 bijgesteld van 444.000 euro naar 556.000 euro, conform de contractueel vastgelegde spreiding in de tijd van de financiering van het Applicatiecentrum Beton van de Universiteit Hasselt ten bedrage van 4.200.000 euro.

De dotatie van 179.000 euro naar de algemene middelen van het Vlaamse Gewest in 2013 was eenmalig, zodat voor ESR-code 41.10-1 in 2014 geen uitgaven verwacht worden.

De uitgaven voor ESR-code 51.12-0 worden voor 2014 t.o.v. de tweede begrotingsaanpassing 2013 bijgesteld van 1.650.000 euro naar 1.770.000 euro. De meest recente herziene uitgavenbegroting van het Herstructureringscomité raamt de reguliere uitvoeringskosten van de herinrichting van de grindwinningsgebieden voor 2014 op een bedrag van circa 2,74 miljoen euro. Voorts moet rekening worden gehouden met een bedrag van 231.345 euro, conform de contractueel vastgelegde spreiding in de tijd van het bijkomend bedrag van 6.850.000 euro voor het uitrusten van de valleigrindgebieden in de gemeenten Kinrooi, Maaseik en Dilsen-Stokkem.

De uitgaven voor ESR-code 51.12-1 worden voor 2014 t.o.v. de tweede begrotingsaanpassing 2013 bijgesteld van 90.000 euro naar 482.000 euro, conform de contractueel vastgelegde spreiding in de tijd van de financiering van het project Rivierpark Maasvallei ten bedrage van 2.505.000 euro.

De uitgaven voor ESR-code 51.12-2 worden voor 2014 t.o.v. de tweede begrotingsaanpassing 2013 bijgesteld van 75.000 euro naar 112.000 euro, conform de contractueel vastgelegde spreiding in de tijd van de financiering van het Reconversieproject in de landbouw ten bedrage van 1.200.000 euro.

E. EVA's

E.1. VLAAMSE LANDMAATSCHAPPIJ (VLM)

1. TOELICHTING PER ARTIKEL

Onder dit punt worden de ontvangsten en uitgaven van de begroting 2013 van de VLM-begroting op het niveau van de ESR-code besproken.

1.1. ONTVANGSTENARTIKELEN

ESR klasse 1: Lopende ontvangsten van goederen en diensten

2013 BA: 1.456 2014 BO: 1.538

De inkomsten uit verkopen van goederen en diensten worden geraamd op 1.238 k.euro (een verhoging met 172 k.euro t.o.v. BA2013 voor ESR code 16.20) wegens de huidig geraamde inkomsten uit allerlei landbouweconomische studies en niet-instrumentgebonden opdrachten die de VLM uitvoert voor derden, zowel binnen als buiten de sector overheid. De ontvangsten op ESR-code 16.11 blijven gelijk. De opbrengst op het toezicht op de ruilverkavelingswerken wordt geraamd op 300 k.euro. Dit is 90 k.euro lager dan bij BA2013.

ESR klasse 2: Rentes

2013 BA: 650 2014 BO: 661

De inkomsten uit rentes (gemak van betaling bij verkoop domeingoederen, LIF-leningen en ruilverkaveling) worden op 182 k.euro geraamd (46 k.euro lager dan bij BA2013). De verwachte inkomsten uit pachten worden geraamd op 479 k.euro (57 k.euro hoger dan bij BA2013).

ESR klasse 3: Inkomensoverdrachten van andere sectoren

2013 BA: 6.866 2014 BO: 4.734

Er worden in 2014 geen inkomsten uit “nadelige saldi” verwacht, in tegenstelling tot de 4.391 k.euro bij BA2013. Dit omwille van het feit dat er geen aanvullende ruilverkavelingsaktes gepland zijn in 2014. In 2013 ging dit om de projecten Vissenaken en Merksplas. Vanuit verzekeringsmaatschappijen wordt 40 k.euro verwacht (constant). Vanuit vzw's wordt de raming op 77 k.euro gebracht (-7 k.euro). De raming van de inkomsten uit projecten met Europese cofinanciering wordt bijgesteld van 2.351 k.euro naar 4.617 k.euro. Hieronder bij de toelichting per entiteit wordt meer duiding gegeven (VLM en Natuurinrichting).

ESR klasse 4: Inkomensoverdrachten binnen de sector overheid

2013 BA: 61.053 2014 BO: 62.936

Via begrotingsartikel LB0/ILC-H-2-Y/IS

Voor de werkingsdotatie VLM werd het krediet na begrotingsaanpassing 2013 geïndexeerd met 105 k.eur, is er een bijstelling van 520 k.euro in het kader van het decreet landinrichting n.a.v. de principiële goedkeuring van het decreet landinrichting door de Vlaamse regering op 24/05/2013 en 100 k.euro voor PlanMER MAP5. Er wordt een krediet van 64 k.euro teruggezet in het kader van de gedeeltelijke terugdraai van de 100 miljoen aan personeelsbesparingen zoals doorgevoerd bij BA2013. Het budget wordt verhoogd met een bedrag van 61 k.euro ter uitvoering van het sectoraal akkoord 2010-2012. Dit krediet wordt verminderd met 115 k.euro in het kader van de uitvoering van de 3de fase van de CAG-besparing (-6% koppen). Naar aanleiding van de beslissing van de Vlaamse Regering omtrent het VAC Gent wordt het krediet verminderd met 73 k.euro. Aldus wordt de dotatie 49.023 k.euro groot.

Vanuit de afdeling ALBON van het departement LNE worden de inkomende werkkredieten voor studies in de ruilverkaveling voorzien. Het budget voor de voorbereiding van de nieuwe ruilverkavelingsprojecten Wellen en Gooik en voor de monitoring van ecologische waarden in een aantal ruilverkavelingsprojecten die in uitvoering zijn of recent afgewerkt zijn, bedraagt 110 k.euro VAK en 110 k.euro VEK.

Via begrotingsartikel LD0/ILC-H-5-Y/IS

Vanuit ANB wordt een werkingsdotatie van 870 k.euro voorzien voor studies en vergoedingen in de natuurinrichting die door de VLM gefinancierd worden, constant beleid.

Via begrotingsartikel KB0/1KD-A-5-V/IS

Heel wat plattelandsgemeenten kampen met een aantal problemen omwille van hun typische plattelandskenmerken, met name hun uitgestrektheid, lage bevolkingsdichtheid en de hoeveelheid open ruimte. Ook is het gemiddelde inkomen en de waarde van het onroerend goed lager op het platteland. Bovendien hebben de gemeenten vaak weinig economische activiteit waaruit ze voldoende inkomsten kunnen putten. Met een plattelandsfonds wil de Vlaamse regering tegemoet gekomen aan de vraag van de plattelandsgemeenten om bijkomende middelen te voorzien zodat zij hun taken kunnen blijven vervullen.

Op 29 mei 2013 werd het ontwerpdecreet tot vaststelling van de regels inzake de verdeling van het Vlaams Plattelandsfonds goedgekeurd door de plenaire vergadering van het Vlaams Parlement. Het decreet voorziet in de mogelijkheid tot het toekennen van trekkingsrechten voor 50 doelgemeenten. Voor 2014 wordt er, net zoals bij BA2013, een bedrag van 8.010 k.euro in de vorm van een correlatief krediet voorzien als inkomst voor de VLM vanuit het departement LV.

Via begrotingsartikel LBC /3LC-H-2-R/IS

De volgende RUP's werden in 2013 definitief goedgekeurd:

RUP	Opp kapitaalschade	Maximale oppervlakte gebruikerscompensatie	Totale mogelijke kapitaalschade
Zeehaven Antwerpen	65,79 ha	65,79 ha	1 020 000 €
Zwin en zwinbosjes	86,42 ha	1,00 ha	1 443 000 €
Wegverbinding Ieper – Veurne	4,30 ha	0,00 ha	39 000 €

Momenteel zijn er geen voorlopig vastgestelde RUP's die in 2014 aanleiding zouden kunnen geven tot betalen van schadevergoeding.

Dotatie aan de VLM voor gebruikersschade:

De geschatte maximale te betalen gebruikerscompensatie voor de drie definitief vastgestelde RUP's is 360 k.euro. Gezien er ook voor RUP's uit voorgaande jaren nog aanvragen voor gebruikerscompensatie kunnen worden ingediend, wordt voor 2014 bij constant beleid 775 k.euro VEK voorzien. Met nog 904 k.euro voorzien encours op 31/12/2013 is er voor gebruikerscompensatie voor 2014 een VAK van 2.550 k.euro voorzien bij constant beleid.

Dotatie aan de VLM voor kapitaalschade:

Gezien de potentiële schade voor de 3 definitief vastgestelde RUP's wordt er 1. 210 k.euro VAK voorzien voor 2014. Het VEK voor 2014 wordt constant gehouden op 1.210 k.eur.

Via begrotingsartikel LBC/3LC-H-2-Y/IS

Dotatie aan de VLM voor plattelandsbeleid:

Vanuit dit begrotingsartikel financiert de minister van plattelandsbeleid de uitvoering van zijn subsidiebeleid. In 2014 is er vanuit continu beleid een VAK van 211 k.euro beschikbaar dat wordt gebruikt voor de verderzetting van de bestuurskrachtmeting (185 k.euro) en voor de verderzetting van de IPO-werking (26 k.euro). In VAK is er een eenmalige bijstelling in plus van 3.200 k.euro toegevoegd met de bedoeling:

- acties uit het goedgekeurde actieprogramma van het plattelandsbeleid te kunnen realiseren (2.750 k.euro)
- de overgang naar PDPO III uit te werken (450 k.euro).

Er is 1.037 k.euro VEK beschikbaar vanuit constant beleid. Hierbij wordt 1.037 k.euro gebruikt voor lopende plattelandsinitiatieven en de werking van het IPO (119 k.euro), het paardenloket (350 k.euro), de bestuurskrachtmonitor fase 2 en 3 (100 k.euro), quick win's mbt oproep 2012 mbt Vlaamse Rand, Schelde-Leie en Scheldelandschapspark (80 k.euro), quick win's mbt oproep 2013 mbt De Wijers, Scheldelandschapspark Oost-Vlaanderen,

Scheldelandschapspark Antwerpen, Veldgebied Brugge, Vlaamse Rand, Schelde Leie, de Merode (294 k.euro), projecten armoede (vervolg ZORO, 55 k.euro) ondersteuning dorpsbelangen (25 k.euro) en aanleg van volkstuinen (14 k.euro).

Er is een bijstelling van 211 k.euro die wordt gebruikt voor de éénmalige bijstelling naar aanleiding van de overgang naar PDPO III (150 k.euro) en de aanleg van volkstuinen (61 k.euro). Deze middelen werden eenmalig gecompenseerd op begrotingsartikel LBC/3LC-H-2-K/WT.

Dotatie aan de VLM voor uitgaven in het kader van het MAP (onderzoeken):

Er wordt 1.000 k.euro VAK voorzien op basis van constant beleid voor onderzoeksopdrachten in kader van het MAP. In 2014 worden onderzoeksopdrachten aanbesteed en gegund die over meerdere jaren zullen lopen en over meerdere jaren worden betaald. Er zijn diverse onderzoeksopdrachten gestart (opzet en opvolging van een monitoringnetwerk van landbouwbedrijven ter evaluatie van de waterkwaliteit ten gevolge van derogatie, beste landbouwpraktijken van teelten in combinatie met nateelten, internationale benchmark van nutriëntenwetgeving en van innovatieve cultiveringstechnieken voor tuinbouw en organiseren van een Europese conferentie, onderzoek naar het beheer van oogstresten bij vollegrondsgroenten en mogelijkheden van vanggewassen en teeltrotaties met het oog op de waterkwaliteitsdoelstellingen van het Actieprogramma 2011-2014 (MAP4) en het documenteren en milieukundig bijstellen van het KNS en andere bemestingsadviessystemen in de tuinbouw met het oog op een ruimere toepassing in de tuinbouw zoals voorzien in het Actieprogramma 2011-2014 (MAP4)). Bijkomende onderzoeksopdrachten zullen aanbesteed worden in 2014 in uitvoering van de visienota van het onderzoeksplatform duurzame bemesting (Scenario-analyse' en 'Validatie en kalibratie' van ArcNemo. ArcNemo: Vernieuwde kwantificering van de verliezen van stikstof en fosfor vanuit de landbouw naar het oppervlaktewater, nog nader te bepalen onderzoeksopdrachten in kader van het Mestactieplan. Tevens is voorzien in de financiering van de coördinatieopdracht van het onderzoeksplatform duurzame bemesting. Er wordt 1.470 k.euro VEK voorzien voor het uitbetalen van bestaand en nog op te starten onderzoek en de financiering van de coördinatieopdracht.

Dotatie aan de VLM voor uitgaven in het kader van instandhoudingsdoelstellingen

In het kader van de uitvoering van projecten ter invulling van de Europese instandhoudingsdoelstellingen wordt er bijkomend een vastleggingsbudget van 1.250 k.euro voorzien voor de uitvoering van projecten via de VLM-begroting. Het betreft de uitvoering van een flankerend beleid in kader van de instandhoudingsdoelstellingen. Door VLM worden ruilgronden aangekocht in functie van het vrijwillig uitruilen van landbouwers uit prioritair gebied met instandhoudingsdoelstellingen. Dit zou kunnen gaan om aankoop van ruilgronden in de omgeving van De Liereman, Vijvergebied Midden-Limburg, Uitkerkse Polders, Fondatie-Heirnis, Donkmeer-Berlarebroek, Schuddebeurze, Biscopveld, Moervaart enz.

In het kader van diverse projecten wordt er ten slotte vanuit de provincies 0 k.euro (-12 k.euro) en vanuit vzw's 220 k.euro (+132 k.euro) verwacht.

ESR klasse 6: Kapitaaloverdrachten binnen de sector overheid

2013 BA:23.587 2014 BO: 43.509

Via begrotingsartikel LB0/1LC-H-5-Y/IS

Het correlatief krediet gekoppeld aan de vastleggingsmachtiging voor investeringen wordt begroot op 1.233 k.euro. Het budget wordt enerzijds met 20 k.euro index en een extra beleidskrediet van 180 k.euro verhoogd. Anderzijds wordt het budget verminderd met 400 k.euro in het kader van de uitvoering van de 3de fase van de CAG-besparing (-6% koppen).

Via begrotingsartikel LB0/1LC-H-2-Y/IS

Het budget voor de subsidiëring van landinrichtingswerken die door de VLM worden uitgevoerd bedraagt 3.557 k.euro VAK en 3.047 k.euro VEK. Via landinrichting wordt de

kwaliteit van de open ruimte versterkt. Het gaat in 2014 om de uitvoering van landinrichtingswerken in 10 lopende landinrichtingsprojecten (De Westhoek, Leie en Schelde, Grote-Netegebied, Noordoost-Limburg, Gentse Kanaalzone koppelingsgebieden, de Merode prinsheerlijk platteland, Brugse Veldzone, Plateau van Moorsel, Molenbeek-Maalbeek, Land van Teirlinck). Er werd een vermeerdering van 500 k.euro VAK doorgevoerd, gecompenseerd op de middelen voor de subsidiëring van landinrichtingswerken die door provincies en gemeenten worden uitgevoerd (budget MINA-fonds).

Het budget voor het betalen van de subsidies voor ruilverkavelingswerken is uitdovend op de algemene uitgavenbegroting. Er wordt t.o.v. de begrotingsaanpassing 2013 binnen dit begrotingsartikel 628 k.euro VEK doorgeschoven van de subsidiëring van ruilverkavelingswerken naar de subsidiëring van landinrichtingswerken, alsook 133 k.euro VEK vrijgemaakt ter compensatie van de vermeerdering van de VEK-kredieten voor de subsidiëring van landinrichtingswerken (budget MINA-fonds). Er blijft zodoende 464 k.euro VEK beschikbaar.

Via begrotingsartikel LB0/1LC-H-4-Y/IS

Een variabel krediet wordt aangewend voor de subsidiëring van ruilverkavelingswerken. De raming van de kredietbehoefte bedraagt 20 k.euro VRVAK en is gelijk aan de raming van de toegewezen ontvangsten (zie Fonds voor Landinrichting en Natuurlijke Rijkdommen).

Via begrotingsartikel LD0/1LC-H-4-Y/IS

Vanuit ANB wordt in een dotatie voorzien van 850 k.euro ter realisatie van het project “Groenpool Vinderhoutse bossen”. Dit begrotingsartikel wordt ingesteld in de begroting 2014. Het uitgavenartikel staat in relatie tot het bestaande ontvangstenartikel LD0/9LC-H-T-F/OW waarop de bosbehoudbijdragen ontvangen worden. Er wordt voorzien in een dotatie van 850 k.euro aan de Vlaamse Landmaatschappij met middelen van het Bossencompensatiefonds. Met deze kredieten treedt de VLM op voor de aankopen ten behoeve van compenserende bebossing. In 2014 zullen de kredieten ingezet worden voor de realisatie van de Vinderhoutse Bossen.

Via begrotingsartikel LD0/1LC-H-5-Y/IS

Vanuit ANB wordt een correlatief krediet van 1.864 k.euro voorzien voor de afhandeling van investeringsprojecten inzake natuurinrichting. De middelen maken deel uit van het geheel aan investeringen voorzien op het platteland en in randstedelijke gebieden in geïntegreerde projecten waarbij in overleg met partners, lokale bewoners en ondernemers diverse omgevingsdoelstellingen op het terrein gerealiseerd worden. De investeringen in natuurinrichting beogen van het realiseren van kwaliteitsvolle natuur en dragen bij tot de doelstelling van uitbreiding van het areaal onder effectief natuurbeheer. Natuurinrichting wordt ingezet als één van de belangrijke instrumenten voor de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen.

Via begrotingsartikel LBC/3LC-H-2-Y/IS

Dotatie aan de VLM voor grondverwerving buffergebieden:

Voor de verwerving van Seveso-buffergebieden in Overdam (Gent) wordt 525 k.euro euro voorzien. Hiermee wordt in de eerste plaats de aankoop gefinancierd van de woning gelegen te Overdam 9. De onderhandelingen zijn opgestart en zullen normaliter afgerond worden begin 2014. Daarnaast wordt ook de sloop van een aantal andere, reeds verworven woningen voorzien.

Dotatie aan de VLM voor de aankoop van gronden voor volkstuinparken:

Vanuit dit begrotingsartikel prefinanciert de minister van plattelandsbeleid de aankoop van gronden voor volkstuinen.

Dotatie aan de VLM voor technische uitgaven met betrekking tot de toepassing van de wetten op de ruilverkaveling van landeigendommen, eventueel door toekenning van voorschotten:

Voor de subsidiëring van ruilverkavelingswerken wordt er 4.261 k.euro VAK voorzien. Deze middelen zijn noodzakelijk om de opgemaakte ruilverkavelingsplannen op een snelle en efficiënte manier uit te voeren, om zo tegemoet te komen aan de verwachtingen van de talrijke betrokkenen (lokale besturen, verenigingen, landbouwers, particulieren). In 2014 gaan de subsidiekredieten hoofdzakelijk naar de projecten Jesseren, Sint-Rijkers, Sint-Lievens-Houtem, A11 en Zondereigen. Er werd een vermeerdering van 103 k.euro VEK doorgevoerd, gecompenseerd op de middelen voor het betalen van subsidies voor landinrichtingswerken die voor 2008 werden verleend (uitdovend begrotingsartikel algemene uitgavenbegroting).

Dotatie aan de VLM voor voorkeurecht natuur en de werking van de grondenbanken: Op dit begrotingsartikel is 2.000 k.euro beschikbaar door de projectgewijze overdracht van het Agentschap voor Natuur en Bos aan de Vlaamse Landmaatschappij voor de uitoefening van het voorkeurecht, de koopplichten in het kader van het Natuurdecreet, de verwerving via overbedeling in ruilverkavelingsprojecten en de werking van de grondenbanken. Voor 2014 wordt voor deze uitgaven constant beleid gevoerd. Het instrument van recht van voorkeurecht natuur is een bijzonder aantrekkelijk instrument dat toelaat om actief in te spelen op de aankoopdynamiek in een bepaald gebied. Het Agentschap voor Natuur en Bos wordt actief ingelicht over opportuniteiten. Er wordt heel selectief en omzichtig omgesprongen met dit instrument waarbij het wordt ingezet binnen de wettelijk voorziene grenzen en bovendien pas wanneer de aankoop van bijzonder belang is voor het halen van de doelstellingen.

Een deel van de kredieten wordt ingezet ten behoeve van de koopplichten in het kader van het Natuurdecreet, voor de uitoefening van de taken van de Vlaamse en lokale grondenbanken, inclusief de grondenbank Sigma. In overleg tussen het Agentschap voor Natuur en Bos en de VLM en op basis van een planning van de individuele grondenbanken werd een raming opgemaakt van de nodige budgetten om per grondenbank de verwachte realisaties te kunnen uitvoeren.

Via begrotingsartikel MDU/3MH-E-2-W/IS

Vanuit AWW wordt 1.299 k.euro VEK aan de VLM gedoteerd, en dit voor de projecten Fietspad N370, natuurcompensaties A11, A11, grondverwerving buffergebieden Dudzele en landschapsplannen particulieren Dudzele-Oost.

Via begrotingsartikel MBU/3MI-E-2-U/IS

Vanuit AMT wordt 7.677 k.euro VEK aan de VLM gedoteerd, en dit voor de projecten LIR Desteldonk Noord en Desteldonk Zuid, LIR Rieme-Zuid en Doornzele-Noord en de grondenbanken Gentse Kanaalzone, LSO en RSO Opstalvalleigebied.

Vanuit de VMM wordt voorzien in een inkomst van 320 k.euro in het kader van het recht van voorkeurecht en de koopplicht Integraal Waterbeleid.

Vanuit W&Z wordt voorzien in een inkomst van 2.150 k.euro voor de grondenbanken Sigma en rivierherstel Leie.

De bijdrage van de provincies en de gemeenten in de inrichtingswerken werd berekend op respectievelijk 879 k.euro (komende van 1.153 k.euro) en 3.211 k.euro (komende van 2.399 k.euro).

In het kader van PDPO AS3 en AS4 worden in 2014 voor 2.974 k.euro aan inkomsten voorzien (3.823 k.euro bij BA2013). De bedragen dienen voor doorstorting aan VZW's en lokale besturen.

Vanuit vzw's werd bij BA2013 22 k.euro voorzien voor hun bijdrage in landinrichtingswerken. In 2014 is er geen dergelijke inkomst.

De bijdragen van gemeenten in lokale grondenbanken wordt voor 2014 berekend op 8.875 k.euro. In 2013 werd er 570 k.euro begroot.

De bijdrage van de NMBS voor grondenbank RSO Opstalvalleigebied wordt voor 2014 berekend op 1.875 k.euro. In 2013 werd er 350 k.euro begroot.

ESR klasse 7: Desinvesteringen

2013 BA: 6.742 2014 BO: 5.537

De geraamde opbrengsten uit de verkoop van gronden worden bijgesteld van 6.742 k.euro naar 5.537 k.euro. Het gaat om volgende bedragen: 2.710 k.euro voor de entiteit grondenbanken, 0 k.euro voor de entiteit natuurinrichting (er wordt geen verkoop van meegesleurde gronden aangekocht buiten de perimeter gepland), 650 k.euro voor de entiteit landinrichting en 1.400 k.euro voor de entiteit ruilverkaveling. Verder zijn er nog voor 777 k.euro (komende van 2.080 k.euro) verkopen van het patrimonium van de VLM gepland.

ESR klasse 8: Kredietaflossingen en vereffeningen

2013 BA: 4.403 2014 BO: 2.662

Dit betreft de raming van de ontvangsten van de hypothecaire debiteuren ruilverkaveling en ontvangsten vanuit de verkoop van domeingoederen van de VLM via gemak van betaling evenals de leningen van de sociale dienst. De raming wordt bijgesteld van 603 k.euro naar 559 k.euro. Ook de basisallocatie LB0 LC168 8514, een variabel krediet ter financiering van het recht van voorkoop in de ruilverkaveling (terugvorderbaar voorschot) wordt bij ontvangst door de VLM hierop aangerekend. De raming bij ALBON voor de ontvangst bij de VLM is begroot op 1.804 k.euro (bijstelling van 3.501 k.euro). Vanuit ALBON wordt er vanuit de basisallocatie (LBC LC195 8514) 299 k.euro aan de VLM ter beschikking gesteld voor aankoop van landeigendommen in de ruilverkaveling en de landinrichting (constant beleid).

1.2. UITGAVENARTIKELEN

ESR klasse 11: Lonen en sociale lasten

2013 BA: 43.624 2014 BO: 44.438

De loonkredieten werden na BA 2013 geactualiseerd en bijgesteld op basis van de kost van het personeelsplan 2013. Er werd 61 k.euro aan de loonkredieten toegevoegd ter uitvoering van het sectoraal akkoord 2010-2012. Er werd 64 k.euro aan de loonkredieten toegevoegd in het kader van de gedeeltelijke terugdraai van de 100 miljoen aan personeelsbesparingen zoals doorgevoerd bij BA2013. Tevens werd rekening gehouden met de loonkost van de bijkomende opdrachten van de VLM zoals de contracten met externe financiering en projectfinanciering.

ESR klasse 12: Aankopen van niet – duurzame goederen en diensten

2013 BA: 13.843 2014 BO: 17.843

De verhoging komt voor uit de actualisatie van de raming van de benodigde werkingskosten, voor de beleidsentiteiten tevens op basis van een actualisatie van de projectenportefeuille.

ESR klasse 3: Inkomensoverdrachten aan andere sectoren

2013 BA: 12.053 2014 BO: 8.881

Voor het begrotingsjaar 2013 werden de uitgaven geraamd aan “batige saldi” in het kader van de ruilverkaveling (afhandeling ruilverkaveling Vissenaken en Merksplas) geraamd op 3.956 k.euro. Gezien er geen aanvullende aktes worden verleden in 2014 wordt het krediet bijgesteld naar 109 k.euro voor de uitbetaling van cultuurschade en andere vergoedingen. Voor de grondenbanken wordt een geraamde uitgave voorzien van 1.954 k.euro (+568 k.euro) om aan de bestaande stimuli en flankerende maatregelen te kunnen voldoen. In het kader van RUP’s zal er voor 1.985 k.euro (constant beleid) betaald worden aan gebruikers- en kapitaalschade (decreet grond- en pandenbeleid). In de land- en natuurinrichting wordt 28 k.euro (bij BA 2013 194 k.euro) voorzien voor uitbetalingen cultuurschade en andere

vergoedingen. De jaarlijkse geïndexeerde bijdrage aan het VCM bedraagt in 2014 104 k.euro (+1 k.euro). Aan de vzw Vlaams Paardenloket wordt een subsidie van 350 k.euro betaald, constant beleid. De inkomensoverdrachten aan vzw's in het kader van PDPO AS 3 en 4 worden in 2014 bijgesteld naar 2.416 k.euro (komende van 2.525 k.euro). In het kader van Plattelandsbeleid worden 337 k.euro inkomensoverdrachten aan vzw's voorzien (+ 37 k.euro). Daar waar de VLM lead-partner is in Europese projecten dienen 42 k.euro van de ontvangen declaraties te worden doorgestort aan vzw's (54 k.euro bij BA 2013) en 611 k.euro (bij BA 2014 begroot op 1.200) aan EU-overheden. In het kader van het EIP-project dienen in 2014 945 k.euro doorstortingen te gebeuren aan EU-partners, niet-overheden.

ESR klasse 4: Inkomensoverdrachten binnen de sector overheid

2013 BA: 1.968 2014 BO: 2.234

De inkomensoverdrachten aan lokale besturen in het kader van PDPO AS 3 en 4 worden in 2014 bijgesteld naar 1.700 k.euro (-59 k.euro). In het kader van Plattelandsbeleid worden 351 k.euro inkomensoverdrachten aan lokale besturen voorzien (+351 k.euro) en 150 k.euro aan provincies (+150 k.euro). Bij BA2013 werden 186 k.euro overdrachten aan gemeenten voorzien. Dit valt weg bij BO2014. In het kader van diverse projecten dient 33 k.euro aan provincies betaald te worden (23 k.euro bij BA2013).

ESR klasse 6: Kapitaaloverdrachten binnen de sector overheid

2013 BA: 8.306 2014 BO: 8.010

In het kader van PDPO As 3 en 4 dienden een aantal restbudgetten van provincies teruggestort te worden in 2013. Vandaar dat hier 296 k.euro werd geraamd. In 2014 is dit niet voorzien.

Ter uitvoering van het Plattelandsfonds wordt voorzien in het doorstorten van 8.010 k.euro aan investeringsbijdragen aan de betrokken gemeenten. Dit is constant beleid.

ESR klasse 7: Investerings

2013 BA: 30.449 2014 BO: 44.151

Het krediet voor aankopen gronden binnen de grondenbankactiviteiten van de VLM wordt op basis van actualisatiegegevens en de diverse begrote inkomsten van de diverse partners op 26.021 k.euro gebracht (8.930 k.euro bij BA2013). De geraamde grondverwervingen in het kader van de inrichtingsactiviteiten worden op 3.750 k.euro gebracht (komende van 4.250 k.euro). Binnen de entiteit ruilverkaveling gebeurt dit met het terugvorderbaar voorschot. De VLM maakt in 2014 voor 777 k.euro van zijn domeingoederen te gelde en kan deze middelen aanwenden voor het verwerven van nieuwe gronden (in 2013 is 4.407 k.euro voorzien, gefinancierd door de geraamde inkomsten in 2013 en de voorziene intering op eerdere realisaties). Voor de inrichtingswerken wordt in 2014 een bedrag van 12.370 k.euro geraamd op basis van geactualiseerde gegevens in plaats van de geraamde 11.429 k.euro uit begrotingsaanpassing 2013. Dit ten gevolge van een aantal inrichtingsprojecten (ruilverkavelingen Jesseren, Zondereigen en Sint-Lievens-Houtem, natuurinrichtingsprojecten West-Vlaamse Scheldemeersen en Biscopveld, landinrichtingsprojecten inrichting Poort Gerhagen en inrichting Rieme-Zuid Doornzele-Noord) die op kruissnelheid komen wat betreft de uitvoering op het terrein. Er wordt de aankoop of vervanging van bedrijfswagens voorzien voor 80 k.euro (komende van 120 k.euro) en investeringen in informatica, kantoor materiaal en meubilair worden geraamd op 1.153 k.euro (aanpassing - 160 k.euro ten opzichte van BA2013).

ESR klasse 8: Kredietverleningen

2013 BA: 4.526 2014 BO: 2.829

In het kader van het toestaan van gemak van betaling bij de verkoop van domeingoederen voorziet de VLM dat dit voor 500 k.euro kan gebeuren via kredietverlening. Voor hetzelfde doel wordt binnen de entiteit ruilverkaveling in 500 k.euro voorzien. Ter spijzing van het landinrichtingsfonds verwacht de VLM in 2014 om 424 k.euro (303 bij BA2013) door te storten aan ALBON aan geïnde pachten op gronden aangekocht in het kader van de ruilverkaveling en geïnde intrest door het toestaan van gemak van betaling in de

ruilverkaveling voor het voldoen van de nadelige saldi. Ook teveel ontvangen subsidies voor inrichtingswerken of positieve saldi ten gevolge van ontbinding van ruilverkavelingscomités maken deel uit van het geraamde bedrag. Op basis van een ingeschatte aanwending van het terugvorderbaar voorschot in de ruilverkavelingen Merksplas en Vissenaken wordt verwacht dat een bedrag van 1.400 k.euro (bij BA2013 was dit 3.218 k.euro) kan teruggestort worden aan ALBON ter voldoening van het bekomen terugvorderbaar voorschot. De sociale dienst kan voor 5 k.euro sociale leningen verstrekken.

2. DAB MINAFONDS (PARTIM VLM)

2.1. ONTVANGSTENARTIKELEN

LBC/2LC-H-A-J/OW - ontvangsten werking en toelagen - mestbeleid

(in duizend euro)

	ALGEMENE ONTVANGST	TOEGEWEEZEN ONTVANGST	LENINGS- OPBRENGST
BA 2013	3.032	0	0
BO 2014	2.257	0	0

De ontvangsten ter handhaving van het Vlaamse mestbeleid worden voor 2014 begroot op 2.257 k.euro. De geraamde ontvangst bestaat uit vorderingen uitgeschreven in 2014 en is samengesteld uit volgende componenten:

De boetes voor overschrijding NER zijn voor de eerste maal opgelegd eind 2009. De landbouwers hebben sindsdien de mogelijkheid gehad om zich in orde te stellen, hetzij door minder dieren te houden, hetzij door NER te verwerven. De jaarlijkse NER-overschrijdingen dalen. Bovendien hebben landbouwers de mogelijkheid om een ontvangen boete te compenseren het jaar nadien. Daarnaast is er een groot aantal recidivisten (verdubbeling van de boete) wat maakt dat de opgelegde boetes en het te innen bedrag slechts langzaam zijn gedaald in het verleden. Voor 2014 wordt uitgegaan van een daling aan inkomsten tov 2013, omdat uit een enquête uitgevoerd eind 2012 en voorjaar 2013 door de VLM is gebleken dat steeds meer landbouwers zich in orde hebben gesteld of nog zullen in orde stellen.

De boetes voor het niet voldoen aan de mestverwerkingsplicht werden voor de eerste maal opgelegd begin 2010. Uit onderzoek van de dossiers is gebleken dat het grootste aandeel van de boetes te wijten was aan administratieve nalatigheden. De landbouwers passen hun gedrag aan en het op te leggen bedrag daalt. Het aandeel van de landbouwers waarbij de boete niet het gevolg is van administratieve nalatigheden is in de loop der jaren hierdoor gestegen en is inmiddels ruimschoots het grootste aandeel geworden. Verwacht wordt dat de inkomsten niet meer zullen dalen. Voor de raming van de inkomsten wordt uitgegaan van eenzelfde bedrag als voor BO2013 namelijk 350 k.eur.

De inkomsten uit de boetes voor balansoverschrijdingen zullen dalen. Uit de sanctionering van de balansoverschrijdingen in het verleden is gebleken dat vele overschrijdingen het gevolg zijn van administratieve nalatigheden. Landbouwers en de mestvoerders hebben hun administratieve verplichtingen beter nagekomen en er waren dus steeds minder balansoverschrijdingen. Dit resulteerde echter niet in een daling van de inkomsten, omdat de criteria voor het sanctioneren van de balans strenger werden (overtredingen werden sneller bestraft). Er wordt van uit gegaan dat in 2014 net als in 2013 geen verstrenging van de criteria meer zal gebeuren, zodat de inkomsten als gevolg van gedragswijziging zullen dalen.

Voor de boetes voor verzuim aangifteplicht wordt geen verdere daling voorzien van het opgelegde bedrag en de inkomsten ten opzichte van de vorige jaren. In juni 2011 werd een specifieke actie ondernomen om bedrijven die potentieel in aanmerking komen voor vrijstelling van de aangifteplicht aan te zetten tot het vragen van deze vrijstelling. Daarom werd in de begroting van 2012 nog een aanzienlijke daling voorzien. Er wordt in 2014 net als

in 2013 geen verdere daling meer verwacht, omdat er van uit gegaan wordt dat de boetes worden opgelegd aan een jaarlijkse restgroep van min of meer constante omvang.

Voor de groep “andere boetes” wordt uitgegaan van de cijfers voor 2013. Onder deze groep zitten veel boetes als gevolg van terreinvaststellingen. Welke terreincontroles in 2014 zullen worden uitgevoerd, zal afhangen van het Controle Actie Plan dat eind 2013 zal worden opgesteld. In dit plan wordt bepaald waar de focus van handhaving in 2014 zal liggen.

De geraamde ontvangst van 2.257 k.euro bestaat samengevat dus uit volgende componenten: inzake verzuim aangifteplicht een in te vorderen bedrag van 400.000 euro met vermindering na bezwaarprocedure van 80.000 euro, inzake balansoverschrijdingen een in te vorderen bedrag van 1.000.000 euro met vermindering na bezwaarprocedure van 285.000 euro, inzake mestverwerkingsplicht een in te vorderen bedrag van 350.000 euro met vermindering na bezwaarprocedure van 92.000 euro, inzake overschrijding Nutriëntenemissierechten (NER) een in te vorderen bedrag van 1.600.000 euro met vermindering na bezwaarprocedure en compensatie van 500.000 euro en tenslotte een in te vorderen bedrag van 180.000 euro en een vermindering na bezwaarprocedure met 64.800 euro.

Het inningspercentage van dit bedrag wordt geraamd op 90%. De ontvangsten worden daarom geraamd op 2.257 k.eur.

2.2. UITGAVENARTIKELEN

PROGRAMMA L(B)C – MINAFONDS

De volgende begrotingsartikels maken deel uit van het programma L(B)C, en geven invulling aan de beleidsopdracht uit de beleidsdocumenten van het beleidsveld Leefmilieu en Natuur: “streven naar een hoog beschermingsniveau voor huidige en toekomstige generaties via bescherming mens en milieu, duurzame aanwending van grondstoffen en natuur, behoud en bevordering van biologische en landschappelijke diversiteit en zorg voor klimaat”.

Deze beleidsopdracht wordt in de beleidsbrieven systematisch opgevolgd via een reeks operationele doelstellingen, waarbij deze doelstellingen gebaseerd zijn op een aantal beleidsthema's. Binnen het beleidsdomein LNE werd er voor geselecteerd om de begrotingsartikels onder de ESR-groepering WT (Werking en Toelagen) inhoudelijk op te delen naar deze beleidsthema's uit de beleidsdocumenten.

Voor het beleidsveld Leefmilieu en Natuur gaat het concreet om volgende beleidsthema's:

- A/ Slagkrachtige overheid: uitgaven in het kader van beleidsvoorbereiding, beleidsevaluatie, beleidsonderbouwing en beleidsuitvoering
- B/ Slagkrachtige overheid: uitgaven internationaal milieu- en natuurbeleid
- C/ Slagkrachtige overheid: uitgaven partnerschappen leefmilieu- en natuurbeleid
- D/ Integraal waterbeleid
- E/ Beleid bodem en natuurlijke rijkdommen
- F/ Biodiversiteitsbeleid
- G/ Beleid lokale leefkwaliteit
- H/ Beleid open ruimte
- I/ Klimaatbeleid
- J/ Mestbeleid
- K/ Plattelandsbeleid
- L/ Partnerschappen via beheersovereenkomsten
- M/Luchtbeleid
- N/ Integraal waterbeleid – overdracht aan de openbare waterdistributienetwerken
- O/ Afvalstoffen- en materialenbeleid

Aan de hand van de benaming van de begrotingsartikels (..A/WT, ..B/WT, ...C/WT) kan u zien tot welk beleidsthema (en bijgevolg welke operationele doelstelling) de betrokken kredieten bijdragen. Deze koppeling beperkt zich wel tot de artikels met code WT, generiek is er nog geen inhoudelijke koppeling voorzien voor loonartikels en interne stromen. De stand van uitvoering van de aan de doelstellingen gekoppelde indicatoren wordt jaarlijks gerapporteerd in het Milieujaarprogramma (in bijlage) en in de jaarlijkse ondernemingsplannen van de betrokken entiteiten.

LBC/3LC-H-2-J/WT - werking en toelagen - mestbeleid

(in duizend euro)

	VAK	VEK	VRK	MAC
BA 2013	2.500	2.869	0	0
BO 2014	2.500	2.568	0	0

Voor 2014 wordt 2.500 k.euro VAK voorzien binnen constant beleid. Op 7 juli 2011 werd het Coördinatiecentrum Voorlichting en Begeleiding Duurzame Bemesting VZW opgericht (afgekort CVBB) met als effectieve leden de praktijkcentra die een werkingssubsidie ontvangen volgens het Besluit van de Vlaamse regering van 14 mei 2004. Deze VZW is opgericht als begeleidende maatregel in het kader van MAP4 (4^e actieprogramma in uitvoering van de Europese nitraatrichtlijn). De opdracht van de VZW en haar leden is het uitvoeren van individuele begeleiding inzake duurzame bemesting, het installeren en beheren van referentiepercelen en het oprichten en operationeel houden van waterkwaliteitsgroepen.

Voor 2014 wordt 2.568 k.euro VEK opgenomen:

Ten eerste omvat dit 500 k.euro VEK 2014 voor de afrekening van de activiteiten van het CVBB en zijn leden voor hun activiteiten in 2013. Van de benodigde middelen voor het CVBB voor 2013 werd immers voorzien om van 2.500 k.euro VAK 2013 80% (2.000 k.euro in 2 schijven van resp. 50% en 30%) te voorzien in VEK 2013 en 20% (500 k.euro) te voorzien in VEK 2014.

Ten tweede is 2.000 k.euro VEK 2014 voorzien voor de activiteiten van het CVBB en haar leden in 2014 conform de 80%/20% regel zoals hierboven beschreven (2.500 k.euro VAK 2014).

Ten derde is 68 k.euro VEK 2014 voorzien voor de activiteiten van 2 meerjarige projecten goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 23 december 2011 (Besluit van de Vlaamse Regering van 23 december 2011 betreffende de toekenning van een subsidie aan Inagro VZW en Besluit van de Vlaamse Regering betreffende de toekenning van een subsidie aan Bodemkundige Dienst van België VZW). Voor 2014 is dit 0 VEK voor subsidie aan BDB en 68 k.euro VEK aan Inagro.

LBC/3LC-H-2-K/WT - werking en toelagen - plattelandsbeleid

(in duizend euro)

	VAK	VEK	VRK	MAC
BA 2013	3.775	3.775	0	0
BO 2014	75	75	0	0

PDPO II (2007-2013) loopt af, momenteel zijn de voorbereidingen van PDPO III (2014 - 2020) volop bezig. Omdat we in 2014 nog in een overgangsfase zitten en enkel de voorbereiding voor de oproepen voor PDPO III voorbereiden en de projecten maar op budgetjaar 2015 worden goedgekeurd, worden de recurrent voorziene middelen van 3.700 k.euro in VAK éénmalig verschoven naar begrotingsartikel LBC/3LC-H-2-Y/IS. Het VEK

van 3.700 k.euro wordt éénmalig verschoven naar artikels LBC/3LC-H-2-L/WT, LBC/3LC-H-2-Y/IS en LBC/3LC-H-2-V/IS. In 2014 worden er geen projecten goedgekeurd.

75 k.euro in VAK en VEK is er nog voorzien voor de ondersteuning van de provinciale plattelandskolletten voor hun rol in PDPO II. Zij moeten de lopende projecten nog afwerken van PDPO II en ook de voorbereidingen treffen om PDPO III vlot te laten opstarten in 2014. Het budget voor 2014 blijft gelijk ten opzichte van de begroting van 2013 en voorgaande jaren. Dit is noodzakelijk om de met de provincies aangegane engagementen met te kunnen uitvoeren in het kader van PDPO II As 3 en As 4 en voor de voorbereidingen van de opstart van PDPO III. Aan dit bedrag worden ook Europese middelen gekoppeld.

LBC/3LC-H-2-L/WT - werking en toelagen - partnerschappen via beheersovereenkomsten
(in duizend euro)

	VAK	VEK	VRK	MAC
BA 2013	6.859	8.950	0	0
BO 2014	6.859	11.241	0	0

De beheersovereenkomsten (inclusief de vergoeding natuur en de inrichtingsmaatregelen in het kader van de Kaderrichtlijn Water) worden gesloten in het kader van het plattelandsonwikkelingsprogramma (PDPO) voor Vlaanderen en worden zowel met Vlaamse als Europese middelen gefinancierd.

De VLM sluit beheersovereenkomsten met de landbouwers voor het vrijwillig uitvoeren van agromilieumaatregelen, telkens met een looptijd van 5 jaar. De landbouwers ontvangen voor het uitvoeren van deze agromilieumaatregelen jaarlijks een vergoeding. De landbouwer kan, onder begeleiding van de bedrijfsplanner, beheersovereenkomsten met diverse doelstellingen (verminderde bemesting voor een betere waterkwaliteit, perceelsrandenbeheer, botanisch beheer, het beschermen van weidevogels, akkervogels en hamsters, erosiebestrijding en het beheren van kleine landschapselementen) sluiten. De beheersovereenkomsten hebben tot doel de milieukwaliteit in het landbouwgebied te verbeteren en het verlies aan biodiversiteit een halt toe te roepen.

De gesloten inrichtingsmaatregelen kaderen in de doelstellingen van de Kaderrichtlijn Water en de Vlaamse Waterbeheerplannen. Op een innovatieve wijze zetten deze inrichtingsmaatregelen landbouwers aan om collectief en projectmatig blauwe diensten te leveren.

Inzake VAK bedraagt het budget voor 2014 6.859 k.euro. Aangezien het plattelandsonwikkelingsprogramma (PDPO III 2014-2020) voor Vlaanderen, nog niet werd goedgekeurd, wordt er uitgegaan van constant beleid. De beheersovereenkomsten die zullen worden vastgelegd, hebben een looptijd van 5 jaar en omvatten zowel hernieuwingen als nieuwe overeenkomsten.

Het geraamde VAK in 2014 is ongewijzigd ten opzichte van het VAK in 2013.

Inzake VEK wordt voor 2014 11.241 k.euro voorzien. Het in 2014 uit te betalen bedrag voor werkjaar 2013 met betrekking tot de beheersovereenkomsten (dit zijn de contracten met startdatum 01/01/2009, 01/01/2010, 01/01/2011, 01/01/2012 en 01/01/2013), de vergoeding natuur en de inrichtingsmaatregelen in het kader van de Kaderrichtlijn Water, wordt geraamd op 11.241 k.euro.

Er worden, ten opzichte van het VEK in 2013, bijkomend 2.291 k.euro Vlaamse middelen voorzien om het beschikbare EU budget aan te vullen. Deze middelen zijn éénmalig afkomstig vanuit het begrotingsartikel LBC/3LC-H-2-K/WT.

LBC/3LC-H-2-R/IS - interne stromen – VLM gebruikersschade en kapitaalschade
(in duizend euro)

	VAK	VEK	VRK	MAC
BA 2013	3.700	1.985	0	0
BO 2014	3.760	1.985	0	0

Voor de bespreking van interne stromen wordt generiek verwezen naar de bespreking van de begrotingen van de betrokken Vlaamse rechtspersonen.

LBC/3LC-H-2-Y/IS - interne stromen - Vlaamse Landmaatschappij (VLM)
(in duizend euro)

	VAK	VEK	VRK	MAC
BA 2013	7.972	8.926	0	0
BO 2014	11.922	9.489	0	0

Voor de bespreking van interne stromen wordt generiek verwezen naar de bespreking van de begrotingen van de betrokken Vlaamse rechtspersonen.

E.2. VLAAMSE REGULATOR VAN DE ELECTRICITEITS- EN GASMARKT (VREG)

1. TOELICHTING PER ARTIKEL

1.1. ONTVANGSTENARTIKELEN

ESR 0821

Het overgedragen saldo uit 2013 wordt geraamd op 149 k.euro.

ESR 4610

De Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt (EVA VREG) staat in voor de uitvoering van zijn begroting, die past binnen het beleidsveld "Energie". VREG ontvangt zijn dotatie vanuit begrotingsartikel LB0/1LE-F-2-S/IS, dat onder het beheer staat van het Departement LNE en deel uitmaakt van het begrotingsprogramma LE.

De dotatie 2014 bedraagt 4.289 k.euro (-378 k.euro t.o.v. BA 2013).

In 2014 wordt de hertekende IT-infrastructuur, uitgewerkt na een functionele en technische evaluatie van de certificatedatabank door de IT-dienstverlener van de Vlaamse overheid, waarin drie grote IT-toepassingen bij resp. de netbeheerders, het VEA en de VREG zullen bestaan. Voor de uitbouw van deze toepassing en de creatie van een nieuwe handelsdatabank zal eenmalig 500 k.euro toegevoegd worden aan de dotatie (+500 k.euro).

De dotatie neemt toe met 54 k.euro als gevolg van de indexatie van de kredieten buiten het systeem van de indexprovisie, met 4 k.euro ter uitvoering van het sectoraal akkoord 2010-2012 en met 14 k.euro in het kader van de gedeeltelijke terugdraai van de 100 miljoen aan personeelsbesparingen zoals doorgevoerd bij BA2013. De dotatie wordt verminderd met 37 k.euro in het kader van de uitvoering van de 3e fase van de CAG-besparing (-6% koppen).

Dossierbehandeling is geen regulerende taak op te nemen door een energieregulator en is ook inhoudelijk niet verbonden met deze regulerende taakstelling. Om de overdracht van de huidige niet-regulerende taken van de VREG naar andere meer geschikte entiteiten in de praktijk te brengen, werden twee strategische projecten opgezet. Het gaat enerzijds om het uniek loket voor eigenaars van zonnepanelen bij de distributienetbeheerders, anderzijds om

de overdracht van de behandeling van groenestroom- en warmtekrachtdossiers naar het Vlaamse Energieagentschap (VEA). Voor deze laatste beweging is een overdracht van middelen voorzien tussen VREG en VEA (-488 k.euro) en wordt er 25 k.euro overgeheveld naar het departement Bestuurszaken in het kader van de overname van de verplichtingen voor de Pool der Parastatalen.

De VREG kreeg ten slotte tijdens BA 2013 een eenmalige verhoging van de dotatie met 400 k.euro. Deze middelen worden opnieuw naar het oorspronkelijke begrotingsartikel overgeheveld (-400 k.euro) en zodoende terug in mindering gebracht bij de werkingsmiddelen van de VREG.

1.2. UITGAVENARTIKELEN

ESR 0322

Het over te dragen overschot na afloop van het boekjaar 2014 wordt geraamd op 149 k.euro en wordt constant gehouden ten opzichte van het overgedragen saldo eind 2013.

ESR 11

De personeelsuitgaven worden geraamd inclusief bijkomende kosten voor endogene groei, indexeringen en de uitvoering van het sectoraal akkoord 2010-2012. In totaal gaat het om een budget van 2.367 k.euro, wat overeenkomt met een daling met 594 k.euro.

De overdracht van middelen naar het VEA en BZ in het kader van de overdracht van de dossierbehandeling van groenestroom- en warmtekrachtdossiers heeft zijn doorwerking naar de personeelsuitgaven (-476 k.euro). Ook valt de eenmalige verhoging van de personeelskosten zoals beslist bij BA 2013 terug weg.

ESR 12

De werkingsmiddelen stijgen met 87 k.euro, tot 1.863 k.euro.

De overdracht van middelen naar het VEA en BZ in het kader van de overdracht van de dossierbehandeling van groenestroom- en warmtekrachtdossiers heeft ook zijn doorwerking naar de werkingsuitgaven (-37 k.euro).

De belangrijkste uitgaven binnen het werkingsbudget worden hieronder overlopen.

In afwachting tot de release van een nieuwe databank wordt de bestaande (end-of-live) databank onderhouden. Kostprijs met betrekking tot de databanken wordt voor 2014 gebudgetteerd op 366 k.euro.

In 2014 wordt de hertekende IT-infrastructuur, uitgewerkt na een functionele en technische evaluatie van de certificatedatabank door de IT-dienstverlener van de Vlaamse overheid, waarin drie grote IT-toepassingen bij resp. de netbeheerders, het VEA en de VREG zullen bestaan. Voor de uitbouw van deze toepassing en de creatie van een nieuwe handelsdatabank wordt eenmalig 500 k.euro voorzien.

Naar aanleiding van een aanbeveling van IAVA met betrekking tot informatieveiligheid, ICT-veiligheid alsook in het kader van BCM werden in 2013 de risico's in kaart gebracht en oplossingen gesuggereerd. In 2014 wordt 139 k.euro vrijgemaakt om hieraan te werken.

ESR 74

Geen wijzigingen.

F. VLAAMSE INSTELLINGEN VAN OPENBAAR NUT, CATEGORIE B

F.1. DE WATERGROEP

1. TOELICHTING PER ARTIKEL

Onder dit punt worden de ontvangsten en uitgaven van de begroting 2014 van de Watergroep op het niveau van de ESR-code besproken.

1.1. ONTVANGSTENARTIKELEN

ESR 0822 – Over te dragen tekort van het boekjaar

De opgemaakte BO2014 resulteert in een over te dragen tekort ten bedrage van 25.670 k.euro. De uitvoering 2012 resulteerde echter in een over te dragen overschot van 83.720 k.euro. De hieronder vermelde ESR posten zullen dit verschil trachten te verklaren.

ESR 0821 – Overgedragen overschot vorige boekjaren

In de uitvoering 2012 kon een overgedragen overschot opgenomen worden ten bedrage van 60.833 k.euro. In BO2014 kan een overgedragen overschot van 24.692 k.euro opgenomen worden.

ESR 1611 – Verkoop van niet-duurzame goederen en diensten aan andere sectoren dan de overheid.

BO2014 ESR 16.11 moet samen gelezen worden met ESR 18.20. De ontvangsten 2014 voor deze ESR posten zijn 16.867 k.euro hoger dan de uitvoering 2012.

De belangrijkste kostendrijvers van deze post zijn de ontvangsten betreffende zuivering en afvoer en meerverbruik & vaste vergoeding welke gebaseerd zijn op de op het interne budget 2014A.

Belangrijk te vermelden is dat De Watergroep per einde 2012 de aftakkingen herwaardeert, wat nog niet voorzien was in BA2013. Dit leidt tot een andere boekingswijze welke resulteert in een verschuiving van de opbrengsten aftakkingen en de kosten aftakkingen

ESR 3630 – Dit betreft de Belasting op de Toegevoegde Waarde.

BTW dient hier niet langer budgettair verwerkt te worden.

ESR 4610 – Inkomensoverdrachten van de institutionele overheid - Limitatief krediet.

Dit betreft budget donatie startbaners (LB0 LC125 3122).

ESR 4630 – Inkomensoverdrachten vanuit het Minafonds - Limitatief krediet.

Bijdrage Mina-fonds gebaseerd op Tarief bovengemeentelijke bijdrage zoals vermeld in begrotingsdecreet.

Berekend als 43,62% verdeelsleutel De Watergroep volgens MB2013 op 84.859 k.euro (volgens LBC/3LC-H-2-N/WT).

ESR 5720 – Overige kapitaaloverdrachten van bedrijven.

De BO2014 is gebaseerd op de realisaties 2012 maar vermindert met de mutatie naar aanleiding van oplossen onverdeeldheid welke is opgenomen in realisaties 2012.

ESR 6821 – Investeringsbijdragen van gemeenten.

Dit betreft de bijkomende middelen die de RioP gemeenten voorzien.

ESR 6930 – Dit betreft de te ontvangen kapitaalsubsidies.

Momenteel nog moeilijk in te schatten welke de extra projecten zijn die voorheen nog niet gekend waren, welke extra kapitaalsubsidies kunnen genereren voor het jaar 2014.

ESR 7632 – Verkoop van gronden en gebouwen in het binnenland

Momenteel nog niet in te schatten voor BO2014. Realisaties 2012 hebben betrekking tot oplossen onverdeeldheid SWDE en verkoop SDC Beveren.

1.2. UITGAVENARTIKELENESR 1111, 1120, 1131 – Personeelskosten, 62-rekeningen.

De BO2014 Personeelskosten is gebaseerd op het interne budget van De Watergroep Budget 2014A,

Het interne budget 2014A van de Watergroep is gebaseerd op een constant aantal VTE's van 1430.

ESR. 1211 – Betreft de uitgaven voor aankopen van niet duurzame goederen en diensten – algemene werkingskosten.

De uitgaven opgenomen voor ESR 1211 in BA 2014 liggen 52.460 k.euro hoger dan in de uitvoering 2012. De belangrijkste kostendrijvers van deze post zijn de uitgaven betreffende zuivering en afvoer. De cijfers in BO2014 zijn gebaseerd op het interne budget 2014A van De Watergroep. In 2014A worden deze uitgaven van zuivering en afvoer grotendeels gesaldeerd met de inkomsten van zuivering &

Opmerking: De uitgaven betreffende afvoer worden lager ingeschat dan de ontvangsten betreffende afvoer door de ontvangsten die binnen De Watergroep blijven omdat De Watergroep de sanering zelf uitvoert (RioP).

ESR. 1250 – Indirecte belastingen

BTW dient hier niet langer budgettair verwerkt te worden.

ESR. 1410 – Dit betreft voornamelijk kosten magazijnaankopen, werken leidingen, en riolaansluitingen.

De BO 2014 is gebaseerd op het interne budget 2014A van de Watergroep. Belangrijk te vermelden is dat De Watergroep per einde 2012 de aftakkingen herwaardeert, wat nog niet voorzien was in BA2013. Dit leidt tot een andere boekingswijze welke resulteert in een verschuiving van de opbrengsten aftakkingen en de kosten aftakkingen

ESR. 2110 – Intrestlast bestaande leningen, overgenomen leningen, en nieuwe leningen.

De BO 2014 is gebaseerd op het interne budget 2014A van de Watergroep

ESR. 2140 – Rente op commerciële schuld.

De BO 2014 is gebaseerd op het interne budget 2014A van de Watergroep

ESR. 7330 – Waterbouwkundige werken

Voor BO 2014 wordt uitgegaan van dezelfde waarde als de realisaties 2012 met correctie naar aanleiding van overname Sint-Niklaas ten bedrage van 12,6 miljoen euro. In realisaties 2012 was er 49,3 miljoen euro voorzien voor DW leidingen waarvan 12,6 miljoen euro voor overname Sint-Niklaas, en 16,6 miljoen euro voor rioleringen. In BO2014 wordt 23 miljoen euro meer voorzien door de herwaardering van aftakkingen.

ESR. 9110 – Betreft aflossingen bestaande leningen, overgenomen leningen, en nieuwe leningen.

Voor de overige ESR rekeningen wordt uitgegaan van een gelijkaardig niveau van investeringen als de reguliere uitvoering 2012.

G. STRATEGISCHE ADVIESRADEN

G.1. SAR MINARAAD

1. TOELICHTING PER ARTIKEL

Onder dit punt worden de ontvangsten en uitgaven van de begroting 2014 van de SAR MINARAAD op het niveau van de ESR-code besproken.

1.1. ONTVANGSTENARTIKELEN

ESR 08.21

Overgedragen saldo blijft constant bij aanvang 2014 ten opzichte van BA 2013.

ESR 46.10

Dotatie (LB0/1LA-H-2-Y/IS) wordt verhoogd met 11 k.euro ten gevolge van de indexatie (+17 k.euro), extra budget ter uitvoering van het sectoraal akkoord 2010-2012 (+1 k.euro), extra budget in het kader van de gedeeltelijke terugdraai van de 100 miljoen aan personeelsbesparingen zoals doorgevoerd bij BA2013 (+5 k.euro) en een budgetvermindering in het kader van de uitvoering van de derde fase van de CAG-besparing (-6% koppen).

1.2. UITGAVENARTIKELEN

ESR 11

Loonkost berekend op 10,2 VTE (theoretische budgetlast van 9 statutairen en 1,2 contractuelen). Stijging van 13 k.euro ten gevolge van de indexatie.

ESR 12.11

Werkingskosten – kleine daling van 5 k.euro t.o.v. BA 2013.

ESR 12.21

Facturen aan Vlaamse Overheid in hoofdzaak betrekking op kosten doorgerekend i.v.m. loonadministratie zoals loonrun's Vlimpers, betalende vorming binnen de Overheid – verwachting is dat deze kosten ongeveer status quo blijven.

ESR 12.22

Stijging van 3 k.euro omwille van stijging huurprijzen (index).

ESR 74

Constant beleid inzake investeringen.

H. EIGEN VERMOGENS

H.1. EIGEN VERMOGEN VAN HET INSTITUUR VOOR NATUUR EN BOSONDERZOEK (EV INBO)

1. TOELICHTING PER ARTIKEL

Onder dit punt worden de ontvangsten en uitgaven van de begroting 2014 van het EV INBO op het niveau van de ESR-code besproken.

Binnen het EV INBO wordt er gewerkt met projecten waarbij er rekening moet gehouden worden met het feit dat ontvangsten en uitgaven:

- afhankelijk zijn van het succesvol binnenhalen van projecten (waarbij de succesgraad uit de vorige jaren niet representatief is voor de succesgraad van het lopende en/of toekomstige jaren);
- inkomsten en uitgaven niet systematisch in hetzelfde boekjaar vallen (oa bij EU projecten).

1.1. ONTVANGSTENARTIKELEN

ESR.0821

Dit is de overdracht van het saldo uit de BA2013.

ESR.1600

Is een inschatting van de ontvangsten voor diensten en verkopen in het werkjaar 2014 en dit is gebaseerd op de inkomsten met betrekking tot projecten die einde mei 2013 zijn gekend. Er werd/kan hierbij nog geen rekening gehouden/worden met projecten waarop in de loop van dit jaar en volgend jaar zou ingeschreven worden en waarvoor in 2014 wel verkopen zullen geregistreerd worden.

ESR.2620

Dit heeft betrekking op de rente-ontvangsten m.b.t. vaststaande borgens die wij ontvangen of bij de terugbetaling van de waarborg wordt het intrestenbedrag hierop geboekt (de roerende voorheffing wordt hiervan afgehouden).

ESR.4942

Dit is het geraamde bedrag van de reductie bedrijfsvoorheffing van eigen personeelsleden van het EV INBO, dat voor 2014 zal oplopen tot een vermindering van de bedrijfsvoorheffing van 80% (in plaats van de nu toegekende 75%). Dit heeft als gevolg dat ondanks een daling van de kosten met betrekking tot de lonen en de sociale lasten (t.o.v. BC2013), de vermindering van de bedrijfsvoorheffing licht gestegen is in vergelijking met de BC2013.

ESR.8950

Dit is de inschatting die wij maken van het bedrag aan borg dat zal worden terugbetaald, wat het resultaat is van het verschil tussen de teruggestorte borg (wegens de definitieve oplevering van de opdracht en de terugvraag van de borg mbt het opgeleverde project) en de borg die zal moeten gestort worden naar aanleiding van nieuwe projecten die ons zullen gegund worden.

1.2. UITGAVENARTIKELEN

ESR.0322

Het EV INBO verwacht het werkjaar 2014 met dit saldo af te sluiten.

ESR.1100

Dit zijn de personeelskosten en werkingskosten.

Het EV INBO heeft een programmamanager en een administratief medewerker in dienst, en daarnaast zijn er de wetenschappers die projectgerelateerde taken uitoefenen. In deze laatste categorie kunnen wijzigingen optreden in functie van de afgelopen of nieuw binnengehaalde projecten.

Op basis van de gekende projecten einde mei 2013, zullen er wat betreft de budgetlast voor 2014 drie personen bij aangeworven worden, maar zullen er ook 6 contracten aflopen, waardoor het saldo van de loonkost voorlopig lager uitvalt dan de BA2013. Dit kan natuurlijk nog veranderen in de loop van 2013/2014.

ESR.1200

Dit is een raming van de werkingskosten in 2014 aan de hand van de gekende projecten (de onder-aannemingen maken hier ook deel van uit). Dit wordt merkkelijk hoger ingeschat dan in de BA2013 door de mogelijke aankoop van een radartechnologie die zal plaatsvinden in 2014.

ESR.4110

Hier werd tot de BO2013 de uitgaven opgenomen die terugbetaald moeten worden aan het INBO (in het kader van de EV INBO ondersteunende uitgaven), deze uitgaven worden nu gerapporteerd onder ESR 12.21 en 74.22 aangezien het EV INBO geen deel uitmaakt van de consolidatiekring. Het bedrag werd constant gehouden (33 k.euro voor werking 12.21 en 2 k.euro voor investeringsgoederen 74.22).

ESR.74.22

Hierin staat een raming van de vermogensgoederen die aangewend zullen worden in 2014, dit werd constant gehouden t.o.v. BA2013.

H.2. ONDERSTEUNEND CENTRUM VAN HET AGENTSCHAP VOOR NATUUR EN BOS (OC ANB)

1. TOELICHTING PER ARTIKEL

1.1. ONTVANGSTENARTIKELEN

ESR 0821 – Overgedragen saldo

Dit bedrag stemt overeen met het geraamde over te dragen overschot van het boekjaar 2013 (ESR 0322). We zien echter nu al, door de prognose van de uitvoering van 2013 te maken, dat het overgedragen saldo waarschijnlijk stabiel zal blijven ten opzichte van 2013.

ESR 1611 – Verkoop van niet-duurzame goederen en diensten

Dit omvat zowel de houtinkomsten als de inkomsten van opleidingen, publicaties, ... Er wordt geen wijziging verwacht ten opzichte van vorig jaar.

ESR 2610 – Rente

Vanaf 1 juli 2012 trad INVERDE toe tot het Centraal Financieringsorgaan van de Vlaamse overheid. Vermits hier geen rente wordt uitbetaald op de opgebouwde reserves of de ontvangen inkomsten, wordt de rente voor 2014 op nul gezet.

ESR 2810 – Ontvangsten uit uitbating onthaalpoorten

Geen wijziging t.o.v. 2013.

ESR 2810 – Ontvangsten uit sponsorovereenkomsten

De inkomsten uit sponsorovereenkomsten kennen een onvoorspelbaar patroon. Voorzichtigheidshalve worden deze dan ook op nul euro geraamd.

ESR 2830 – Ontvangsten uit verhuringen, verpachtingen

Geen wijziging t.o.v. 2013.

ESR 3830 – Overige inkomstenoverdrachten van verzekeringsmaatschappijen

Dit bedrag stemt overeen met het geraamde bedrag voor 2013.

ESR 4610 – Dotatie voor de organisatie van het projectsecretariaat Groenpool Parkbos Gent

Deze dotatie werd reeds uitbetaald in het verleden.

ESR 4630 – LNE DAB Minafonds – inkomstenoverdrachten binnen eenzelfde institutionele groep – aan andere eenheden van de overheid – aan OC ANB (LBC LD 017 4170)

Voor 2014 wordt geen dotatie voorzien.

ESR 4812 en 4822 – Bijdragen voor de organisatie van het projectsecretariaat Groenpool Parkbos Gent

De overeenkomst inzake bijdrage voor de organisatie van het projectsecretariaat Parkbos Gent is verder verlengd.

ESR 5911 – Kapitaaloverdrachten van EU-instellingen: investeringsbijdragen voor cofinancieringsprojecten.

Geen wijziging t.o.v. 2013.

ESR 6612 – Uitzonderlijke eenmalige ontvangst ingevolge de fusie met Inverde vzw

De fusie van OC-ANB en Inverde vzw werd voltrokken op 1 juli 2009. De eenmalige ontvangsten ingevolge deze fusie werd geboekt in de begrotingsuitvoeringsrekening van 2009.

ESR 7622 – Desinvesteringen

Inverde verwacht geen desinvesteringen.

1.2. UITGAVENARTIKELEN

ESR 0310 – Opbouw reserves sociaal passief

In 2014 zal geen extra sociaal passief worden aangelegd. De opbouw van het sociaal passief in 2009 was afkomstig van het overschot bij Inverde vzw op het moment van de fusie met OC-ANB. Dit was een eenmalige operatie.

ESR 0100 – Niet-verdeelde uitgaven

Voor 2013 worden alle voorziene uitgaven verdeeld over de betreffende begrotingsposten.

ESR 1111, 1112, 1120 – Lonen en sociale lasten

Geen wijziging t.o.v. 2013.

ESR 1211 – Werkingsmiddelen

Onder werkingsmiddelen worden die uitgaven verstaan die hetzij nodig zijn voor de interne werking, hetzij niet-duurzame goederen en diensten betreffen in kader van projecten.

De uitgaven inzake werkingsmiddelen zijn niet gewijzigd t.o.v. 2013. De werkings- en loonkosten blijven gedragen door de inkomsten uit eigen activiteiten.

ESR 1211 – Aankoop van niet-duurzame goederen en diensten

Vermits “Aankoop van niet-duurzame goederen en diensten” de hoofdcategory is waar “Werkingsmiddelen” onder valt, worden deze voorziene uitgaven opgenomen onder ESR 1211 Werkingsmiddelen.

ESR 1410 – Niet-waardevermeerderende werken

INVERDE voorziet geen uitgaven voor herstel en niet-waardevermeerderend onderhoud van wegen- en waterbouwkundige werken.

ESR 7130 – Aankoop van bestaande gebouwen

Sinds 2013 wordt hiervoor ESR-code 7132 gebruikt.

ESR 7132 – Aankoop bestaande gebouwen

De hogere uitgaven in 2014 hebben te maken met de timing in het loodsenproject. Vier dossiers werden in 2013 opgestart. Het merendeel van de facturen zal in 2014 betaald worden. Er wordt eveneens een investering in een windmolenproject voorzien in 2014.

ESR 7200 – Inrichting van gebouwen

In 2014 voorziet INVERDE investeringen in een kijkcentrum in het Zwin. Een De uitgaven voor de inrichting van gebouwen dalen in 2014. De bouwwerken van het kijkcentrum in het Zwin en de bouwwerken in Dilsen worden afgerond. De herinrichting van Park Ter Rijst en renovatie van vastgoed te Beerse worden in 2014 opgestart.

ESR 7410 – Aankoop van vervoermaterieel

Dit bedrag wordt voorzien voor de vervanging van verouderde wagens en de investering in een nieuwe bestelwagen.

ESR 7422 – Verwerving van overige investeringsgoederen

Dit bedrag wordt voorzien voor de vervanging van IT-materiaal en dergelijke. Geen wijziging t.o.v. 2013.

ESR7430 – Overdrachtskosten bij aan- en verkoop van gronden en gebouwen

De aankoop van de gebouwen onder ESR7132 heeft bepaalde kosten tot gevolg die worden voorzien onder ESR7430. Deze worden ingeschat aan de hand van gangbare notariskosten en de kosten die reeds gemaakt zijn in het verleden.

ESR8142 – Deelnemingen in privébedrijven

De investering in Terhills, een Limburgs investeringsproject gelinkt aan het Nationaal Hoge Kempen, was gepland voor 2013.

DEEL 4: MILIEUJAARPROGRAMMA 2014

Op basis van de wijziging van het decreet algemene bepalingen inzake milieubeleid maakt het Milieujaarprogramma (MJP) 2014 een herkenbaar onderdeel uit van de begroting. Deze tekst wordt dan ook integraal toegevoegd aan de toelichtingen per programma van de leefmilieubegroting.

1. INLEIDING**ALGEMEEN**

Het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid (verder het DABM genoemd), bepaalt dat het milieubeleid in Vlaanderen gestalte krijgt door de milieubeleidsplanning waarvan de hoekstenen het milieurapport, het milieubeleidsplan en de milieujaarprogramma's zijn.

Het **milieurapport** (MIRA) is de wetenschappelijke onderbouwing van het milieubeleid. De opdracht van de milieurapportering is: het beschrijven van de kwaliteit van het leefmilieu (MIRA-T), aangeven hoe die kwaliteit zich zou kunnen ontwikkelen en via welke beleidsinterventies die ontwikkeling kan worden verbeterd (MIRA-S), en onderzoeken in welke mate en op welke wijze het beleid tot nu toe tot veranderingen in de milieukwaliteit heeft geleid (MIRA-BE).

Het **milieubeleidsplan** bepaalt de hoofdlijnen van het milieubeleid dat door het Vlaamse Gewest, alsmede door de provincies en gemeenten in aangelegenheden van gewestelijk belang, dient te worden gevoerd. Het plan beoogt enerzijds de bescherming en het beheer van het milieu en anderzijds de doeltreffendheid, de efficiëntie en de interne samenhang van het milieubeleid op alle beleidsniveaus te bevorderen. Het nieuwe MINA-plan 4 werd op 27 mei 2011 vastgesteld door de Vlaamse Regering. Het bestrijkt de periode 2011-2015.

De **milieujaarprogramma's** dienen ter uitvoering en operationalisering van het milieubeleidsplan. Nadruk ligt hierbij op de organisatie, het tijdspad en de prioriteitenstelling van de verschillende maatregelen.

Een milieujaarprogramma moet volgens het DABM minstens het volgende bevatten:

- een verslag van de stand van uitvoering van het geldende milieubeleidsplan en de Europese milieuwetgeving;
- een verslag van de stand van zaken aangaande de goedkeuring van internationale overeenkomsten;
- een opgave van de door het Vlaamse Gewest in het komende jaar te verrichten activiteiten en te nemen maatregelen ter uitvoering van het geldende milieubeleidsplan;
- een overzicht van de in het ontwerp van begroting geraamde inkomsten en uitgaven ter uitvoering van het milieubeleidsplan;
- een lijst met alle geplande en lopende onderzoeken en herstelprogramma's.

MILIEUJAARPROGRAMMA 2014

Het milieujaarprogramma 2014 (MJP 2014) is een programma in uitvoering van het MINA-plan 4. Het is inhoudelijk volledig afgestemd op de beleidsbrief en focust zich op de opvolging van de doelstellingen en de projecten. Voor de plandoelstellingen wordt uitgebreid gerapporteerd over de trends en het doelbereik. In die gevallen, waar deze opvolging in de planperiode nog verder ontwikkeld moet worden, wordt dit in de tekst aangegeven. Voor de langetermijndoelstellingen wordt een eerste inzicht gegeven in een aantal beschikbare trends.

Het MJP wordt afgesloten met een rapportering en programmering van alle projecten uit het MINA-plan 4. Meer gedetailleerde informatie is te vinden op www.milieubeleidsplan.be. De voortgang en programmering van het overige beleid krijgt vorm in de beleidsbrief 2014 van de minister.

2. OPVOLGING DOELSTELLINGEN

DOELSTELLINGEN VOOR EEN VOLGENDE GENERATIE

In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de indicatoren bij de acht langetermijnnuitdagingen die in het MINA-plan 4 werden geformuleerd. De tabel geeft enkel deze indicatoren weer die reeds kunnen worden ingevuld of die in ontwikkeling zijn. Andere indicatoren dienen binnen de huidige planperiode te worden geoperationaliseerd. Per indicator wordt een korte stand van zaken, waar mogelijk ook een trend, beschreven. De informatiebronnen worden aangegeven.

Een verhoogde kwaliteit van de leefomgeving <i>(zie ook indicatoren bij de plandoelstellingen lucht, water en leefkwaliteit)</i>	
DALY's als gevolg van luchtvervuiling en milieuhinder (PACT2020)	Gemiddeld speelt een inwoner in Vlaanderen iets meer dan een gezond levensjaar kwijt bij levenslange blootstelling aan huidige niveaus van milieuverstoreningen. De effecten veroorzaakt door fijn stof zijn veruit het belangrijkste (ca. 73% van de DALY's). Geluidshinder is verantwoordelijk voor circa 7% van het totaal aantal DALY's (bron: MIRA)
Index omgevingskwaliteit per gebiedstype	In het najaar van 2011 is een TWOL studie gestart met als doel omgevingskwaliteit in kaart te brengen en meetbaar te maken (opdrachtgever LNE). Een vervolgstudie in 2013 voorziet tegen het einde van de planperiode een concreet meetinstrument.
Luchtkwaliteitsindex	De periode 2000-2011 werd gekenmerkt door een wisselende luchtkwaliteit (tussen 10 en 40 dagen met ondermaatse luchtkwaliteit), met als uitschieters de jaren 2003 en 2006 waarin merkbaar meer dagen met een ondermaatse luchtkwaliteit voorkwamen. Het verloop van de luchtkwaliteitsindex wordt gedomineerd door het verloop van de subindex voor fijn stof (PM10) (bron: VRIND).
Een milieuverantwoorde productie en consumptie <i>(zie ook plandoelstellingen productie en consumptie)</i>	
Ecologische voetafdruk voor Vlaanderen (PACT2020)	De ecologische voetafdruk van Vlaanderen bedroeg in 2004 6,3 gha per persoon. De biocapaciteit bedroeg slechts 1,3 gha per persoon. Vlaanderen heeft bijgevolg een ecologisch deficit van minstens 5 gha/cap. De voetafdruk van Vlaanderen is voornamelijk energiegebonden. De consumptiedomeinen met de grootste voetafdruk zijn voeding, transport en huisvesting (bron: MIRA).

Gehalte aan organische koolstof van de bodem	Uit veldonderzoek blijkt dat 35 % van de akkerpercelen en 52 % van de weidepercelen een koolstofgehalte beneden de streefzone hebben in de periode 2007-2011. Dit aandeel steeg sinds 1989 bij akkerland en sinds 1982 bij weiland. (bron: MIRA).
Index voor Duurzame Economische Welvaart (PACT2020)	In de periode 2000-2005 kende de ISEW een terugval terwijl het BBP/capita toenam, wat zou kunnen aangeven dat de gerealiseerde economische groei minder duurzaam was. Sinds 2008 stabiliseert het verschil tussen de ISEW en het BBP/capita (bron: MIRA).
Eco-efficiëntie Vlaamse economie (PACT2020)	Beschouwd over de periode 2000-2011 zijn de emissies van verontreinigende stoffen, met uitzondering van de PAK-uitstoot, absoluut losgekoppeld van de economische groei. In de periode 2004-2010 is er tevens een ont koppeling tussen de hoeveelheid primair geproduceerde afvalstoffen en het BBP. (bron: MIRA).
Materiaalintensiteit Vlaamse economie (PACT2020)	Tussen 1995 en 2008 vertoont de Directe Materialen Input (DMI) een schommelend verloop, met een stijgende tendens. De stijging is wel minder uitgesproken dan de stijging van het BBP. Daardoor kunnen we spreken van een relatieve ont koppeling tussen DMI en BBP (bron: MIRA).
Eigen materialenconsumptie	De eigen (Vlaamse) materialenconsumptie bedroeg in 2008 ca. 50% van de materialenbehoefte (DMI) van de Vlaamse economie (bron: VRIND).
Vervoersintensiteit Vlaamse economie	Sinds 2000 is het aantal personenkilometers (weg- en spoorverkeer) sneller gestegen dan de bevolking. In 2011 nam de wagen circa 81% van de personenkilometers voor zijn rekening. De laatste tien jaar steeg ook het aantal tonkilometers (wegverkeer, spoor en binnenvaart) sneller dan het bruto binnenlands product (BBP). Anno 2011 gebeurt het overgrote gedeelte (77%) van het goederenvervoer over de weg (vrachtwagen), 14% via binnenvaart en 8% via het spoor (bron: MIRA).
Bewaren van de biodiversiteit en de integriteit van ecosystemen (zie ook plandoelstellingen biodiversiteit)	
Aantal bijkomende exoten	In Vlaanderen komen minstens 89 uitheemse soorten planten en dieren voor die op een signaallijst staan van problematische uitheemse soorten. Minstens 41 daarvan gedragen zich ook echt invasief in de natuur. (bron: NARA).
Vlaamse middelen voor de bescherming van biodiversiteit	In 2010 werd door het beleidsdomein Leefmilieu en Natuur in totaal 132,8 miljoen euro uitgegeven voor het thema biodiversiteit.

Aandeel watersystemen met een zeer goede toestand	Hoewel meerdere waterlichamen voor een aantal deelparameters al “zeer goed” scoren, bevindt momenteel waarschijnlijk geen enkel Vlaams waterlichaam zich, gelet op het “one out, all out”-principe, in “zeer goede toestand”. Indien bv. enkel de biologische beoordeling (BBI) beschouwd wordt, bevindt ongeveer 7% van de meetplaatsen zich in de beste klasse (“zeer goed”) over de periode 2007-2011 (bron: VMM).
Impact op natuur als gevolg van klimaatwijziging	Verskillende langetermijnwaarnemingen (aankomstdata trekvogels, pollenpieken, trend Zuid-Europese soorten,...) wijzen op een toenemende impact van de klimaatverandering op de natuur in Vlaanderen (bron: NARA).
Een klimaatvriendelijke samenleving met oog voor hernieuwbare bronnen (zie ook plandoelstellingen minder absolute milieudruk en milieuverantwoorde productie en consumptie)	
Energie-intensiteit Vlaamse economie (PACT2020)	Met uitzondering van 2010 is er sinds 2003 een ontkoppeling tussen de economische groei en het energieverbruik. In 2012 ligt de energie-intensiteit 13% lager dan in 1990 (bron: VRIND).
Gemiddeld E-peil van nieuwe en vernieuwde gebouwen (PACT2020)	Voor wat betreft de nieuwbouwwoningen (ééngesinswoningen en appartementen) daalde het E-peil van gemiddeld E85 in 2006 naar gemiddeld E64 in 2010 (bron: VEA).
Vlaanderen beperkt de milieu-impact op andere landen	
Grensoverschrijdende emissie van fijn stof	De PM-emissies afkomstig uit Vlaanderen veroorzaken in het buitenland dubbel zoveel schadelijke gezondheidseffecten als de buitenlandse emissies in Vlaanderen (2002) (bron: MIRA).
Vuilvrachten naar de Noordzee	De totale nutriëntenvracht vanuit België naar de Noordzee vertoont in de periode 2000-2008 slechts een licht dalend verloop (bron: EMA).
Aandeel verborgen stromen	Op basis van de beschikbare inschatting (cijfers 2004) bestaat ca. driekwart van de totale grondstoffenbehoefte uit import uit verborgen stromen (bron: MIRA)
Verhouding import/DMC	In 2004 bestond de grondstoffenbehoefte (DMI) voor 21 % uit eigen ontginningen en voor 79 % uit import (bron: MIRA).
Beheersen van risico's	
Risico's op schade als gevolg van overstromingen	Cijfermateriaal over risico's wordt beschikbaar. Er wordt onderzocht hoe dit vertaald kan worden naar een eenduidig interpreteerbare indicator (bron: VMM).

Risico's op schade als gevolg van erosie	Indicator wordt ontwikkeld op basis van het aantal schadegevallen a.g.v. erosie (bron: LNE).
Gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in de akkerbouw, tuinbouw en buiten de landbouw	Sinds 1990 is het totale gebruik van gewasbeschermingsmiddelen geleidelijk gedaald. Ook de druk op het waterleven is sinds 1990 sterk verminderd; de Seq-indicatorwaarde lag in 2010 ca. 60% lager dan in 1990 (bron: MIRA).
Vlaanderen scoort –ook voor leefmilieu – evengoed als vergelijkbare¹ regio's	
Emissie van broeikasgassen	De broeikasgasemissie/inwoner (13,5 ton CO ₂ -eq/inw in 2010) ligt in Vlaanderen, net zoals in andere energie-intensieve regio's/landen, hoger dan het EU-gemiddelde (bron: LNE).
Emissie verzurende stoffen	Ondanks de dalende trend, blijven de zuuremissies/inwoner (1.124 Zeq/inw in 2010) in Vlaanderen hoog in vergelijking met benchmarkregio's/landen (bron: LNE).
Huishoudelijk afval	Vlaanderen slaagt er in de huishoudelijke afvalproductie onder controle te houden. In 2011 werd 450 kg huishoudelijk afval ingezameld; hiermee scoort Vlaanderen zeer goed in vergelijking met de andere Europese lidstaten (bron: LNE).
Zuiveringsgraad huishoudens	Vlaanderen haalt geleidelijk zijn historische achterstand ten aanzien van de benchmark regio's/landen in (bron: LNE).
Leidingwatergebruik	Het leidingwatergebruik/inwoner ligt in Vlaanderen relatief laag (in 2010 ca. 99 liter per persoon en per dag) in vergelijking met Europese economische topregio's (bron: LNE).
Energiegebruik	Het energiegebruik/persoon (6,0 toe/inw in 2011) ligt in Vlaanderen hoog in vergelijking met andere vergelijkbare regio's/landen (bron: LNE).
Aandeel hernieuwbare energie	Vlaanderen situeert zich in het staartpeloton wanneer het aandeel hernieuwbare energie in de totale energieconsumptie vergeleken wordt tussen de benchmarkregio's/landen (bron: LNE).
Staat van instandhouding van soorten en habitats	In Nederland en Luxemburg is het aandeel soorten met een gunstige evaluatie ongeveer even groot als in Vlaanderen. In Ierland en Zweden is er een beduidend groter aandeel van soorten met een gunstige evaluatie. In al deze lidstaten is het aandeel habitats met een zeer ongunstige evaluatie wel veel kleiner dan in Vlaanderen (bron: SVR).

¹ Benchmarkregio's/landen zoals gedefinieerd in 'Vlaanderen vergeleken'.

Meer maatschappelijke zorg voor milieu	
Bereidheid tot milieubewust gedrag (SCV-survey)	In 2010 was 20,6% van de Vlamingen niet bereid een financiële inspanning te leveren voor het milieu. Daartegenover staat dat 30,3% van de ondervraagden verklaart bereid te zijn om 3 financiële offers te brengen, nl. een extra milieubelasting, een milieutaks op vervuilende producten en de aankoop van duurere milieuvriendelijke producten (bron: SVR).
Feitelijk milieubewust gedrag (SCV-survey)	In 2012 gaf ruim 56% van de Vlamingen aan zich zuinig te gedragen (index van 4 gedragingen: uitzetten elektrische apparaten bij geen gebruik, uitschakelen licht bij verlaten van de ruimte, verwarmen van ruimtes enkel waar nodig, dichtdraaien kraan tijdens handen wassen) (bron: SVR).

PLANDOELSTELLINGEN

In dit onderdeel wordt nader ingegaan op de indicatoren bij de plandoelstellingen. Voor alle indicatoren wordt de huidige stand van zaken gegeven (zie 'status' in tabel), en waar mogelijk wordt in de tekst ook de mate van doelbereik ten aanzien van de plandoelstellingen aangegeven. Voor de indicatoren, waar een langere tijdsreeks (minstens vier jaar) beschikbaar is, werd een trend bepaald. De berekende trend wordt als onbeduidend beschouwd indien hij begrepen is tussen -1% en +1% op jaarbasis (code +/-). Zowel de positieve trend als de negatieve trend wordt verder onderverdeeld in twee klassen (++: gunstig tot zeer gunstig, +: voorzichtig positief, --: negatief tot zeer negatief, -: licht negatief). De trend is onafhankelijk van het doelbereik. Een gunstige trend garandeert dus niet noodzakelijk een hoog doelbereik en omgekeerd. Het doelbereik wordt bepaald op basis van het laatst beschikbare cijfer in de tijdreeks. Waar er een kwantitatief doel voorhanden is en er een cijfer beschikbaar is dat binnen de planperiode valt (2011-2015), wordt het doelbereik procentueel weergegeven.

BETERE LEEFKWALITEIT

BLOOTSTELLING AAN LUCHTVERONTREINIGING

	Indicatoren	Doel	Status en trend	Doelbereik
1	% Vlaamse bevolking meer dan 35 dagen blootgesteld aan daggemiddelde PM10-concentratie van meer dan 50 µg/m ³	0% in 2015	1% in 2012 Trend: ++	94% in 2012
2	% Vlaamse bevolking blootgesteld aan overschrijding van de jaargemiddelde PM2,5-concentratie van 25 µg/m ³	0% in 2015	0% in 2012 Trend: +/-	100% in 2012
3	% Vlaamse bevolking blootgesteld aan overschrijding van de jaargemiddelde NO ₂ -concentratie van 40 µg/m ³	0% in 2015	1,9% in 2012 Trend: ++	22% in 2012
4	% Vlaamse bevolking blootgesteld aan meer dan 25 dagen met overschrijding van de EU-streefwaarde voor ozon	0% in 2015	0% in 2012 Trend: +/-	100% in 2012

1. Sinds 1997 vertoont het percentage van de Vlamingen, blootgesteld aan overschrijdingen van de Europese dagnorm voor fijn stof, een dalende trend. In de periode 2008-2010 nam dit aandeel af tot onder 10%. In 2012 werd nog 1% van de Vlamingen blootgesteld aan overschrijdingen van de dagnorm fijn stof.
2. Sinds 2008 werd geen enkele Vlaming meer blootgesteld aan overschrijdingen van de jaargemiddelde PM_{2,5}-concentratie van 25 µg/m³.
3. Het percentage van de Vlaamse bevolking blootgesteld aan jaargemiddelde NO₂-concentraties boven de EU grenswaarde van 40 µg/m³ vertoont een dalende trend en is afgenomen tot 1,9% in 2012. Alleen de bevolking in stedelijke en verkeersintensieve regio's wordt nog blootgesteld aan overschrijdingen van de actueel geldende EU-grenswaarde.
4. Volgens modelberekeningen werd in de periode 2007-2012 geen enkele Vlaming op meer dan 25 dagen blootgesteld aan overschrijdingen van de EU-streefwaarde.

MILIEUHINDER

	Indicatoren	Doel	Status en trend	Doelbereik
1	Aantal Vlamingen ernstig gehinderd door verkeerslawaai (PACT 2020)	-15% in 2020 t.o.v. 2010	10% in 2012	Te evalueren o.b.v. opvolgmeting SLO-3
2	Aantal personen ernstig gehinderd door lawaai van wegverkeer, spoorverkeer, luchtvaart en industrie in de agglomeraties van Antwerpen, Gent en Brugge	Daalt t.o.v. nulmeting	Nulmeting: 220.000 in Antwerpen, 140.300 in Gent, 22.000 in Brugge	Te evalueren na opvolgmeting
3	Aantal Vlamingen gehinderd door geur	Max. 12% (waarvan max. 4,5% ernstig) in 2015	13% in 2012	Te evalueren na 2015
4	Aantal Vlamingen ernstig gehinderd door geur	Max. 4,5% in 2015	4% in 2012	Ja

1. Het Schriftelijk Leefomgevingsonderzoek (SLO-3) geeft aan dat 10% van de Vlamingen ernstig tot extreem gehinderd zijn door verkeerslawaai. Bij de nulmeting in 2000 was dit aandeel 15%. In uitvoering van de Europese richtlijn Omgevingslawaai worden geluidskarten opgemaakt van de belangrijkste bronnen (wegverkeer, spoorverkeer, luchthavens). Deze kaarten bieden een nulmeting van het aantal potentieel door geluid gehinderde burgers.
2. De nulmeting geeft aan dat in de agglomeraties Antwerpen, Gent en Brugge respectievelijk 220.000, 140.300 en 22.000 inwoners worden blootgesteld aan Lden-niveaus van meer dan 60 dB ten gevolge van het wegverkeer, spoorverkeer en industrie. Wegverkeer is veruit de belangrijkste bron van geluidshinder.
3. Het aandeel geurgehinderde burgers bedroeg 13% in 2012 (SLO-3); in 2007 was dit nog ruim 15%. In 2012 gaf 4% van de Vlamingen aan ernstig tot extreem gehinderd te zijn door geur, wat eveneens een afname is t.o.v. 2007 (5,5%).

GROENBELEVING

	Indicatoren	Doel	Status en trend	Doelbereik
1	Aandeel Vlamingen in stedelijk gebied dat beschikt over toegankelijk buurtgroen	Toename t.o.v. 2008	Zie tekst	Te bepalen o.b.v. opvolgmeting Stadsmonitor

1. Het aandeel inwoners dat op minder dan 400 meter wandelafstand woont van openbaar buurtgroen lag in 2011 tussen 46% (Mechelen) en 84% (Antwerpen en Oostende). Naast Genk woont ook in Leuven, Kortrijk, Gent en Brugge een hoog aandeel van de bewoners op minder dan 400m van openbaar buurtgroen.

BIODIVERSITEIT

	Indicatoren	Doel	Status en trend	Doelbereik
1	Algemene broedvogelindex (PACT 2020)	+10% in 2015 t.o.v. 2007-2008	Zie tekst	Zie tekst
2	Vlinderindex (PACT 2020)	+10% in 2015 t.o.v. 2004	-4% in 2011 Trend: +/-	0% in 2011
3	Overwinterende watervogelindex (PACT 2020)	+10% in 2015 t.o.v. 2005-2006	-Zie tekst	Zie tekst
4	Evolutie van de oppervlakte onder effectief natuurbeheer (PACT 2020)	70.000 ha in 2015	67.451 ha in 2012 Trend: ++	96% in 2012
5	Totale oppervlakte VEN afgebakend	125.000 ha in 2015	89.719 ha in 2012 Trend: +/-	72% in 2012
6	Boswijzer	Toename (2020) t.o.v. nulmeting	185.686 ha (na meting 2012) Trend: +	Te evalueren in 2020

1. De afname van de populatie broedvogels in landbouwgebieden lijkt nog niet te zijn gestopt. Tellingen uit de periode 2010-2012 geven een verdere daling, zij het minder uitgesproken, aan. De toestand van de broedvogels van bosgebieden ging er in de periode 1990-2010 steeds op vooruit; het doelbereik bedraagt 98% in 2010-2012. De populatie 'andere' broedvogels uit verschillende leefgebieden nam sterk toe in de periode 2007-2010, het vooropgestelde doel werd bereikt.
2. De indicatorwaarde daalt gedurende de eerste 10 jaar van de monitoring (1992-2002), maar herstelt zich in de daaropvolgende jaren. Voor 2011 wordt echter opnieuw een daling genoteerd tot onder de referentiewaarde van 2004.
3. De aantallen overwinterende watervogels zijn tussen 1992 (tellingen winter 1991-1992) en 2003 vervijfvoudigd. Deze toename zet zich niet meer door na 2003. De trend van de verschillende soorten tijdens de laatste vijf winters varieert van stabiel

- (vb. kleine rietgans en kraakeend) tot aanzienlijke afname (vb. wintertaling en tafeleend).
4. De totale oppervlakte onder effectief natuurbeheer bedroeg in 2012 67.451 ha, een toename met circa 4.100 ha ten opzichte van 2011.
 5. De totale oppervlakte VEN is sinds 2003 langzaam toegenomen en bedraagt 89.719 ha in 2012.
 6. Voor de bosoppervlakte in Vlaanderen wordt de indicator Boswijzer opgevolgd. De nulmeting van 2010 gaf een oppervlakte van 177.424 ha aan. De meting in 2012 geeft 185.686 ha aan.

RECREATIE EN TOEGANKELIJKHEID

	Indicatoren	Doel	Status en trend	Doelbereik
1	Oppervlakte aandeel toegankelijke natuur- en bosgebieden met toegankelijkheidsregeling	60% in 2015	4,7% in 2013 Trend: ++	8% in 2013
2	Oppervlakte speelzones in bossen en natuurreservaten	+ 45% (+1000 ha) t.o.v. 2009	+113 ha in 2012 Trend: +	11% in 2012
3	Aandeel stedelijke of kleinstedelijke gebieden met een stadsbos of stadsbosproject (PACT 2020)	40%	62% in 2013 Trend: ++	>100% in 2013

1. In mei 2013 beschikte Vlaanderen over 76 toegankelijkheidsregelingen, goed voor 9.371 ha natuur- en bosgebied. Daarmee heeft momenteel slechts 4,7% van de bossen en natuurreservaten een toegankelijkheidsregeling 'nieuwe stijl' (BVR 5/12/2008).
2. Het areaal speelzones in bossen en natuurgebieden bedroeg 2.475 ha op 1 april 2012, dit is een toename met 113 ha t.o.v. 2009.
3. In mei 2013 waren er 35 stadsbosprojecten gestart binnen 56 (klein)stedelijke gebieden. Dit komt neer op een aandeel van 62%. Als maat voor een gestart stadsbos wordt genomen: er is een visie ontwikkeld en de uitvoering werd gestart, dit in overleg met de partners uit het betrokken (klein)stedelijk gebied.

SCHONERE LUCHT

	Indicatoren	Doel	Status en trend	Doelbereik
1	Jaargemiddelde concentratie PM10 in de omgevingslucht (ruimtelijk gemiddelde) (PACT 2020)	-25% in 2020 t.o.v. 2007	22 µg/m ³ in 2012 Trend: +	87% in 2012
2	Jaargemiddelde concentratie PM2,5 in de omgevingslucht	Maximum 25 µg/m ³ in 2015	In 2012 maximum van 20 µg/m ³ Trend: ++	>100% in 2012
3	Voortschrijdend driejaarsgemiddelde concentratie PM2,5 op grootstedelijke achtergrondlocaties	Max. 20 µg/m ³ (gemiddeld over 2013-2015)	19 µg/m ³ gemiddeld over 2010-2012	Te evalueren eind planperiode
4	Jaargemiddelde concentratie NO ₂ in de omgevingslucht	Maximum 40 µg/m ³ in 2015	In 2012 maximum van 43 µg/m ³ Trend: +/-	33% in 2012
5	Aantal dagen waarop het hoogste 8-uurgemiddelde per dag de streefwaarde van 120 µg/m ³ O ₃ (NET60ppb-max8u) overschrijdt (driejaarsgemiddelde waarde)	Maximaal 25 in 2015	18 in 2012 Trend: ++	>100% in 2012
6	Aantal overschrijdingen (meetposten in overschrijdingszones met bevolkingsimpact) van de jaargemiddelde norm van As, Cd, Ni en Pb in de PM10-fractie, uitgemiddeld over een kalenderjaar (As: 6 ng/m ³ ; Cd: 5 ng/m ³ ; Pb: 500 ng/m ³ ; Ni: 20 ng/m ³)	0 in 2015	7 in 2012 Trend: +/-	13% in 2012

1. De ruimtelijk jaargemiddelde PM10-concentratie vertoont een dalende trend, van gemiddeld 28 µg/m³ in 2007 tot 22 µg/m³ in 2012 of met 22% in 2012 t.o.v. 2007.
2. De jaargemiddelde PM2,5-concentratie vertoont een dalende trend. In 2012 lag op alle meetplaatsen de PM2,5-concentratie onder 25 µg/m³.
3. Voor het jaar 2012 bedraagt de stedelijke achtergrondconcentratie (het driejaarsgemiddelde voor de periode 2010-2012) 19 µg/m³.
4. Zowel het ruimtelijk gemiddelde als de maximale geïnterpoleerde waarden van NO₂-concentraties kennen sinds 2005 een licht dalend verloop. In 2012 werd met een maximum van 43 µg/m³ de grenswaarde nog steeds overschreden. Deze waarde is de hoogste (geïnterpoleerde) waarde die in Vlaanderen voorkomt als ruimtelijk gemiddelde voor een oppervlakte van 4 km op 4 km en is dus relevant voor blootstelling in die zone.
5. In de periode 2005-2009 kenden we een sterke daling van de driejaarsgemiddelde waarde van het aantal dagen met overschrijding van de ozon-streefwaarde. In 2010 en 2011 zette deze daling zich niet verder door; in 2012 kennen we terug een afname. Het driejaarsgemiddelde blijft evenwel onder het vooropgestelde maximum van 25 dagen.
6. De concentratie van de zware metalen arseen, cadmium, nikkel en lood in de omgevingslucht wordt gemeten in diverse meetstations die zich hoofdzakelijk

bevinden in hotspotregio's (industriële omgeving). Er komen nog steeds overschrijdingen voor van de jaargemiddelde concentratie zware metalen in de fijn stof fractie van de lucht. In 2012 waren er vier overschrijdingen voor arseen (As) en drie voor cadmium (Cd). Er kwamen geen overschrijdingen voor lood (Pb) en nikkel (Ni) voor.

ATMOSFERISCHE DEPOSITIE

	Indicatoren	Doel	Status en trend	Doelbereik
1	Areaal natuur met overschrijding kritische lasten verzuring	Max. 20 % in 2015	32% in 2009 Trend: ++	Neen in 2009
2	Areaal natuur met overschrijding kritische lasten vermesting	Max. 65% in 2015	74% in 2009 Trend: +	Neen in 2009

1. De oppervlakte bos, heide en grasland met overschrijding van de kritische last voor verzurende depositie nam sterk af tussen 1990 (92%) en 2009 (32%).
2. De oppervlakte bos, heide en grasland met overschrijding van de kritische last voor vermestende depositie nam in de periode 1990-2009 af van 93% tot 74%. Het areaal met overschrijding is enkel afgenomen voor grasland, voor bossen en heide blijft de overschrijding van de kritische last voor vermestende depositie 100% van het areaal bedragen.

GOEDE TOESTAND WATERSYSTEMEN

KWALITEIT VAN OPPERVLAKTEWATER

	Indicatoren	Doel	Status en trend	Doelbereik
1	% oppervlaktewaterlichamen met een goede kwalitatieve toestand	Meer dan 50% (2021)	Zie tekst	Te evalueren na 2015
2	% oppervlaktewaterlichamen dat voldoet aan de norm voor opgeloste zuurstof	79% in 2015	75% in 2012 Trend: +/-	Te evalueren na 2015
3	% oppervlaktewaterlichamen dat voldoet aan de norm voor stikstof	27% in 2015	24% in 2012 Trend: +/-	Te evalueren na 2015
4	% oppervlaktewaterlichamen dat voldoet aan de Europese normen voor milieugevaarlijke stoffen	Toename in de periode 2010-2015	/	/

1. Indien enkel de biologische beoordeling BBI beschouwd wordt, bevindt ongeveer 35% zich in de 'goed' of 'zeer goed' over de periode 2008-2010. Gelet op het 'one out, all out'-principe bevindt waarschijnlijk minder dan 4% van de Vlaamse waterlichamen zich momenteel in 'goede toestand'.
2. In 2012 scoorde 75% van de oppervlaktewaterlichamen 'goed' tot 'zeer goed' voor de parameter zuurstof (verzadiging).
3. In 2012 scoorde 25% van de oppervlaktewaterlichamen 'goed' tot 'zeer goed' voor de parameter stikstof.
4. Indicator wordt nog verder ontwikkeld en zal beschikbaar komen naar aanleiding van de druk- en impactanalyse eind 2014 (art. 60 DIW).

KWALITEIT EN KWANTITEIT VAN GRONDWATER

	Indicatoren	Doel	Status en trend	Doelbereik
1	% grondwaterlichamen met een goede chemische toestand	Toename in de periode 2010-2015	26% in goede toestand	Te evalueren na 2015
2	% grondwaterlichamen met een goede kwantitatieve toestand	Toename in de periode 2010-2015	67% in goede toestand	Te evalueren na 2015

1. 26% van de grondwaterlichamen heeft een 'goede' chemische toestand.
2. 67% van de grondwaterlichamen bevindt zich in 'goede' kwantitatieve toestand.

KWALITEIT VAN OPPERVLAKTEWATER EN GRONDWATER IN SPECIFIEKE GEBIEDEN

	Indicatoren	Doel	Status en trend	Doelbereik
1	% oppervlaktewaterlichamen in beschermde gebieden "drinkwater" die voldoen aan alle normen	90% in 2015	/	/
2	% zwemwateren die tenminste aanvaardbaar scoren	100% in 2015	100% in 2012	100% in 2012
3	% meetplaatsen van het MAP-meetnet oppervlaktewater met overschrijding van de nitraatnorm van 50 mg/l	Maximaal 16% in 2014	28% in 2012 Trend: ++	39% in 2012
4	Gewogen gemiddelde nitraatconcentratie in grondwater van filterniveau 1 van het freatisch grondwatermeetnet	Max. 36 mg/l eind 2014 Max. 32 mg/l eind 2018	38.9 mg/l (voorjaar) en 38.5 mg/l (najaar) in 2011 Trend: +	58% in 2011
5	% meetpunten in hydrogeologisch homogene zones, waar in 2010 hogere concentraties gemeten werden en waar de gemiddelde nitraatconcentratie afgenomen is met minstens 10% eind 2014 en minstens 20% eind 2018	100 %	/	/

1. Indicator wordt verder ontwikkeld.
2. Van de 42 badzones aan de kust behoren er in 2012 22 tot de klasse uitstekend (52,4%), 19 tot de klasse goed (45,2%) en 1 tot de klasse aanvaardbaar (2,4%). Geen enkele kustzone behoort tot de klasse slecht. Dit is een verbetering ten opzichte van 2011 toen er 17 uitstekend, 22 goed en 3 aanvaardbaar waren. Van de 44 zwemvijvers behoren er 40 tot de klasse uitstekend (90,9%) en 4 tot de klasse goed (9,1%). Geen enkele zwemvijver behoort tot de klasse slecht of aanvaardbaar. Ook hier is er een verbetering merkbaar ten opzichte van 2011 toen er 88,4% uitstekend, 9,3% goed en 2,3% aanvaardbaar waren.
3. In de winter van 2011-2012 overschreed 28% van de meetpunten in landbouwgebied de nitraatnorm van 50 mg nitraat per liter. Dat is een verbetering ten opzichte van 2009-2010 (33%), 2007-2008 (37%) en een status-quo t.o.v. 2010-2011.

4. De trendlijn, gebaseerd op de meetresultaten sinds 2004, vertoont een voorzichtig positieve tendens. In 2011 bedroegen de gemiddeld gewogen nitraatconcentraties voor filterniveau 1 38.9 mg/l (voorjaar) en 38.5 mg/l (najaar).
5. Indicator wordt verder ontwikkeld.

MINDER ABSOLUTE MILIEUDRUK

EMISSIES NAAR LUCHT

	Indicatoren	Doel	Status en trend	Doelbereik
1	Emissie van broeikasgassen niet-ETS sectoren in de periode 2013-2020(PACT2020)	Nog niet bepaald	42.825 kton in 2011 Trend: +/-	/
2	Emissie NO _x Transport	Max. 52,3 kton in 2015	75,2 kton in 2011 Trend: +/-	23% 2011
	Stationaire bronnen	Max. 58,1 kton in 2015	45,4 kton in 2011 Trend: ++	>100% in 2011
3	Emissie NMVOS Transport	Max. 3,9 kton in 2015	6,6 kton in 2011 Trend: ++	60% in 2011
	Stationaire bronnen	Max. 64 kton in 2015	50,6 kton in 2011 Trend: ++	>100% in 2011
4	Emissie PM _{2,5} Transport	Max. 2,3 kton in 2015	3,3 kton in 2011 Trend: +	37% in 2011
	Stationaire bronnen	Max. 6,0 kton in 2015	5,9 kton in 2011 Trend: +	>100% in 2011
5	Emissie SO ₂	Max. 49,4 kton in 2015	38,1 kton in 2011 Trend: ++	>100% in 2011
6	Emissie NH ₃	Max. 45 kton in 2015	42,6 kton in 2011 Trend: +/-	>100% in 2011

De hierboven vermelde emissiecijfers voor transport voor NO_x, VOS en PM_{2,5} zijn berekend conform de methodiek die gehanteerd werd voor bepaling van de MINA-4 doelstellingen.

1. De emissiereductiedoelstelling die Europa aan de lidstaten oplegt tegen 2020 heeft enkel betrekking op het niet-ETS gedeelte (met name de niet-ETS industrie, transport, gebouwen en landbouw) van de totale broeikasgasemissies. De Belgische reductiedoelstelling van -15% in 2020 t.o.v. 2005 moet in overleg met de federale overheid en de andere gewesten nog vertaald worden naar een Vlaamse doelstelling.
2. De NO_x-emissies vertonen een dalende trend, die weliswaar minder uitgesproken is – en lijkt te stagneren- voor de transport-gerelateerde emissies (-8% in 2011 t.o.v. 2007). De stationaire emissies kenden een forse afname (-28% in 2011 t.o.v. 2007); het vooropgestelde doel werd reeds bereikt.

3. De NMVOS-emissies vertonen een dalende trend. Sinds 2007 zijn de stationaire emissies met 26% gedaald en de transport-gerelateerde emissies met 38%. Voor de stationaire emissies werd het doel reeds bereikt.
4. Zowel stationaire als niet-stationaire PM_{2,5}-emissies zijn afgenomen t.o.v. 2007 en liggen in 2011 respectievelijk 12% en 15% lager. Wat betreft de PM_{2,5}-emissies uit stationaire bronnen zet de dalende trend zich sinds 2008 niet verder; het vooropgestelde doel werd weliswaar bereikt.
5. In 2011 bedroeg de SO₂-emissie 38,1 kton en lag hiermee 56% lager dan in 2007. Vooral sinds 2005 werd er een aanzienlijke emissiereductie gerealiseerd.
6. De ammoniakemissie bedroeg 42,6 kton in 2011. De in 2000 ingezette dalende trend zet zich sinds 2008 niet meer door. Het vooropgestelde doel werd weliswaar bereikt.

EMISSIES NAAR WATER

	Indicatoren	Doel	Status en trend	Doelbereik
1	Emissie van Cd, Hg en Pb	Afname in de periode 2010-2015	Zie tekst	Te evalueren na 2015
2	Druk door pesticiden (Seq-indicator)	Afname in de periode 2010-2015	Zie tekst	Te evalueren na 2015

1. De WEISS-resultaten zijn nog niet bruikbaar om een evolutie over 2010-2015 te berekenen. Er kan wel een evolutie tot 2012 berekend worden voor bedrijfsemissies.
2. De indicator is een maat voor de risico's voor het waterleven verbonden aan het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. In 2010 lag de indicatorwaarde ruim 50% lager dan in 2000. Een actualisatie van de indicator zal gebeuren aanleiding van de druk- en impactanalyse in 2014 (art. 60 DIW).

EMISSIES NAAR DE BODEM

	Indicatoren	Doel	Status en trend	Doelbereik
1	Hoeveelheid fosfaat uit dierlijk mest op landbouwgrond opgebracht	Max. 40 miljoen kg P ₂ O ₅ in 2015	41,9 miljoen kg in 2011 Trend: +	61% in 2011
2	Gewogen gemiddeld nitraatresidu	Max. 70 kg N/ha in 2015	47 kg N/ha in 2012. Trend: ++	>100% in 2012

1. Sinds 1997 is de hoeveelheid opgebrachte kg P₂O₅ uit dierlijke mest duidelijk gedaald, tot 41,9 miljoen kg P₂O₅ in 2011.
2. Het gemiddeld nitraatresidu is afgenomen van 112 kg N/ha in 2004 tot 45 kg N/ha in 2012. In 2009 (87 kg N/ha) en 2011 (73 kg N/ha) werd een minder goed nitraatresidu vastgesteld.

MILIEUDRUK DOOR AFVAL

	Indicatoren	Doel	Status en trend	Doelbereik
1	Geproduceerde huishoudelijke afvalstoffen	Blijft gelijk of vermindert t.o.v. 2000 (560 kg/inw)	524 kg/inw in 2011 Trend: +	Ja in 2011
	Primair geproduceerde bedrijfsafvalstoffen (exclusief bouw- en sloopafval, slib en grond)	Afname t.o.v. de periode 2005-2007	9,4 miljoen ton in 2010 Trend: ++	Ja in 2010
2	Totale hoeveelheid niet-selectief aangeboden primair bedrijfsafval	Afname t.o.v. de periode 2005-2007	1,04 miljoen ton in 2010 Trend: ++	Ja in 2010
3	Hoeveelheid gestorte niet-brandbare bedrijfsafvalstoffen	Afname t.o.v. de periode 2007-2009	1,4 miljoen ton in 2011 Trend: +/-	Neen in 2011
	Hoeveelheid definitief verwijderd huishoudelijk afval (restafval)	Afname tot 150 kg per inwoner	150 in 2011 Trend: +/-	Ja in 2011

1. Ongeveer de helft van het primair bedrijfsafval is bouw- en sloopafval, slib, grond en mineralen. Deze stromen buiten beschouwing gelaten, werd er in 2010 9,4 miljoen ton primair bedrijfsafval geproduceerd, een duidelijke afname t.o.v. de periode 2005-2007. De huishoudelijke afvalproductie bedroeg 524 kg per inwoner in 2011 en blijft hiermee onder het niveau van het jaar 2000. Sinds 2007 lijkt er een voorzichtige daling van de afvalproductie te zijn ingezet.
2. De hoeveelheid niet-selectief aangeboden primair bedrijfsafval bedroeg 1,04 miljoen ton in 2010 en vertoont een duidelijke afname t.o.v. de periode 2005-2007.
3. De hoeveelheid gestorte niet-brandbare bedrijfsafvalstoffen bedroeg 1,4 miljoen ton in 2011. De totale hoeveelheid restafval bedroeg in 2011 gemiddeld 150 kg/inwoner. 73% van de gemeenten haalden de streefnorm van maximaal 150 kg restafval per inwoner.

MILIEUVERANTWOORDE PRODUCTIE EN CONSUMPTIE

ECO-EFFICIENTIE

	Indicatoren	Doel	Status en trend	Doelbereik
1	Primaire bedrijfsafvalstoffen (exclusief bouw- en sloopafval, slib en grond) versus bruto toegevoegde waarde van de betreffende industriële sectoren (PACT 2020)	Verdere ontkoppling in de periode 2010-2015	Relatieve ontkoppling in 2004-2010	Te evalueren in 2014 (o.b.v. cijfers 2012)
2	Percentage nieuwbouwwoningen met E-peil ≤ 40 (PACT 2020)	21% in 2015	9,2% in 2010 Trend: ++	44% in 2010

3	Gemiddelde ecoscore Vlaams personenwagenpark (PACT 2020)	61 in 2015	54,9 in 2012 Trend: +	90% in 2012
4	Gemiddelde ecoscore voertuigenpark (personenwagens) Vlaamse overheden	63 in 2015	55 in 2011	87% in 2011

1. De hoeveelheid primair afval van de industrie (inclusief energiesector, exclusief bouw- en sloopafval, slib en verontreinigende grond) daalde over de periode 2004-2010 sterker dan de bruto toegevoegde waarde van de betreffende sectoren en is dus losgekoppeld van de economische groei.
2. Het aandeel nieuwbouwwoningen met een E-peil ≤ 40 is de jongste jaren toegenomen tot 9,2% in 2010.
3. De gemiddelde ecoscore van het Vlaamse wagenpark (personenwagens, alle brandstoftypes samen) nam toe van 50,2 in 2008 tot 54,9 in 2012 (volgens de nieuwe berekeningsmethode van de ecoscore).
4. De gemiddelde ecoscore van de dienstvoertuigen van de Vlaamse overheid bedroeg 55 in 2011.

GEBRUIK VAN GRONDSTOFFEN EN MATERIALEN

	Indicatoren	Doel	Status en trend	Doelbereik
1	Aandeel afval dat als secundair materiaal wordt ingezet (PACT 2020)	Toename in de periode 2010-2015	Zie tekst	Nog geen cijfers beschikbaar
2	Aandeel ingezette alternatieven oppervlakedelfstoffen	Toename in de periode 2010-2015	54% in 2011	Ja in 2011
3	Leidingwatergebruik	Geen toename in de periode 2010-2015	357 miljoen m ³ in 2010 Trend: +/-	Te evalueren na 2012
4	Hemelwatergebruik door huishoudens	Toename t.o.v. 2010	/	/
5	Aandeel woon-werkverplaatsingen te voet, met de fiets of het openbaar vervoer van de Vlaamse ambtenaren	Toename in de periode 2010-2015	/	/

1. Deze indicator kan nog niet worden ingevuld. Wel kan worden aangegeven dat in 2010 68% van het primair bedrijfsafval een nieuw leven kreeg na twee verwerkingsstappen; in 2011 ging 71% van het huishoudelijk afval naar één of ander vorm van materiaalrecuperatie.
2. In totaal werd in Vlaanderen in 2011 ca. 74 miljoen ton primaire delfstoffen en alternatieve grondstoffen ingezet. Hiervan zijn 46% primaire delfstoffen en 54% alternatieve grondstoffen (waarvan 16% gerecycleerde granulaten uit bouw- en sloopafval en 38% overige alternatieven).
3. Het leidingwatergebruik bedroeg in 2010 357 miljoen m³. Sinds 2008 daalt het lichtjes na geschommeld te hebben rond 370 miljoen m³.
4. Indicator te ontwikkelen.
5. Indicator te ontwikkelen.

ENERGIE

	Indicatoren	Doel	Status en trend	Doelbereik
1	Gerealiseerd % aan energiebesparing op basis van het gemiddeld finaal binnenlands energiegebruik	9% in 2016 t.o.v. periode 2001-2005	5,7% in 2010	63% in 2010
2	Energiegebruik residentiële sector	Afname	241 PJ in 2011 Trend: +/-	Nog geen doel vastgelegd
3	Aandeel hernieuwbare energie in het finaal binnenlands energieverbruik (PACT 2020)	/	5,5% in 2012 Trend: ++	Nog geen doel vastgelegd

1. De effectieve besparing in 2010 wordt geschat op 5,7%. Hiermee wordt de tussentijdse streefwaarde voor 2010 (nl. een besparing van 3%) wel bereikt. In 2011 bleek uit berekeningen voor het tweede Vlaamse Actieplan Energie-efficiëntie dat eind 2016 een energiebesparing van 13% mogelijk is, beter dus dan de vooropgestelde streefwaarde van 9%.
2. Het energieverbruik van de huishoudens steeg (+12,6%) in 2012 ten opzichte van 2011, voornamelijk omwille van het hogere aantal graaddagen in 2012 ten opzichte van 2011 (2011 was een warm jaar). Ten opzichte van 1990 steeg het verbruik met 17,6%. Ten opzichte van 2005 is het verbruik met 2,8% gedaald.
3. In het energie-klimaatpakket van de Europese Commissie werd voor België vastgelegd dat tegen 2020 het aandeel hernieuwbare energie 13% moet bedragen. Er is momenteel nog geen Vlaamse doelstelling vastgelegd. In 2012 bedroeg het aandeel hernieuwbare energie 5,5%. Bijna de helft van dit aandeel is toe te schrijven aan groene warmte en koude.

VERDERE STAPPEN IN DE REMEDIËRING

WATERBELEID

	Indicatoren	Doel	Status en trend	Doelbereik
1	Aansluitingsgraad (op RWZI)	86% in 2015	81% in 2012	93% in 2012
2	Waterlopen van 1 ^e categorie heringericht i.f.v. ecologie en wateropvang	6 km per jaar	Zie tekst	45% in 2008-2011
3	Ruimingen van waterlopen van 1 ^{ste} categorie	150.000 m ³ per jaar	Zie tekst	Ja in 2008-2010
4	Aantal waterlopen (van 15 prioritaire) onderzocht en sanering opgestart	100% in 2015	/	/

1. De aansluitingsgraad (verhouding van het aantal huidig op een RWZI aangesloten inwoners t.o.v. het maximaal op RWZI aan te sluiten inwoners) bedroeg eind 2012 81%. De huidige zuiveringsgraad (verhouding van het totaal aantal op een RWZI aangesloten inwoners t.o.v. het totaal aantal inwoners) is toegenomen tot 79% eind 2012.

2. In de periode 2008-2011 werd 10,8 km waterloop 1ste categorie heringericht i.f.v. ecologie en waterberging. Dus iets minder dan de helft van de beoogde doelstelling.
3. In de periode 2008-2010 werd gemiddeld 151.400 m³ per jaar geruimd.
4. Het oriënterend onderzoek is afgewerkt. De beslissing van de Vlaamse Regering over de lijst van 15 waterlopen wordt voorbereid.

BODEMBELEID

	Indicatoren	Doel	Status en trend	Doelbereik
1	% gronden met potentieel bodembedreigende inrichtingen of activiteiten waarvan de sanering minstens is gestart (d.w.z. een bodemsaneringsproject is conform verklaard) (PACT 2020)	100% (2036) 40 % (2015)	36 % in 2012 Trend: ++	90% in 2012
2	Erosiebeleidsindicator voor de uitvoering van erosiebestrijdingsmaatregelen	14 % in 2014	12,4% in 2012 Trend: ++	89% in 2012
3	% erosiegevoelige landbouwgronden met een permanente bedekking of natuurlijke vegetatie	50 % in 2015	49% in 2012 Trend: +	98% in 2012

1. Eind 2012 was voor 4.242 (of 36%) gronden met historische bodemverontreiniging de sanering minstens opgestart.
2. De erosiebeleidsindicator, die het effect van zowel kleinschalige erosiebestrijdingswerken als het instrument beheersovereenkomsten erosiebestrijding meet, stond eind 2012 op 12,4%. Dit geeft aan dat 12,4% van de belangrijkste erosieproblemen in Vlaanderen opgelost werden.
3. Gebaseerd op de landbouwpercelenkaarten had in 2012 ca. 49% van de meest erosiegevoelige percelen een permanente bodembedekking.

NATUURBELEID

	Indicatoren	Doel	Status en trend	Doelbereik
1	Aandeel maatregelen nodig voor de IHD ter bescherming van de soorten van Europees belang uitgevoerd	25% in 2015	/	/
2	Aandeel maatregelen nodig voor de IHD ter bescherming van de habitats van Europees belang uitgevoerd	25% in 2015	/	/
3	Aantal aanwijzingsbesluiten en S-IHD-rapporten definitief goedgekeurd	100%	Zie tekst	Zie tekst
4	Aantal nieuwe soortenbeschermingsplannen/programma's	+10 in 2015	+0 in 2012	0% in 2012
5	Aantal gesaneerde vismigratieknelpunten van eerste prioriteit (volgens strategische prioriteitenkaart)	90% in 2015	31% in 2012	34% in 2012
	Aantal gesaneerde vismigratieknelpunten van tweede prioriteit (volgens strategische prioriteitenkaart)	50% in 2015	16% in 2012	32% in 2012

1. Indicator in ontwikkeling.
2. Indicator in ontwikkeling.
3. Na advies door de adviesraden, werden alle 36 IHD-rapporten en aanwijzingsbesluiten voor de tweede maal principieel goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 19 juli 2013. Een definitieve goedkeuring van het hele pakket is voorzien in het najaar van 2013.
4. In 2012 werden geen nieuwe soortenbeschermingsplannen toegevoerd aan de 18 bestaande plannen.
5. Begin 2013 werden 45 knelpunten van 1^e prioriteit geregistreerd, hiervan zijn er ondertussen 14 of 31% opgelost. Van de 682 geregistreerde knelpunten van 2de prioriteit zijn er begin 2013 109 of 16% opgelost. Deze cijfers houden rekening met de nieuwe prioriteitenkaart opgemaakt in uitvoering van de Benelux-beschikking M(2009)1. De gegevens zijn gebaseerd op de uitgevoerde inventarisaties. Deze waren nog niet volledig dekkend voor de nieuwe prioriteitenkaart.

3. MAATREGELPAKKETTEN

Dit hoofdstuk is een belangrijk onderdeel van het decretaal voorziene actieplan. Er worden 38 vernieuwende pakketten van realiseerbare voornemens met een grote maatschappelijke relevantie vooropgesteld, die al dan niet in een projectstructuur kunnen worden uitgevoerd. De focus voor de maatregelen ligt op vernieuwing en entiteitsoverschrijdende aanpak. De maatregelen voldoen aan de kenmerken van de beleidsvoornemens uit dit plan, nl. belangwekkend, doelgericht en beheersbaar. Er wordt een evenwicht nagestreefd tussen de diverse onderdelen van het milieu- en natuurbeleid. Een pakket van maatregelen past in dit hoofdstuk als het stappen zet voorbij het lopende beleid (leemten opvullen, bijstellingen, bijkomende stimulansen, verbanden leggen, ...), samenwerking op gang brengt tussen entiteiten, van operationele aard is en dus voldoende concreet, een samenhangend geheel is van diverse instrumenten, toegespitst is op doelgroepen en/of processen en oog heeft voor de samenhang met andere beleidsdomeinen en beleidsniveaus.

De opgenomen toelichtingen zijn stappen in het proces van uitvoering. De inhoud zal worden verfijnd en desgevallend bijgesteld naarmate de projecten vorderen en alle betrokkenen hun bijdrage hebben kunnen leveren. De betrokkenen per maatregelpakket zijn niet-limitatief opgenomen. Meer gedetailleerde informatie is terug te vinden op de website www.milieubeleidsplan.be

1. Werk maken van een klimaatvriendelijke Vlaamse overheid

Trekker: LNE (Dep)

Betrokkenen: LNE (OVAM, VEA, ...), BZ (AFM), onderhoudsfirma's, leveranciers

Voortgang en aanpak

De energiebevraging werd structureel verankerd in de vastgoedbevraging van het Departement Bestuurszaken. Eind 2012 werd voor de derde keer jaarlijkse cijfers opgevraagd. Na een stijging van de responsgraad vorig jaar, is die dit keer teruggevallen tot het niveau van de eerste bevraging.

De inspanningen om de CO₂ uitstoot van het Vlaams gebouwenpark te reduceren, werpen hun vruchten af. In 2009 was er een uitstoot van 31 kg CO₂ per m² vloeroppervlakte. Dit nam af tot 29 kg CO₂/m² in 2010 en daalde verder tot 18 kg CO₂/m² in 2011. De zachte winter in 2011 heeft substantieel bijgedragen tot het goede resultaat in 2011.

De uitstoot ten gevolge van transport met dienstwagens bedroeg in 2011 8 861 ton CO₂eq. Dit is 24% minder dan in 2010. Volgend jaar zal verder ingezet worden op het verhogen van de responsgraad in de bevraging en zal de voortdurende inspanning om het energieverbruik en bijhorende CO₂-uitstoot te verlagen, worden verdergezet. Concreet zetten we volop in op

energieaudits en haalbaarheidsstudies hernieuwbare energie (en kostenoptimale energieprojecten die hieruit volgen), alsook op de invoering van het ISO 50001-label.

2. Afstemming overkoepelende beleidsplanning en -opvolging milieu, mobiliteit en ruimtelijke ordening in Vlaanderen

Trekker: LNE (Dep)

Betrokkenen: LNE, MOW en RWO (planningsentiteiten), Adviesraden

Voortgang en aanpak

In 2013 werd de participatie in elkaars planningsprocessen op dezelfde wijze verder gezet. LNE bleef vertegenwoordigd in de planningscommissie, maar er werd ook binnen een projectgroep inhoudelijk overleg georganiseerd. Zo werd een gedegen bijdrage geleverd aan de doelstellingen en het actieplan. Rond rekeningrijden werden de ambtelijke grenzen echter bereikt en werden 4 beleidsopties voorbereid voor politieke besluitvorming. Bij het BRV heeft LNE meegewerkt aan de concretisering van het groenboek in een witboek. Het inhoudelijk gewicht lag bij de werkgroepen, terwijl het ambtelijk forum zich vooral richtte op het overzicht en de afstemming. Ook andere kansen voor participatie werden zoveel mogelijk benut. Zo werden de resultaten van het project “omgevingskwaliteit” gebruikt en bewaakte de MER-dienst de kwaliteit van de strategische milieubeoordeling van het BRV.

In 2014 liggen de kaarten enigszins anders. Het MPV is dan vermoedelijk goedgekeurd en volop in uitvoering. Op het niveau van de actielijnen en monitoring zal dan verdere samenwerking aangewezen zijn om tot een goede realisatie van het plan te komen. Ook voor het BRV zal de ambtelijke voorbereiding afgerond worden en zal de focus naar de gezamenlijke realisatie verschuiven. In 2014 zullen tevens de opmaak van de bijdrage aan het regeerakkoord en het MINA-plan 5 een belangrijke rol spelen in de verdere afstemming van het beleid rond milieu, mobiliteit en ruimtelijke ordening. Binnen de procesarchitectuur van beide beleidstrajecten zal extra aandacht gaan naar het benutten en creëren van participatiemogelijkheden.

3. Bepalen van langetermijndoelstellingen milieubeleid en bijhorende trajecten

Trekker: LNE (Dep)

Betrokkenen: LNE, RWO, MOW, LV

Voortgang en aanpak

In lijn met het implementatietraject toekomstverkenningen werden eind 2012 - begin 2013 drie opdrachten gestart. Een eerste project heeft betrekking op de bepaling van megatrends en hun impact op milieu in Vlaanderen. In een eerste fase (voorjaar 2013) werden de 6 meest relevante trends voor het milieubeleid in Vlaanderen vastgelegd. Op basis van ‘factsheets’ per megatrend worden de implicaties voor Vlaanderen bediscussieerd met experts (september 2013) en wordt er een MIRA-publicatie gemaakt (eind 2013).

Een tweede project behelst de uitwerking van mogelijke toekomstbeelden met focus op (milieugerichte) leefkwaliteit voor Vlaanderen. Het werkt door op de resultaten van de megatrendstudie. In een eerste fase werd een kwalitatief systeemmodel leefkwaliteit opgesteld, dat mee de basis vormt voor de discussies rond de toekomstbeelden in het najaar van 2013. In een volgende fase worden binnen de verschillende toekomstbeelden verhaallijnen geconstrueerd toegepast op leefkwaliteit. Deze verhaallijnen bieden plausibele kijkrichtingen aan en kunnen in voorbereiding van het MINA-plan 5 het maatschappelijk debat ondersteunen.

De derde opdracht is gericht op de kwantitatieve onderbouwing. De randvoorwaarden voor een systeemdynamisch model voor Vlaanderen werden in kaart gebracht. Tevens werd nagegaan hoe (bestaande) thematische rekenmodellen in zulk systeemdynamisch model kunnen worden ingepast.

4. Schendingen van het milieurecht gepast sanctioneren

Trekker: LNE (Departement)

Betrokkenen: LNE (dept. LNE, OVAM, ANB, VMM, VLM, ...), parketten, lokale en federale politie, provincies en gemeenten, toezichthouders van andere beleidsdomeinen

Voortgang en aanpak

De voorbije periode bleef in het teken staan van de globale evaluatie van de regelgeving met betrekking tot milieuhandhaving. De voorstellen tot aanpassing en de beleidsaanbevelingen die tijdens deze (decretaal voorziene) evaluatieoefening in 2012 in een conceptnota geformuleerd werden, vonden in 2013 uitwerking in concrete decreet- en besluitwijzigingen. Na de uitbouw en de succesvolle implementatie van het bestuurlijk transactiesysteem (eind 2012) werden reeds verschillende transactievoorstellen tot betaling van een geldsom aan overtreders gericht. Uit een eerste evaluatie van het nieuwe instrument blijkt alvast dat het zijn nut bewijst. Aan bepaalde schendingen van het milieurecht (waarop het instrument kan worden toegepast) kan door kort op de bal te spelen een effectief en gepast gevolg worden gegeven. Ook de ruimere handhavingspraktijk wordt meermaals naar effectiviteit en efficiëntie geëvalueerd via de jaarlijkse milieuhandavingsrapporten van de VHRM.

Naast de evaluatie werd ook de toepassing en doorwerking van het Milieuhandavingsdecreet verder geoptimaliseerd. Hiervoor werden inspanningen geleverd door enerzijds de LNE-werkgroep Handhaving (m.b.t. verdere depenalisering van milieuschendingen, onderzoek naar de modaliteiten en uitwerking van de bestuurlijke dwangsom, afstemming met de permanente omgevingsvergunning en implementatie IED,...) en anderzijds via de adviezen van de VHRM (m.b.t. het optimaliseren van het lokaal toezicht, programmatorisch handhaven, de samenwerking met handhavingsinstanties, de handhaafbaarheid van regelgeving,...). De focus werd reeds gelegd op het afstemmen van handhavingsactiviteiten, het verduidelijken van regelgeving en het uitwisselen van kennis en “good practices”, wat ook voor het jaar 2014 zal gelden. In de schoot van de VHRM werd in 2013 ook het milieuhandavingsprotocol ‘Prioriteitennota vervolgingsbeleid milieurecht in het Vlaamse Gewest’ ondertekend, waardoor de samenwerkingsafspraken tussen verschillende handhavingsactoren verankerd worden.

Daarnaast zorgden de verschillende handhavingsactoren voor de daadwerkelijke implementatie op en afstemming met het terrein, en zullen ze dat in 2014 onverminderd blijven doen.

5. Vlottere toepassing MER-regelgeving

Trekker: LNE (Dep)

Betrokkenen : LNE, RWO, MOW, DAR, externe stakeholders

Voortgang en aanpak

De Vlaamse Regering hechtte op 19 juli 2013 de tweede maal haar principiële goedkeuring aan het voorontwerp van decreet van de omgevingsvergunning. Het ontwerp van decreet dat voor projecten de integratie van de milieueffectrapportage en veiligheidsrapportage in de milieu- en stedenbouwkundige vergunningsprocedure voorziet, reeds eerder twee maal principiële goedkeuring door de Vlaamse Regering, is afgestemd met en verwerkt in dit voorontwerp van decreet van de omgevingsvergunning. De uitvoeringsbesluiten nodig voor de integratie van de milieueffectrapportage en veiligheidsrapportage in de milieu- en stedenbouwkundige vergunningsprocedure worden momenteel uitgewerkt.

Het voorontwerp van decreet betreffende complexe projecten kreeg een eerste principiële goedkeuring op 24 mei 2013. Het voorontwerp creëert een nieuwe werkwijze voor de aanpak van complexe investeringsprojecten. Door middel van een gefaseerde aanpak met duidelijke beslismomenten wordt gepoogd de realisatie van dergelijke projecten te versnellen én kwalitatief een beter proces te voeren. In het geïntegreerde onderzoek zal het onderzoek

inzake leefmilieu een belangrijke plaats innemen. De diverse beslismomenten omvatten tevens onderdelen die de milieukwaliteit van het project in beeld brengen en de nodige maatregelen om daarmee om te gaan. Medio september 2014 volgt een tweede principiële goedkeuring van het voorontwerp decreet. In het najaar worden ook de uitvoeringsbesluiten afgewerkt.

6. Subsidies met impact

Trekker: LNE (Dep)

Betrokkenen: LNE en nagenoeg alle andere beleidsdomeinen

Voortgang en aanpak

In 2013 is de studie ‘Subsidies met impact op het milieu – Methodologie, inventarisatie en cases’ afgerond. Het doel van deze studie was om deze subsidies (in ruime zin) te identificeren die mogelijk een impact op het milieu kunnen veroorzaken. De studie inventariseert zowel de directe subsidies die een positieve bijdrage leveren aan het milieu als directe subsidies die een potentieel milieuschadelijk effect met zich meebrengen. Aan de hand van de inventarisatie kan men indien nodig grondig onderzoeken of de subsidie al dan niet milieuschadelijk is (uitgewerkte cases). Aangezien hierbij verschillende afwegingen noodzakelijk zijn, blijkt het antwoord vaak zeer genuanceerd te zijn. Harde uitspraken richting milieuschadelijkheid zijn er niet uit deze studie gekomen. Daarnaast heeft de studie de bestaande internationale/Europese methodologie vertaald naar een Vlaamse beleidscontext. Dit moet ons ertoe in staat stellen om in de toekomst milieuoverwegingen op een systematische manier mee te nemen bij de evaluatie en ontwikkeling van subsidies.

In 2013 werden de subsidiestelsels van het Departement LNE aan verenigingen (project- en werkingssubsidies) geanalyseerd. Naar aanleiding hiervan werd in een eerste fase het projectsubsidiebesluit geoptimaliseerd met het oog op administratieve vereenvoudiging. Tot slot is in 2013 een vervolgpriject voor Ecopay gestart, waarin het bestaande weidevogelmodel verder wordt toegepast en verfijnd op een kleinere schaal (landschaps- of projectniveau). In eerste instantie ligt de focus hier nog steeds op subsidiemaatregelen die extensievere vormen van maaibeheer en begrazing ondersteunen.

De ervaringen en methodologie van de studie ‘Subsidies met impact’ zullen worden ingezet om de Vlaamse overheid bij te staan in het ontwikkelen of evalueren van subsidies in de loop van de komende jaren.

De administratieve vereenvoudigingen uit het projectsubsidiebesluit zullen in 2014 doorgevoerd worden voor ad hoc-subsidies aan verenigingen en organisaties.

Als aanvulling op deze studies, wordt in de loop van 2013-2014 tevens een aanpak uitgewerkt waarin wordt gekeken naar vergroenbare overheidsuitgaven.

7. Monitoring evolutie maatschappelijk gedrag en perceptie milieubeleid

Trekker: LNE (Dep)

Betrokkenen: LNE, DAR, EWI, burgers, bedrijven

Voortgang en aanpak

Kennis over de perceptie en/of het gedrag van burgers kan belangrijke input geven voor de keuze van instrumenten in het leefmilieubeleid. Een studie focuste op het thema milieuverantwoorde consumptie en spitte zich toe op aspecten van transport, voeding, afval, productgebruik, water en energie. De studie steunde op een kwalitatieve fase en een brede bevraging. Wat educatie en communicatie betreft, liep een onderzoek naar de impact van het project Milieuzorg op school (MOS). Op een vergelijkbare manier werden leerlingen, studenten, leerkrachten, directies en oud-leerlingen bevraged.

De studie m.b.t. milieuverantwoorde consumptie werd eind 2012 afgerond en leverde inzichten op over de motivaties en barrières van consumenten bij bepaalde beslissingen. De

studie onderscheidt ook zes groepen van consumenten, die verschillen in motivaties, gedragingen en verwachtingen t.o.v. de overheid. Deze inzichten helpen ook bij de keuze van instrumenten en beleidsbeslissingen. In het najaar van 2013 werd het onderzoek m.b.t. MOS afgerond. MOS heeft positieve effecten en de aanbevelingen om het efficiënter te maken, worden meegenomen bij de verlening van dit project. In het voorjaar van 2014 wordt (mogelijk) een onderzoek naar de perceptie van bedrijven opgestart.

8. Optimaal inzetten alternatieve financieringstechnieken

Trekker: LNE (Dep)

Betrokkenen: LNE, EWI, DAR, OV, WVG, RWO, MOW, FB

Voortgang en aanpak

De overkoepelende projectwerking werd opgestart in december 2011. In de opstartfase werd voornamelijk ingezet op het afbakenen van het werkdomein, het bepalen van duidelijke projectdoelstellingen én het concretiseren van het plan van aanpak. In de voorbije rapporteringsperiode werd voornamelijk gefocust op het uitwerken van een inventaris met inspirerende LNE-projecten inzake alternatieve financiering, en werden de eerste stappen genomen om te komen tot een praktisch bruikbare checklist van kritische succes- en faalfactoren voor alternatieve financieringsprojecten.

Concreet zal de komende periode die checklist op punt gezet worden. In de laatste fase is het de bedoeling om aan de hand daarvan binnen LNE op zoek te gaan naar nieuwe (realistische) opportuniteiten voor alternatieve financiering.

9. Meten van de leef- en omgevingskwaliteit

Trekker: LNE (VLM en Dep)

Betrokkenen: LNE (VMM, ANB, INBO, OVAM), RWO, DLV, MOW, EWI, DAR (SVR), studiebureaus, universiteiten, provincies, Vlaamse bouwmeester, VVSG

Voortgang en aanpak

Er werd voortgebouwd op de fundamenten van dit leerproces. Vanuit de gedeelde visie en kwaliteitsambities uit het voortraject zetten we verdere stappen naar het operationaliseren en meten van omgevingskwaliteit. Daarbij gaven twee specifieke sporen verder richting aan het traject. Enerzijds op het niveau van gebiedstypes en anderzijds op maat van projecten. Hiervoor werden in het najaar van 2013 twee studies gestart.

De kwaliteitsambities dienen als basis voor de operationalisering van omgevingskwaliteit. De aanbevelingen uit het voortraject zetten we hierbij om in de praktijk. In 2014 ontwikkelen we het meetinstrument voor omgevingskwaliteit op het niveau van gebiedstypes en voeren we een nulmeting uit.

Ook de methodiek om in gebiedsgerichte projecten vorm te geven aan het begrip omgevingskwaliteit wordt verder geconcretiseerd. We maken een vertaalslag van het meer abstracte beleidsniveau naar de concrete uitvoering op het terrein. Daarbij gaat extra aandacht naar de toe-eigening van het begrip bij de projectbetrokkenen: omgevingskwaliteit in het hart van gebiedsgerichte werking.

10. Initiëren en uitvoeren randstedelijke projecten

Trekker: VLM

Betrokkenen: LNE (ANB, VMM, Dep), RWO, L&V, MOW, EWI, provincies, gemeenten, lokale stakeholders, Brussels Gewest

Voortgang en aanpak

Open ruimtes in randstedelijke gebieden zijn van groot maatschappelijk belang, maar staan zwaar onder druk. Het is dus essentieel gericht in te zetten op het invullen van de maatschappelijke functies van deze open ruimtes (recreatie, natuur, water, ...) voor een zeer groot aantal inwoners. Rond Brussel, Hasselt-Genk, Brugge en Gent werden gebiedsgerichte projecten opgezet om dit te realiseren.

De bevraging in het kader van het integraal plan "Over de Rand" resulteerde in een voorstel van planprogramma landinrichting. Gelijktijdig realiseren we in drie landinrichtingsprojecten fietslinken, groene verbindingen en hoogwaardige groene ruimtes met meervoudig gebruik (waterberging, recreatie, natuur,...). Het rollend fonds voor de grondenbank Vlaamse Rand maakte verschillende strategische aankopen mogelijk.

In 2013 werden de uitdagingen van de Wijers voorgelegd aan een ruim forum van betrokkenen. Op basis daarvan wordt nu gericht geïnvesteerd in land- en natuurinrichting

In de Brugse Veldzone werd geïnvesteerd in de Groene Fietsgordel, het landschapspark Bulskampveld en in de landschappelijke begeleiding van grote infrastructuren voor de ontsluiting van Brugge en haven.

Voor de Gentse Kanaalzone werd een tweede reeks van koppelingsgebieden goedgekeurd. Van de eerste reeks werden er twee ingericht en worden twee volgende koppelingsgebieden voorbereid. Een fietsplan voor de ganse kanaalzone werd uitgewerkt en opgenomen in de verschillende inrichtingsplannen. Een grondenbank die de verwerving van de koppelingsgebieden moet ondersteunen is operationeel.

Ook in 2014 investeer ik verder in deze randstedelijke projecten. In de Vlaamse Rand onderzoeken we de mogelijkheden tot structurele samenwerking met de Vlaamse en de Brusselse Bouwmeester.

11. Optimaliseren van de samenwerking met andere beleidsdomeinen

Trekker: LNE (Dep)

Betrokkenen: alle beleidsdomeinen van de Vlaamse overheid

Voortgang en aanpak

Reeds jaren bestaat er een traditie van project- en beleidsmatige samenwerking van het beleidsdomein LNE met andere beleidsdomeinen. Een actueel voorbeeld is het operationaliseren van het meerjarenprogramma ontsnippering gerelateerd aan het IHD-overlegproces voor Natura- 2000 Vlaanderen.

Bovendien zal opnieuw extra aandacht gaan naar concepten zoals wederzijdse éénloketsfuncties, aanspreekpunten of verbindingssambtenaren. Die mogelijkheden zullen worden bekeken in samenspraak met alle beleidsdomeinen.

In 2014 zal verder ingezet worden op het uitwerken van lopende samenwerkingsprojecten, zoals het uitbouwen van een Vlaams Kennis- en Overlegcentrum rond NTMB (met de beleidsdomeinen Mobiliteit en Openbare Werken en Economie, Wetenschap en Innovatie) en het operationaliseren van sociale economie bij het onderhoud en beheer van open ruimte (met de beleidsdomeinen Mobiliteit en Openbare Werken en Werk en Sociale Economie). Nieuwe initiatieven zijn het evalueren en actualiseren van beheersplannen van autosnelwegbermen.

Het tweejaarlijks actieplan (2013 en 2014) in het kader van de samenwerkingsovereenkomst tussen LNE en Onderwijs en Vorming wordt uitgevoerd. Zo engageren beide departementen zich elkaar te betrekken, te informeren en waar mogelijk en wenselijk, samen een visie en

concrete beleidsvoorstellen te ontwikkelen met betrekking tot Educatie voor Duurzame Ontwikkeling en andere thema's op het raakvlak van onderwijs en leefmilieu.

Ook de structurele samenwerking met het beleidsdomein Landbouw zal verder verdiept en verbreed worden. In 2013 werd voornamelijk gewerkt aan de Vlaamse insteek voor een vernieuwd gemeenschappelijk landbouwbeleid na 2013. Daarnaast werd en wordt verder werk gemaakt van het gezamenlijk initiatief AGNABIO (AGrarisch Natuurbeheer en AgroBIOdiversiteit) en een nieuwe oproep voor projecten rond draagvlakverbreding landbouw, natuur en milieu.

De structurele samenwerking rond 'groene economie' die in 2012-2013 opgezet werd met het beleidsdomein Economie, Wetenschap en Innovatie wordt verdergezet. Hierbij komen ook concrete dossiers zoals bv. ecologiepremie aan bod.

12. Vergroenen van de economie

Trekker: LNE (Dep)

Betrokkenen: LNE (OVAM, VEA, ...), EWI, WSE, (innovatieve) bedrijven, investeerders, wetenschappelijke instellingen

Voortgang en aanpak

In 2013 werd het onderzoek afgerond waarin we samen met de andere actoren (beleidsdomeinen, stakeholders,...) tot een gedragen set van maatregelen, acties, instrumenten en doelstellingen zijn gekomen die aansluiten bij de groene economie. In 2013 werd een structureel overleg tussen de beleidsdomeinen EWI en LNE aangaande groene economie opgestart.

In 2013 en 2014 zal er worden gewerkt aan een meetkader om de vergroening van de economie op te volgen. Het kader dat OESO hiervoor uitwerkte wordt als optie bekeken. Daarnaast wordt nagegaan welke pistes van de verschillende concrete initiatieven uit de studie 'LNE helpt Vlaanderen op weg naar een Groene Economie' zullen worden uitgewerkt.

Samen met het IWT werd een project katalytisch eco-aankopen uitgewerkt. Dit project zet in op het vergroenen van de economie door de vergroening van de consumptie en de ontwikkeling van eco-innovatieve producten te promoten. Het wordt uitgevoerd volgens de systematiek van innovatief aanbesteden. In de tweede helft van 2012 werd een innovatieplatform opgericht. De uitkomst van het platform zal een uitgewerkt masterplan zijn.

13. Inhoudelijke steun aan lokale overheden door de Vlaamse overheid

Trekker: LNE (Dep)

Betrokkenen : LNE (OVAM, VEA, ...) DAR, WSE, MO, lokale besturen

Voortgang en aanpak

De huidige samenwerkingsovereenkomst loopt eind 2013 af. In uitvoering van het Witboek Interne Staatshervorming worden de beschikbare middelen herbestemd voor het gemeentelijke rioleringsbeleid en handhaving. Het systeem van de MiNa-werkers en de groenjobs wordt geharmoniseerd vanaf 2014.

14. Milieuverantwoorde productie via ketenbeheer en systeeminnovatie

Trekker: OVAM

Betrokkenen: LNE (Dep, VEA, ...), DAR, EWI, OND, sectorfederaties, distributiesector, onderwijs

Voortgang en aanpak

Een aantal ketenbeheerprojecten zijn uitgevoerd of in uitvoering. De focus wordt gelegd op volgende materiaalketens:

- Tapijtketen: De focus op ecodesign binnen de keten moet op langere termijn resulteren in de ontwikkeling van recyclebaar tapijt, waarna een logistiek systeem kan worden opgezet. Inmiddels zijn de projecten in de sector van zo'n matuur niveau dat de interactie met de OVAM in 2013 teruggeschroefd kon worden.
- Harde kunststoffen: Dit project onderzoekt de mogelijkheid om een selectieve inzameling van harde kunststoffen op containerparken te organiseren en de inzetbaarheid van recyclaten, afkomstig van post-consumer harde kunststoffen, te verhogen. Samen met de Interregionale Verpakkingscommissie werd een voorstel voor de optimalisatie van de plastic-fractie bij de PMD-inzameling bij gezinnen en bedrijven uitgewerkt ter voorbereiding van de nieuwe erkenning van Fost Plus, het beheersorganisme dat instaat voor de PMD-inzameling.
- Cellenbeton: Met de actoren in de materiaalketen cellenbeton wordt momenteel een samenwerkingsovereenkomst onderhandeld. Intussen wordt een proefproject voor de inzameling van cellenbeton op containerparken opgevolgd.
- Minerale wol: De sector is bereid tot samenwerking om de materiaalketen van minerale wol te sluiten. Ze wenst hierbij te anticiperen op de hoeveelheden minerale wol die in de toekomst meer en meer zullen vrijkomen. De uitdaging is om een markteconomisch systeem op te zetten.
- Vlakglas: De keten voor vlakglas uit de productie is grotendeels gesloten, postconsumerafval blijkt echter moeilijker aan te pakken. Er wordt gezocht naar praktische oplossingen met draagvlak van alle actoren in de keten.

Onder de coördinatie van het overlegplatform Nutriënten wordt gewerkt aan het sluiten van de nutriëntenkringloop, de valorisatie van nutriënten uit reststromen en de vermarkting van gerecupereerde nutriënten.

Een netwerk rond ecodesign is operationeel met veel aandacht voor Ecodesign.link (website) en Twitter. LinkedIn en Facebook zijn in korte tijd een trefpunt geworden.

Voor de sensibilisering van de ontwerpers blijven we ons richten op o.a. de uitreiking van de Ecodesign Awards voor studenten en professionals. Om ecodesign breder te verspreiden werd het opleidingspakket 'Ecodesign in hoger onderwijs-kit' (EHO-kit) uitgewerkt, in eerste instantie gericht op ingenieursopleidingen en opleidingen elektromechanica. Dit pakket werd zeer positief onthaald bij docenten en experts. De SIS-toolkit voor duurzame innovatie wordt sinds 2013 breed aangeboden aan de doelgroepen via externe gecertificeerde begeleiders, nadat eerst 5 piloot-bedrijven in primeur het begeleidingstraject hadden doorlopen.

Met het oog op het verbeteren van het bestaande beleid en het ontwikkelen van nieuwe instrumenten worden de bestaande ecodesign-instrumenten momenteel geëvalueerd.

Met de oprichting van de vzw Plan C werd het transitienetwerk Duurzaam Materialenbeheer op 28 maart 2012 verzelfstandigd. In 2013 werd de financiële en organisatorische onderbouw van Plan C gefinaliseerd en was de vzw volledig operationeel. Voor het eerst werd gewerkt met een jaarthema. In 2013 zette Plan C het thema product-dienst systemen als duurzaam bedrijfsmodel in de kijker via visie-ateliers en deelname aan het proefproject iMade voor het uittesten van de mogelijkheden van additive manufacturing in het installeren van nieuwe productie- en consumptiemodellen.

15. Stimuleren van milieuverantwoorde consumptie

Trekker: OVAM

Betrokkenen: LNE (Dep, VMM, VEA), DAR, FOD Leefmilieu, gewesten, distributiesector, producenten, middenveld (consumenten – en milieuverenigingen)

Voortgang en aanpak

Flankerend aan het federaal beleid, stimuleert de Vlaamse overheid de distributiesector om tussen nu en 2015 minstens twee sensibiliseringsacties of proefprojecten op te zetten.

Na de evaluatie van drie proefprojecten met de distributiesector is één project opgeschaald. Voor de productgroep elektrische toestellen werd in 2013 een uitgebreide samenwerking op touw gezet. Via allerhande promotiemateriaal wezen de producenten de consumenten hierbij op de aanwezigheid van ecolabel, energiegebruik, herstelbaarheid, hergebruik en inleveren bij Recupel. Evaluatie van het project is voorzien met voorstellen tot inbedding van het project in de milieubeleidsvereenkomst afgedankte elektrische en elektronisch apparatuur.

In 2013 werd de studie ‘milieuverantwoorde consumptie – perceptie en gedrag van consumenten’ opgeleverd waarin de Vlaming werd gevraagd naar hun gedrag en hun mening over milieubewust handelen m.b.t. thema's zoals afval en materialen, voeding, water, energie en transport. In de loop van 2013 en 2014 worden de resultaten van o.m. deze studie gebruikt om gerichte initiatieven te nemen naar bepaalde doelgroepen en thema's die naar voor kwamen. Specifiek voor de inzet van het sociale instrumentarium m.b.t. het stimuleren van milieuverantwoorde consumptie, wordt naast het opzetten van concrete initiatieven, verder onderzoek gevoerd rond die aspecten waar vooralsnog te weinig kennis en informatie over bestaat. In de nieuwe convenant voor lokale besturen die vanaf 2014 in werking treedt, worden subsidies voorzien voor lokale besturen die initiatieven nemen voor het bevorderen van milieuverantwoorde consumptie. Daarnaast zal er verder kennis worden opgebouwd omtrent materiaalcriteria voor producten om zo het aankoopbeleid van zowel overheden als bedrijven te vergroenen. We verkennen ook de mogelijkheden die worden geboden door de invoering van nieuwe materiaaltechnologieën, zoals additive manufacturing, of nieuwe vormen van bedrijfsvoering of vermarkting, zoals product-dienstcombinaties, voor het vergroenen van consumptiegedrag. Dit zal gebeuren door deelname aan proefprojecten, zoals iMade, en aan lerende netwerken, zoals Plan C. Er is een voorstel opgesteld voor het deels heroriënteren van het subsidiebesluit voor de kringloopcentra, zodat zij meer gestimuleerd worden tot het opzetten van innovatieve proefprojecten die moeten leiden tot meer hergebruik.

Andere uitgevoerde of nog lopende acties zijn: de start van lerende netwerken en groepsaankopen voor gemeentelijke aankopers en duurzaamheidsambtenaren om het lokale groene aankoopbeleid te ondersteunen en de uitwerking van een vormingspakket in het kader van meer bewustwording van voedselverlies.

16. Aanvullend inzetten op flexibiliteitsmechanismen

Trekker: LNE (Dep)

Betrokkenen: LNE, PMV, EWI, VAIS

Voortgang en aanpak

Begin 2013 werden de resterende emissierechten in de Vlaamse toewijzingsreserve voor nieuwkomers voor de handelsperiode 2008-2012 geveild. Aan een gemiddelde veilingprijs van 3,8 euro/ton was de totale opbrengst 36.415.800 euro. Deze middelen zullen worden gestort in het Vlaams Klimaatfonds en onder meer worden benut voor de verwerving van externe Kyoto-eenheden, voortvloeiend uit CDM- en JI-projecten.

Eind 2012 en begin 2013 voerde het departement LNE een aantal aftastende gesprekken over de aankoop van AAU's (internationale uitstootrechten) via de Green Investment Schemes met verschillende Europese landen. Door de sterk gewijzigde marktcontext (prijs van een

secundaire CER zakte sterk, de prijzen van groene AAU's volgden deze neerwaartse tendens) en tevens de impact hiervan op de effectiviteit van Green Investment Schemes (GIS), werd de beslissing over het overbruggen van de resterende reductie-inspanning voor de eerste Kyotoperiode 2008-2012 geheroriënteerd. Er werd beslist geen groene AAU's meer aan te kopen maar wel CER's en ERU uit de projectgebonden flexibiliteitsmechanismen van het Kyoto-protocol.

De verwervingsregels voor de aankoop van Kyoto-eenheden voor de periode 2013-2020 werden verankerd in het Vlaams Klimaatplan.

Het Vlaams Klimaatplan 2013-2020 voorziet middelen uit het Vlaams Klimaatfonds voor de verwerving van externe Kyoto-eenheden voor het overbruggen van de resterende Kyotokloof voor de verbintenisperiode 2008-2012 en voor het aanleggen van een buffer van externe Kyoto-eenheden voor de periode 2013-2020.

De verwerving zal gebeuren via een algemene offertevraag die in de zomer van 2013 wordt opgestart en die zal lopen over een periode van 12 maanden.

17. Vlaams Klimaatbeleidsplan 2013-2020

Trekker: LNE (Dep)

Betrokkenen: DAR, EW, IV, LNE, LV, MOW, OV, RWO, WSE, WVG, middenveld

Voortgang en aanpak

Op 28 juni 2013 keurde de Vlaamse Regering het Vlaams Klimaatbeleidsplan 2013-2020 definitief goed. Het plan bestaat uit een overkoepelend luik en twee deelplannen: het Vlaams Mitigatieplan (VMP), om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen, en het Vlaams Adaptatieplan (VAP) om de effecten van de klimaatverandering in Vlaanderen op te vangen. Aansluitend werd de website www.klimaattips.be ontwikkeld waar suggesties zijn opgenomen over wat elke Vlaming kan doen om mee te werken aan een stabiel klimaat.

Voorafgaand aan deze goedkeuring werd op 27 september 2012 een uitgebreide stand van zaken van het Vlaams Mitigatieplan gerapporteerd aan de Vlaamse Regering.

Het Vlaams Klimaatplan voorziet middelen uit het Vlaams Klimaatfonds voor de cofinanciering van maatregelen die de uitstoot van broeikasgassen verminderen. De gefinancierde beleidsvoorstellen zullen van nabij worden opgevolgd om hun effectiviteit en doorwerking te garanderen en hun kosten en effecten te monitoren.

Gezien de verwachte emissiekloof voor de periode 2013-2020 zijn bijkomende maatregelen een noodzaak. Ook al om de doelstellingen na 2020 niet te hypothekeren. Een eerste impuls daarbij is de uitwerking en operationalisering van een nieuw financieringskader binnen het Vlaams Klimaatfonds voor de periode 2015-2020. Hiermee kan cofinanciering vanuit het Vlaams klimaatfonds een hefboom vormen voor initiatieven van de verschillende beleidsdomeinen van de Vlaamse overheid, en bij uitbreiding van de lokale overheden, bedrijven en verenigingen.

18. Sterker inzetten op hernieuwbare energie

Trekker: VEA

Betrokkenen: LNE (Dep, VREG, OVAM, ANB), LV, RWO, EW, elektriciteitssector, bouwsector, installateurs, fabrikanten, netbeheerders

Voortgang en aanpak

Het hervormde ondersteuningsmechanisme voor groene stroom is operationeel sinds januari 2013. De toekenning van certificaten wordt afgestemd op de onrendabele top waardoor een kostenefficiënte ondersteuning gegarandeerd wordt. De onrendabele top voor verschillende technologieën wordt jaarlijks herberekend en er wordt ook geëvalueerd of de subdoelstellingen gehaald worden. De Vlaamse Regering heeft in 2013 het ondersteuningsmechanisme voor groene warmte goedgekeurd die investeringssteun voorziet voor

middelgrote en grote installaties. Via een call-systeem worden de meest kostenefficiënte projecten geselecteerd. Ook projecten die restwarmte recupereren, de aanleg van warmtenetten en injectie van biomethaan in het aardgasnet worden via dit mechanisme ondersteund. Het systeem zou in 2013 operationeel moeten zijn.

In het Regeerakkoord is overeengekomen dat Vlaanderen ijvert voor een billijk aandeel in de Belgische doelstelling van 13% en dat een zo groot mogelijk deel, en bij voorkeur het geheel, van de doelstelling binnenlands te bewerkstelligen. In het Energiedecreet is een zeer concrete doelstelling voor de groene stroom tegen 2020 vastgelegd. Voor groene warmte en voor hernieuwbare energie in transport moeten, afhankelijk van de intra-Belgische lastenverdeling, nog Vlaamse doelstellingen worden vastgelegd. De hernieuwbare energieproductie neemt in Vlaanderen gestadig toe, maar er zijn bijkomende maatregelen noodzakelijk om sterker in te zetten op hernieuwbare energie. Om hieraan te voldoen wordt er tegen eind 2013 een Vlaams actieplan hernieuwbare energie opgesteld.

19. Adaptatie aan klimaatverandering

Trekker: LNE (Dep)

Betrokkenen: Alle beleidsdomeinen, andere overheden (provincies, steden, gemeenten, ...), ngo's, adviesraden, sectoren

Voortgang en aanpak

Op 28 juni 2013 keurde de Vlaamse Regering het Vlaams Klimaatbeleidsplan 2013-2020 definitief goed. Het plan bestaat uit een overkoepelend luik en twee deelplannen: het Vlaams Mitigatieplan (VMP), om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen, en het Vlaams Adaptatieplan (VAP) om de effecten van de klimaatverandering in Vlaanderen op te vangen. De voorgestelde maatregelen in het Adaptatieplan zullen worden opgevolgd in de Vlaamse Taskforce Adaptatie via 'adaptatiepiloten' die bij de meest relevante beleidsdomeinen aangewezen zullen worden. Verder zal dit Vlaams Adaptatieplan gebruikt worden ter inspiratie richting de steden en gemeenten en als onderbouwing van een later dit jaar te verschijnen nationaal Adaptatieplan. Ook zal een denktank in het leven worden geroepen, die zich bezig zal houden met de ruimtelijke doorwerking van adaptatie in Vlaanderen (gekoppeld aan de acties die in het in ontwikkeling zijnde Beleidsplan Ruimte Vlaanderen worden voorgesteld).

20. Een milieuvriendelijke mobiliteit bewerkstelligen

Trekker: LNE (Dep)

Betrokkenen: LNE (VEA, ...), MOW, BZ (AFM), EWI, IWT, F&B, FEBIAC, Federauto, VITO

Voortgang en aanpak

Eind 2012 werd de voorlopige architectuurnota voor de invoering van een kilometerheffing voor vrachtwagens goedgekeurd. De invoering is voorzien begin 2016. In mei 2013 werd viapass.be gelanceerd, een nieuwe website die alle info rond wegbeprijzing in Vlaanderen, Wallonië en Brussel centraliseert. Tevens werd de procedure opgestart om een private partner aan te trekken, een Single Service Provider, die het Viapass-systeem voor vrachtwagens zal ontwerpen, bouwen, financieren, onderhouden en uitbaten. Tot slot werd een algemene offerteaanvraag gelanceerd voor de uitvoering van een proefproject in verband met een kilometerheffing voor lichte voertuigen met een Maximaal Toegelaten Massa van 3,5 ton of minder.

Sinds juni 2013 kunnen bedrijven voor hun logistieke keuze kosteloos een beroep doen op de vier Flanders Logistics-consulenten die de mogelijkheden bekijken van groene logistiek. Tegelijk is de roadmap "Groene Logistiek" voorgesteld. Dat is een gebruiksvriendelijke

handleiding die bedrijven en logistieke actoren moet inspireren om hun logistieke activiteiten duurzamer te maken.

Op 7 juni 2013 werd een nieuwe omzendbrief goedgekeurd die het aankoopbeleid van voertuigen binnen de Vlaamse overheid regelt. De ecoscores per voertuigklasse werden aangepast, het wordt voor entiteiten verplicht om, vanaf de vierde aankoop per jaar, voor 1 op 4 voertuigen een ecoscore van 72 of meer te behalen en de Vlaamse overheid als geheel streeft naar minstens 5% elektrische of plug-in hybride voertuigen bij nieuwe aankopen per jaar. De omzendbrief maakt het ook mogelijk om de normen voor de klassieke verbrandingsmotoren jaarlijks aan te scherpen, rekening houdend met het aanbod op de markt.

In het najaar wordt een proefproject kilometerheffing voor personenwagens opgestart waarmee men inzicht in de gedragseffecten wil verkrijgen. Op basis van deze resultaten zal een beslissing over de invoering worden genomen.

Het Mobiliteitsplan Vlaanderen zal, na goedkeuring door de Vlaamse Regering, in openbaar onderzoek gaan. Dit plan wordt afgestemd op het Klimaatplan en het Luchtkwaliteitsplan, en bevat concrete maatregelen om de druk van het transport op het milieu te verminderen.

21. Lokale overheden betrekken bij het aanpakken en voorkomen van knelpunten luchtkwaliteit en geluid

Trekker: LNE (Dep)

Betrokkenen: LNE, MOW, RWO, BZ (ABB - team Stedenbeleid), Steden en gemeenten

Voortgang en aanpak

Eind 2012-begin 2013 werd een handleiding uitgewerkt om luchtkwaliteit en geluid beter te integreren in het lokale mobiliteitsbeleid. Er werden ook zes beleidsprioriteiten voor lokale overheden geformuleerd, o.a. één rond lokale leefkwaliteit. Voor de beleidsprioriteit rond lokale leefkwaliteit ligt de focus op de aanpak van bestaande knelpunten van luchtverontreiniging en geluidshinder door verkeer. De luchttoets is nog steeds niet functioneel. De opdrachtnemer blijft in gebreke, maar is nog bezig met de opmaak. Om een wettelijk kader mogelijk te maken voor de invoering van lage-emissiezones werd overlegd met de federale staatssecretaris over een nieuw verkeersbord.

Begin maart werd de studie voor de opmaak van strategische geluidsbelastingsskaarten tweede fase weg- en spoorverkeer afgerond. Er werd een ontwerpnota voor de Vlaamse Regering voorbereid. Ter voorbereiding van het actieplan tweede fase werd een studieopdracht uitgeschreven om maatregelen op de geluidsskaarten tweede fase weg- en spoorverkeer door te rekenen.

Er worden in het najaar van 2013 enkele infodagen georganiseerd rond milieu en mobiliteit. In deze infosessies zal de toepassing van de hoger vermelde handleiding centraal staan.

Er werd aan de federale staatssecretaris voor mobiliteit gevraagd om zijn medewerking te verlenen aan de uitwerking van een wettelijk kader die de invoering van Lokale Emissie Zones (LEZ) voor lokale overheden in België zou faciliteren. Momenteel worden ontwerp teksten (KB en MB) gefinaliseerd om een nieuw verkeersbord in de verkeersreglementering in te voeren en worden de eerste stappen gezet om de handhaving over te hevelen naar de gemeenten. Voorts wordt een convenant uitgewerkt dat zal worden afgesloten met steden die een LEZ willen invoeren. Dit convenant zal elementen bevatten m.b.t. de gebiedsafbakening, flankerend beleid, communicatie, de monitoring van effecten en de uitwisseling van gegevens die noodzakelijk zijn voor de handhaving.

De geluidsskaarten tweede fase en bijhorende blootstellingsgegevens zullen publiek beschikbaar zijn na goedkeuring door de Vlaamse Regering. De studie 'doorrekenen maatregelen op de geluidsskaarten tweede fase' zal in het najaar van 2013 starten.

22. Een milieuvriendelijke en leefbare transitie van het stedelijk mobiliteitsnetwerk

Trekker: LNE (Dep)

Betrokkenen: : LNE, RWO, MOW, BZ (ABB - team Stedenbeleid), Steden en gemeenten

Voortgang en aanpak

De visie op ruimte, milieu en mobiliteit werd benut in de opmaak van LNE-omgevingskwaliteitsambities m.b.t. milieuvriendelijke mobiliteit. Vanuit deze laatste wordt verdere input geleverd aan de kernnota van het 'witboek' Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (lange termijn visie 2020-2050), o.a. via de strategische milieubeoordeling. Ook worden er vanuit deze optiek blijvend provinciale ruimtelijke structuurplannen en ruimtelijke uitvoeringsplannen geadviseerd.

23. Elektrisch rijden bewerkstelligen in Vlaanderen

Trekker: LNE (Dep)

Betrokkenen: LNE (VEA, VREG), BZ (AFM), MOW, EWI (Dep, IWT), Energieleveranciers, Netbeheerders, Kennisinstituten, NGO's, Auto-industrie, Leasingbedrijven

Voortgang en aanpak

Opnieuw werden beleidsvoorstellen gedaan o.m. m.b.t. sensibilisering en financiële ondersteuning; o.m. in het kader van het Klimaatplan. Alle pasten ze in eerder opgestelde ontwerp actieplannen. Een politieke discussie en bekrachtiging, ook van de voorstellen, laat echter op zich wachten. Ondertussen loopt de innovatieve proeftuin 'Elektrisch rijden' wel verder en werd in dat kader infrastructuur ontplooid. De eigen initiatieven spitsten zich toe op de elektrificering van de eigen overheidsvloot. Een potentieelstudie hierover werd afgerond en de omzendbrief m.b.t. dienstvoertuigen voor de Vlaamse overheid werd hierop aangepast. Ondertussen werd de nodige ervaring opgedaan met het eerste elektrische dienstvoertuig bij LNE.

De quota voor zeer milieuvriendelijke voertuigen, die in de omzendbrief werden ingevoerd, en het specifieke raamcontract, in opmaak voor elektrische voertuigen, zullen een impuls betekenen voor de overheidsvloot. LNE zal hierbij blijven pionieren. De Europese richtlijn 'Clean power for transport', die in de maak is, zal de lidstaten ertoe aanzetten om een volgende stap te zetten in de richting van elektrificatie. De vertaling naar Vlaanderen zal vanuit dit project bewaakt worden en bijkomende initiatieven zullen worden genomen van zodra er zich opportuniteiten voordoen.

24. Gerichte aanpak waterbeheer in speerpuntgebieden

Trekker: VMM, W&Z, De Scheepvaart

Betrokkenen: LNE (Dep, ANB, OVAM, ...), MOW, RO, LV, EWI via de werking van de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid (CIW), lokale overheden, landbouw, terreinbeheerders

Voortgang en aanpak

Tijdens de zomer van 2012 werd met behulp van het opvolgingsinstrument de voortgang van de uitvoering van de maatregelen gerapporteerd door de verantwoordelijken. Hierbij werd extra aandacht besteed aan de rapportering over de speerpuntgebieden.

De informatie verzameld over de maatregelen werd op 21 december 2012 overgemaakt aan de Europese Commissie. Uit deze rapportering blijkt dat er van de 61 geplande acties in speerpuntgebieden 2 voltooid waren, 46 in uitvoering waren en 10 acties nog niet opgestart

waren. 3 acties zullen niet meer uitgevoerd worden. 16 acties hebben vertraging opgelopen. De vertragingen zijn voornamelijk te wijten aan een heroriëntering van het budget naar maatregelen tegen wateroverlast na de zware overstromingen van 2010.

In 2013 werden nog drie van de acties die in uitvoering waren, voltooid. Een volledige inventaris zal in de tweede helft van 2013 opgemaakt worden op basis van een nieuwe bevraging bij de initiatiefnemers. Tegelijkertijd zal onderzocht worden welke bijkomende initiatieven nodig en mogelijk zijn om alsnog de goede toestand te realiseren in de 7 speerpuntgebieden waar de goede toestand tegen 2015 vooropgesteld wordt. In het kader van de voorbereiding van de 2de generatie stroomgebiedbeheerplannen (SGBP2) werd een analyse uitgevoerd welke gebieden in aanmerking komen om in de nieuwe plannen als speerpuntgebied aangeduid te worden. De bekkenbesturen hebben hierover advies uitgebracht.

25. Brondossiers voor drinkwaterwingebieden

Trekker: VMM

Betrokkenen: LNE (OVAM, ...), LV, drinkwaterbedrijven, Landbouw, Terreinbeheerders

Voortgang en aanpak

Alle grondwaterwinningen voor de productie van drinkwater werden beoordeeld op hun kwetsbaarheid voor brongerelateerde risico's. Voor de meest kwetsbare winningen zullen brondossiers worden opgemaakt. De afbakening van de aandachtsgebieden voor de geselecteerde grondwaterwinningen (zeer kwetsbare en kwetsbare) is afgerond. Alle oppervlaktewaterwinningen worden als kwetsbaar beschouwd.

De drinkwatermaatschappijen werkten, in samenspraak met de toezichthouder, voor de aspecten winningen en productie een model voor een risico-evaluatie uit en pasten dit toe voor de geselecteerde pilootwinningen. Met de verdere invulling van de basisinventarisaties en uitwerking van de langetermijnvisie voor de pilootwinningen is gestart in 2013.

Op basis van een evaluatie van de werking rond de pilootgebieden werd in overleg met de drinkwatermaatschappijen beslist om bij de verdere uitrol van het project brondossiers te werken met korte interpretatienota's en een kernset aan relevante data (geografische informatie, kwaliteitsdata, ...) eerder dan met uitgebreide beschrijvende analyses. Deze aanpak laat toe om de opmaak van de brondossiers voor alle kwetsbare drinkwaterwinningen Vlaanderen te versnellen zonder in te boeten op de initiële doelstellingen en uitgangspunten.

26. Vereenvoudigen van de planning, procedures en structuren van het integraal waterbeleid

Trekker: Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid (CIW)

Betrokkenen: LNE, MOW, RWO, LV en EWI via de CIW, Mina-raad, SERV en SALV

Voortgang en aanpak

Op 19 juli 2013 bekrachtigde de Vlaamse Regering de wijzigingen aan het decreet Integraal Waterbeleid, aangenomen door het Vlaams Parlement op 10 juli 2013. In opvolging daarvan zal in het Organisatiebesluit een nadere regeling worden uitgewerkt voor de slagkrachtige werking van de bekkenbesturen en geïntegreerde bekkensecretariaten. De aangepaste bekkenstructuren worden tegen eind 2013 opgericht. Daarnaast wordt door middel van een uitvoeringsbesluit verder invulling gegeven aan de opmaak, procedure en totstandkoming van het jaarlijkse Wateruitvoeringsprogramma, dat onder meer de jaarlijkse bekkenvoortgangsrapporten zal vervangen.

27. Uitbouwen van de watersysteemkennis

Trekker: Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid (CIW)

Betrokkenen: LNE, MOW, RWO, LV en EWI via de werking van de CIW, Onderzoekscentra en universiteiten, lokale overheden

Voortgang en aanpak

Omwille van de plannen van het departement EWI om de FRIS-databank tegen 2015 uit te bouwen tot een onderzoeksportalsite met metadata voor onder meer zoet- en brakwateronderzoek, wordt de uitbouw van een portalsite zoet- en brakwater door de CIW on hold gezet.

Gelet op de budgettaire context is een structurele financiering van een Vlaams onderzoeksprogramma Water op dit ogenblik niet mogelijk. Voor een sterkere coördinatie van het onderzoek m.b.t. watersystemen wordt binnen de CIW een jaarlijkse toelichting voorzien over uitgevoerde, lopende en geplande onderzoeksprojecten inzake water bij de partners van de CIW, onderzoeksinstellingen en universiteiten. Naar aanleiding van deze toelichting wordt de afstemming tussen verschillende initiatieven bekeken, alsook mogelijke samenwerkingsverbanden tussen CIW-partners voor specifieke onderzoeksprojecten.

28. Ambtshalve bodemsanering bij scholen, ziekenhuizen, rusthuizen en gasfabrieken

Trekker: OVAM

Betrokkenen: LNE (Dep), OND, WVG

Voortgang en aanpak

In samenwerking met AGION (gesubsidieerd onderwijs) en GO (Gemeenschapsonderwijs) werden een 150-tal projecten in de reguliere financiering gescreend op potentiële bodemverontreiniging. Individuele knelpuntdossiers worden specifiek begeleid.

Bij het gesubsidieerde onderwijs, dat als enige wenste verder te gaan, werd een enquête georganiseerd om tot een sluitende inventarisatie te komen. Op basis daarvan is met AGION een samenwerkingsprotocol getekend dat werd bekrachtigd door de Vlaamse Regering. De aanmeldingsprocedure werd samen opgestart zodat vanaf 2014 alvast het gesubsidieerde net kan rekenen op financiële ondersteuning bij bodemonderzoeken en saneringswerken.

Bijkomend onderzoek toont aan dat bodemverontreiniging zelden een hinderpaal is bij infrastructuurwerken bij zorginstellingen. Een programmatische aanpak zal daarom niet verder worden uitgewerkt. VIPA (Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden) zal de OVAM daarom enkel inschakelen op het ogenblik dat bij hen subsidie-aanvragen geïntroduceerd worden waaraan een bodemproblematiek verbonden is.

Door historisch onderzoek met beperkte monsternamen werd eind 2011 een inventarisatierapport afgerond van gassites in Vlaanderen. Op basis daarvan is een meerjarenprogramma opgezet dat versneld bodemonderzoeken moet opstarten en afronden (tegen 2016) en alle bodemsaneringswerken moet realiseren tegen 2027. Voor 90% van de geïnventariseerde terreinen zijn de verkennende bodemonderzoeken in 2013 uitgevoerd en is de saneringsplicht uitgeklaard. Er werd in 2013 gewerkt aan administratieve vereenvoudiging, klantgerichte aanpak en een nog nauwere samenwerking met de publieke probleembezitters zoals gemeentes. Dit zowel op juridisch als op financieel vlak (huissaneerder en samenwerkingsovereenkomsten).

De projecten Waalse Krook, Sibelgas en Turnhout gasfabriek zijn reeds uitgevoerd of in uitvoering. Daarmee wordt een eerste invulling gegeven aan de programmatische aanpak voor gassites.

29. Bodembedreigingen in de bebouwde omgeving geïntegreerd aanpakken

Trekker: LNE (Dep)

Betrokkenen: LNE (VMM, ANB), RWO, openbare besturen, architecten, MER-bodemdeskundigen, geotechnische studiebureaus, ingenieurs- en milieustudiebureaus, burgers, notarissen, vastgoedmakelaars, verzekeringsmaatschappijen en bouwaannemers, landbouwers

Voortgang en aanpak

Er werd intensief meegewerkt aan het witboek 'beleidsplan ruimte' met als doel de problematiek van bodemafdicthting aan te kaarten en in samenspraak met andere beleidsdomeinen aan te pakken. In de ontwerp teksten van het witboek is bodemafdicthting intussen opgenomen onder basisoptie 1 'ruimterendement versterken'. De verdere uitwerking van dit thema zal van nabij worden opgevolgd.

Verschillende contacten werden gelegd om het kwalitatief goed bodembeheer van parken, speeltuinen en privétuinen onder de aandacht te brengen. Kwalitatief goed bodembeheer was o.a. een belangrijk onderdeel van de beoordelingscriteria van de projectoproep 2012 "Inrichting volkstuinten". Er zal worden getracht de code van goede praktijk voor een kwalitatief goed bodembeheer in te bouwen in bestaande initiatieven. Zo wordt er o.a. meegewerkt aan de studieopdracht "Opmaak van een code voor goede praktijk voor het zelf telen van voeding".

Rond de problematiek van grondverschuivingen wordt er een brochure opgemaakt voor gemeenten, architecten, ingenieurs, notarissen en de geïnteresseerde burger. Deze zal worden verspreid in de getroffen regio's.

30. Natuurlijke hulpbronnen (delfstoffen): minder effecten, meer en betere alternatieven

Trekker: LNE (Dep)

Betrokkenen: LNE (OVAM), RWO, MOW

Voortgang en aanpak

Het BOD "Alluviale kleien & Polderklei" werd op 3 mei 2013 door de Vlaamse Regering omgezet in een definitief vastgesteld gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan (GRUP). Het laatst door de Vlaamse Regering definitief vastgestelde BOD van de Vlaamse Leemstreek wordt verder omgezet in een GRUP. In 2013 werd ook onderzoek opgeleverd naar de materiaaltechnische kenmerken van ijzerzandsteen.

Het proces m.b.t. de evaluatie van de instrumenten van het delfstoffenbeleid werd begin 2013 versneld en zal leiden tot een aanpassing van het Oppervlakedelfstoffendecreet. De gemengde werkgroep van kabinetten en administraties besliste de ontwerp delfstoffennota "Zand in Vlaanderen" tegen begin 2014 aan te vullen met een studie die wordt uitgevoerd door het steunpunt Duurzaam Materialenbeheer. Het tweede Algemeen Oppervlakedelfstoffenplan zal na principiële goedkeuring in openbaar onderzoek gaan en worden voorgelegd aan SERV en Mina-raad.

Het Monitoringsysteem Duurzaam Oppervlakedelfstoffenbeleid levert midden 2013 een tweede jaarverslag (gegevens 2011) af. Het gaat over behoeftegegevens, import- en exportstromen en inzetmogelijkheden van alternatieven voor oppervlakedelfstoffen. Vanaf 2014 zal via een webapplicatie, die in 2013 ontwikkeld wordt, een tweejaarlijkse bevraging gebeuren.

Het innovatiepartnerschap over grondstoffen van de Europese Commissie wordt verder opgevolgd.

31. Steun zoeken in de ondergrond

Trekker: LNE (Dep)

Betrokkenen: LNE (VMM, ...), MOW (AGeo), RWO

Voortgang en aanpak

Het potentieel van de Vlaamse ondergrond voor diepe en ondiepe geothermietoepassingen in Vlaanderen wordt verder in kaart gebracht. Er wordt een evaluatie uitgevoerd van mogelijks noodzakelijke regelgevingsinitiatieven voor diepe geothermie.

De Databank Ondergrond Vlaanderen biedt conform de deadline van 28 december 2012 ook downloaddiensten aan die volledig INSPIRE-compliant zijn. Het eDOV-loket voor boorbedrijven is in eerste versie sedert januari 2013 klaar om in gebruik te nemen; kunnen dus boorbedrijven hun verplichtingen nakomen als gevolg van het van kracht worden van VLAREL (3 mei 2013), eens ze een erkenning hebben verworven. Verder is een “bodemverkenner” in opbouw die in het najaar van 2013 voor het publiek zal worden opengesteld. In de komende periode zullen de verschillende DOV-componenten (eDOV-loket, het xDOV-uitwisselingsformaat, de inDOV-proevenapplicaties, vDOV-rubriek 55-loket en –bodemverkenner, ...) worden uitgebouwd, teneinde de workflow van alle bij ondergrond betrokken doelgroepen verder systematisch te ondersteunen én kwaliteitsvolle data te verwerven, te beheren en te ontsluiten. Vereisten worden verder geanalyseerd en voorbereidende taken worden uitgevoerd (tegen eind 2013), met het oog op doorgroeien tot een formele aanduiding als “authentieke gegevensbron”.

Door VLAKO werd een globaal, sluitend geologisch lagenmodel gemaakt van de Vlaamse ondergrond. In de tweede helft van 2013 zal dit geologisch 3D-model, G3Dv2 genoemd, voor het publiek beschikbaar zijn via DOV. De afstemming met het hydrogeologisch model is eveneens gestart. Door de verdere verfijning van het model en het toekennen van eigenschappen aan de geologische lagen zullen verscheidene thematische modellen gecreëerd worden. Zo zal in 2013 een 3D delfstoffenmodel van leem gemaakt worden dat een eerste indicatie zal vormen voor ruimtelijke planners, studie bureaus, aannemers, ontginners, enz. om na te gaan of er op locaties van geplande graafwerken voldoende bruikbare leem aanwezig is om die selectief af te graven en op de markt te brengen. Het synthesesmodel van het Westfaliaan wordt in 2014 afgewerkt.

32. Instrumenten inzetten voor de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen

Trekker: ANB

Betrokkenen: LNE (VLM, ...), LV, RWO (Ruimte en erfgoed), MOW

Voortgang en aanpak

Eind 2012 werden alle 34 S-IHD-rapporten en ontwerp aanwijzingsbesluiten principieel goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Bovenop deze 34 rapporten werden in de loop van 2013 ook de SIGMA-IHD en de IHD voor SBZ-V Hoge Kempen aan de Vlaamse Regering voorgelegd.

Deze ontwerp aanwijzingsbesluiten zijn vervolgens aangepast aan de adviezen van de adviesraden en aan de zogenaamde “kalibratie”, een modelmatige optimalisering van de spreiding van de IHD over de verschillende speciale beschermingszones. Op 19 juli 2013 keurde de Vlaamse Regering de ontwerp aanwijzingsbesluiten voor een tweede maal goed en maakte daarbij een aantal afspraken over de uitvoering ervan. Een definitieve goedkeuring van het hele pakket is voorzien in het najaar van 2013. S-IHD-besluiten voor het SBZ-V Peer en de SBZ-V's rond Linker- en Rechter Scheldeoever worden intussen voorbereid met het oog op een eerste principiële goedkeuring.

In 2014 ligt de focus op de implementatie van de instandhoudingsdoelen: het is de bedoeling om tegen half 2014 voor elke SBZ een Managementplan op te maken waarin de zogenaamde “evidenties” zijn vervat. Daarmee worden lopende beheerplannen of andere engagementen

bedoeld, die reeds invulling geven aan de vooropgestelde taakstelling. Ook zal aan alle actoren gevraagd worden om hun eigen bijdrage aan de realisatie van de Managementplannen in beeld te brengen en te formaliseren via een samenwerkingsovereenkomst.

Op basis van de Managementplannen en de samenwerkingsovereenkomsten zal nauwkeuriger in kaart gebracht worden welke middelen vereist en beschikbaar zijn voor de opstart van het Natura 2000 Programma in de volgende legislatuur. Ook worden deze legislatuur nog de nodige decreetswijzigingen aangebracht en uitvoeringsbesluiten goedgekeurd om het Instandhoudingsbeleid volgens afspraak te kunnen uitvoeren.

Om verder de concrete acties door privé-eigenaars of vzw's te blijven ondersteunen werden ook in 2013 Quick-win projecten goedgekeurd. In 2014 zal de oproep opnieuw gelanceerd worden. In 2014 worden eveneens het Actieplan Handhaving Natura 2000, het beheervademecum soorten, de visie op het ruimer biodiversiteitsbeleid, en een stappenplan voor de aanpak van stikstofdeposities uitgewerkt en wordt gestart met de opmaak van de SIHD-besluiten voor de resterende zuivere SBZ-V Ijzervallei en Voorhaven Zeebrugge.

33. Stimuleren van geïntegreerd natuurbeheer door ngo's, andere private eigenaars en lokale overheden

Trekker: ANB

Betrokkenen: LNE, RWO (Ruimte en Erfgoed)

Voortgang en aanpak

Er is een inhoudelijke visie uitgewerkt om de verschillende bestaande statuten voor natuurreservaten, bosreservaten, domeinbossen en parken te integreren en te vereenvoudigen. Daarnaast werd ook een nieuw concept ontwikkeld voor geïntegreerde beheerplanning voor natuur-, bos- en parkgebieden. In beide gevallen werden de actoren betrokken. In 2013 werden voor beide visies ook de nodige aanpassingen aan het juridisch kader uitgewerkt en overlegd met de actoren. Doelstelling is om dit vernieuwd juridisch kader nog in 2013 voor goedkeuring aan de VR voor te leggen.

In 2014 zal gewerkt worden aan een handleiding voor de opmaak van geïntegreerde beheerplannen.

34. Introduceren van het concept 'Ecosysteemdiensten'

Trekker: INBO en ANB

Betrokkenen: LNE (Dep, VLM, VMM), LV, RWO, EWI, WVG, Onderwijs

Voortgang en aanpak

Door de goedkeuring van de Europese Biodiversiteitsstrategie is het ecosysteemdienstenconcept één van de centrale spullen geworden van het Europese milieubeleid (target 2).

De nadruk in Vlaanderen lag nog altijd op het opbouwen van kennis. Belangrijke onderzoeksprojecten die in 2013 zijn opgestart zijn ECOPLAN, Citi-SENSE, OpenNESS, gericht op de toepassing van het concept. Daarenboven wordt ook actief meegewerkt aan initiatieven binnen de EU-biodiversiteitstrategie, zoals MAES & MESEU. Zo werd een Belgische versie gemaakt van de internationale ESD classificatie onder de naam CICES-BE, aangepast aan de Belgische specificiteit. In 2013 traden de thema's groene infrastructuur (bv. in de stad met de publicatie 'Investeer in groen, winst verzekerd!') en volksgezondheid op de voorgrond, en werd de waarde van het Natura 2000-netwerk gedemonstreerd. Ook werd in het midden van het jaar de tweede en sterk uitgebreide versie van de Natuurwaardeverkenner, de online-waarderingstool, gelanceerd. Tot slot ging aandacht naar verbreiding van kennis en toepassing in de praktijk, bijvoorbeeld in Landduinen en Dijlevallei, en het KOBÉ-project.

In de komende periode wordt naast kennisontwikkeling in Vlaamse en internationale projecten, ingezet op de demonstratie van de voordelen van biodiversiteit en ecosystemen en

op de operationalisering van het concept, vooral onder de vorm van groene infrastructuur. De focus hierbij ligt op de stedelijke omgeving, op ruimtelijke visievorming en op waardering. Daarenboven zal het komende NARA-T de toestand en trends van ecosystemen en hun diensten in Vlaanderen beschrijven, en de mogelijke consequenties voor het beleid identificeren, en op deze wijze voor een groot stuk tegemoet komen aan actie 5 van de Europese biodiversiteitsstrategie. Daarop aansluitend wordt een TEEB-achtige oefening opgezet, over de verschillende beleidsgrenzen heen en in samenwerking met stakeholders, gericht op het erkennen en demonstreren van de voordelen van biodiversiteit en ecosystemen en hun bijdrage aan de huidige beleidskwesties (bv. vergroening van de economie).

35. Deelnemen aan biodiversiteitonderzoek op Europees niveau

Trekker: INBO

Betrokkenen: LNE (ANB), LV, EWI

Voortgang en aanpak

INBO neemt deel aan verscheidene Europese projecten en netwerken, zoals ALTER-Net, KNEU - Biodiversity Knowledge en SPIRAL. In april 2013 werd in Gent een internationale ALTER-Net conferentie georganiseerd die kaderde in de Europese Biodiversiteitsstrategie 2020 en resulteerde in een 100-tal aanbevelingen inzake biodiversiteitsbeleid en onderzoeksnoden. Het project SPIRAL wordt eind 2013 afgesloten met de publicatie van een handboek vol tips en tricks inzake science-policy interface.

In het kader van LifeWatch wordt aan verschillende projecten gewerkt die tot doel hebben een efficiëntiewinst te bereiken in de biodiversiteitsmonitoring. In 2013 en 2014 wordt o.a. onderzocht hoe met behulp van onbemande vliegtuigjes Natura2000-habitats en -soorten, en schade door everzwijnen gemonitord kunnen worden. Via een mobiel radarsysteem wordt de mogelijke impact van windturbines op de vluchtroutes van vogels en vleermuizen onderzocht. Een akoestisch meetnet volgt het migratiegedrag van de paling op en via een zendernetwerk wordt onderzoek gedaan naar het habitat- en migratiegedrag van grote meeuwen, bruine kiekendief, boommarter en everzwijn.

Dit onderzoek naar remote sensing komt ook terug in het FP7-project MS.MONINA dat in november 2013 afgesloten wordt met een slotmeeting in Brussel. Hierbij zullen de voor de klant beschikbare remote sensing technieken worden voorgesteld.

Het onderzoek naar innovatieve technieken komt ook terug in het Europese project RINSE (Reducing the Impacts of Non-native Species in Europe). In 2013 werd voor het brede publiek een smartphone app uitgebracht voor de monitoring van invasieve soorten en via workshops en publicaties wordt aan kennisuitwisseling en sensibilisering gedaan.

36. Uitwerken en uitvoeren van een Mestactieplan 2011- 2014

Trekker: VLM

Betrokkenen: LNE, LV, onderzoeksinstituten en praktijkcentra, landbouworganisaties, milieuorganisaties

Voortgang en aanpak

In de eerste helft van 2013 werden aanpassingen doorgevoerd aan de reglementering betreffende het vervoer van meststoffen en de mestverwerking, zoals overeengekomen in het actieprogramma met de Europese Commissie. Deze wijzingen dragen bij aan een doelgerichter, werkbaarder en gedragen mestbeleid. Vanaf 1 januari 2013 moeten tuinbouwers verplicht gebruik maken van bemestingsadviezen bij de bemesting van groenteteelten. Deze maatregel was voorzien in het actieprogramma en moet bijdragen tot een meer oordeelkundig gebruik van meststoffen in de tuinbouw.

Overleg met de Europese Commissie over de Mid Term Evaluatie wordt voorzien in het najaar van 2013. Ter voorbereiding van dit overleg wordt een rapport opgesteld waarin de

evolutie van de kwaliteit van grond en oppervlaktewater wordt geanalyseerd en getoetst aan de doelstellingen van het actieprogramma, evenals de vooruitgang in de nitraatresidumetingen. Als de vooruitgang onvoldoende is zullen vanaf 2014 aanscherpingen doorgevoerd worden in het nitraatresidubeleid.

37. Kwaliteit van de binnenlucht verbeteren

Trekker: LNE (Dep)

Betrokkenen: LNE (OVAM, VEA, ...), DAR, Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid, Departement Onderwijs, Agion, Medisch Milieukundigen, FOD, Passiefhuis-Platform, architecten, gebouweigenaars, bouwers en verbouwers, producenten van ventilatiesystemen, Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen

Voortgang en aanpak

Het onderzoek naar de binnenmilieukwaliteit in energiezuinige gebouwen is afgerond: het eindrapport is beschikbaar op de website van LNE.

De tweede communicatiegolf van de campagne 'Bouw Gezond' is afgerond. Vier technische artikels werden opgesteld en gepubliceerd op de website van NAV, op www.meeroverepb.be en in de digitale nieuwsbrief van NAV. De map werd voorgesteld op infosessies voor architecten (in Gent, Antwerpen en Leuven) in februari/maart 2013.

De campagne rond stoken binnenshuis werd uitgevoerd in de tweede helft van 2012.

In navolging van het onderzoek naar de binnenmilieukwaliteit in energiezuinige gebouwen is een studie gepland naar de binnenmilieukwaliteit in gebouwen na (energie-efficiënte) renovaties. Dit onderzoek gaat van start begin 2014.

In het komende jaar wordt het campagnemateriaal rond stoken binnen en buiten verder ter beschikking gesteld van steden en gemeenten.

38. Risico's van elektromagnetische velden

Trekker: LNE (Dep)

Betrokkenen: LNE, WVG, RWO, BIPT, doelgroepen voor wetgeving, wetenschappers, lokale actoren

Voortgang en aanpak

Als vervolg op het consultatietraject rond extreem laag frequente (ELF) velden (zoals hoogspanningslijnen en elektriciteitscabines), werd de studie 'uitwerking en doorrekening van mogelijke beleidsscenario's over bronnen van het 50 Hz magnetisch veld' gestart in 2012. Het onderzoek loopt tot juni 2014.

Rekening houdende met de adviezen van de MiNa-Raad, SERV en SAR WGG m.b.t. de wetgeving rond zendantennes werd in 2012-2013:

- een verkennende studie gestart naar mogelijkheden tot technische aanpassingen/optimalisatie draadloze netwerken (gsm, umts, 4G) om de humane blootstelling aan elektromagnetische straling te beperken. De studie loopt af in het najaar van 2013
- een meetcampagne uitgevoerd om de stralingsblootstelling aan nieuwe technologieën voor draadloze communicatie te bepalen. In het kader van deze studie werden tevens metingen in scholen uitgevoerd. Deze metingen kaderen in een infocampagne die het Departement Onderwijs i.s.m. het Departement LNE, het Agentschap Zorg en Gezondheid, VIGeZ en de Logo's in het najaar van 2012 organiseerde. Het doel van deze campagne was om scholen in te lichten over draadloze technologieën zoals draadloos internet, tablets, smartboards, ... Het eindrapport van deze studie is beschikbaar op de website van LNE

4. BIJLAGEN

Bijlage 1: Lopende onderzoeksprojecten in 2013

Lange titel	Hoofdthema	Vastgelegd bedrag EUR
Expertpanels: doorwerking van globale megatrends en hun (potentiële) impacts op het milieu in Vlaanderen	Andere	67 880
Ontwikkeling van duurzaamheidscriteria voor overheidsopdrachten van de Vlaamse overheid m.b.t. groenbeheer	Beleidsvoorbereiding en -planning	103 340
Vernieuwde Milieubarometer ter ondersteuning van lokale besturen	Beleidsvoorbereiding en -planning	76 200
Onderbouwing van toekomstverkenningen ifv het Vlaamse milieubeleid	Beleidsvoorbereiding en -planning	157 300
Onderbouwing Burgemeesters Convenant	Beleidsvoorbereiding en -planning	77 829
Opzetten van vervolgtrajec proefprojecten in de distributiesector	Innovatie, eco-efficiëntie en grondstoffengebruik	78 408
Onderzoek binnen het OVAM Ecodesign Platform	Innovatie, eco-efficiëntie en grondstoffengebruik	87 120
Industriële symbiose: uitbreiding reststromenplatform met diverse materiaalstromen	Innovatie, eco-efficiëntie en grondstoffengebruik	58 612
De aannemerij in Vlaanderen met betrekking tot duurzaam beheer van minerale grondstoffen en hun alternatieven.	Innovatie, eco-efficiëntie en grondstoffengebruik	99 270
Indicatoren voor Duurzaam materialenbeleid	Innovatie, eco-efficiëntie en grondstoffengebruik	83 659
Maatstaf duurzame wijken in Vlaanderen	Innovatie, eco-efficiëntie en grondstoffengebruik	81 021
Verkenkend en onderbouwend onderzoek ketenbeheer	Innovatie, eco-efficiëntie en grondstoffengebruik	65 945
Monitoring Vlaams Materialenprogramma	Innovatie, eco-efficiëntie en grondstoffengebruik	108 371
Optimaliseren van de modellering van lucht- en geurverspreiding van (agro-)industriële bronnen	Instrumenten	213 977
Impact PDPOII op de biodiversiteit	Instrumenten	251 000
Aanpassing intergewestelijke databank lucht conform de nieuwe IPR (Implementing Provisions for Reporting) van de Europese Commissie	Instrumenten	56 628
Onderzoek en voorstel tot het verder vereenvoudigen van titel I en titel II van het VLAREM	Instrumenten	89 854
Webbased tool voor de bepaling van Sevesostatus	Instrumenten	120 697
Ontwikkeling van ecologische modellen als beslissingsondersteunend instrument bij de opmaak van waterbeheerplannen.	Integraal Waterbeleid	141 570
Modellering van de sedimentaanvoer naar de waterlopen, het effect van erosiebestrijdingsmaatregelen en het transport van sediment in	Integraal Waterbeleid	199 408

de onbevaarbare waterlopen - LUIK WATER		
Verkennde studie naar mogelijkheden tot technische aanpassingen/optimalisatie draadloze netwerken (gsm, UMTS, 4G) om de humane blootstelling aan EMV te beperken	Niet-ioniserende straling	62 980
Uitwerking van de resultaten van het consultatietraject ELF: doorrekening en / of uitwerking van mogelijke beleidsscenario's en het opzetten van communicatie-initiatieven door de opmaak van een draaiboek en informatiefiches	Niet-ioniserende straling	126 866
Uitvoeren case studies i.h.k.v. het opstellen van het handboek risicoberekeningen mbv Phast Risk	Risicobeleid	80 495
Uitvoeren case studies i.h.k.v. het opstellen van het handboek risicoberekeningen m.b.v. Effects & Riskcurves	Risicobeleid	78 976
Uitvoeren case studies i.h.k.v. het opstellen van het handboek risicoberekeningen m.b.v. RASPE	Risicobeleid	80 392
Uitvoeren case studies i.h.k.v. het opstellen van het handboek risicoberekeningen m.b.v. programma Sertius	Risicobeleid	47 819
Inventarisatie, validatie van aannames en parameters en leidraad voor toepassing van het risicoanalysesysteem voor transporten van gevaarlijke stoffen	Risicobeleid	139 331
Actualisatie meteogegevens bij het uitvoeren van QRA	Risicobeleid	64 372
Onderzoek naar een systeem voor het selecteren van relevante installaties voor een QRA binnen Vlaanderen	Risicobeleid	180 919
Synchronisatie en interpretatie van (hydro)geologische data voor een consistente, grensoverschrijdend beheer van grondwater en natuurlijke hulpbronnen in het Maassysteem.	Verdroging	88 935
Opvolging van het krachtens Beschikking 2008/64/EG opgezette monitoringnetwerk van landbouwbedrijven met het oog op het evalueren van het effect van een afwijking van de bemestingsnorm van 170 kg stikstof per hectare per jaar uit dierlijke mest (derogatie	Vermesting	499 961
Internationale benchmark van nutriëntenregelgeving en van innovatieve cultiveringstechnieken voor tuinbouw met betrekking tot waterbescherming met het oog op de waterkwaliteitsdoelstellingen van het Actieprogramma 2011-2014 (MAP4)	Vermesting	193 854
Beste landbouwpraktijken van teelten in combinatie met nateelten/vanggewassen	Vermesting	480 173
Onderzoek naar het beheer van oogstresten bij vollegrondsgroenten en mogelijkheden van vanggewassen en teeltrotaties met het oog op de waterkwaliteitsdoelstellingen van het Actieprogramma 2011-2014 (MAP4)	Vermesting	567 000
Capaciteitsplanning: van praktische organisatie tot wetgeving	Verontreiniging door afvalstoffen	25 000
Onderzoek naar een meer optimale inzameling van het scheepsafval van de binnenvaart in Vlaanderen	Verontreiniging door afvalstoffen	53 361
Sorteeranalyse-onderzoek van de Vlaamse huisvuilzak- en container	Verontreiniging door afvalstoffen	270 031
Uitvoeren van een impact-effectmeting van het eenheidsreglement gerecycleerde granulaten	Verontreiniging door afvalstoffen	58 080

Ozonschade aan vegetatie: Literatuurstudie en studie naar de haalbaarheid van een indicator op basis van de ozonflux en naar de implicaties voor de gebiedsdekkende berekening via een luchtkwaliteitsmodel	Verontreiniging door fotochemische stoffen	20 310
Literatuurstudie recente ontwikkelingen (indicator) gezondheidsimpact ozon, evaluatie van huidige indicator en ontwikkeling van nieuwe indicator of aanpassing huidige indicator	Verontreiniging door fotochemische stoffen	19 114
Praktijkonderzoek naar de toepassing van preventieve en remediërende maatregelen tegen bodemaantasting door bodemverdichting	Verontreiniging en aantasting van de bodem	145 106
Onderzoek naar de geologische opbouw van de Roerdalslenk in NE-Limburg: opmaak van een grensoverschrijdend (hydro)geologisch 3D-lagenmodel van de Roerdalslenk in Vlaanderen, Nederland en Duitsland.	Verontreiniging en aantasting van de bodem	121 000
Modellering van de sedimentaanvoer naar de waterlopen, het effect van erosiebestrijdingsmaatregelen en het transport van sediment in de onbevaarbare waterlopen - LUIK BODEM	Verontreiniging en aantasting van de bodem	199 408
Ontwikkelen en toepassen van een methodiek voor de vertaling van de Belgische bodemclassificatie van de kustpolders naar het internationale WRB systeem en generaliseren van de WRB-bodemkaart voor gans Vlaanderen naar het 1:250.000 schaalniveau.	Verontreiniging en aantasting van de bodem	87 959
Pilootproject innovatieve technieken voor groene en duurzame bodemsanering	Verontreiniging en aantasting van de bodem	79 630
Pilootprojecten innovatieve onderzoeks- en saneringstechnieken in het kader van de programma-aanpak	Verontreiniging en aantasting van de bodem	64 749
Vaststellen van het maximaal ecologisch potentieel/goed ecologisch potentieel voor kunstmatige en/of sterk veranderde Vlaamse waterlichamen - partim Desselse Zandputten	Verontreiniging van oppervlaktewater	65 764
Vaststellen van het maximaal ecologisch potentieel/goed ecologisch potentieel voor kunstmatige en/of sterk veranderde Vlaamse waterlichamen - partim Donkmeer	Verontreiniging van oppervlaktewater	59 199
Opstellen en uitvoeren van een monitoringsprogramma voor het ecoduct Kikbeek over de E314 in Maasmechelen	Versnippering	74 245
Opmaak van een analyseplan, uitvoeren van monsterneming en analyse van dioxines, DL-PCB en DDE in bodem- en voedingsstalen in Menen, Wevelgem en Wervik en communicatie van de resultaten	Verspreiding van milieugevaarlijke stoffen	39 074
Speciatie van arseen in luchtmonsters van Hoboken	Verspreiding van milieugevaarlijke stoffen	149 998
De maatschappelijke kostenanalyse van de meest relevante gezondheidseffecten die in verband staan met verkeersgerelateerde luchtvervuiling als onderbouwing voor milieu- en gezondheidbeleidsacties	Verspreiding van milieugevaarlijke stoffen	61 995
Modellering zware metalen: EMIAD met building downwash	Verspreiding van milieugevaarlijke stoffen	21 237
Opmaak van een code van goede praktijk voor het zelf telen van voeding	Verspreiding van milieugevaarlijke stoffen	78 457
Luchtkwaliteitsmodellering emissie-scenarios in NWE regio	Verspreiding zwevend stof	150 040

Genotoxische metingen	Verspreiding zwevend stof	150 097
-----------------------	---------------------------	---------

Bijlage 2: Mogelijke onderzoeksprojecten voor 2014

Lange titel	Hoofdthema
Indicatoren voor groene economie	Beleidsvoorbereiding en -planning
Ondersteuning financieren van lokale klimaatplannen	Beleidsvoorbereiding en -planning
Inventaris van het huidige aanbod voor leren gericht op duurzame landbouw	Doelgroepen
Uitwerken van een preventiestrategie rond sociale ongelijkheid	Gezondheidsaspecten
Uitvoeren van een stapsgewijze beleidsdoorwerking (faseplan) van de resultaten van de 3de Vlaamse humane biomonitoringcampagne, uitgevoerd in het kader van het 3de generatie steunpunt Milieu en Gezondheid - Gentse kanaalzone	Gezondheidsaspecten
Uitvoeren van effectgerichte metingen in de Gentse kanaalzone in functie van de humane biomonitoringcampagne	Gezondheidsaspecten
Bepalen van het relatieve belang van de verschillende opnameroutes van PAK's in regio Menen en Genk-Zuid voor verdere beleidsvertaling van de vastgestelde lokale hogere humane PAK-belasting	Gezondheidsaspecten
Bepalen van Vlaamse referentiewaarden voor blootstelling aan parabenen in de humane biomonitoringcampagne bij jongeren van het Steunpunt M&G 2012-2015.	Gezondheidsaspecten
Opmaken van GIS-laag met 'kwetsbare functies'	Gezondheidsaspecten
Onderzoeksvorstel betreffende het effect van de grondwaterstroming op de warmtegeleidbaarheid van de Vlaamse ondergrond.	Innovatie, eco-efficiëntie en grondstoffengebruik
Container data en indicatoren voor het monitoren van het Vlaamse afval- en materialenbeleid	Innovatie, eco-efficiëntie en grondstoffengebruik
Ecodesign best practices	Innovatie, eco-efficiëntie en grondstoffengebruik
Ondersteuning bij uitwerken doorbraakprojecten kringlooeconomie in het kader van het Vlaams Materialenprogramma	Innovatie, eco-efficiëntie en grondstoffengebruik
Economische en juridische aspecten bij Enhanced Landfill Mining	Innovatie, eco-efficiëntie en grondstoffengebruik
Draagvlak en toekomstperspectieven voor het gebruik van insecten als alternatieve eiwitbron in menselijke en diervoeding in Vlaanderen	Innovatie, eco-efficiëntie en grondstoffengebruik
Aflatoxines in vergistbare biomassa	Innovatie, eco-efficiëntie en grondstoffengebruik
Additive Manufacturing: Duurzame systeeminnovatie in Vlaanderen?	Innovatie, eco-efficiëntie en grondstoffengebruik
Vervolg haalbaarheidsstudie CO2, water en afval-neutrale voedingsnijverheid 2030	Innovatie, eco-efficiëntie en grondstoffengebruik
Integratie van Materialenmethodiek in Referentieel B	Innovatie, eco-efficiëntie en grondstoffengebruik

Parameterisatie en dimensionering van gebouwelementen in MMG-BEPALINGSMETHODE	Innovatie, eco-efficiëntie en grondstoffengebruik
Onderzoek naar de geologische opbouw van de grenszone met Nederland: opmaak van een grensoverschrijdend geologisch 3D-lagenmodel.	Innovatie, eco-efficiëntie en grondstoffengebruik
Ontwikkelen van een online instrument voor de verwarmingsaudit	Innovatie, eco-efficiëntie en grondstoffengebruik
Onderzoek naar de kennis en naleving van de regelgeving inzake centrale verwarmingstoestellen en evaluatie van de bestaande communicatiemiddelen	Instrumenten
Inventarisatie en vergelijking van de gebruikte significantiekaders binnen de milieueffectrapportage over de verschillende Europese lidstaten heen.	Instrumenten
Update van milieuwetgeving gerelateerd aan de m.e.r.	Instrumenten
Onderzoek naar de vangefficiëntie van sedimentvangen en opvolging van de sedimentaanwas in de onbevaarbare waterlopen	Integraal Waterbeleid
Trendanalyse van de antropogene druk en impact op gespannen grondwaterlichamen	Integraal Waterbeleid
Pilootproject ouderdomsbepalingen grondwater in relatie tot antropogeen geïnduceerde grondwaterkwaliteitsveranderingen	Integraal Waterbeleid
Effectiviteit en efficiëntie van types overstortsaneringen ter minimalisatie van de impact op de ontvangende beek	Integraal Waterbeleid
ICT Tool voor risicoanalysesysteem voor transport van gevaarlijke stoffen (ICT TRANS)	Risicobeleid
Onderzoek naar representatieve stoffen voor gebruik binnen de QRA in Vlaanderen	Risicobeleid
Evaluatie van enkele aspecten uit het Handboek Faalfrequenties 2009	Risicobeleid
Sensitiviteitsanalyse van de nieuwe meteogegevens voor gebruik in de QRA in Vlaanderen	Risicobeleid
Implementatietrajecten lange termijn klimaatbeleid	Verandering van het klimaat door broeikaseffect
Uitwerken sectorspecifieke selectieve inzameling bedrijfsafval	Verontreiniging door afvalstoffen
Invloed demografische evoluties op materialenbeheer	Verontreiniging door afvalstoffen
Innovatieve inzamelsystemen in functie van de ruimtelijke context	Verontreiniging door afvalstoffen
Impact-effectmeting van de invoering eenheidsreglement: evaluatie kwaliteit voor 2013 en uitwerking toepassingen voor gegevensoverdracht en -verwerking	Verontreiniging door afvalstoffen
Actualisatie van IFDM-traffic voor luchtkwaliteitsmodellering in de verdere toekomst.	Verontreiniging door fotochemische stoffen
Haalbaarheidsstudie bepaling evolutie van blootstelling aan luchtverontreiniging op basis van statische en dynamische blootstellingsberekeningen	Verontreiniging door fotochemische stoffen
Analyse van de mogelijkheden voor modellering prognoses transportemissies.	Verontreiniging door fotochemische stoffen
Ondersteuning lopende TWOL studie 'Modellering van de sedimentaanvoer naar de waterlopen, effect van erosiebestrijdingsmaatregelen en het transport van sediment in de	Verontreiniging en aantasting van de bodem

onbevaarbare waterlopen' - vanuit sediment kwaliteit aspect	
Evaluatie van MCA voor groene duurzame bodemsanering en verdere uitbreiding naar duurzaamheidsaspecten	Verontreiniging en aantasting van de bodem
Verfijning studie bijdragen via bodemkwaliteit aan de milieu-uitdagingen van Vlaamse steden en gemeenten	Verontreiniging en aantasting van de bodem
Code van goede praktijk voor kwalitatief goed bodembeheer van bodems in de bebouwde omgeving (parken, speeltuinen, privétuinen, ...)	Verontreiniging en aantasting van de bodem
Wetenschappelijke ondersteuning bij educatie en sensibilisatie rond bodem toegespitst op de doelgroepen onderwijs en burgers	Verontreiniging en aantasting van de bodem
Visuele invulling van de nieuwe themaviewer van het luik bodem van de Databank Ondergrond Vlaanderen met het oog op een educatieve ontsluiting van de Belgische bodemkaart.	Verontreiniging en aantasting van de bodem
Biologische statusbepaling van Vlaamse Polderwaterlopen: uitwerken van biologische beoordelingsmethodes op basis van gericht onderzoek.	Verontreiniging van oppervlaktewater
Het uitwerken van de kwaliteitsborging bij het gebruik van een multiparametersonde voor continue metingen van oppervlaktewaterkwaliteit	Verontreiniging van oppervlaktewater
Praktijkstudie rond het gebruik van een snelle, betrouwbare en betaalbare batterij effectgerichte testen voor de karakterisatie van complexe afvalwaters.	Verontreiniging van oppervlaktewater
Code van Goede Praktijk voor de bestrijding van olieverontreinigingen in Vlaamse oppervlaktewateren	Verontreiniging van oppervlaktewater
Analyse van elementen en zware metalen met 3D-ED-XRF en WD-XRF	Verspreiding van milieugevaarlijke stoffen
Optimalisering en actualisering van de emissie-inventaris luchtvaart	Verspreiding van milieugevaarlijke stoffen
Rol (huishoudelijke) houtverbranding in fijn stof	Verspreiding zwevend stof
Evaluatie van lokale en regionale maatregelen ter verbetering van de luchtkwaliteit in het kader van het Interreg IV-B Joaquin-project	Verspreiding zwevend stof
Evaluatie regelgeving muziekactiviteiten	Verstoring door geluidshinder
Akoestisch onderzoek van bijzondere muziekactiviteiten zoals kermissen en carnavals met als doel een gestandaardiseerde meetmethode op te stellen	Verstoring door geluidshinder
Doorrekening van maatregelen op geluidskaarten weg en spoor (tweede fase) Deel 2	Verstoring door geluidshinder
Doorrekening van maatregelen op geluidskaarten weg en spoor (tweede fase) Deel 3	Verstoring door geluidshinder
Meetcampagne voor emissiekengetallen (EKG) voor zeugen.	Verstoring door geurhinder

Bijlage 3: Ratificatie internationale milieuverdragen**Uitleg bij tabel milieuverdragen (stand bijgehouden tot augustus 2013)**

De in deze tabel vervatte informatie volgt de ondertussen traditioneel geworden voorstellingswijze. Zij is grotendeels geput uit databanken beheerd door het departement Internationaal Vlaanderen. In het bijzonder kan hier verwezen worden naar de NADIA-databank, consulteerbaar op <http://nadiaburger.vlaanderen.be/nadia/>

De keuze van de opname, of niet-opname, van een bepaald verdrag onder deze tabel hing af van heel wat elementen – sommige meer structureel van aard, sommige meer toevallig van aard. De tabel heeft dan ook niet de pretentie, om voor eens en voor altijd uit te maken welke MILIEUverdragen zijn en welke niet. Het gaat hier om een richtsnoer of een hulpmiddel, niet om de strikte vaststelling van een werkveld.

Hierna volgt een aanduiding van de vindplaats van betrokken akten in de overeenkomstencatalogus van NADIA:

<i>Nr. Verdrag</i>	<i>Vindplaats / kwalificatie in repertorium</i>
1	II. Exclusief – Bilateraal
2	Idem
3	Idem
4	Idem
5	Idem
6	II. Exclusief - Multilateraal
7	Idem
8	Idem
9	Idem
10	III.4.6.Gemengd - EU (varia)
11	III.5.Gemengd – RVE
12	Idem
13	III.6.Gemengd - I.A.O.
14	III.8.2. Milieu, energie en gezondheid
15	Idem
16	Idem
17	Idem
18	Idem
19	Idem
20	Idem
21	Idem
22	Idem
23	Idem
24	Idem
25	Idem
26	Idem
27	Idem
28	Idem
29	Idem
30	Idem
31	Idem
32	Idem
33	Idem
34	Idem
35	Idem
36	Idem
37	Idem
38	Idem

<i>Nr. Verdrag</i>	<i>Vindplaats / kwalificatie in repertorium</i>
39	Idem
40	Idem
41	Idem
42	Idem
43	Idem
44	Idem
45	Idem
46	Idem
47	Idem
48	Idem
49	Idem
50	Idem
51	Idem
52	Idem
53	Idem
54	Idem
55	Idem
56	Idem
57	Idem
58	Idem
59	Idem
60	Idem
61	Idem
62	Idem
63	Idem
64	III.8.4. Vervoer
65	III.8.2. Milieu, energie en gezondheid
66	III.8.7. Wapens
67	III.8.2. Milieu, energie en gezondheid
68	idem

	PRELIMINAIRE FASE	ONDERTEKENING VERDRAG (Rangschikking chronologisch)	INSTEMMINGSDIRECTIEF			INTER-NATIONALE RATIFICATIE	OPMERKINGEN
			Goedkeuring ontwerpdecreet door Vlaamse Regering	Goedkeuring ontwerpdecreet door Vlaams Parlement	Bekrachtiging en afkondiging door Vlaamse Regering		
1.	Overeenkomst met Nederland inzake de verdediging van de oevers langs de Westerschelde tegen inschering	6/01/93 - Brussel	29/09/1998	31/03/1999	13/04/99 (BS 26/05/99)	4/02/2000	Inwerkingtreding 01/04/00
2.	Verdrag inzake verruiming vaarweg Westerschelde (Vlaanderen, Nederland)	17/01/95 - Antwerpen	28/07/1995	21/12/1995	22/12/9 (BS 06/03/96)	27/06/1996	In werking getreden op 01/07/1996. HYMEDIS-overeenkomst in uitvoering van art. 9 van het verdrag verruiming vaarweg Westerschelde. 15/12/1998 : VR keurt goed en machtigt te ondertekenen. 30/04/2004: VR hecht goedkeuring aan de wijziging van de Bijlagen B-E.
3.	Verdrag inzake afvoer Maaswater (Vlaanderen, Nederland)	17/01/95 - Antwerpen	28/07/1995	21/12/1995	22/12/95 (BS 06/03/96)	27/06/1996	In werking getreden op 01/07/96
4.	Verdrag tussen het Vlaams Gewest en het Koninkrijk der Nederlanden betreffende de uitvoering van de Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium	21/12/2005 - Middelburg	29/09/2006	28/02/2007	9/03/2007 (BS 12/09/2008)	28/08/2008	Besluit van de Vlaamse Regering tot ratificatie van het verdrag goedgekeurd op 18/07/2008. Inwerkingtreding 01/10/2008. Publicatie verdragstekst in B.S. 12/09/2008. Met reden omklede motie over verdieping Westerschelde aangenomen door het Vlaams Parlement op 14/10/2009
5.	Verdrag tussen de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaams Gewest, enerzijds, en het Koninkrijk der Nederlanden, anderzijds, inzake de samenwerking op het gebied van het beleid en beheer in het Schelde-estuarium	21/12/2005 - Middelburg	29/09/2006	28/02/2007	9/03/2007 (BS 12/09/2008)	28/08/2008	Besluit van de Vlaamse Regering tot ratificatie van het verdrag goedgekeurd op 18/07/2008. Inwerkingtreding 01/10/2008. Publicatie verdragstekst in B.S. 12/09/2008
6.	UNESCO-conventie inzake de bescherming van het cultureel en natuurlijk erfgoed in de wereld (16/11/1972, Parijs).	16/11/72 - Parijs	12/01/1994	19/05/1994	01/06/1994 (BS 05/08/94)	24/07/1996	Inwerkingtreding 24/10/96. Publicatie verdragstekst in BS op 06/11/1996.

7.	Overeenkomst ter bescherming van vleermuizen in Europa (04/12/1991, Londen)		04/12/91 - Londen	31/03/2000	14/03/2001	23/03/01 (BS 26/04/01)	14/05/2003	Inwerkingtreding : 13/06/2003 Mededeling VR over notificatie: BS 02/06/2003 Publicatie verdragstekst B.S. 08/09/2003
8.	Verdrag inzake bescherming Waterkwaliteit Maas (Vlaams, Brussels Hoofdstedelijk en Waals Gewest, Frankrijk, Nederland)		17/01/95 - Antwerpen	15/11/1995	27/03/1996	16/04/96 (BS 29/05/96)	20/06/1996	Wordt opgeheven en vervangen door Maasverdrag vanaf 01/12/2006
9.	Verdrag inzake bescherming Waterkwaliteit Schelde (Vlaams, Brussels Hoofdstedelijk en Waals Gewest, Frankrijk, Nederland)		17/01/95 - Antwerpen	15/11/1995	27/03/1996	16/04/96 (BS 29/05/96)	20/06/1996	Wordt opgeheven en vervangen door Scheldeverdrag vanaf 01/12/2005
10.	Verdrag inzake het Europees Energiehandvest + bijhorend protocol i.v.m. energie-efficiëntie	Gemengd karakter vastgelegd via een schriftelijke procedure	17/12/94 - Lissabon	3/06/1997	18/12/1997	19/12/1997 (BS 10/02/98)	8/05/1998	Federale Instemmingswet 16/4/1998 Inwerkingtreding 6/8/1998. Dit verdrag zet de principes van het Europees Energiehandvest (= een politieke verklaring, ondertekend in Den Haag op 17/12/1991) om in juridisch afdwingbare regels.
11.	Conventie inzake de bescherming van het leefmilieu door het strafrecht (4/11/1998, Straatsburg) (ETS 172)	WGV op 20/06/96 + 14/10/98; Gemengd verklaard	07/05/99 - Straatsburg					
12.	Europees verdrag inzake landschappen (ETS 176)	WGV 20/09/2000 : gemengd verklaard	20/10/00 - Florence	14/03/2003	9/07/2003	18/07/03 (BS 05/09/03)	28/10/2004	Federale instemmingswet: 15/06/2004. Inwerkingtreding: 01/02/2005.
13.	Verdrag nr. 174 inzake voorkoming van zware industriële ongevallen	WGV 25/03/96: Gemengd verklaard	22/06/93 - Genève	1/06/2001	6/02/2002	1/03/2002 (BS 12/04/2002)	9/06/2004	Federale instemmingswet: 06/09/1996. Inwerkingtreding: 09/06/2005
14.	Protocol tot wijziging van de overeenkomst inzake watergebieden van internationale betekenis (i.h.b. als verblijfplaats voor watervogels) (03/12/1982, Parijs)		03/12/82 - Parijs	13/01/1998	8/07/1998	14/07/98 (BS 22/08/98)	28/10/1998	Federale instemmingswet: 10/05/1994. Inwerkingtreding: 28/10/1998.
15.	Amendement op de overeenkomst inzake watergebieden van internationale betekenis (i.h.b. als verblijfplaats voor watervogels) (28/05/1987, Regina)		28/05/87 - Regina	13/01/1998	8/07/1998	14/07/98 (BS 22/8/98)	28/10/1998	Federale instemmingswet: 10/05/1994. Inwerkingtreding: 01/02/1999.

16.	Protocol inzake de beheersing van emissies van stikstofoxiden of van hun stromen bij het verdrag van 1979 inzake luchtverontreiniging over lange afstand	WGV 11/02/1998 : gemengd verklaard	31/10/88 - Sofia	19/05/2000	5/07/2000	17/07/00 (BS 12/08/00)	8/11/2000	Federale instemmingswet: 25/03/1999. Inwerkingtreding: 06/02/2001.
17.	Verdrag inzake milieueffectrapportering in grensoverschrijdend verband (25/02/1991, Espoo)		25/02/91 - Espoo	25/03/1997	9/07/1997	15/07/97 (BS 01/10/97)	2/07/1999	Federale Instemmingswet 09/06/1999. Inwerkingtreding : 30/9/1999
18.	Protocol betreffende milieubescherming bij het Antarctica – verdrag (04/10/1991, Madrid)		4/10/91 - Madrid	15/11/1995	21/12/1995	22/12/95 (BS 06/03/96)	25/04/1996	Federale Instemmingswet 19/05/1995. Inwerkingtreding : 14/01/1999
19.	Protocol inzake de beheersing van emissies van vluchtige organische stoffen of hun stromen bij het verdrag van 1979 inzake luchtverontreiniging over lange afstand		18/11/91 - Genève	11/03/1997	9/07/1997	15/07/97 (BS 29/08/97)	8/11/2000	Federale Instemmingswet 24/06/2000. Inwerkingtreding : 06/02/2001
20.	Verdrag inzake de grensoverschrijdende gevolgen van industriële ongevallen (17/03/1992, Helsinki)	WGV 17/12/97: Gemengd verklaard	18/03/92 - Helsinki	1/06/2001	6/02/2002	1/03/02 (BS 12/04/02)	6/04/2006	Federale Instemmingswet 22/03/2006. Inwerkingtreding : 05/07/2006
21.	Verdrag inzake de bescherming en het gebruik van grensoverschrijdende waterlopen en internationale meren (17/03/1992, Helsinki)	WGV 25/03/96: Gemengd verklaard	17/03/92 - Helsinki	28/02/1996	19/06/1996	8/07/96 (BS 13/08/96)	8/11/2000	Federale Instemmingswet 29/09/2000. Inwerkingtreding : 06/02/2001
22.	VN-raamverdrag inzake klimaatverandering (09/05/1992, New York)		04/06/92 - Rio de Janeiro	22/02/1995	4/04/1995	19/04/95 (BS 07/07/1995)	16/01/1996	Federale Instemmingswet 11/05/1995. Inwerkingtreding : 15/04/1996
23.	Verdrag inzake biologische diversiteit (05/06/1992, Rio de Janeiro)		05/06/92 - Rio de Janeiro	18/10/1995	28/02/1996	19/03/96 (BS 24/05/1996)	22/11/1996	Federale Instemmingswet 11/05/1995. Inwerkingtreding : 20/02/1997
24.	Verdrag inzake de bescherming van het marien milieu van de Noord-Oostelijke Atlantische Oceaan – OSPAR-verdrag , (22/09/1992, Parijs)		03/11/92 - Parijs	21/12/1994	4/04/1995	19/04/95 (BS 04/10/1995)	6/09/1996	Federale Instemmingswet 11/05/1995. Inwerkingtreding : 06/10/1996

25.	Protocol betreffende de verlaging van zwavelemissies en bijlagen I tot V bij het verdrag van 1979 inzake luchtverontreiniging over lange afstand	WGV 04/05/94: gemengd verklaard	14/06/94 - Oslo	19/05/2000	5/07/2000	17/07/00 (BS 12/08/2000)	8/11/2000	Federale Instemmingswet 24/06/2000. Inwerkingtreding : 06/02/2001
26.	Akkoord inzake toepassing deel XI van het VN-verdrag inzake het recht van de zee (10/12/1982, Montego Bay)	WGV 19/07/94: gemengd verklaard	28/07/94 - New York	12/05/1998	8/07/1998	14/07/98 (BS 22/08/1998)	13/11/1998	Federale Instemmingswet 18/06/1998. Inwerkingtreding : 13/12/1998
27.	Amendement op het verdrag inzake de beheersing van de grensoverschrijdende overbrenging van gevaarlijke afvalstoffen en de verwijdering ervan (Bazel, 22/03/1989)	WGV 17/12/97: Gemengd verklaard	22/09/95 - Genève	18/05/2001	27/11/2002	6/12/02 (BS 31/12/2002)	20/06/2003	Federale Instemmingswet 06/03/2002.
28.	Verdrag inzake verzameling, afgifte en inname van afval in de Rijn- en binnenvaart .	WGV 14/05/96 + 20/06/96: Gemengd verklaard	09/09/96 - Straatsburg	22/02/2008	23/04/2008	09/05/2008 (BS 13/06/2008)	22/09/2009	Federale Instemmingswet 19/06/2008. Inwerkingtreding : 01/11/2009. Ondertussen verscheidene trainen met wijzigingen aangenomen.
29.	Protocol van 1997 tot wijziging van het internationaal verdrag ter voorkoming van verontreiniging door schepen , MARPOL 1973, zoals gewijzigd door het protocol daarbij van 1978 (26/09/1997, Londen)	WGV 22/03/2002: Gemengd verklaard	26/09/97 - Londen	22/04/2005	14/12/2005	23/12/05 (BS 21/02/2006)	27/02/2006	Toetreding - Federale instemmingswet 15/06/2004 Inwerkingtreding: 27/05/2006
30.	Protocol van 1996 bij het Verdrag ter voorkoming van de verontreiniging van de zee ten gevolge van het storten van afval en andere stoffen van 1972 (07/11/1996, Londen)	WGV 23/10/96, 17/12/97 + 14/01/98: Gemengd verklaard	27/03/98 - Londen	22/04/2005	14/12/2005	23/12/05 (BS 21/02/2006)	13/02/2006	Federale instemmingswet 21/06/2004 Inwerkingtreding: 24/03/2006
31.	Protocol bij het raamverdrag inzake klimaatverandering (09/05/1992, New York)	WGV 17/12/97: Gemengd verklaard	29/04/98 - Kyoto	14/09/2001	30/01/2002	22/02/02 (BS 23/03/2002)	31/05/2002	Federale Instemmingswet 26/09/2001. Inwerkingtreding : 16/02/2005
32.	Protocol m.b.t. persistente organische stoffen (POP's) bij het verdrag van 1979 inzake luchtverontreiniging over lange afstand	WGV 13/05/98: Gemengd verklaard	24/06/98 - Aarhus	14/11/2003	17/03/2004	26/03/04 (BS 21/05/2004)	25/05/2006	Federale Instemmingswet 25/05/2005. Inwerkingtreding : 23/08/2006
33.	Protocol over zware metalen bij het verdrag van 1979 inzake luchtverontreiniging over lange afstand	WGV 13/05/98: Gemengd verklaard	24/06/98 - Aarhus	14/11/2003	17/03/2004	26/03/04 (BS 21/05/2004)	8/06/2005	Federale Instemmingswet 25/05/2005. Inwerkingtreding : 06/09/2005

34.	Verdrag inzake toegang tot informatie, inspraak van de bevolking in de besluitvorming en toegang tot de rechter inzake milieuaangelegenheden.	WGV 13/05/98: Gemengd verklaard	25/06/98 - Aarhus	19/07/2002	27/11/2002	6/12/02 (BS 07/01/2003)	21/01/2003	Federale Instemmingswet 17/12/2002. Inwerkingtreding : 21/04/2003
35.	Bijlage V en Anhangsel 3 bij het OSPAR -verdrag.	WGV op 17/06/98: Gemengd verklaard	23/07/98 - Sintra	3/12/2004	8/06/2005	17/06/05 (BS 07/07/2005)	28/07/2005	Federale Instemmingswet 06/03/2002. Inwerkingtreding : 28/08/2005
36.	Protocol inzake Water en Gezondheid bij de Conventie van Helsinki betreffende de bescherming en het gebruik van grensoverschrijdende waterlopen en internationale meren.	WGV op 17/03/99: Gemengd verklaard	17/06/99 - Londen	13/02/2004	29/04/2004	7/05/04 (BS 16/07/2004)	29/06/2004	Federale instemmingswet 13/05/2003. Inwerkingtreding : 04/08/2005
37.	Overeenkomst inzake de bescherming van Afrikaans-Euraziatische trekkende watervogels (15/08/1996, Den Haag)	WGV 13/06/95: Gemengd verklaard	29/01/99 - Den Haag	31/01/2003	14/05/2003	23/05/03 (BS 18/06/2003)	3/03/2006	Federale instemmingswet 13/02/2006. Inwerkingtreding : 01/06/2006 Besluit tot wijziging van bijlagen 2 en 3 aangenomen op 19/09/2008
38.	Protocol van Göteborg ter bestrijding van verzuuring, eutrofiëring en ozon in de omgevingslucht bij het verdrag van 1979 inzake luchtverontreiniging over lange afstand	WGV 22/09/1999: Gemengd verklaard	4/02/00 - New York	5/03/2004	29/04/2004	7/05/04 (BS 13/07/2004)	13/09/2007	Federale instemmingswet 01/05/2006. Inwerkingtreding : 12/12/2007
39.	Protocol betreffende bioveiligheid bij de Conventie inzake biologische diversiteit ("Cartagena Protocol")	WGV 23/02/00: Gemengd verklaard	26/05/00 - Nairobi	14/11/2003	11/02/2004	20/02/04 (BS 09/03/2004)	15/04/2004	Federale Instemmingswet 15/03/2004. Inwerkingtreding : 14/07/2004
40.	wijziging van het Verdrag inzake milieueffectrapportage in grensoverschrijdend verband (27/02/2001, Sofia)	WGV 02/12/03: Gemengd verklaard	27/02/01 - Sofia	24/09/2010	16/02/2011	25/02/2011 (BS 16/03/2011)		
41.	Overeenkomst inzake persistente organische pollutanten (POP's)	Gemengd karakter vastgelegd via schriftelijke procedure	23/05/01- Stockholm	14/11/2003	17/03/2004	26/03/2004 (BS 21/05/2004)	25/05/2006	Federale Instemmingswet 17/09/2005. Inwerkingtreding : 23/08/2006

42.	Scheldeverdrag	WGV 26/09/02 : gemengd verklaard. 29/11/02: VR keurt goed en machtigt tot ondertekening	03/12/02 - Gent	6/02/2004	29/04/2004	30/04/2004 (BS 08/06/2004)	12/10/2005	Federale Instemmingswet 06/10/2005. Inwerkingtreding : 01/12/2005
43.	Maasverdrag	WGV 26/09/02 : gemengd verklaard. 29/11/02: VR keurt goed en machtigt tot ondertekening	03/12/02 - Gent	6/02/2004	29/04/2004	30/04/2004 (BS 08/06/2004)	12/10/2005	Federale Instemmingswet 06/10/2005. Inwerkingtreding : 01/12/2006
44.	Internationaal verdrag betreffende de controle van schadelijke aangroeiwende systemen op schepen (TBT-verdrag) (Londen, 5 oktober 2001)	Gemengd karakter vastgelegd via schriftelijke procedure 22/11/02: VR keurt goed en machtigt tot ondertekening	23/12/02 - Londen	15/02/2008	23/04/2008	09/05/2008 (BS 10/06/2008)	15/04/2009	Federale Instemmingswet 16/02/2009. Inwerkingtreding : 15/07/2009
45.	Protocol inzake strategische milieubeoordeling bij het Verdrag inzake milieueffectrapportage in grensoverschrijdend verband (SEA-protocol)	WGV 13/01/03: gemengd verklaard 25/04/03: VR keurt goed en machtigt tot ondertekening	21/05/2003 - Kiev					
46.	Protocol betreffende registersystemen inzake de emissie en verplaatsing van verontreinigende stoffen bij het Aarhus-verdrag (PRTR-protocol)	WGV 13/01/03: gemengd verklaard 25/04/03: VR keurt goed en machtigt tot ondertekening	21/05/2003 - Kiev	20/04/2007	27/06/2007	06/07/2007 (BS 05/09/2007)	12/03/2009	Federale Instemmingswet 16/02/2009. Inwerkingtreding : 08/10/2009
47.	Protocol inzake burgerlijke aansprakelijkheid en vergoeding door schade veroorzaakt door de grensoverschrijdende effecten van industriële ongevallen op grensoverschrijdende waterlopen	WGV 13/01/03: gemengd verklaard 25/04/03: VR keurt goed en machtigt tot ondertekening	21/05/2003 - Kiev					

48.	Wijziging bij het Verdrag van Helsinki van 17 maart 1992 inzake de bescherming en het gebruik van grensoverschrijdende waterlopen en internationale meren	WGV 02/12/03: Gemengd verklaard	28/11/2003 - Madrid	7/11/2008	4/03/2009	13/03/2009 (BS 15/04/2009)		
49.	Wijziging van het Verdrag inzake milieueffectrapportage in grensoverschrijdend verband (04/06/2004, Caviat)	WGV 21/03/06: Gemengd verklaard	04/06/2004 - Caviat	24/09/2010	16/02/2011	25/02/2011 (BS 16/03/2011)		
50.	Amendement bij het Verdrag inzake toegang tot informatie, inspraak van de bevolking in de besluitvorming en toegang tot de rechter inzake milieuaangelegenheden (27/05/2005, Almaty)	WGV 21/03/06: Gemengd verklaard	27/05/2005 - Almaty	5/09/2008	18/12/2008	19/12/2008 (BS 02/02/2009)	17/06/2009	Federale Instemmingswet 19/02/2009.
51.	Internationale overeenkomst inzake tropisch hout van 2006 (Genève 27/01/2006)	WGV 24/06/2010 : Gemengd verklaard (nav binnengelopen advies RvSt)	25/04/2008, New York	25/02/2011	22/06/2011	1/07/2011 (BS 26/07/2011)		Federale instemmingswet 15/08/2012
52.	Protocol inzake aansprakelijkheid voor een vergoeding van schade uit internationale afvaltransferten , onder Bazelverdrag (10/12/1999, Bazel)	WGV 08/12/99: Gemengd verklaard						
53.	VN-verdrag over het recht inzake het gebruik van internationale waterlopen voor andere doeleinden dan de scheepvaart (New York, 21/05/1997)	19/05/00: VR keurt goed en machtigt tot ondertekening						Toetreding
54.	Internationaal verdrag van 1990 inzake de voorbereiding op de bestrijding van en de samenwerking bij olieverontreiniging (30/11/1990, Londen)	WGV 24/03/04: Gemengd verklaard						Toetreding

55.	Protocol van 2000 inzake de voorbereiding op, de bestrijding van en de samenwerking bij de voorvallen van verontreiniging door gevaarlijke en schadelijke stoffen (15/03/2000, Londen)	WGV 24/03/04: Gemengd verklaard							Toetreding
56.	Verdrag van het Europees Woudinstituut (28/08/2003, Joensuu)	WGV 24/03/04: Gemengd verklaard							Toetreding
57.	Wijziging van de bijlagen II en III bij het verdrag van Parijs inzake de bescherming van het marien milieu van de Noord-Oostelijke Atlantische Oceaan, OSPAR (Oostende, 29/06/2007)	WGV 20/11/2007 : gemengd verklaard							Federale instemmingswet 01/09/2012
58.	Internationaal verdrag van Hongkong inzake de veilige en milieuvriendelijke recyclage van schepen (2009) (Hong Kong, 15/05/2009)	WGV 29/10/09 : Gemengd verklaard							Toetreding
59.	Statuut van het Internationaal Agentschap voor hernieuwbare energie (IRENA) (26/01/2009, Bonn)	WGV 18/12/09 : Gemengd verklaard 15/01/10: VR keurt goed en machtigt tot ondertekening	23/09/2011	8/02/2012	17/02/2012 (BS 07/03/2012)				Geplande ondertekening door België niet doorgedaan. Toetreding
60.	Nagoya-Kuala Lumpur Aanvullend Protocol over Aansprakelijkheid en Herstel bij het Cartagena Protocol inzake Bioveiligheid (Nagoya, 15/10/2010)	WGV 26/10/2010 : gemengd verklaard 25/02/2011 : VR keurt goed en machtigt tot ondertekening	20/09/2011, New York	23/11/2012 (voorontwerp)					
61.	Nagoya protocol over de toegang tot genetische rijkdommen en de eerlijke en billijke verdeling van de opbrengsten verkregen uit het gebruik van die genetische rijkdommen, bij het biodiversiteitsverdrag (ABS) (Nagoya, 29/10/2010)	WGV 22/11/2010 : Gemengd verklaard 13/05/2011 : VR keurt goed en machtigt tot ondertekening	20/09/2011, New York						

62.	Amendementen op de tekst en de bijlagen I, II, III, IV, V en VIII bij het protocol van 1998, onder het Verdrag van Genève, inzake persistente organische polluenten (18/12/2009, Genève)	WGV 13/03/2013 : Gemengd verklaard	28/04/89 - Londen	3/03/2004	29/04/2004	07/05/2004 (BS 14/07/2004)	30/06/2004	Toetreding Federale instemmingswet : 13/05/2003. Inwerkingtreding : 30/06/2005
63.	Amendementen op de bijlagen I en II bij het protocol van 1998, onder het Verdrag van Genève, inzake persistente organische polluenten (18/12/2009, Genève)	WGV 13/03/2013 : Gemengd verklaard						
64.	Internationaal verdrag inzake hulpverlening op zee	WGV 02/10/01 : Gemengd verklaard						
65.	Internationaal verdrag betreffende de controle en het beheer van scheepsballast (13/02/2004, Londen)	WGV 24/03/04 : Gemengd verklaard 18/02/05 : VR keurt goed en machtigt tot ondertekening						Geplande ondertekening niet doorgegaan. Toetreding.
66.	Verdrag inzake verbod op chemische wapens (13/01/1993, Parijs) Wijziging van art. 6, tot stand gekomen op 30/10/2009 te Londen, van het Protocol van 1996 bij het Verdrag ter voorkoming van de verontreiniging van de zee tengevolge van het storten van afval en andere stoffen van 1972.	WGV 31/01/2013 : Gemengd verklaard	13/01/93 - Parijs	6/06/1996	9/10/1996	24/10/96 (BS 29/11/1996)	27/01/1997	Federale instemmingswet : 20/12/1996. Inwerkingtreding : 29/04/1997
68.	Wijziging van het Protocol van Kyoto bij het Raanverdrag van de Verenigde Naties, inzake klimaatverandering , aangenomen te Doha op 8/12/2012.	WGV 04/12/2012 : Gemengd verklaard						

Bijlage 4: Stand van uitvoering van de Europese milieuwetgeving

Europese milieuwetgeving

De normeringinstrumenten inzake milieu waarover (1) de Raad, (2) de Commissie en – overeenkomstig de gewone wetgevingsprocedure – (3) het Europese Parlement samen met de Raad beschikken, zijn ook diegene die in artikel 288 van het VWEU (verdrag betreffende de werking van de Europese unie) worden gedefinieerd: verordeningen, richtlijnen, besluiten, aanbevelingen en adviezen.

Deze instrumenten hebben niet dezelfde rechtsgevolgen:

- Een *verordening* heeft een algemene strekking, is bindend in al haar onderdelen en is rechtstreeks van toepassing in elke lidstaat;
- Een *richtlijn* is bindend ten aanzien van het te bereiken resultaat voor elke lidstaat waarvoor ze bestemd is. Aan de nationale instanties wordt de bevoegdheid gelaten vorm en middelen te kiezen. In tegenstelling tot de verordening is de richtlijn dus in beginsel niet rechtstreeks van toepassing; ze verkrijgt haar volwaardige normatieve status in de interne (lees: Vlaamse) rechtsorde slechts na omzetting in nationaal (lees: Vlaams) recht;
- Een *besluit* is bindend in al haar onderdelen voor degenen tot wie ze uitdrukkelijk is gericht (voor de in werking treding van het Verdrag van Lissabon was er in de verdragen enkel sprake van de term ‘beschikking’; thans is er alleen sprake van ‘besluit’ voor wat voorheen beschikking of besluit werd genoemd);
- De *aanbevelingen* en *adviezen* daarentegen zijn niet bindend.

Sinds het verdrag van Lissabon is er nu ook sprake van uitvoerende rechtshandelingen. Deze worden aangenomen op grond van richtlijnen en verordeningen om er niet essentiële bepalingen van te wijzigen of er nadere uitvoering aan te geven. Er is sprake van gedelegeerde handelingen en uitvoeringshandelingen (respectievelijk artikelen 290 en 291 VWEU). Voorheen werd dit comitologie genoemd. Het hierna volgende overzicht beperkt zich doorgaans tot de basisrichtlijnen en basisverordeningen, alsook de uitvoerende akten, die daadwerkelijk een algemeen wetgevende of reglementerend initiatief van de Vlaamse overheid verlangen.

Stand van de uitvoering van Europese richtlijnen

De richtlijnen dienen te worden omgezet in intern Vlaams recht binnen de omzettingstermijnen voorzien in elke richtlijn zelf. Deze omzetting gebeurt of gebeurde via decretale weg en/of (meestal) via besluiten van de Vlaamse Regering. Telkens als er een omzetting in intern Vlaams recht gebeurt, wordt deze in de MNE databank van de Commissie genotificeerd. De titels van alle genotificeerde akten zijn vrij on line raadpleegbaar op de site van Eurlex. De Commissie gaat de correctheid van de omzetting na en signaleert welke correcties er moeten gebeuren. Desnoods grijpt de Commissie naar een verdragsrechtelijke niet-nakomingsprocedure.

De stand van zaken die hierna wordt gegeven, **werd afgesloten op 15 augustus 2013**. Bij het overzicht van de uitvoering wordt een onderscheid gemaakt tussen:

1. de bestaande Europese richtlijnen die al zijn omgezet;
2. de bestaande Europese richtlijnen die nog dienen te worden omgezet (al dan niet laattijdig);
3. de Europese richtlijnen die nog in voorbereiding zijn en die later zullen moeten worden omgezet.

Naast de titel wordt voor elke richtlijn eveneens de volgende informatie gegeven:

- de officiële referentie (jaar/volgnummer ID = interinstitutioneel dossier, PBC = Publicatieblad EC met mededelingen);
- de publicatiedatum;
- de referentie in het Europese Publicatieblad (PBL = Publicatieblad EC met wetgeving).

De verordeningen werden doorgaans niet opgenomen in de overzichtslijst, omdat ze geen echte omzetting behoeven en hoedanook als zelfstandige bron van recht –van een supranationaalrechtelijk niveau- gelden. Om ze binnen de Belgische rechtsorde te doen naleven en om verdeling van taken vast te leggen, zijn verordeningen vaak het voorwerp van nadere regelingen. Soms vereist de Europese wetgever dat specifieke bepalingen van een verordening worden uitgevoerd door wetgevende en bestuurlijke maatregelen van de Lidstaten.

Overzicht van de omgezette Europese richtlijnen

Ref.	Publicatie-datum	Titel richtlijn	Ref. Publicatieblad
75/0439	25.07.75	Richtlijn van de Raad van 16 juni 1975 inzake de verwijdering van afgewerkte olie	PBL 194 p. 31
75/0440	25.07.75	Richtlijn van de Raad van 16 juni 1975 betreffende de vereiste kwaliteit van het oppervlaktewater dat is bestemd voor de productie van drinkwater in de Lidstaten (wordt d.d. 22/12/2007 opgeheven en vervangen door RL 2000/60)	PBL 194 p. 34
75/0442	25.07.75	Richtlijn van de Raad van 15 juli 1975 betreffende afvalstoffen (is opgeheven en vervangen door gecodificeerde versie RL 2006/12/EG)	PBL 194 p. 47
76/0160	05.02.76	Richtlijn van de Raad van 8 december 1975 betreffende de kwaliteit van het zwemwater (wordt opgeheven per 31.12.2014; zodra VR alle nodige wettelijke, bestuursrechtelijke en praktische maatregelen heeft genomen om aan RL 2006/7 te voldoen, is RL 2006/7 van toepassing en vervang zij Richtlijn 76/160/EEG)	PBL 31 p. 1
76/0403	26.04.76	Richtlijn van de Raad van 6 april 1976 betreffende de verwijdering van polychloorbifenylen en polychloorfenylen [sedert 16.09.96 vervangen door Richtlijn 96/59]	PBL 108 p. 41
76/0464	18.05.76	Richtlijn van de Raad van 4 mei 1976 betreffende de verontreiniging veroorzaakt door bepaalde gevaarlijke stoffen die in het aquatisch milieu van de Gemeenschap worden geloosd (is opgeheven en vervangen door gecodificeerde versie RL 2006/11/EG; wordt ingetrokken d.d. 22/12/2013, met uitzondering van artikel 6, dat d.d. 22/12/2000 is ingetrokken)	PBL 129 p. 23
78/0176	26.02.78	Richtlijn van de Raad van 20 februari 1978 betreffende de afvalstoffen afkomstig van de titaandioxyde-industrie	PBL 54 p. 19
78/0319	31.03.78	Richtlijn van de Raad van 20 maart 1978 betreffende toxische en gevaarlijke afvalstoffen [sinds 12.12.93 vervangen door Richtlijn 91/869]	PBL 84 p. 49
78/0659	14.08.78	Richtlijn van de Raad van 18 juli 1978 betreffende de kwaliteit van zoet water dat bescherming of verbetering behoeft teneinde geschikt te zijn voor het leven van vissen (is opgeheven en vervangen door gecodificeerde versie RL 2006/44/EG nog niet gepubliceerd; wordt ingetrokken d.d. 22/12/2013)	PBL 222 p. 1

79/0869	29.10.79	Richtlijn van de Raad van 9 oktober 1979 inzake de meetmethoden en de frequentie van de bemonstering en de analyse van het oppervlaktewater dat bestemd is voor de productie van drinkwater in de Lid-Staten (wordt ingetrokken d.d. 22/12/2007)	PBL 271 p. 44
79/0923	10.11.79	Richtlijn van de Raad van 30 oktober 1979 inzake de vereiste kwaliteit van schelpdierwater (wordt ingetrokken d.d. 22/12/2013)	PBL 81 p. 47
80/0068	26.01.80	Richtlijn van de Raad van 17 december 1979 betreffende de bescherming van het grondwater tegen verontreiniging veroorzaakt door de lozing van bepaalde gevaarlijke stoffen (wordt ingetrokken d.d. 22/12/2013)	PBL 20 p. 43
80/0778	30.08.80	Richtlijn van de Raad van 15 juli 1980 betreffende de kwaliteit van voor menselijke consumptie bestemd water (is ten gevolge van de inwerkingtreding en omzetting van Richtlijn 98/83 met ingang van 25 december 2003 opgeheven)	PBL 229 p. 11
80/0779	30.08.80	Richtlijn van de Raad van 15 juli 1980 betreffende de grens- en richtwaarden van de luchtkwaliteit voor zwaveldioxyde en zwevende deeltjes (ingetrokken per 01/01/2005; vervangen door RL 1999/30/EG)	PBL 229 p. 30
82/0176	27.03.82	Richtlijn van de Raad van 22 maart betreffende de grenswaarden en kwaliteitsdoelstellingen voor kwiklozingen afkomstig van de sector elektrolyse van alkalichloriden	PBL 81 p. 29

Ref.	Publicatie-datum	Titel richtlijn	Ref. Publicatieblad
82/0501	05.08.82	Richtlijn van de Raad van 24 juni 1982 inzake de risico's van zware ongevallen bij bepaalde industriële activiteiten	PBL 230 p. 1
82/0883	31.12.82	Richtlijn van de Raad van 3 december 1982 betreffende de voorschriften voor het toezicht op en de controle van de milieus die betrokken zijn bij de lozing van de titaandioxyde-industrie	PBL 378 p. 1
82/0884	31.12.82	Richtlijn van de Raad van 3 december 1982 betreffende een grenswaarde van de luchtkwaliteit voor lood (ingetrokken per 01/01/2005; vervangen door RL 1999/30/EG)	PBL 378 p. 15
83/0029	03.02.83	Richtlijn van de Raad van 24 januari 1983 tot wijziging van Richtlijn 78/176/EEG betreffende afvalstoffen afkomstig van de titaandioxyde-industrie	PBL 32 p. 28
83/0513	24.10.83	Richtlijn van de Raad van 26 september 1983 betreffende de grenswaarden en kwaliteitsdoelstellingen voor lozingen van cadmium	PBL 291 p. 1
84/0156	17.03.84	Richtlijn van de Raad van 8 maart 1984 betreffende de grenswaarden voor kwiklozingen in het aquatisch milieu afkomstig van andere sectoren dan de elektrolyse van alkalichloriden	PBL 74 p. 49
84/0360	16.07.84	Richtlijn van de Raad van 28 juni 1984 betreffende de bestrijding van door industriële inrichtingen veroorzaakte luchtverontreiniging (is ingetrokken per 30/10/2007; vervangen door RL 96/61)	PBL 188 p. 20
84/0491	17.10.84	Richtlijn van de Raad van 9 oktober 1984 betreffende de grenswaarden en kwaliteitsdoelstellingen voor de lozing van hexachloorcyclohexaan	PBL 274 p. 11

84/0631	13.12.84	Richtlijn van de Raad van 6 december 1984 betreffende toezicht en controle in de Gemeenschap op de grensoverschrijdende overbrenging van gevaarlijke afvalstoffen [sedert 06.05.94 opgeheven door Verordening van 01.02.93]	PBL 326 p. 31
85/0203	27.03.85	Richtlijn van de Raad van 7 maart 1984 inzake luchtkwaliteitsnormen voor stikstofdioxide (wordt ingetrokken per 01/01/2010; vervangen door RL 1999/30/EG)	PBL 87 p. 1
85/0337	05.07.85	Richtlijn van de Raad van 27 juni 1985 betreffende de milieu-effectbeoordeling van bepaalde openbare en particuliere projecten (Thans gecodificeerd door Richtlijn 2011/92)	PBL 175 p. 40
85/0411	30.08.85	Richtlijn van de Commissie van 25 juli 1985 tot wijziging van Richtlijn 79/409/EEG van de Raad inzake het behoud van de vogelstand	PBL 233 p. 33
86/0278	04.07.86	Richtlijn van de Raad van 12 juni 1986 betreffende de bescherming van het milieu, in het bijzonder de bodem, bij gebruik van zuiveringslib in de landbouw	PBL 181 p. 6
86/0280	04.07.86	Richtlijn van de Raad van 12 juni 1986 betreffende grenswaarden en kwaliteitsdoelstellingen voor lozingen van bepaalde onder lijst I van de bijlage van Richtlijn 76/464/EEG vallende gevaarlijke stoffen	PBL 181 p. 16
87/0101	12.02.87	Richtlijn van de Raad van 22 december 1986 tot wijziging van RLR 75/349 inzake de verwijdering van afgewerkte olie	PBL 42 p. 43
7/0216	28.03.87	Richtlijn van de Raad van 19 maart 1987 tot wijziging van Richtlijn 82/501/EEG inzake de risico's van zware ongevallen bij bepaalde industriële activiteiten	PBL 85 p. 36
87/0217	28.03.87	Richtlijn van de Raad van 19 maart 1987 inzake voorkoming en vermindering van verontreiniging van het milieu door asbest	PBL 85 p. 40
88/0347	25.06.88	Richtlijn van de Raad van 16 juni 1988 tot wijziging van bijlage II van Richtlijn 86/280/EEG betreffende grenswaarden en kwaliteitsdoelstellingen voor lozingen van bepaalde onder lijst I van de bijlage van Richtlijn 76/464/EEG vallende gevaarlijke stoffen	PBL 158 p. 35
88/0609	07.12.88	Richtlijn van de Raad van 24 november 1988 inzake beperking van de emissies van bepaalde stoffen in de lucht door grote stookinstallaties (ingetrokken met ingang van 27/11/2002; vervangen door RL 2001/80)	PBL 336 p. 1

Ref.	Publicatie-datum	Titel richtlijn	Ref. Publicatieblad
88/0610	07.12.88	Richtlijn van de Raad van 24 november 1988 tot wijziging van Richtlijn 82/501/EEG inzake de risico's van zware ongevallen bij bepaalde industriële activiteiten	PBL 336 p. 14
89/0369	14.06.89	Richtlijn van de Raad van 8 juni 1989 ter voorkoming van door nieuwe installaties voor de verbranding van stedelijk afval veroorzaakte luchtverontreiniging	PBL 196 p. 32
89/0427	14.07.89	Richtlijn van de Raad van 21 juni 1989 tot wijziging van Richtlijn 80/779/EEG betreffende de grenswaarden en richtwaarden van de luchtkwaliteit voor zwaveldioxide en zwevende deeltjes (ingetrokken per 01/01/2005; vervangen door RL 1999/30/EG)	PBL 201 p. 53

89/0428	14.07.89	Richtlijn van de Raad van 21 juni 1989 tot vaststelling van de procedure voor de harmonisering van de programma's tot vermindering en uiteindelijke algehele opheffing van de verontreiniging door afval van de titaandioxyde-industrie [vernietigd door Arrest Hof van Justitie dd. 11.06.91 en vervangen door Richtlijn 92/112]	PBL 201 p. 56
89/0429	15.07.89	Richtlijn van de Raad van 21 juni 1989 ter voorkoming van door bestaande installaties voor de verbranding van stedelijk afval veroorzaakte luchtverontreiniging	PBL 203 p. 50
90/0219	08.05.90	Richtlijn van de Raad van 23 april 1990 inzake het ingeperkt gebruik van genetisch gemodificeerde micro-organismen (quasi helemaal gewijzigd door richtlijn 98/81/EG).	PBL 117 p. 1
90/0220	08.05.90	Richtlijn van de Raad van 23 april 1990 inzake de doelbewuste introductie van genetisch gemodificeerde organismen in het milieu (per 17 oktober 2002 opgeheven door richtlijn 2001/18).	PBL 117 p. 15
90/0313	23.06.90	Richtlijn van de Raad van 7 juni 1990 inzake de vrije toegang tot milieu-informatie (is opgeheven ingevolge richtlijn 2003/4/EG per 14.2.2005)	PBL 158 p. 56
90/0415	18.08.90	Richtlijn van de Raad van 27 juli 1990 tot wijziging van bijlage II bij Richtlijn 86/280/EEG betreffende grenswaarden en kwaliteitsdoelstellingen voor lozingen van bepaalde onder lijst I van de bijlage bij Richtlijn 76/464/EEG vallende gevaarlijke stoffen	PBL 219 p. 49
90/0667	27.12.90	Richtlijn van de Raad van 27 november 1990 tot vaststelling van gezondheidsvoorschriften voor de verwijdering en verwerking van dierlijke afval, voor het in de handel brengen van dierlijke afval en ter voorkoming van de aanwezigheid van ziekteverwekkers in diervoeders van dierlijke oorsprong (vissen daaronder begrepen) en tot wijziging van Richtlijn 90/425/EEG	PBL 363 p. 51
91/0156	26.03.91	Richtlijn van de Raad van 18 maart 1991 tot wijziging van Richtlijn 75/442/EEG van de Raad van 15 juli 1975 betreffende afvalstoffen	PBL 78 p. 32
91/0157	26.03.91	Richtlijn van de Raad van 18 maart 1991 inzake batterijen en accu's die gevaarlijke stoffen bevatten (wordt opgeheven per 26.9.2008)	PBL 78 p. 38
91/0244	08.05.91	Richtlijn van de Commissie van 6 maart 1991 tot wijziging van Richtlijn 79/409/EEG van de Raad inzake het behoud van de vogelstand	PBL 115 p. 41
91/0271	30.05.91	Richtlijn van de Raad van 21 mei 1991 inzake de behandeling van stedelijk afvalwater	PBL 135 p. 40
91/0676	31.12.91	Richtlijn van de Raad van 12 december 1991 inzake de bescherming van water tegen verontreiniging door nitraten uit agrarische bronnen	PBL 375 p. 1
91/0689	31.12.91	Richtlijn van de Raad van 12 december 1991 betreffende gevaarlijke afvalstoffen	PBL 377 p. 20
91/0692	31.12.91	Richtlijn van de Raad van 23 december 1991 tot standaardisering en rationalisering van de verslagen over de toepassing van bepaalde richtlijnen op milieugebied	PBL 377 p. 48

Ref.	Publicatie- datum	Titel richtlijn	Ref. Publicatieblad
92/0043	22.07.92	Richtlijn van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde fauna en flora	PBL 206 p.7
92/0072	13.10.92	Richtlijn van de Raad van 21 september 1992 betreffende de verontreiniging van de lucht door ozon (met ingang van 9 september 2003 ingetrokken, vervangen door RL 2002/3/EG)	PBL 297 p. 1
92/0112	31.12.92	Richtlijn van de Raad van 15 december 1992 tot vaststelling van de procedure voor de harmonisatie van de programma's tot vermindering en uiteindelijke algehele opheffing van de verontreiniging door afval van de titaandioxyde-industrie	PBL 409 p. 11
93/0076	22.09.93	Richtlijn van de Raad van 13 september 1993 tot beperking van kooldioxide-emissies door verbetering van de energie-efficiëntie (SAVE)	PBL 237 p. 28
94/0015	22.04.94	Richtlijn van de Commissie van 15 april 1994 betreffende aanpassing voor de eerste maal, van de technische vooruitgang van Richtlijn 90/220	PBL 103 p. 20
94/0024	30.06.94	Richtlijn van de Raad van 8 juni 1994 tot wijziging van bijlage II bij Richtlijn 79/409/EEG inzake het behoud van de vogelstand	PBL 164 p. 9
94/0031	02.07.94	Richtlijn van de Raad van 27 juni 1984 tot wijziging van Richtlijn 91/689/EEG betreffende gevaarlijke afvalstoffen	PBL 168 p. 28
94/0051	18.11.94	Richtlijn van de Commissie van 7 november 1994 betreffende aanpassing aan de technische vooruitgang van Richtlijn 90/219/EEG van de Raad inzake het ingeperkt gebruik van genetisch gemodificeerde micro-organismen	PBL 297 p. 29
94/0062	31.12.94	Richtlijn van het Europees parlement en de Raad van 20 december 1994 betreffende verpakking en verpakkingsafval	PBL 365 p. 10
94/0063	31.12.94	Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad van 2 december 1994 betreffende de beheersing van de uitstoot van vluchtige organische stoffen (VOS) als gevolg van de opslag en de distributie van benzine vanaf terminals naar benzinestations	PBL 365 p. 24
94/0066	24.12.94	Richtlijn van de Raad van 15 december 1994 tot wijziging van Richtlijn 88/609/EEG inzake beperking van de emissies van bepaalde verontreinigende stoffen in de lucht door grote stookinstallaties (ingetrokken met ingang van 27/11/2002; vervangen door RL 2001/80)	PBL 337 p. 83
94/0067	31.12.94	Richtlijn van de Raad van 16 december 1994 betreffende verbranding van gevaarlijke afvalstoffen	PBL 365 p. 34
96/0059	24.09.96	Richtlijn van de Raad van 16 september 1996 betreffende de verwijdering van polychloorbifenylen en polychloorterfenylen (PCB's/PCT's)	PBL 243 p. 31
96/0062	21.11.96	Richtlijn van de Raad van 27 september 1996 inzake de beoordeling en het beheer van de luchtkwaliteit	PBL 296 p. 55
96/0082	14.01.97	Richtlijn van de Raad van 9 december 1996 betreffende de beheersing van de gevaren van zware ongevallen waarbij gevaarlijke stoffen zijn betrokken	PBL 10 p. 13
			PBL 73 p. 5

97/0016	06.05.97	Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad van 10 april 1997 betreffende de beperking van het op de markt brengen en het gebruik van hexachloorethaan	PBL 116 p. 31
97/0035	27.06.97	Richtlijn van de Commissie van 18 juni 1997 houdende tweede aanpassing van de vooruitgang van de techniek van Richtlijn 90/220	PBL 169 p. 72
99/0049	13.08.97	Richtlijn van de Commissie van 29 juli 1997 tot wijziging van Richtlijn 79/409 van de Raad inzake het behoud van de vogelstand	
97/0062	08.11.97	Richtlijn van de Raad van 27 oktober 1997 tot aanpassing van de technische en wetenschappelijke voortuitgang van Richtlijn 92/43	PBL 305 p. 42

Ref.	Publicatie-datum	Titel richtlijn	Ref. Publicatieblad
98/0015	07.03.98	Richtlijn van de Commissie van 27 februari 1998 houdende wijziging van Richtlijn 91/271 ten aanzien van enkele in bijlage I vastgestelde voorschriften	PBL 67 p. 29
98/0083	05.12.98	Richtlijn van de Raad van 3.11.98 houdende herziening van richtlijn 80/779 in.v.m. de kwaliteit van voor menselijke consumptie bestemd water	PBL 330
99/0013	29.03.99	Richtlijn van de Raad van 11 maart 1999 inzake de beperking van emissie van vluchtige organische stoffen ten gevolge van het gebruik van organische oplosmiddelen bij bepaalde werkzaamheden en in installaties	PBL 85 p. 1
99/0030	29.06.99	Richtlijn van de Raad van 22 april 1999 betreffende de grenswaarden voor zwaveldioxide, stikstofdioxide en stikstofoxiden, zwevende deeltjes en lood in de lucht	PBL 163 p. 41
99/0031	16.07.99	Richtlijn van de Raad van 26 april 1999 betreffende het storten van afvalstoffen	PBL 182 p. 1
99/0032	11.05.99	Richtlijn van de Raad van 26 april 1999 betreffende een vermindering van het zwavelgehalte van bepaalde vloeibare brandstoffen en tot wijziging van Richtlijn 93/0012	PBL 121 p. 13
00/0053	21.10.00	Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad van 18 september 2000 betreffende autowrakken	PBL 269 p. 34
00/0059	28.12.00	Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad van 27. November 2000 betreffende havenontvangstvoorzieningen voor scheepsafval en ladingresiduën	PBL 332 p.81
00/0060	22.12.00	Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2000 tot vaststelling van een kader voor communautaire maatregelen betreffende het waterbeleid	PBL 327 p. 1
00/0069	13.12.00	Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad van 16 november 2000 betreffende grenswaarden voor benzeen en koolmonoxide in de lucht	PBL 313 p.12
00/0076	28.12.00	Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad van 4 december 2000 betreffende de verbranding van afval	PBL 332 p. 91
01/0018	17.04.01	Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad van 12 maart inzake de doelbewuste introductie van genetisch gemodificeerde organismen in het milieu en tot intrekking van Richtlijn 90/220 van de Raad	PBL 106 p. 1
01/0080	27.11.01	Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2001 inzake de beperking van de emissies van bepaalde verontreinigende stoffen in de lucht door grote stookinstallaties	PBL 309 p.1

01/0081	27.11.01	Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad van 23.10.2001 inzake nationale emissieplafonds voor bepaalde luchtverontreinigende stoffen	PBL 309 p. 22
02/003	09.03.02	Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad van 12 februari 2002 betreffende ozon in de lucht	PBL 67 p.14
02/0004	14.02.03	Richtlijn van het EP/R van 28.1.03 betreffende de vrije toegang tot de milieu-informatie	PBL41
02/0049	18.07.02	Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad van 25 juni 2002 inzake de evaluatie en de beheersing van omgevingslawaai	PBL 189 p.12
02/0096	13.02.03	Richtlijn van het EP/R van 27.3.03 betreffende afgedankte elektrische en elektronische apparatuur	PBL 37
03/0087	25.12.03	Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad van 13.3.03 tot vaststelling van een regeling voor broeikasfasemissierechten binnen de Gemeenschap en tot wijziging van Richtlijn 96/61	PBL 275
03/0035	25.06.03	Richtlijn van het EP/R van 26.5.03 tot voorziening in inspraak van het publiek in de opstelling van bepaalde plannen en programma's betreffende het milieu , en met betrekking tot inspraak van het publiek en toegang tot de rechter en wijziging RL 95/337 en 91/61	PBL 157
04/0035	30.04.04	Richtlijn van het EP/R betreffende Milieu-aansprakelijkheid i.v.m. het voorkomen en herstellen van milieuschade	PBL 143

Ref.	Publicatie-datum	Titel richtlijn	Ref. Publicatieblad
04/0042	30.04.04	Richtlijn van het EP/R van 21 april 2004 beperking tot wijziging van Richtlijn 99/13 (VOS)	PBL 143
04/0101	13.11.04	Richtlijn van EP/R tot wijziging van Richtlijn 2003/87	PBL 275
04/0107	15.12.04	Richtlijn van het EP/Raad van 5 december 2004betreffende arseen, cadmium, kwik, nikkel en polycyclische aromatische koolwaterstoffen in de lucht	PBL 23
06/0007	04.03.06	Richtlijn van EP/R betreffende het beheer van de zwemwaterkwaliteit en tot intrekking van richtlijn 76/160/EEG	PBL 64
06/0011	04.03..06	Richtlijn van EP/R van 15 februari 2006 betreffende de verontreiniging veroorzaakt door bepaalde gevaarlijke stoffen die in het aquatisch milieu van de gemeenschap worden geloosd (gecodificeerde versie)	PBL 64
06/0012	27.04.06	Richtlijn van het EP/R 5 april 2006 betreffende afvalstoffen (gecodificeerde versie)	PBL 114
06/0021	11.04.06	Richtlijn van het EP/R betreffende het beheer van afvalstoffen van de winningindustrieën	PBL 102
06/44	25.09.06	Richtlijn van EP/R van 12 december 2006 betreffende kwaliteit van zoet water dat bescherming of verbetering behoeft teneinde geschikt te zijn voor het leven van vissen (gecodificeerde versie)	PBL 264
06/113	27.12.06	Richtlijn inzake de vereiste kwaliteit van schelpdierwater (gecodificeerde versie)	PBL 376

01/0042	21.07.01	Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad van 27 Juni 2001 betreffende de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma's	PBL 197 p. 30
04/0012	18.02.04	Richtlijn van het EP/R tot wijziging van Richtlijn 94/62 (verpakkingsafval)	PBL 47
05/0020	09.03.05	Richtlijn van van EP/R betreffende verpakking en verpakkingsafval	PBL 70
06/66	26.09.06	Richtlijn van het EP/R inzake batterijen en accu's, alsook gebruikte batterijen en accu's	PBL 266
07/0071	14.12.07	Richtlijn van de commissie van 13 december 2007 houdende wijziging van bijlage II van Richtlijn 2000/59/EG van het Europees Parlement en de Raad betreffende havenontvangstvoorzieningen voor scheepsafval en ladingresiduen	PBL 329
06/0118	27.12.06	Richtlijn van EP/R betreffende de bescherming van het grondwater tegen verontreiniging en achtergang van de toestand.	PBL 372
07/0060	6.11.07	Richtlijn van het Europees parlement en de raad over beoordeling van overstromingsrisico's	PBL 228
07/0002	25.04.07	Richtlijn van 14 maart 2007 van het EP/PR tot oprichting van een infrastructuur voor ruimtelijke informatie in de Gemeenschap (Inspire)	PBL 108
06/0123	27.12.06	Richtlijn van EP/R betreffende diensten op de interne markt	PBL 376
08/0001	29.1.2008	Richtlijn 2008/1/EG van het EP /R inzake geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging (gecodificeerde versie)	PBL 24
08/0099	26.12.08	Richtlijn inzake de bescherming van het milieu door middel van het strafrecht	PBL 328
08/0056	25.6.08	Richtlijn van het Europees parlement en de raad van 17 juni 2008 tot vaststelling van een kader voor communautaire maatregelen betreffende het beleid ten aanzien van het mariene milieu (Kaderrichtlijn mariene strategie)	PBL 152
08/0105	24.12.08	Richtlijn inzake milieukwaliteitsnormen op het gebied van het waterb leid tot wijziging en vervolgens intrekking van de Richtlijnen 82/176/EEG, 83/513/EEG, 84/156/EEG, 84/491/EEG en 86/280/EEG van de Raad, en tot wijziging van Richtlijn 2000/60/EG	PBL 348
09/0147	26.1.2010	Richtlijn 2009/147/EG van het Europees Parlement en de Raad van 30 november 2009 inzake het behoud van de vogelstand (codificatie)	PBL 20
09/0031	05.06.09	Richtlijn van het EP/R betreffende de geologische opslag van kooldioxide en tot wijziging van Richtlijn 85/337/EEG van de Raad, de Richtlijnen 2000/60/EG, 2001/80/2004/35/EG, 2006/12/EG en 2008/1/EG en Verordening (EG) nr. 1013/2006 van het EP/R	PBL 140
09/0033	15.5.09	Richtlijn van het EP/R inzake de bevordering van schone en energiezuinige wegvoertuigen	PBL 120
08/112	23.12.08	Richtlijn van het EP/R tot wijziging van de Richtlijnen 76/768/EEG, 88/378/EEG en 1999/13/EG van de Raad en de Richtlijnen 2000/53/EG, 2002/96/EG en 2004/42/EG van het EP/R teneinde ze aan te passen aan Verordening (EG) nr. 1272/2008 betreffende de indeling, etikettering en verpakking van stoffen en mengsels	PBL 345

09/0028	05.06.09	Richtlijn van het EP/R ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen en houdende wijziging en intrekking van Richtlijn 2001/77/EG en Richtlijn 2003/30/EG	PBL 140
08/0098	22.11.08	Richtlijn betreffende afvalstoffen	PBL 312
09/0090	1.8.2009	Richtlijn 2009/90/EG van de Commissie van 31 juli 2009 tot vaststelling van technische specificaties voor de chemische analyse en monitoring van de watertoestand krachtens Richtlijn 2000/60/EG van het Europees Parlement en de Raad	PBL 201
09/0126	31.10.2009	Richtlijn van het EP/R van 21 oktober 2009 inzake fase II-benzinedampsterugwinning tijdens het bijtanken van motorvoertuigen in benzinestations	PBL 285,
11/92	28.1.2012	Richtlijn 2011/92/EU van het Europees Parlement en de Raad van 13 december 2011 betreffende de milieueffectbeoordeling van bepaalde openbare en particuliere projecten	PBL 26
09/0126	31.10.2009	Richtlijn van het EP/R van 21 oktober 2009 inzake fase II-benzinedampsterugwinning tijdens het bijtanken van motorvoertuigen in benzinestations	PBL 285,
09/0029	05.06.09	Richtlijn van het EP/R tot wijziging van Richtlijn 23 april 2009 tot wijziging van Richtlijn 2003/87/EG teneinde de regeling voor de handel in broeikasgasemissierechten van de Gemeenschap te verbeteren en uit te breiden	PBL 140
09/0029	05.06.09	Richtlijn van het EP/R tot wijziging van Richtlijn 23 april 2009 tot wijziging van Richtlijn 2003/87/EG teneinde de regeling voor de handel in broeikasgasemissierechten van de Gemeenschap te verbeteren en uit te breiden	PBL 140
09/128	24.11.2009	Richtlijn 2009/128/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 tot vaststelling van een kader voor communautaire actie ter verwezenlijking van een duurzaam gebruik van pesticiden	PBL 309
10/75	17.12.2010	Richtlijn 2010/75/EU van EP/R van 24 november 2010 inzake industriële emissies (geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging) (herschikking)	PBL 334
11/97	05.12.2011	Richtlijn 2011/97/EU van de Raad tot wijziging van Richtlijn 1999/31/EG met betrekking tot specifieke criteria voor opslag van metallisch kwik dat als afval wordt beschouwd	PBL 328

Overzicht van de nog om te zetten Europese richtlijnen

Ref.	Publicatie- datum	Titel richtlijn	Ref. Publicatieblad
708/2007	28.06.07	Verordening inzake het gebruik van uitheemse en plaatselijk niet-voorkomende soorten in aquacultuur	PBL 168
08/0101	13.01.09	Richtlijn 2008/101/EG tot wijziging van richtlijn 2003/87/EG teneinde ook luchtvaartactiviteiten op te nemen in de regeling voor de handel in broeikasgasemissierechten binnen de Gemeenschap	
10/31	18.6.2010	Richtlijn 2010/31/EU van EP/R van 19 mei 2010 betreffende de energieprestatie van gebouwen	PBL 153
12/19	04.07.2012	Richtlijn 2012/19/EU van EP/R betreffende afgedankte elektrische en elektronische apparatuur (AEEA)	PB L 197
12/18	04.07.2012	Richtlijn 2012/18/EU van EP/R betreffende de beheersing van de gevaren van zware ongevallen waarbij gevaarlijke stoffen zijn betrokken, houdende wijziging en vervolgens intrekking van Richtlijn 96/82/EG van de Raad Voor de EER relevante tekst	PB L 197
12/27	14.11.2012	Richtlijn 2012/27/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2012 betreffende energie-efficiëntie, tot wijziging van Richtlijnen 2009/125/EG en 2010/30/EU en houdende intrekking van de Richtlijnen 2004/8/EG en 2006/32/EG	PB L 315
12/31	26.10.2012	Uitvoeringsrichtlijn 2012/31/EU van de Commissie van 25 oktober 2012 tot wijziging van bijlage IV bij Richtlijn 2006/88/EG van de Raad wat betreft de lijst van voor virale hemorragische septikemie gevoelige vissoorten en de schrapping van het epizoötisch ulceratief syndroom uit de lijst van ziekten	PB L 297

Overzicht van (om te zetten) voorstellen van Europese richtlijnen

Ref.	Titel Richtlijn	Stand van zaken	Ref. Publicatieblad
COM (2012) 628	Voorstel voor een RICHTLIJN VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD tot wijziging van Richtlijn 2011/92/EU betreffende de milieueffectbeoordeling van bepaalde openbare en particuliere projecten	In onderhandeling	
COM (2013) 133	Voorstel voor een RICHTLIJN VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD tot vaststelling van een kader voor maritieme ruimtelijke ordening en geïntegreerd kustbeheer	in onderhandeling	
COM(2011)876	Voorstel voor een RICHTLIJN VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD tot wijziging van Richtlijnen 2000/60/EG en 2008/105/EG betreffende prioritare stoffen op het gebied van het waterbeleid	2008/ Politieke onderhandeling afgerond	
COM (2006) 232	Voorstel voor een RICHTLIJN VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD tot vaststelling van een kader voor de bescherming van de bodem en tot wijziging van Richtlijn 2004/35/EG	Bespreking bevroren	
COM (2004) 532	Voorstel voor een RICHTLIJN VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD tot invoering van normen voor de humane vangst van bepaalde diersoorten met behulp van vallen	Bespreking bevroren	
COM (2003) 624	Voorstel voor een RICHTLIJN VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD betreffende toegang tot de rechter inzake milieuaangelegenheden	Bespreking bevroren	